

**“Yeni”ye Doğru
Emre Erteğün**

Bu kitabın hiçbir hakkı saklı değildir.

Birinci baskı Mart 2016 (1.000 adet)

Yayın Danışmanı Özcan Özen
Kapak tasarımı Gülşen Dede
Sayfa tasarımı ve dizgi İdil Ateşli
Düzeltili Batıgün Sarıkaya

“Yeni”ye Doğru

Emre Erteğün

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	7
Armağana Davet	11
Başlarken	13
Bu Adam Da Kim Ola?	17
Yaz 2012	23
Göçebe Günler Başlıyor	31
Kırsal Hayatla Tanışma	35
Köy Hayatına Alışmaya, Onu Sevmeye Başlıyorum	43
TaTuTa Günleri	47
Yavaşlama - Dinlenme	51
JÖ-JS	53
Armağan Ekonomisi – 101	59
Flora ile Tanışma	73
Köy Yaşamına Bir Adım Daha	81
Büyük Karar!	87
Göçebenin Yerleşik Günleri	91
Gezi Günleri!	95
İçimdeki Filozof	103
Göçebenin Bir Yılı	115
Anadolu Jam 2013, Likya Yolu'nda Yürüyüş	121
Topluluk Desteğiyle Yaşamak	129
Barış Köyü	137
Taş Ev	149
Taş Ev'de Yalnız	169
2014	173
Yeniden Yola Düşmece	179
Taş Ev'de Son Günler	183
Göçebelik Yeniden Başlıyor	189
Yeniden Yollar.....	203
Yeniden Likya Yolu, Flora.....	213
Ve Göçebe Günler Sona Eriyor!	219
“Kolektif Yeni” Deneyi Biterken.....	235
Bitirirken	245
Ek	249
“Kolektif Yeni” Deneyi Tablosu	254

TEŞEKKÜR

Bu kitabın her aşaması armağanlarla örüldü. Yazma sürecinde ve öncesinde almış olduğum maddi-manevi desteğın yanı sıra; basım öncesi ve sırasında, şimdi de dağıtım aşamasında, bitmeyen bir destek var yanımda.

Yazma sürecinde her türlü desteklerini her daim hissettiğim toplulukdaşlarıma çok teşekkür ederim. Burcu Ertunç, Begüm Erenler, -şu an birlikte yaşıyor olmasak da- Bülent İnci ve son zamanlarda aramıza katılan Güleğül Anıl'ın katkıları, fikirleri, günlük hayat içindeki varlıkları çok kıymetliydi.

2015 yılının başlarında kitaba –o an için- son noktayı koyduktan sonra başka gözlerin de okuyup geri bildirim vermesini rica ettim ve bunun sonucunda Gülelgül, Burcu, Ali Altıntaş ve Baran Gündüz'den detaylı geri bildirimler aldım. Ayrıca Ayşe Dirikman Kalıpcı, Tunca Çaylant ve Bürge Abiral de katkılarını sundular. İlerleyen dönemlerde kitabı okuyan veya göz atan Günnur Başar ve Burak Dindaroğlu da kitapla ilgili fikirlerini paylaştılar ve süreç içinde kitabımı şekillendirmede desteklerini almış oldum. Her birinize çok teşekkürler canlar!

Göndermiş olduğum kitap taslağını okuyup bana geri bildirimde bulunan yayınevlerine de ayrı bir alan açmak istiyorum. Sinek Sekiz Yayınevi'nden İrem Çağıl'a, Kaos Yayınevi'nden Gazi Bertal'a ve H2O Yayınevi'nden Özcan Özen'e verdikleri detaylı geri bildirimlerle kitaba sundukları katkı için çok teşekkür ederim.

Kitabı gayri resmî yollardan bastırıp dağıtmaya karar verdikten sonra, Eylül 2015'te bir destek çağrısı metni paylaştım. Metinde üç konuda destek istedim: kitabı bastırmak için ihtiyacım olan para, kapak tasarımı ve basım sonrası dağıtım konuları.

Hepsi ve fazlası için bir sürü destek geldi ve kitapla ilgili son adımlar atılmaya başlandı! 5 TL ile 500 TL arasında değişen para desteği ile kitabın basılmasını sağlayan Volkan Ermiş, Filiz Telek, Uygur Şirin, Mustafa Baysal, Beste Kuşçu, Hesna Özdeniz-Emir Kemiksiz, Tijen İnaltong, Işın Değirmenci, Gülin Erdoğan, Gülelgül Anıl, İrem Sevgör, Filiz Öztürk, Sadettin Erteğün, Burcu Ertunç, İrem Ünsal Yılmaz, Baran Gündüz, Mahinur Sarıkaya, Burcu Meltem Arık, Şeniz Çıtanak Şener, Beste Bal, Deniz Soydan, Dane Ruscuklu, Meryem Türkmen, Buket Atlı, Zeynep Bilgi Buluş, Elvin Göncü, Ceren Üner, Burak Dindaroğlu, Güneşin Aydemir, Janset Kireçkaya, Elçin Kızılkaya, Evrim Tabur, Elif Böcekli, Züleyha Şahin, Şaziye Giraz Kurtuluş, Umman Deniz, Kenan Sukay, Müge Ayma, Andrew Davies, Mustafa Birbilen, Cüneyt Erdemli, Florian Murat Koch, Eser Poyraz, Hazal Orhon, Tuğba Aral, Durukan Dudu, Gülfem Benli, Seda Meşeli Allard, Serap Aşar Brown, Bürge Abiral, Seda Seyrek, Kamyar Houbakht ve Merve Kanat'a ne kadar teşekkür etsem az.

Kitabın dizgisini üstlenen İdil Ateşli ve bu süreçte ona rehberlik eden Özcan Özen'e, kapak çalışmasını yapan Gülşen Dede'ye ve düzeltisini yapan Batıgün Sarıkaya'ya da çok teşekkürler. İşin en zahmetli kısmını hallettiniz canlar!

Özcan, dizgi rehberliği ile kalmadı; kitap taslağını ona gönderdiğim günden itibaren birçok fikri, önerisi ve eleştirisi ile önemli katkılarda bulundu. Ona özel bir şükran...

Ve basımdan sonra dağıtım için destek olmak isteyen (ve şu sıralarda olan) herkese sonsuz şükranlarımı yolluyorum!

Kaçınılmaz olarak birilerini atladığımı sanıyorum ancak hafızam şu anda bu kadarını toparlayabiliyor. Unuttuklarım varsa affola...

Bu kitap; gerçekten de kalp birliğiyle yazıldı, düzeltildi, yayıma hazır hale getirildi, basıldı ve dağıtılıyor. Kapakta bir kişinin adının yazdığına bakmayın, bu kitabı aslında yüzlerce kişi birlikte meydana çıkardı.

ARMAĞANA DAVET

Şimdi de kolektif bir çabanın sonucunda ortaya çıkan ve ücretsiz olarak dağıtılan bu kitap için vermek isteyebileceğiniz armağanlar konusuna geldik.

Yüzlerce kişinin desteğiyle bu kitabı yazmış olan Emre, isteyen herkese bunu hediye ediyor ve hiç kimseden **belirli** bir karşılık beklemiyor. Bunla birlikte, bu kitabı –umuyor ki keyifle ve ilham alarak- okuyan kişilerin okuduktan sonraki hissiyatlarına göre içlerinden gelen irili/ufaklı armağanları iletmeleri için onları cesaretlendirmek istiyor.

Bu armağanlar; Emre'ye iletmek, onla paylaşmak istediğiniz herhangi bir şey olabilir. Kitapta okuyacağınız üzere, **sistemin çerçevesini çizdiği anlamda** çalışmadığı için paraya erişimi çok kolay olmayabiliyor ve bu nedenle para armağanlarını tercih ediyor ancak ekolojik yöntemlerle üretilmiş tam buğday unu ya da nohut, kuru incir, yoga dersi, masaj, diş hekimliği hizmeti ve aklınıza gelebilecek diğer her şey de olabilir.

İçinizden gelerek iletteceğiniz her türlü armağanın beni çok memnun edeceğinden şüpheniz olmasın. Tercihim, bu kitabı okuyan her kişiden küçük de olsa bir karşılık armağanı almak.

Bu, kısa bir teşekkür veya kitaba dair bir geri bildirim mektubu olsa da kâfi...

O halde lafi fazla uzatmadan sizi kitapla baş başa bırakıyorum. Umuyorum ki ihtiyacınız olan her neyse (cesaret, ilham, yeni fikirler, eğlenmek...) bu kitapta onu bulursunuz.

BAŞLARKEN...

Bu kitapta, sıradan bir insanın sıradan olmayan iki yılı ve birkaç ayının hikâyesini okuyacaksınız. Hikâye kronolojik olarak ilerliyor ve dönüşüm sürecimin hızlandığı 2012 ortalarından 2014 Eylül'üne kadar *yaşadıklarımı, yaptıklarımı* ve bu zaman zarfında *yazıp çizdiklerimi* kapsıyor. Herhangi bir tür altında değerlendirilmesi zor bir ürün meydana gelmiş olmakla birlikte; biraz anı kitabı gibi, biraz felsefe, belki biraz kişisel gelişim, biraz hepsi, biraz da hiçbiri...

Okuyacağınız satırlarda, kent hayatından köy hayatına, piyasa ekonomisi mantığından armağan ekonomisi felsefesi ve uygula-

malarına, tamamen ussal (rasyonel) düşünceye dayanan bir hayata bakıştan tinsel (spiritüel) bakışı da kapsayan bir senteze geçiş sürecimi anlatmaya çalıştım.

Profesyonel çalışma hayatına önce bir süreliğine, sonra –görünen o ki- ebediyen veda edişimin, doğayla gerçek anlamda tanışmamın ve gitgide ona âşık olmamın, insanlarla ve tüm varlıklarla kalpten iletişim kurmaya başlamamın hikâyesi çıktı ortaya. Tüketimle arama büyük mesafeler girmesinin, para ile olan ilişkimin temizlenmeye ve şifalanmaya başlamasının, kendimi topluluğumun ve aslında kocaman bir bütünün parçası olarak görmem hikâyesi... İki yıla yakın süren göçbeliğimin hikâyesi... Blogumdan uluorta duyurarak, tanıdığım ve tanımadığım insanlardan para isteyecek kadar kendimi güvende hissetmemin ve desteklenmemin hikâyesi...

Bütün bunlar, zihinsel analizlerle veya okumalarla, düşünüp taşınmalarla girilen *yollar* olmadı; kalbimin beni çağırdığı *arka sokaklarda* dolaştım, dolaşıyorum.

Bir yandan yapıp ettiğimi eşzamanlı olarak anlatmış, fikirlerimi paylaşmış olduğum bloglarımdaki yazıları toparlarken, diğer yandan birçok insanla yapmış olduğum yazışmalardan, fikir ve heyecan alışverişlerinden de alıntılar yaptım. Ve bu yazışmaları belli bir düzen içinde burada aktarırken, bunlarla ilgili şu anda düşündüklerimi ve hissettiklerimi de yansıtmaya çalıştım.

Yazı ve yazışmalarımdan yapmış olduğum alıntıları, çoğunlukla hata ve eksikleriyle, ayrıca o metinde kullandığım günlük konuşma diliyle yaparken, sadece çok fazla göz-kulak tırmalayacağını düşündüğüm yerleri düzelttim.

Alıntı yaparken, blog yazılarımı hangi zaman aralığında yazdıysam, kitapta da o zaman aralığında aktarmayı seçtim. Böylece geçirmiş olduğum dönüşümün ve yaşadıklarımın, düşüncelerime ve yazdıklarımına nasıl yansıdığını takip etme şansınız olacağını ve benle daha fazla iletişim kurabileceğinizi umuyorum.

Bu kitabı neden yazdığımıza gelirsek: Ben dünyanın güzel bir yer olmasını istiyor ve bunun hayaliyle yaşıyorum. Bu durum eskiden de çok farklı değildi ama son yıllarda yaşıyor olduğum dönüşümle anah-

tarı bulduğumu hissediyorum. Kapıyı açan anahtar, **işe kendimle başlamak** oldu. Toplumsal sorunlara, siyasete ve gündeme odaklanarak, bir sürü sorunla mücadele ederek hayal ettiğim güzel dünyayı kuramayacağımı, bütün bunların enerjimi sönlendirdiğini fark ettim. Şehirde yaşayıp bu sistemin içinde kalarak bir şeylerle –kendimce- mücadele ederken; yürüyüşlere, mitinglere gidip gündemin içinde erirken, toplumsal sorumluluğumu yerine getirdiğimi düşünüyordum ama şimdi öyle geliyor ki yalnızca kendimi tatmin ediyordum. Bunu ancak şimdi, geriye baktığımda görüyorum tabii. O zamanlara bugünden baktığımda gördüğüm şey, bir zamanlar peşinde koştuğum şeylerin dünyaya katkısının yok denecek kadar küçük, kendimi gerçekleştirme yolunda ise neredeyse etkisiz oldukları. Bunun aksine, şimdi, “kendim” e bakarak, sevdiğim şeylerle ilgilenerek ve enerjimi olmasını istediğim şeyler için kullanarak kendi güzel dünyamı kurabileceğimi görüyorum. Üstelik ilhamlananlar, cesaret alanlar, etkilenenler de çok oluyor böyle olunca ve diğerlerine olan etkim de büyük oluyor aslında. Yani seçtiğim yolda, bireysel düzlemde mutlu oluyor olmakla birlikte, tam da bu nedenle bütüne olan etkim de çok ama çok daha büyük. Bunu açık bir şekilde görüyorum. Bir kısım insan bu şekilde yaşadığında ve kendisi üzerinden ilerleyip “kendi gerçeğinin” peşinde koştuğunda, kendilerine ve dünyaya daha fazla hizmet ettiklerini hâlihazırda görüyor, şahit oluyorum. Daha fazla insan bunu yaptığında ise –yakın ya da uzak gelecekte- bir gün büyük çaplı dönüşümün de gerçekleşebileceğini biliyorum. İşte bu kitap vasıtasıyla, dikkati kendimize vermenin ve işe kendimizden başlamanın önemini haykırarak ve okuyanın bunu gerçekleştirebilmeleri için ihtiyaçları olan cesareti –yine kendi içlerinde- bulmalarına destek olmak istiyorum.

Halen devam eden dönüşüm sürecimde aldığım geri bildirimler, -büyük kısmı olumlu olan- eleştiriler, tanıdıklarımın ve tanımadıklarımın gelen e-mektuplar ve sohbetler sırasında en çok duyduğum cümleler sıralamasında ilk üçe girenler şunlar: “En iyisini sen yapıyorsun!”, “Hayat sana güzel!”, “Keşke herkes senin gibi yapsa-etse-düşünse.”.

Yaşamımı değiştirdikçe, yazdıkça, paylaştıkça, bu cümleleri kelimesi kelimesine veya farklı şekillerde daha çok duymaya ve hisset-

meye başladım. “Madem en iyisini ben yapıyorum, herkes yapabilir”, “madem hayat bana güzel, herkese güzel olsun” düşünceleriyle, bloglarla yetinmeyerek daha fazla kişiye ulaşma potansiyeli olan bu kitabı ortaya çıkarmak istedim.

Ve bence işin en güzel tarafı; bu kitapta yapmadığım, uygulamadığım şeyler, kitabî veya analitik bilgiler yok. Bu kitapta uygulanması zor şeyler de yok. Dahası bu kitap “Ben yaptım, siz de böyle yapın!” diyerek okuyanlara yol gösterme cüretinde bulunduğum bir kitap da değil. Daha ziyade sizlere “Ben böyle yaptım, böyle bir yol çizdim kendime ve böyle düşünüyorum, çok da mutluyum; hadi sen de düşün, sen de harekete geç ve sen de kendi yolunu ve mutluluğu bul.” diyerek cesaret bulmanızı kolaylaştırmaya çalıştım. Zira ihtiyacımız olan cesaret ve diğer bütün şeyler zaten hepimizin içinde... Dışarıdan gelen bir örnek, bunu olsa olsa daha kolay görmemizi sağlıyor.

En önemli noktalardan biri de kitapta “ben dili”nin hâkim olması. Gerek bloglarımdan ve mektuplaşmalarımdan yaptığım alıntılarda gerekse yeni kurduğum cümlelerde, aslında tüm hayatıma yaymaya çalıştığım “ben dili” ile konuşma, yazma, yaşama pratiğini kullanarak, tamamen kendi yaşadıklarımın, kendi his ve düşüncelerimden yola çıktım. Genelleme yapmaktan, akıl fikir vermekten mümkün olduğunca uzak durmaya çalıştım, iyisiyle kötüsüyle kendimi ortaya koydum.

Kafalar karışmasın, becerebildiğimce hepsini anlatacağım!

Ve işte başlıyoruz...

BU ADAM DA KİM OLA?

Kim olduğumla ve geçmişimle başlamak sağlıklı olacaktır diye düşünüyorum. Önümüzdeki satırlarda okuyacağımız üzere, çok öne çıkan özelliklerim yok. Ailem, zenginliğin yakınından geçmek bir yana, hâlâ borçlarla boğuşuyor. Herhangi bir şeye fazladan yeteneğim yok ve açıkçası pek de bir şey bilmiyorum. Yaşadıklarımı derin bilgiyle, analizlerle, saptamalarla yaşamadım. Kalbimin sesini dinledim / dinliyorum ve kendimi hayatın akışına bıraktım, hepsi bu. Yaşadığım şeyleri herhangi bir güvenceye yaslanarak yaşamadım,

hayata olan güvenim haricinde. Yalnız *hayata güven* dediğim yerde biraz durmam lazım, zira o da bir anda olabilen bir şey olmadı benim için. Ben hayata çok güvenip kendimi yollara atmadım, kendimi yollara attıktan sonraki süreçte yaşadıklarım sonucunda hayata güvendim ve her geçen gün daha da çok güveniyorum. Bunca zamandır yaşadığım bu kadar güzellik de güvenimi boşa çıkarmadı. Kimseye de yarını hiçbir şekilde düşünmeksizin, bir anda her şeyi bırakmasını öneriyor değilim; zaten hazır olanlar yapıyor. Ancak ipleri yavaş yavaş serbest bıraktığınızda ve kalbinizin sesini dinlediğinizde her şeyin çok güzel olacağına ve bir an önce ipleri tamamen bırakmak isteyeceğinize dair inancımı paylaşmak isterim.

Kendimden bahsediyordum... 1982 yılında, klasik bir orta sınıf Türk ailesinin ferdi olarak Bursa'da dünyaya geldim. Tam bir şehir ve apartman çocuğu olarak doğadan bihaber büyüdüm. İlkokul dördüncü sınıftayken annemle babam boşandılar. Lise bitene kadar Bursa'da yaşadıkten sonra Hacettepe Üniversitesi İktisat Bölümü'nü kazandım ve beş sene başkentte yaşadım. Mezuniyetin hemen sonrasında çok mühim (!) vatani görevimi bir an önce "aradan çıkarmak" için askere gittim-geldim.

Ardından yaklaşık 6 yıl sürecek olan iş değiştirme ve sürekli daha iyisini arama sürecine girdim. Aslında hiçbir zaman para peşinde koşan veya hırslı bir insan olmadıysam da o zamanlar sistemin dışında bir seçenek düşün(e)mediğim için, birçokları gibi, daha fazla kazanabileceğim, kendimi sağlama alabileceğim, en çok itibar göreceğim ve mümkünse yükselebileceğim bir iş bulma sevdasındaydım. Uzun süren bir arayıştan sonra aldığım kötü bir teklifi -çaresizlikten- kabul edip sadece altı hafta sonra istifa ettiğimde ne olacağım belliymiş de farkında değilmişim meğer. İstifadan bir ay kadar sonra Türkiye'nin en büyük firmalarından birinde satış bölümünde işe başladığımda ise aradığımı bulduğumu düşünüyordum. Haftanın beş buçuk gününü, ayın son günlerinde hedef tutturmak için akşam saatlerini, -her an telefon etmekten çekinmeyen bayiler sağ olsunlar- kalan diğer vaktimin de bir kısmını işe vakfettiğim, bunun karşılığında ise ortalamaya nazaran iyi para kazandığım bir işteydim artık. Üç-beş ay güzel geldi doğrusu ama sonrasında huzursuzlanmaya başladım.

Hedefleri tutturmak, bayilere istemeseler de mal göndermek zorunda olmak, her ay 10-12 gün şehir dışı seyahatte olmak vs. hiç de kolay değilmiş. Bunlardan da önemlisi, daha çok kazanabileceğim, *beni daha çok hak eden*, daha iyi şirketler vardı piyasada ve ben onlara layıktım. Dedim ya, başka bir seçenek yoktu ki! Kurtlandım, kurtlandım; yavaş yavaş iş aramaya başladım ve 16 ayın sonunda buldum da: O zamanki işimden daha az kazandığım, daha basit, daha sıkıcı bir işe geçiş yaptım. O zamanlar bunun, yeni şirketimde vaat edilen “gelecek” ve “yükselme şansı” için olduğuna kendimi ikna etmişim ama içten içe biliyordum ki sadece sıkılmışım, biriken iş yükünün altında eziliyordum ve sil baştan yapmak istiyordum. Teklifi kabul ettim ve tam 16. ayımın son günü diğer işten ayrılıp bir sonraki hafta yeni işe başladım. Başladım da ne oldu! Yabancı ortaklı olan şirket, işe girdiğim üçüncü ayında Türkiye piyasasından çıkmaya karar verdi, dördüncü ayımın sonunda ise tarih oldu.

Tam bu noktada, aslında kitabın akışıyla pek de alakalı olmayan bir durumu paylaşmak istiyorum. Gerçi hayatın bana iyi davranmasıyla ilgili önemli bir sinyaldi... Bu son şirkette, 3 Eylül 2007’de işbaşı yapmışım ve sözleşmelerimizin 31 Aralık’ta feshedileceği açıklanmıştı ki bu durumda ben 118 gün burada çalışmış olacaktım. Nedendir bilinmez, şirketin kapanışını ve bizim çıkarılışımızı 2 Ocak 2008 tarihi itibarıyla gerçekleştirdiler ve tam 120 gün çalışmış oldum. İşsizlik sigortasından yararlanmanın üç koşulundan biri *son işyerinde 120 gün aralıksız çalışıyor olmak* olduğu için bu, benim altı ay boyunca işsizlik maaşı almamı sağladı. Büyük şans! (Şans?)

Yeniden iş aramaya başladım ve bu süreç altı ay devam etti. Yine ağırlıklı olarak satış alanında iş ararken, gelen teklifleri reddettikçe, bunu istemediğime kanaat getirip farklı arayışlara yöneldim ve 2008 Temmuz’unda, kendimi bir insan kaynakları danışmanlık firmasında çalışırken buldum. Yine dört-beş ay kadar az-biraz keyif alsam da sonrasında yine canıma tak etti ve on ayın sonunda dördüncü işimden de ayrıldım. Bu arada bu işte de bir öncekinden daha düşük maaş aldığımı paylaşmazsam olmaz. Herkes tam tersini yaparken/yapmaya çalışırken, ben ise istikrarlı bir düşüş gerçekleştiriyordum. Bugünden geriye baktığımda ise,

“başka yollar” a sapmama yol açtıkları için bütün bu olan bitene şükran duyuyorum.

Burada çalıştığım zamanlardan şu anımı paylaşmazsam eksik hissedeceğim: İş yerinde çok bunalmışken ve her şey üstüme gelirken tuvalete saklanıyordum sık sık. Bir gün tuvalet çıkışında aynadaki tıraşlı yüzüme, üstümdeki kravata, cekete baktım ve “Bu sen değilsin, bu sen değilsin!” dedim. Gerçekten de bir kâbusun tam içindeymişim gibi hissettiğimi hatırlıyorum. İçimin sıkıştığını, yüreğimin ezildiğini... Biraz sonra masama dönüp hiç inanmadığım, hiç sevmediğim işime devam etme “gerekliliğim”i... Benim için kurumsal bir firmada çalışma olayı –en azından kafamda- tam da o gün sona erdi galiba ve birkaç ay sonra artık orada değildim ve bundan sonra bir daha takım elbise giymedim, kravat takmadım.

Özel sektörde üç yılda dört işte çalışıp aradığımı bulamadıktan sonra kendimi Alanya’da, annemle birlikte turizm alanında çalışırken buldum. Bir yaz sezonunu orada geçirip aradığının bu da olmadığını gördükten sonra İstanbul’a döndüm ve yeni ufuklara yelken açtım. Bunlardan bir tanesi *danstı*, yıllardır Latin dansları ile ilgileniyordum ve ufak ufak eğitmenlik yapabilecek seviyeye gelmiştim; bir diğeri ise *sivil toplumd*, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Gönüllü Programı’nda gönüllü olmuş ve aradığım ortamın bu olduğunu düşünmüştüm. Buradaki çalışmalara destek verirken, bir yandan da diğer bazı sivil toplum örgütleriyle gönüllü olmak üzere temas kurmaya başlamıştım. Bununla birlikte bu alanda profesyonel olarak çalışmak üzere ilanları takip ediyor, başvurular yapıyordum.

Ve hayat bana yine çok iyi davrandı. Bir gün dans dersi çıkışında –o güne kadar pek de muhabbetim olmayan– bir arkadaşımınla yapmış olduğumuz sohbet sırasında, sivil toplum alanında çalışma isteğimden bahsettim ve onun bir arkadaşının küçük bir vakıftan ayrılacağını ve yerine birini aradıklarını öğrendim. Hayatımda daha önce adını sanını duymadığım vakıftaki pozisyona başvurduğum ve işe kabul edildim. Yine bir zaman iyi, bir zaman daha az iyi geçen günlerin ardından, yaklaşık bir yıl sonra, çok daha büyük ve ulusal çapta çalışan bir vakıfta çalışmaya başladım. Burada birçok çocuğa dokunabileceğimi ve dünyayı değiştirme yolunda mühim işler ya-

pabileceğimi düşünmüştüm. Ama yine olmadı. Özellikle ilk bir yılda epey iyi performans sergilememe ve keyifle çalışmama rağmen çeşitli nedenlerden dolayı doku uyuşmazlığı baş gösterdi ve –neyse ki rekorumu kırarak– 16,5 ay çalıştıktan sonra buradan da ayrıldığımda, takvimler 3 Temmuz 2012’yi gösteriyordu.

YAZ 2012

2012'nin yaz ayları yaklaşırken çalıştığım son yerde uzatmaları oynuyordum. Muhtelif nedenlerden ötürü kuruma kızgındım ve artık eskisi gibi verimli çalışamayacağımı, hatta yeni bir iş aradığımı insan kaynakları ile açıkça paylaştım. Mümkünse beni işten çıkarmalarını tercih ettiğimi söylediysem de tazminat vermek istemedikleri için kabul etmediler. Bu arada o sıralar önde gelen çevre örgütlerinden biri ile flört halindeydim ve orada açılan gönüllü koordinatörü pozisyonu için acayip heyecanlıydım.

Birkaç ay geçti ama buradaki durum bir türlü belli olmadı; istediğim gibi başka bir iş de bulamadım. Derken haziran sonu itibariyle

çalıştığım pozisyona geçecek olan arkadaşımı İzmir'deki birimlerden birinden merkeze kaydurdıklarında fazlalık haline geldim ve beni işten çıkaracaklarını söylediler ki çok memnun oldum. Böylece bir kez daha, hem tazminat almaya hem de işsizlik maaşına hak kazandım. 3 Temmuz 2012 itibarıyla artık işsizdim.

Diğer örgütte ise epey uzun süren seçim sürecinde son üç adaydan biri olmuştum ama tam da o günlerde (4 ya da 5 Temmuz olmalı) ipi diğer bir arkadaş göğüsledi ve heyecanım suratımda patladı. Çok sevdiğim ve parçası olmak istediğim diğer bir kurumda daha güzel bir pozisyon oluştu o günlerde ve ona da başvurdum ancak oraya da kabul edilmediğimi öğrenerek bir hayal kırıklığı daha yaşadım. Bütün bu olmayan işler sayesinde hayatımın bambaşka ve harika yerlere gideceğini o zamanlarda bilemezdim tabii. Bu işlerden biri olsaydı; İstanbul'da yaşayan, sivil toplumda çalışarak dünyayı kurtarmaya çalışan biri olarak hayatıma devam edecektim muhtemelen. Ayrıca büyük bir ihtimalle Anadolu Jam'e bile katılmayacaktım ve bu satırlar kati suretle yazılamayacaktı.

Anadolu Jam'in ne olduğunu biraz anlatmaya çalışayım: Anadolu Jam, 2011'den bu yana Türkiye'de yılda bir kez gerçekleşen, her yıl 25–30 gencin bir araya geldiği, bir hafta süren ama etkisinin bir ömre yayılması muhtemel olan bir *topluluk olma* deneyimi¹. Bu bir hafta içinde hayatlarımızı, hislerimizi mercek altına alıyoruz ve derin paylaşımlar yapıyoruz. Daha ilk günlerde oluşan güven ve sevgi ortamı içinde ve kolaylaştırıcı yöntemler kullanarak, birçok konuda (aile, toplum, din, para, ilişkiler vs.) fikir ve hissiyatımızı paylaşma, içimize derinlemesine bakma şansı elde ediyoruz. Topu topu bir haftanın sonunda oluşan sevgi ortamını tarif etmek hiç kolay değil ama çok acayip şeyler oluyor ve söylemeliyim ki bendeki etkisi hâlâ sürüyor.

Ne şanslıyım ki bir sonraki yıl (2013) organizasyon ekibinde yer aldığım için bu tecrübeyi bir kez daha deneyimledim ve çok benzer

---

¹ Jam etkinlikleri ABD'de, Orta Doğu'da ve Doğu Asya'da da gerçekleştiriliyor ve bunu gerçekleştiren ev sahibi organizasyon, YES adlı bir Amerikan sivil toplum örgütü. Yalnız Amerikan olduğu için önyargı ile yaklaşmanızı istemem. www.yesworld.org

şeylerin yaşandığını gördüm. İlk yıl benden başka 23, ikinci yıl ise 29 insanın hepsini bir haftada sevebildiğimi, *aslında bir olduğumuzu* gördükten sonra, herkesin sevilesi varlıklar olduğunu, maskelerimizi çıkardığımızda hepimizin aynı olduğunu, kocaman bir bütünün parçası ve hatta bütünün kendisi olduğumuzu anlamaya başladım. Şu anda da bu hissiyatım çok güçlü ve bana göre tek yapmamız gereken şey kendimiz olmak. Kendimiz olabildiğimizde, maskelerimizi çıkardığımızda, dürüst ve sevgi dolu olduğumuzda hayat, hediyelerini uçuşturuyor. Bunu kendimde ve yakın çevremde sürekli olarak gözlüyorum.

Jam sonrasında romantikleştiğim doğrudur. Bazılarına göre uçmaya başladığım da öyle ve bu durum aynı şekilde devam ediyor; hiç de şikâyetçi değilim. Bana göre dünyayı olsa olsa romantik bir bakış açısı, yeni ve güzel hikâyeler, saflık kurtarabilir. Keşke hep beraber uçmaya başlasak artık...

O günlerde, bir yıl önce açmış olduğum ve sadece iki yazı paylaşıp unutulmaya terk ettiğim blogumda yazmaya başladım. İçimden ne gelirse, ama çoğunlukla, saçmalığını daha net görmeye başladığım sistem üzerine...

İçimden Sohbetler'den – 06.08.2012 – **Ağaca Sarılmak**

"Bence John Lennon'ın 'Imagine' şarkısını çözümlerse herkes, dünyadaki tüm dertler biter." dedim geçen gün. Evet, aslında her şey çok basit ve bir o kadar da zor.

Sistem çok yanlış kurgulanmış. En nihayetinde besleniyoruz, ürüyoruz ve ölüyoruz. Bunu çok karışık bir hale getirmek neden? Neden bu kadar çok sahip olasımız var? (...) Varsa yoksa daha çok tüketmek! Tükettikçe de mutlu olmuyoruz aslında; fakat mutsuzluğumuzu, yine daha fazla tüketerek gidermeye çalışıyoruz. Olmuyor! Kaybolmuşuz!

(...)

İçimden Sohbetler'den – 28.08.2012 – **istanbula yaklaşırken...**

(...) geliyoruz dünyaya, zamanla yetişkin oluyoruz; sonra iş, evlilik vs. derken bir sürü yük alıyoruz üzerimize; bir sürü sorumluluk,

bir sürü “-meli –malı”. Bir şeylere sahip olmaya ve bunlarla mutlu olmaya çalışıyoruz. Evet, dönüp dolaşım bu konuya geliyorum; çünkü insanlar dönüp dolaşım burada tıkanıyorlar gibime geliyor. Asık suratlarıyla yaşıyorlar ve sürekli bir endişe halindedeler.

Plazaları falan düşünüyorum. Büyük bir şirketin merkezini düşünüyorum. Her gün binlerce kişinin takım elbiselerini giymelerini, ciddi ciddi kravatlarını takmalarını, sabahın köründe evden çıkmalarını, servise binmelerini... Kadınların süslenmelerini, şıkır şıkır giyinmelerini, erkeklerin her gün sinekkaydılaştırmak durumunda kaldıkları suratlarını... Sakal ne de yakışıyor hâlbuki neredeyse her erkeğe... Sonra gidiyorlar, koskocaman bir çarkta, kendi üzerlerine vazife olan işleri görüyorlar.

Yaptıkları işlere büyük oranda yabancılar. Çok büyük kısmı mutsuz, belki de her biri. Para kazanmak, hayatta kalmak için katlanıyorlar. Çok da haksız değiller belki. Ayrık otu olmak çok zahmetli ve çok konforsuz; kaptıran devam ediyor bu nedenle.

Evet kaptırıyoruz; önce elimizi, sonra kolumuzu, sonra da tüm hayatımızı, benliğimizi.

Kaptırdıkça daha da uzaklaşıyoruz benliğimizden.

Sistem nedir ve bize ne yapıyor; ne yaparsak kendimizi ve dünyayı değiştiririz gibi düşüncelerle ilerleyen günler aynı zamanda bir sarhoşluk içinde geçiyordu. Jam sonrasında diğer katılımcılardan kopamama hâli ile gece gündüz birlikte olacak fırsatlar yaratıyor ve sürekli beraber oluyorduk.

Bu süreçte dünyadan ve ülke gündeminden epey koştum ve bunla ilgili iç sorgulamalarım vardı:

İçimden Sohbetler’den – 19.08. 2012 – **Karışık işler**

Tam 29 gündür gazete okumadım, haber izlemedim. Evet evet, ben. Hani şu hayatını haberlere odaklamış, gelişmeleri anbean twitter’den izleyen ben. Ne oldu yahu bana? Kendime döneyim derken bencilleşiyor muyum acaba? Bir anda olan biteni umursamamak... Aslında umursamamak da değil; hayallerime bak-

tığım da diğerlerini, gezegeni en az eskisi kadar umursadığımı görüyorum ama gidiş yolu biraz farklılaştı sanki.

Biraz yükleri üzerimden attım gibi. Olan biten binlerce boktan şeyin hepsini sırtlanmam yanılttı belki. Yüklendikçe daha çok ağırlaşır bir de bir şey yapamamak, yapamadıkça taşıyamaz hale gelmek çok mu doğrudu sanki? Roboski’de insanlar öldü diye en çok üzüme yarışmasına katılsam derece yapar, en kötü şartlarda mansiyon, jüri özel ödülü falan alırdım. Alırdım da n’olurdu acaba?.. Ferhat Encü’nün altıncı kez gözaltına alınmasını mı engelledim mesela? Herkes benim ne kadar üzüldüğümü görüp, “O üzülüyse bir bildiği vardır; durduralım şu savaşı!” mı derdi?

İyi de şimdi ne yapıyorum ki? Yollara düşmece, insanlara dokunmaca planları, hayalleri... Çok mu naif ki?

Bir de bu kadar ani bir kopuş çok mu tuhaf ki?

Değil belki de... Bana düşeni yapmak için doğru yola giriyorum sanki. Yapılan “iyi iş”ler illaki kitlesel olacak diye bir kural da yok; ha mümkünse kitlelere ulaşmak tabii ki daha iyi. Ama bunun mümkün olmadığı zamanlarda da, elimizden geldiğince taş üstüne taş koyarsak görevimizi yapmış oluruz.

Mu acaba? Offf, karışık işler!

Bu sorgulamaları uzun bir zaman yaptım ancak her seferinde durduğum yerin daha da sağlamlaştığını hissettim. Başka bir dünyadan bahsediyorsam, farklı hayaller kuruyorsam enerjimi bunlara vermem gerekiyor(du), eski dünyanın ömür tüketen saçmalıklarına değil. Mesela yukarıdaki yazıda “yollara düşmece, insanlara dokunmaca planları, hayalleri” derken kastettiğim GeziJam projemiz! Jam esnasında ortaya çıkan bir fikirdi bu ve yukarıdaki yazıyla aynı gün anlatmaya çalışmıştım.

İçimden Sohbetler’den – 19.08.2012 – **GeziJam**

(...)

Mesela GeziJam projemiz var şimdi, henüz emekliyor, tay tay ayakta durmaya çalışıyor. Bir grup yaşını başını almış koca eşek

yollara düşelim diyoruz; köyleri kasabaları gezelim. Gittiğimiz yerlerde paylaşım yapalım, konuşalım, dinleyelim, anlatalım... Tiyatro yapalım, müzik yapalım, oyunlar oynayalım. Hem yaşama sevinci alalım, verelim; hem de belki bu arada ekolojik hayat, sürdürülebilirlik üzerine paylaşımlarda bulunalım. Gittiğimiz yerlerde birçok şey öğrenelim, bunları oraya buraya taşıyalım; hatta belgeselleştirelim bu çalışmayı, kitaplaştıralım... Çok mu hayal? Orası belli olmaz işte ama deneyeceğiz gibi görünüyor. Karavan ya da minibüs gibi bi'şey alıp düşsek diyoruz yollara... Gerçekten güzel şeyler yapabilirsek, çok fazla paraya ihtiyaç duymayacağımızı düşünüyoruz bu arada; gittiğimiz yerlerde bizleri bağırırlarına basacaklarını düşünüyoruz. Çok mu uçuyoruz? Belki... Bunlarla ilgili iki toplantı yaptık bile, bayağı bayağı konuşuyoruz yahu, ciddiiz yani.

(...)

Neyse işte, diyoruz ki düşelim yollara, kervanın büyük kısmının yolda düzüleceğini düşünerek... Önce bir pilot çalışması yapalım diyoruz; atlayalım gidelim bir yere, yakın zamanda. Bakalım ne yapabiliyoruz, ne yapamıyoruz; tepkiler nasıl... Heyecanımızın bir karşılığı var mı, yoksa bize deli gözüyle mi bakacaklar... Sonra bakacağız bakalım.

(...)

Kitabın ilerleyen sayfalarında okuyacağınız üzere Gezijam Pilot'u gerçekleştirdik, sonrasında ise proje biraz şekil değiştirse de hayata geçti.

***

Ağustos ayı, Jamily² ile görüşüp sarılıp yuvarlanarak ve bir sivil toplum örgütü ile iş görüşmesi yaparak geçti. Keyifli bir görüşmeydi ancak görüşme sonrasında eve geldiğimde; çalışmaya, mesailere hazır olmadığımı o kadar kuvvetli bir şekilde hissettim ki görüşme yaptığım arkadaşına aynı gün bir e-posta yazarak bu pozisyonla ilgili beni

² Jamily: Jam'e katılmış kişiler için kullandığımız bir kelime; jam ve İngilizce family (aile) kelimelerinin birleşmesinden meydana geliyor.

olumlu değerlendirme ihtimallerine karşılık henüz çalışmak istemediğimi, belki ilerleyen aylarda farklı pozisyonlar için görüşebileceğimizi belirttim. **Ve o günden sonra bir daha hiçbir işe başvurmادم.**

Ağustos ayının bir diğer önemli konusu ise aşk idi. Jam'de tanıştığım ve sonraki süreçte çok etkilendiğim, hafiften âşık da olduğum bir kadın oldu... Ona karşı hissettiğim şeyler iki nedenle çok önemliydi: Birincisi, duygularımı daha fazla fark etmeyi öğrenmemi sağlayan Jam'in de etkisiyle ilk defa âşık olma hâlinin neye benzediğini deneyimlemem; ikincisi ise normal şartlarda kolay kolay sevgili olmayı çok da istemeyeceğim birine bu duygularla çekilmiş olmam. Tam da bu nedensizliği ve mantıkla açıklanamayacak olan çekilmeyi yaşadığım, deneyimlediğim için çok memnunum. Aramızdaki durum çok hızlı bir şekilde, ağustos sonunda nihayete erdiyse de bende çok güzel etkileri oldu.

Derken eylül ayı geldi ve maceram biraz daha şekil değiştirdi.

GÖÇEBE GÜNLER BAŞLIYOR

Jam'in son günü aklıma düşen bir fikir, bir süre çalış(a)mayacağımı da gördükten sonra kuvvetlendi ve hayata geçti. Para kazanamayacağıma göre masraflarımı kısmak ve alıyor olduğum işsizlik maaşı ve tazminatımı *koklayarak* harcamak, aylıklık sürecimi uzatabilmem için çok önemliydi. En önemli masraf kalemi olan ev kirasından kurtulmak ise olmazsa olmazdı. Birkaç ay sonrası ile ilgili bir öngöründe bulunamadığımdan, mümkünse öncelikle birkaç aylığına odamı kiralamak, sonrasında gelişmelere göre

hareket etmek istiyordum. Öyle de yaptım ve göçebe hayatıma başlamış oldum³. Üç ay boyunca İstanbul'da olsun, şehir dışında olsun, eş-dostun evinde, orada burada kalacak ve rüzgâr beni nereye götürürse oraya gidecektim. Yani planım, *plansızlık ve akıştı*.

Böylece 3 Eylül Pazartesi günü göçebe günler başladı; ilk durağım olan Ekin'in evinde, o ve Sinan'la çok keyifli bir hafta geçirdim. İlginçtir ki fazlasıyla normal hissediyordum; evsiz ve göçebe hayatımı, daha başlar başlamaz kanıksamıştım. Gerçi bu durum benim her türlü yenilikle karşılaşmalarımda defaten vuku bulan bir şey. Ev de taşısam, şehir de değiştirse, işten de atılsam, sevgilimden de ayrılırsam; her halükarda hiçbir şey olmamış gibi, kaldığım yerden devam edebilme ve anın getirdiğini yaşayabilme gibi –bana göre– bir armağanım var.

Duruma adapte olduğum, sosyalleştiğim ve çevremdekilerle ilk heyecanımı paylaştığım günlerdi. O günlerden aklımda kalan ilginç bir anı; göçebeliliğimin ikinci gününde annemle yapmış olduğum bir konuşmada ben inanılmaz mutlu ve keyifli konuşur, onla heyecanımı paylaşıırken, annemin benim için çok endişelenmesi ve “Evsiz bir hayatı deneyimlemektense öleyim daha iyi!” demesiydi. Hayat tam da böyle bir şey işte; kiminin korkulu rüyası, bir diğerinin hayali olabiliyor.

O sıralarda okumuş olduğum ve sistem karşıtı düşüncelerimi geliştiren önemli bir kitap var: *Göğü Delen Adam*¹. Kitap, Samoa Kabilesi lideri Tuiavii'nin yaklaşık yüz yıl önce halkına seslenişinden ibaret ve günümüze de çok önemli mesajlar taşıdığını düşünüyorum. Kabile lideri, gemilerle çıkagelen beyaz adamları *Papalagi* (göğü delen adamlar) diye adlandırıyor ve onların dünyaya, paraya, işe ve diğer şeylere olan yaklaşımını eleştirirken halkını, akıllarının çelinmemesi için uyarıyor. Bana çok dokunan ve sonraki süreçte önümü aydınlatan bir kitap oldu. Öneririm.

Bu arada göçebeliliğe başladım başlamasına da çok fazla tartıp biçip analiz edip almamıştım bu kararı. Sadece içimden gelivermişti ve anlık diyebileceğim bir karardı aslında. Yukarıda da bahsettiğim gibi masrafları kısmanın en kestirme yoluyla ve düşünmeden ken-

¹ Pascal Bruckner, Ayrıntı Yayınları, 1988

dimi yola atıvermişim. Ne yaptığımı, niçin yaptığımı bilmiyordum ve bilme ihtiyacı da duymuyordum pek.

Göçebe Günler'den – 6 Eylül 2012 – **göçebelik de nereden çıktı?**

Göçebe günlere başladım da neden başladım... Çok net bir hedefim yok. Ya da var mı acaba...

Benim hayattaki derdim büyük aslında: Sistemin ta kendisi, olan biten neredeyse her şey. Bu çalışma düzeni, sabah 9 - akşam 6'lar, tüketim kültürü, yüzeysel yaşamlar, doğadan kopuş, her yeri tahrip etmeler, 3. köprü için yüz binlerce ağaç kesmeler ve böylece milyonlarca canlının yaşam hakkını gasbetmeler... Gerçekten bu yol, yol değil.

Şimdi bunların her biri için yüzlerce yazı yazılır ve yazılıyor da... Burada bu konulara tek tek girecek de değilim. İşte ben bunların dışına çıkmak istiyorum. Başka bir hayatın mümkün olduğunu, önce kendime sonra başkalarına kanıtlamak istiyorum. Evsizlik, bunun adımlarından biri. (...) Ama tek başına yetmez tabii. Yine de para lazım, değil mi? Şimdilik rahatım bu konuda neyse ki (işsizlik maaşından daha güsel bi'sey olamaz sanırım); ama işte zamanla, param olmadığıda da yaşayabilmenin yollarını bulabilmeyi umuyorum. Türkiye'de ve dünyada ekolojik çiftliklerde gönüllülük, sokakta müzik yapma, belki dans etme ve hatta top vs. çevirme, GeziJam projemiz ve uçuşan başka şeyler... Takım elbisesiz, mesaisiz, ama aslında daha çok çalışılan, daha çok paylaşılan, daha doğal ilerleyen bir hayat.

Kendimi mümkün olduğunca sistemin dışına çıkarıp bir yandan da diğerlerine ilham olma kaygım var. Elimden geldiğince bunları gerçekleştirmeye çalışıyorum işte şimdilik. İki ay sonra bunlar çok saçma gelebilir veya mümkün olmadığını düşünebilirim. Ama sanmıyorum... Hem gelse de bi'sey olmaz ki...

Sonraki zamanlarda bunların hiçbirinin saçma gelmemesi bir yana, hepsinin ve fazlasının mümkün olduğunu gördüm, hâlâ da görüyorum. Tamamen yaşama sevinciyle dolmaya başlamıştım ve kendimi frenlemiyordum. O dönemde alıyor olduğum işsizlik maaşı, cüzi bir miktar dahi olsa o kadar büyük bir armağandı ki... Öyle bir güvencem olmasa kendimi bu şekilde yollara atmaya cesaret edemezdim herhâlde.

Bu süreçte, yapabileceğimi düşündüğüm pek çok şeye karşın yapamayacağımı düşündüğüm tek bir şey vardı: Tam zamanlı bir işte çalışmak!

KIRSAL HAYATLA TANIŞMA

Derken ilk hafta bitti ve göçebeliğin ilk şehir dışı seyahatine çıktım, daha doğrusu çıktık. Hepsi de Jamily'den arkadaşlarım olan Bülent, Hülya ve Burcu ile, Jam'in de gerçekleştiği Yeniköy¹'e gidecektik.

Cumartesi günü öğleden sonra varıp yaklaşık 24 saat kaldığımız Yeniköy'de zaman durdu sanki. Ertesi gün oradan ayrılırken, üç-dört gündür oradaymışız gibi hissediyor, kırsaldaki zaman al-

---

¹ Çanakkale - Bayramiç'in Muratlar Köyü'nde yer alan ekolojik çiftlik.
www.bayramicyenikoy.com

gısının çok başka olduğunu öğreniyordum. Yeri gelmişken paylaşıyorum ki Anadolu Jam'e, yani 30 yaşına kadar herhangi bir şekilde pastoral hayatla, köyle, kırsalla ilişkilendirilmiş bir insan değildim. Tam bir apartman ve şehir çocuğu olarak geçen 30 yılda yaşadığım yerler de Bursa, Ankara ve İstanbul'dan ibaretti; köyde yaşayan ne bir dedem vardı ne de hâlâm. Tam da bu nedenle, ilerleyen sayfalarda okuyacağınız dönüşümün hızına hâlâ akıl erdiremiyorum.

Ne diyordum... Çok keyifli bir 24 saat geçirdik orada; yedik, içtik, sohbet ettik, yeni dostlarla tanıştık ki özellikle bunlardan bir tanesi benim için ufuk açıcı oldu. Volkan², yaklaşık bir aydır Yeniköy'deydi ve bir yıl kadar orada kalıp kırsal hayatı deneyimlemeyi, öğrenmeyi ve sonrasında kendisi için de benzer bir hayat kurmayı planlıyordu. Hayatta böyle bir yolun olabileceğini ilk kez o gün algılamıştım. Bu tip bir şeyi deneyimleme isteği hissetmesem de zihnimin bir tarafında bu ihtimalin o günden itibaren yer ettiğini sanıyorum.

Ertesi gün Çanakkale'ye gittim ve birkaç gün oradaki bir arkadaşımın kaldığı otostopla İstanbul'a geçtim. Birkaç aydır, küçük bir dans stüdyosunda dans dersi vermeye başlamıştım, çalışmadığım dönemde az da olsa gelir sağlıyordu bu bana. Bedeli ise her çarşamba akşamı İstanbul'da olma zorunluluğu idi. Göçebe biri için ağır bir pranga.

Otostop demişken... Genellikle daha genç yaşlarda deneyimlenen bir şey olan otostop, yaş ilerledikçe ve iş-güç-para durumları yerine oturdukça terk edilir ya, bende tam tersi oldu. 30 yaşına kadar tek bir kez otostop çekmiş, onda da Bursa'dan İstanbul'a bile gitmeyi başaramayıp Yalova'dan sonra otobüsle devam etmişim. Ağustos 2012'den itibaren ise otostop, bir anda temel ulaşım yöntemin hâline geldi ve istisnalar (soğuk, yağışlı havalarda veya yorgunluk) dışında bugün de aynı şekilde... Bu yolculuklarda ise hem çok ilginç ve komik tecrübelerim oldu, hem de dostluğa dönen arkadaşlıklarım. Yeri geldikçe birkaçını anlatacağım.³

---

² Volkan, ben bu satırları yazarken bisikletiyle yollarda(ydı). Hikâyesine göz atmak isterseniz: <http://volkanermis.tumblr.com/>

³ İlerleyen zamanlarda otostopçulara küçük çaplı bir rehber olması için bir blog açtım: <http://otostopdestek.blogspot.com>

Akşam dans dersimi verdim ve ardından, İstanbul'daki ikinci evime, başka bir arkadaşşıma geçtim. Bu bir hafta, klasik İstanbul sosyalleşmeleriyle, klasikleşmeye başlayan sorgulamalar ve yazıp-çizmeyle geçti.

İçimden Sohbetler'den – 17.09.2012 – **Medeniyet derken...**

İstanbul gerçekten çok yoruyor artık beni. Çok sevimsiz gelmeye başladı. Bu koşturma, bu binalar, arabalar, soluduğumuz egzoz, sokaklarda-caddelerde milyonlarca insan...

Medeniyet denen şey tek dişi kalmış canavar falan değil de koskocaman bir yanığı! İnsanoğlunun bütün bunları kendine yapmasını aklım almıyor. Neden bu kadar çok çalışıyoruz? Çalışmayı azaltmayacaksa teknolojiyi neden geliştirdik bu kadar? Her şeyi makineler yapabiliyor, biz neden keyfimize bakmıyoruz?

Sahi neden bu kadar çok araba var? Neden bu kadar çok sırt çantası var? Her birimizin evinde çamaşır makinesi olması bu kadar zorunlu mu? Neden sorgulamıyoruz yahu bunları? Sırt çantası, en basiti... Şöyle büyük çantaları diyorum, kampçı çantası falan mesela... Veya bavul falan, diyelim. Yani yılda, ortalama insanın iki kere birer hafta kullandığı bir şey mesela. Hadi yazın üç ay çok yoğun kullanıldığını varsaysak bile ortalama altı kişiye bir çanta yetmez mi, yeter. Bütün bu çantaların durduğu bir yer olsa, ya da evlerde dursa da bi takip sistemi kurulsa. Web üzerinden bunları yapmak da çok kolay. Demek ki, altı çantanın beşine ihtiyacımız yok aslında bütüne baktığımızda.

Veya bu kadar çok araba olmasa hayat daha güzel olmaz mı? Onları da ortak kullanamaz mıyız? Önce, gerekli hesaplamalar falan yapılıns ve %80'i falan bi kenara konsun. ("Nereye koyacan o kadar arabayı" gibi sorularla gelmeyin, kalbinizi kırarım; orası hallolur) Ortada dursa hepsi, anahtarları üstünde... İhtiyacı olan alsa, gittiği yere gitse. Oradan da başkası alsa... Duraklarda insanları alsalar, gittikleri yöne götürseler... Tabii bu sadece özel kullanım kısmı, toplu taşımayı özendirmek, artırmak vs. çok daha önemli ve etkili. Ama bireysel rotaları da bu şekilde halletsek. Trafik bitti, inanılmaz zaman kazandı; çevre kirliliği %80 azaldı; insanlar daha fazla etkileşim hâline girdi, falan...

(...)

Bir insanın nasıl 10 tane, 100 tane, 1000 tane evi olabiliyor, diğeri açlık sınırında yaşarken?..

Kan donduran istatistikler vardır ya hani; en dondurucusu benim nazarımda şudur: Dünyada her yıl silahlanmaya harcanan paranın %10'u ile açlık sorunu ortadan kalkabiliyor. Ya bu bilgi orada dururken nasıl bu kadar rahat hayatımıza devam edebiliyoruz? Nasıl arabanın modelini yükseltmeyi düşünebiliyoruz? Nasıl iş yerinde alavere dalavereler yapabiliyor, hırslarımıza kaptırıyoruz kendimizi? Nasıl bu kadar fütursuzca tüketebiliyor, iPhone 5 çıkınca mağazaların önünde kuyruk olabiliyoruz? Üretimde kullanılan madenlerin çıkarılması için çok kötü koşullarda çalışırken ölen insanları nasıl sindiriyoruz içimize? Samsung, keza, kullanmış olduğu bilmemne madeni nedeniyle 70 küsur kişinin ölümüne neden oluyor ama biz gidiyor HD televizyonundan koyuyoruz karşımıza...

Ben bayağı kızıyorum bu işlere yaa. Dayanamıyorum artık bu aptallıklara, bu görmezden gelmelere, umursamamalara...

Deniz demişti ki bir gün -ki çok güzel demişti- "Neyse ki ölümlüyüz yahu; bir de ölümlü olmasak insanoğlunun bu hırsı bizi nereye götürürdü artık. Şimdi yine arada sırada da olsa hatırlıyoruz da frenliyoruz belki kendimizi biraz olsun." O durumdaki hırsları, pislikleri gerçekten düşünemiyorum; şimdi bile böyleyken durum...

Nasıl yapmalı? Nasıl değiştirmeli bir şeyleri? Her gün herkesin kulağına fısıldayan bir sistem kursak, her gün "hey dostum öleceksin bir gün, yavaşla biraz, sakın ol, kasma bu kadar, gerek yok." dense işe yarayabilir belki. Her şey bir yana, bu kaçınılmaz son çünkü. Bunu kabul ettiğimiz ve teslim olduğumuzda rahata erecek gibiyiz bence.

Bu arada o kadar çok insan farkında ki her şeyin kocaman bir yalan olduğunun. Ama herkes o kadar kabullenmiş ki olan bite-ni değiştiremeyeceğimizi. Bi' ayağa kalkmayı bekliyor aslında... Büyük bir devrimden falan bahsetmiyorum (ki keşke olsa); hepimizin kendimizi ve ne için yaşadığımızı ciddi anlamda gözden geçirmemizden bahsediyorum.

Büyük çoğunluk (hatta çoğunluk da değil belki, bir kısım insan) bunu yapınca, sistem düşecektir, buna inanıyorum!

O günlerde gecem gündüzüm bu tip düşüncelerle doluydu. Sürekli bir gözlem, anlama; neyi ne şekilde değiştirebileceğimi(zi), sistemi nasıl tuş edebileceğimi(zi) bulma çabası... Bu durum hâlâ devam ediyor aslında ama bugün, bu kitabı klavyeye aldığım günlerde, olan biteni kabul etme konusunda epey yol aldığımı görüyorum. Kendime bakıyorum, gözlemliyorum ve anlamaya çalışıyorum. Anladıkça dönüşmesi gereken zaten dönüşüyor. Ben dönüştükçe ilhamlananlar, kendi dönüşümünü gerçekleştirenler de paylarını alıyorlar.

Yukarıdaki satırlarda ise isyan ve kabullenememe görüyorum. Sistemi tuş etme fikirleri ile yine ilgilendiğimi söyleyebilirim ama ben öncelikle kendi dönüşümümünden sorumluyum ve yapabileceğimin en fazlası dönüşümümü, sorgulamalarımı görünür kılmak. Bunun da benim için en güzel yolu yazmak. Bloglarda yazdıkça, kendimi olabildiğince şeffaf olarak paylaştıkça birilerine bir şekilde dokunuyordum zaten, şimdi ise bu kitabı ortaya çıkararak, deneyimlerimden daha fazla kişinin haberdar olmasını sağlıyor ve hazır olanların kendi dönüşümlerini başlatmalarını diliyorum. Zaten yapabileceğim de bundan ibaret gibi görünüyor. Bu konulara ve sorgulamalarımın tekrar tekrar geleceğiz kitapta.

Çantaların, arabaların ve diğer eşyaların paylaşılma fikri ilk o günlerde aklıma düşmüştü. Sonraki zamanlarda ara ara aklıma gelmeye devam etti ve hatta bunla ilgili bir girişimde bulunma, eşyaların ortak kullanılabilceği bir web sitesi kurma gibi düşünceler dönüyordu kafamda. Derken birkaç ay sonra bir gün *Zumbara*⁴ da, o zamanki adıyla *Library of Stuff*, sonra güncellenen adıyla *Eşya Kütüphanesi*⁵'nin bir ilanına rastladım ve bir de baktım ki birileri tamamen aynı fikirle yola çıkmış ve hatta aşama kat etmişler. Fikir ve destek almak için de ilan yayımlamışlar. Hâlihazırda böyle bir

4 Bilgi ve deneyim paylaşım platformu, Türkiye'nin ilk –ve şu an için tek- zaman bankası: www.zumbara.com

5 Eşya ödünç verip alabileceğiniz şahane bir portal: www.esyakutuphanesi.org

girişim varken yeni bir yapılanmaya ihtiyaç olmadığı açıktı. Bunun üzerine, ilerleyen aylarda, konuyla ilgili fikir alışverişi yapmak ve – varsa– destek olabileceğim alanları görmek üzere Eşya Kütüphanesi'nin kurucuları Aysu ve Ayşe'yle buluştuk. Kuruluş süreçlerinde onlara elimden gelen desteği sunmaya çalıştım.

İstanbul günlerine bakmak gerekirse...

İlerleyen aylardan itibaren hayatımı ve felsefemi ciddi anlamda etkileyecek olan Charles Eisenstein ile o günlerde tanıştım. Önce bir konferansta gerçekleştirdiği konuşmasına gittim, sonra da bir günlük atölyesine katıldım. *Armağan ekonomisi* kavramı ile tanışmam işte o günlere tesadüf eder. Bu tarihten birkaç ay sonra, Türkçeye kazandırılan *Kutsal Ekonomi* adlı kitabını okumak ise benim için önemli bir milattı. Bunlara ilerleyen sayfalarda geleceğiz.

Eylül ayının ikinci yarısında karşıma ilginç bir fırsat çıktı: Ayvalık Sarımsaklı'da düzenlenecek olan uluslararası halk oyunları festivalinde İngilizce sunuculuk yapacak birini arıyorlardı, bundan arkadaşım aracılığıyla haberdar oldum ve kendimi orada buldum. Sunuculuk diyorum ama aslında çevirmen demek daha doğru olur; zaten bir sunucu olacaktı, ben ise söylenenleri İngilizceye çevirecektim. Gidiş geliş dâhil altı gün süren bu işte, toplamda bir buçuk tam gün ya çalıştım ya çalışmadım. Bunun dışında, ekip ile birlikte otele kaldım, yiyip içtim; Ayvalık'a, Şeytan Sofrası'na falan gittim, denize girdim, yani daha ziyade tatil yaptım. Bunun üstüne bir de 700 TL gibi bir para kazandım ki işsiz günlerimde beni çok sevindirmişti.

Bu tatilli çalışma haftasından sonra İstanbul'a gelip son dans dersimi verdim ve o günkü tabirimle “tam özgürlük hâli”ne geçiş yaptım:

Göçebe Günler'den – 27.09.2012 – **tam özgürlük hâli**

(...)

Bugün önemli bir gelişme oldu. Uzun zamandır direktan dönen kararı nihayet aldım: Dans dersimi, yani an itibariyle var olan son sorumluluğumu bıraktım. Artık tamamen özgürüm işte. Ders verirken her ne kadar çok keyif alsam ve az da olsa bir gelir sağ-

lamama yol açsa da bugünlerde bir nevi ayak bağıydı aslında. Bi'yerlere gideceğim zaman beni engelliyordu, ya da dönmek istemiyorsam bile erken dönmek zorunda kalabiliyordum. Ne zamandır kafamda vardı ama bir türlü bırakamıyordum da. Bugün bıraktığımı söyledim. Yerime bir eğitimci bulacaklar şimdi.

Bu arada İstanbul'dan da iyice uzaklaşmış hissediyorum. Hiç keyif vermiyor bu beton yığını ve kalabalık artık. 3 yıl önce İstanbul'u bırakma denemem olmuştu⁶ fakat sonrasında geri dönmüştüm. Ama bu sefer içimdekiler farklı ve daha ciddi bir kopuş var sanki. O zaman sadece iş hayatı beni geriyordu ve farklı bir şeyler denemek istiyordum; şimdi neredeyse bütün hayat geriyor. Her şey çok yapay, çok sahte ve çok yanlış geliyor. Metropollerde anlamsız hayatlar yaşıyoruz. Bunla ilgili -diğer blog'da- daha önce yazdıklarımı tekrar etmeyeyim şimdi ama öyle yani, çok boş geliyor bir sürü şey. Henüz bu hayatın yerine net bir şey koymuş değilim ama göçebelik işine zaten bu arayış nedeniyle başlamıştım. Bi'seyler yavaş yavaş şekilleniyor ve beni bi' yerlere götürüyor gibi sanki.

(...)

O günlerimi, "tam özgürlük hâli" mi ve sonra yaşadıklarımı düşündüğümde, herkesin kendine böyle bir zaman aralığı borçlu olduğunu düşünüyorum. Ne yapacağımı hiç bilmeyerek çıktığım bu yolda son derece güzel, keyifli bir hayat bulduğumu hissediyorum ve bunu bulmak için özel bir çaba sarf etmem gerekmedi. Sadece kendimi rüzgâra bıraktım, yüksek ve alçak basınç merkezlerinin durumları beni oradan oraya sürükledi ve bugün olabileceğim en güzel yerde, yaşayabileceğim en güzel hayatı yaşadığımı düşünüyorum.

Ne olduysa, tam özgürlük hâline geçişim ve *bir amaç peşinde koşmadan*, kendimi akışa bırakabilmem sayesinde oldu. Sonsuz şükür...

⁶ "İstanbul'u bırakma" ifadesi ile kast ettiğim, önceki sayfalarda bahsetmiş olduğum, Alanya'da turizm ile ilgilenerek geçirdiğim bir sezon.

KÖY HAYATINA ALIŞMAYA, ONU SEVMEYE BAŞLIYORUM

İlk olarak 2012 kışında, Burcu'nun bir mektubu sayesinde fark etmiştim ki insan genelde –tıpkı doğa gibi– baharda canlanıyor, yazın yanıyor ve yakıyor (eğer çok sıcaksa uyuşuklaşıyor da gerçi), sonbaharda tekrar bir canlanma (ikinci bahar) yaşadıktan sonra kış uykusuna yatıyor, yavaşlıyor. Gözlemediğim kadarıyla herkeste, hepimizde benzer iniş çıkışlar oluyor ama birçokları sisteme göbekten bağlı olup tam zamanlı işlerde çalıştıkları için onların böyle bir lüksleri (!) yok; her an yüksek performans ile çalışmak, içsel ve

dışsal durumlar neyi işaret ederse etsin sürekli olarak çalıştıkları kurum için kendilerini paralamak zorunda kalıyorlar. Bu baskıyla yaşamak artık benim için ne kadar da imkânsız...

Tam özgürlük hâlimdeki günlerde yaşadıklarım beni şöyle bir döngüye götürdü: Bir süre bir şeyler yap, seyahat et, çalış vs. ama sonra dur, sindir. Sonra ihtiyaç duyduğunda, hissettiğinde yine harekete geç, her ne yapıyorsan yap, sonra yine bi' dur. Bu durup durup harekete geçmeler, sonra yeniden durmalar biraz içsel bir durum, biraz mevsimsel, galiba biraz da göksel (astroloji).

Ekim ayının başında Alanya'ya, o günlerdeki inziva yerime, an-nemin yanına gidip on gün kadar *durduktan* sonra yeniden hızlı günler başladı ve ilk durağım Bayramiç'in Ahmetçeli köyü oldu. Burada, yaklaşık iki aydır hazırlanageldiğimiz GeziJam pilot çalışmasını 13-18 Ekim tarihlerinde gerçekleştirdik. Günlerimiz çok güzel geçti; köyün biraz dışında, çınar ağaçlarının arasında ve dere kenarında, muhteşem bir yerde kamp yaptık. Hatta bu yerin muhteşemliğinin pilot uygulamamızı bir miktar sekteye uğrattığını söylemeliyim. Zaman zaman, aslı amacımız olan köylülere yardım etmek, onlarla vakit geçirmek gibi etkinliklerdense kamp alanında oturmayı, çember¹ yapmayı tercih ettiğimiz oldu. Ama en azından üç dört gün, köyün –hepsi de kız olan ve pembe mont giyen– sekiz çocuğuyla oyunlar oynayıp paylaşımlar yapmayı başardık; bir gün fıstık toplamaya gittik, bir diğer gün bir kısmımız zeytin topladık, son gün de köy kahvesinde müzik yaparak köyle iletişim kurabildik.

Beş günün sonunda değerlendirme toplantımızı yapıp bundan sonra ne şekilde ilerleyeceğimizle ilgili konuştuktan sonra dört bir yana dağıldık. Kimimiz İstanbul'a; işinin, okulunun ba-

---

1 Çember kavramı ve uygulamasıyla Anadolu Jam'de tanıştım ve sonrasında hayatımın vazgeçilmez bir paçası hâline geldi. Çember, en basit ifadeyle, çok eskilerden bugüne ulaşan bir gelenek olup hiyerarşi barındırmayan bir iletişim biçimi olarak tanımlanabilir. Çember katılımcıları, -adı üstünde- çember şeklinde ve aynı hizada otururlar; böylece çemberde hem herhangi bir hiyerarşik görüntü söz konusu olmaz, herkes ortak alana eşit bir yerden seslenir hem de herkesin birbirinin yüzünü görmesi ve doğrudan iletişim kurabilmesi sağlanır. Çemberin bir veya birkaç kolaylaştırıcısı, çeşitli kuralları ve adabı olabilir. Bütün bunlarla ilgili olarak çember öncesinde katılımcıların hemfikir olması önemlidir.

şına, kimimiz yaşadıkları köye dönerken; kimimiz ise (Hülya ve bendeniz) Likya Yolu'nda yürüyüş yapmak üzere Güney'in yolunu tuttuk. Hülya, pilot çalışmamızın ilk günlerinde böyle bir şey yapmak istediğini, daha önce birkaç kere gitmiş olduğu pansiyonu ve o civardaki yürüyüş rotalarını çok sevdiğini paylaşmıştı ama en ufak bir sorumluluk altına girmekten çekinen ben, kulağıma çok cazip gelse de sondan bir önceki güne kadar ona kesin bir cevap veremedim ama nihayetinde “Tamam,” dedim “gidelim!”.

İlginç bir otostop deneyimi sonrasında, tam 17 araç değiştirerek Fethiye'ye vardık. Bu arada kamp yaptığımız altı gün boyunca duş alma şansımız olmamıştı ve bu hâlimizle 17 araca binmemiz insanları çok üzmemiştir umarım. Fethiye'ye varmamız hava karardıktan sonraya kalınca geceyi orada geçirdik ve ertesi gün önce Ölüdeniz'e, sonra da Faralya köyüne, kalacağımız yere ulaştık. O gün Kelebekler Vadisi ile, ertesi gün ise Likya yolunun ilk iki etabıyla tanıştım ve büyüledim. Muhteşem doğadaki yürüyüş sırasındaki hâlimi ve coşkumu anlatmak için doğru sözcükleri bulmakta güçlük çekiyorum. İnanılmaz keyif aldım. Bundan sonraki hayatımda kesinlikle daha fazla doğa yürüyüşü yapacağımdan emindim (ki yaptım ve yapıyorum). İkinci gün, yine Jamily'den Argın da aramıza katıldı, üçüncü gün farklı bir etapta daha yürüyüş yaptıktan sonra, ertesi gün Argın ile birlikte İzmir'e gittik, bir sonraki gün ise yeniden Yeniköy'e...

Yeniköy'e bu seferki gidiş nedenimiz –Jam'den arkadaşımız Burcu'ya yardım etmek, onun yanında olmaktı. Zira birkaç hafta önce orada yaşamaya başlamıştı, bayram tatilinde gönüllü bir çalışma grubu gelecekti ve o tarihlerde Yeniköy'de ikâmet eden herkes bir yerlere gideceği için yalnız kalacaktı. İşte onu yalnız bırakmak için düştük yola.

Üçüncü kez gelmiş ve beş-altı gün kalmış olduğum Yeniköy'de ilk kez gerçek anlamda köy hayatını deneyimledim. Zira ilk gidişimde zaten Anadolu Jam için oradaydım, diğerinde ise 24 saatliğine misafirdim. Bu sefer her sabah yedide uyanıp önce tavukları, bicileri (civcive “bici” diyorlar), köpekleri doyurup keçileri *yaymaya* çıkıyor, ancak sonra kahvaltı yapabiliyorduk. Bunun dışında, günler ağırlıklı olarak buğday ayıklama, bir sonraki yıl için tohum

çıkarma, kışa hazırlık için ormandan kozalak ve çalı çırpı toplama ve domates hasadı ile geçiyordu. Bütün bunlar benim için çok yeni ve çok keyifli deneyimlerdi ve ben sadece köy hayatını değil, aynı zamanda birkaç günlüğüne de olsa, topluluk hâlinde yaşamayı da -Jam haricinde- ilk kez deneyimliyordum. İlerleyen zamanlarda içimde yeşeren *topluluk içinde yaşama* isteğimin tohumları da o günlerde atıldı galiba. Ya da Jam'de atılan tohumların çatlamaya başlaması demeliyim belki.

Gönüllü gruptaki kişilerle çok iyi anlaştık ve ileriki zamanlarda bir-çoğuyla görüşmeye devam ettik. Hem güzel insanlardı hem de kırsalda yaşama, topluluk olma gibi konularda yol almışlardı ve onlardan epey ilham aldım. Özellikle doğadaki döngüden bihaber olan ben, toprakla, kompostla, permakültürle ilgili konularda bir şeyler duydukça, heyecanlandığımı ve önümde yepyeni, benim için önem kazanmaya başlayan bambaşka konuların olduğunu fark etmeye başladım.

Göçebe Günler'de bu süreci anlatırken "*Tüm bu günlerin sonunda kendimi bu tip bir hayat yaşarken düşünebilmeye başladım; düşünebildiğime şaşırdım.*" gibi cümleler kurmaya başlamış olmam, çok şey anlatıyor. Bu beş-altı gün, gerçekten de yolculuğumun dönüm noktalarından biri olmuş aslında. Bunu şimdi daha iyi görebiliyorum.

Sonrasında Yeniköy'den Bursa'ya geçtim, ertesi gün ise babamla İstanbul'a giderek ona bir ev tuttuk. İş durumları nedeniyle, bir süreliğine, haftanın yarısını İstanbul'da geçirecekti. Tam da o günlerde, bırakmış olduğum evde yaşayan arkadaşlarım evden çıkmaya ve ayrı yollara gitmeye karar vermişlerdi ve bu durumda *eşyalar ne olacak* sorusu gündeme gelecekti. Ancak babamın iş durumunun zamanlaması öyle güzel denk geldi ki... Eşyaları onun yeni evine taşıdık; böylece hem ben ne yapacağımı düşünmekten kurtuldum hem de babam eşya alma zahmet ve masrafından. Hayat bana iyi davranmaya devam ediyordu!

TaTuTa GÜNLERİ

10 gün kadar İstanbul'da kaldıktan sonra Datça'ya doğru yola düştüm. Bu sefer ilk kez deplasmana çıkıyor, hiç bilmediğim bir ekolojik çiftlikte tek başıma gönüllülük yapmaya gidiyordum. Sahi niye böyle bir adım atıyordum? Cevap *akış* idi. Aklımın bir köşesinde bu tip çiftliklerde gönüllülük yapmak olsa da tam olarak gündemimde sayılmazdı aslında.

Eşi Neslihan ve kızları Elif ile kırsalda bir hayat kurmayı uzun zamandır düşleyen arkadaşım Bülent, şehirden kırsala göçen kişilerin hikâyelerini ve deneyimlerini dinlemek için bir süre bu tip yerlerde vakit geçirmek, kendi adımlarını da bu deneyimlerin ışığında atmak

istiyordu. Bense sadece yapacak daha iyi bir işim olmadığı için onun peşine takılmaya karar verip TaTuTa¹ ağına üye olmuştum. Sonra ne oldu: Bülent muhtelif nedenlerden dolayı bu ziyaretlerini ertelemek durumunda kaldı ama bir kez buna yeltenmiş olan ben, vazgeçmeyip yola devam ettim ve Datça yarımadasının en batısında bulunan Yakaköy'deki Knidia Çiftliği'ne, ne ile karşılaşacağım hakkında hiçbir fikrim olmadan, gönüllü çalışmak üzere gittim.

On gün kalmış olduğum Knidia'da zeytin hasadı zamanıydı ve doludizgin çalıştım. Çiftliğin idaresini yürüten köylüler Nuran Abla ve Temel Abi ile ve diğer köylülerle çok güzel ilişkiler kurdum. Epey sıkı çalışıyor ve Temel Abi'den çokça övgü alıyordum. Zaman zaman bu hayatta çok yeni olduğumu, benzer bir tecrübemin neredeyse hiç olmadığını paylaştığımda şaşırıyorlardı; "Hadi yaa," diyorlardı, "hiç de öyle görünmüyor!". Yine, hızlı adapte olma hâlimle ilgili olsa gerek. On günün sonunda Kaş'ta bulunan diğer bir TaTuTa çiftliği olan Eflatun'a gitmeden önce Temel Abi'nin birkaç gün daha kalıp öyle gitmem için epey ısrar ettiğini hatırlıyorum. Ama hem kurtlanmışım hem de değnek elde zeytin toplamak gerçekten ağır bir iş olduğu için epey yorulmuşum ve tebdil-i mekâna ihtiyacım vardı.

Bu arada Knidia muhteşem bir çiftlik ve orada bir süre bulduğum için çok seviniyorum. Özellikle koca çiftlikte tek başıma kaldığım ilk üç gece büyüleyiciydi. O dönemde ne çiftlik sahibi ortalar daydı ne de Nuran Ablalar orada kalıyorlardı. Çiftlik, köye üç-dört km.lik bir mesafedeydi ve yakın çevrede yaşayan başka kimse yoktu. Doğanın ortasında kocaman bir alanda tamamen yalnız başıma kaldığım ve bu durumun keyfini çıkardığım günler... Gündüzleri Nuran Ablalar ve köyden işçiler geliyorlardı ve yakın çevredeki arazilerde zeytin topluyorduk ama geceleri yalnızdım. Ayrıca çiftlikte internet de yoktu. Dolayısıyla sadece, çiftlikte yaşayan ve şimdi adını unuttuğum güzel köpek ve yıldızlar vardı bana arkadaş, bir de okuduğum kitap. Dördüncü gün ise Alman gönüllü Regina geldi ve büyülü yalnızlığım son buldu. Gerçi onla da iyi anlaştık ve günler keyifli geçmeye devam etti.

---

1 Buğday Derneği'nin ekolojik çiftlikler ile gönüllü ve misafirlerin buluşmasını sağladığı güzide proje: www.tatuta.org

On günün sonunda Kaş'a, Eflatun Çiftliği'ne geçtim ve bir hafta da orada kaldım. İsveçli iki gönüllü Sebastian ve Lina'nın yanı sıra çiftlik sahibi ve sakini olan Aydın Abi'yle birlikte dört kişiydik. İlk birkaç gün yine zeytin topladıktan ve İsveçli dostları ülkelerine yolculadıktan sonra Aydın Abi ile farklı işlere de el attık: Tırmıkla tarla sürdüm, ağaçların etrafını çapaladım, ağaç diktim, bezelye ektim, domates-biber hasat ettim ve yorucu -ama keyifli- günler bu şekilde geçmiş oldu.

Bu arada gittiğim çiftliklerde, bahsettiğim tüm bu güzelliklerin yanı sıra; gönüllüye bakış, gönüllüyle çalışma gibi konularda kimi sıkıntılar olduğunu da paylaşmak istiyorum. Detaya girmeye gerek duymuyorum fakat sivil toplum kuruluşlarında da farklı veçhelerini gördüğüm sorunların buralarda da yansımaları var. Bunlardan en önemlisi, gönüllünün ucuz (hatta nerdeyse bedava) iş gücü olarak görülmesi mesela.

Fakat Knidia ve Eflatun'da geçirdiğim günler, sürecimde çok önemli ve kıymetli bir yer edindiler ve bu dönemde kırsalla olan bağım çok kuvvetlendi.

TaTuTa'yı genel anlamda çok kıymetli ve önemli bir proje olarak görüyorum. Farklı bir hayata yelken açmak isteyenler için, kırsala karşı bir ilgileri de varsa bulunmaz nimet! Bu ağa dahil olduktan sonra, Türkiye'de 100'e yakın² ekolojik çiftlikte gönüllü olarak bulunma ve oradaki hayata katılma şansı elde ederken herhangi bir masraf yapmaları gerekmiyor. Gönüllülerin oradaki emeklerine karşılık, çiftlik sahipleri de onların barınma ve yiyeceklerini karşılıyor, daha da önemlisi dostluklarını ve tecrübelerini sunuyor. Ayrıca istisnai durumlar haricinde, gönüllülerin illaki bilgili, deneyimli olmasını da beklemiyor çiftlikler.

Aynı şekilde, WWOOF ağlarıyla³ dünyanın dört bir köşesindeki çiftliklerde de herkesin gönüllü olma şansı var. Benden paylaşması...

---

² Mart 2015 itibarıyla

³ www.wwof.net

YAVAŞLAMA – DİNLENME...

Üç haftaya yakın süren gönüllülük dönemimden sonra 1 Aralık'ta Alanya'daydım ve bir süre hiçbir yere kıpırdıyamayacak kadar yorgun ve "dolmuş" hissediyordum. Sindirme ve durma ihtiyacım had safhadaydı ve öyle de yaptım.

Alanya'da hemen her zaman olduğu üzere pek sakin geçti günler. Arada koşuya çıkarak, okuyarak, yazarak, yemek yaparak, hiç plan yapmayarak... Plansızlık ve özgürlüğümle ilgili olarak ise sürekli şükür hâlindeydim.

Göçebe Günler'den – 08.12.2012 – **Alanya'da tembellik**

(...)

Plansızlık hâalim aynen devam ediyor. Burada ne kadar kalırım, yakın zamanda tekrar yollara düşer miyim, ne ara İstanbul'a giderim, iş durumu ne olacak, gibi soruları kendime sorMAmaya devam ediyorum. Tamamen akışa bırakmış durumdayım ve içimde en ufak bir endişe yok. Şu an için özgürlüğün tadını çıkarmaya devam ediyorum; beni sıkıştıran, daraltan herhangi bir etken yok ve bunun için gerçekten çok mutluyum.

Plansız geçen o günler, 2013 - Anadolu Jam organizasyon ekibinde yer aldığım için buna yönelik toplantı ve kimi hazırlıklarla, beni çok etkileyen kitaplar okuyarak, bir de ilham verici blogları, web siteleri, kitapları, konuşmaları derleyeceğimiz bir facebook grubu¹ kurarak geçti.

Bahsettiğim kitaplardan öne çıkanlar *Meteliksiz*² ve *Siyah Koku*³ idi bu arada. Bu dönemde okumuş olduğum ve hayatımı değiştiren, çokça ilhamlandığım sekiz on kitaptan ikisidir bunlar. *Meteliksiz*, Mark Boyle'un İngiltere'de hiçbir şekilde para kullanmadan geçirdiği bir yılının hikâyesi. Son derece ilham vericidir. *Siyah Koku* ise çok ilginç bir distopik roman. Umutsuz bir aşk hikâyesi anlatırken, arka planda iyice yapaylaşmış bir dünyayı çok etkili bir şekilde tasavvur ediyor. Uyanmamız için bir çağrı olarak da görülebilir bu kitap.

1 <https://www.facebook.com/groups/452935718099030/>

2 Mark Boyle, Derin Kitap, 2011

3 Gülayşe Koçak, Yapı Kredi Yayınları, 2012

JÖ – JS

Jam, benim için tam anlamıyla milat oldu. Hayatımı JÖ (Jam'den önce) ve JS (Jam'den sonra) diye keskin bir şekilde ayırabilirim. Elbette ki olan her şey birbirini etkiliyor ve hayat, yaşadığımız en küçük detaylarla birlikte şekilleniyor. Fakat süreçlerde ani ve keskin dönüşümler olur ya, işte Jam benim hızlı dönüşüm sürecimin katalizörü oldu.

En önemli dönüşüm başlıklarımdan biri, hayata genel bakışım ve dünyayı kurtarma isteğim ile ilgiliydi. JÖ, dünyanın gidişatından endişeli, onu güzelleştirmek, değiştirmek için kendince çabalayan, hatta

kendini feda etmeye de hazır, ancak kendini dünyadan ayrı bir şey olarak gören bir Emre vardı. JS ise, önce kendine bakan, dünyada görmek istediği değişimin kendisi olmaya çalışan, dünyanın bir parçası olduğunu, kendini ondan ayrı düşünememeye başlayan bir Emre.

İçimden Sohbetler'den – 09.12.2012 – **içimdeki emreler**

Kafam yine çok karışık. Yine bir sürü uçuşan şey, yine yapmak istediğim çok fazla şey, yine benden sadece bir tane olması, istediğim her şeyi yapamayacağım ve bütün bunlara yetişemeyeceğim gerçeği...

İçimde bir Emre var ki sadece son birkaç aydır ortaya çıkmış olmakla birlikte bu aralar çok baskın. Diyor ki, "Takıl abi, keyfine bak, içinden ne geliyorsa onu yap. Kendi doğrularınla yaşa, Gandhi'yi dinle ve görmek istediğin değişimin kendisi ol. Olabildiğin kadar. Çok da büyük düşünmeden, o büyük düşüncelerin ve hedeflerin içinde kaybolmadan..." Bu Emre, beş ay öncesinin Emre'sinden çok farklı; haber izlemiyor, gazete okumuyor, gündemi çok çok az, ucundan kıyısından takip ediyor. Tüm sorumluluklarından sıyrıldı ve yollara attı kendini. Kâh Likya yolunda yürüyor, kâh eko çiftliklerde gönüllü olarak çalışıyor, kâh bir festivalde İngilizce sunuculuk yapıyor, kâh annesinin evinde tembellik... Bütün bunları ve çok daha fazlasını tamamen plansızca gerçekleştiriyor. İçinden geldiğince, neredeyse yüzde yüz özgürce.

Böyle miydi... Beş ay öncesinin Emre'si mutlaka her gün gazete okuyan, ayrıca haber izleyen, yetinmeyip tartışma programlarını takip eden, son zamanlarda bir de twitter üzerinden olan biteni dakika dakika takip eden, sıkça yürüyüşlere, mitinglere katılan, bir STÖ'1'de çalışmanın yanı sıra diğer birkaçında da gönüllü olan/olmaya çalışan, aktivist denebilecek bir adamdı. Hedefi dünyayı kurtarmaktı. Yani bunun o kadar kolay -ve muhtemelen mümkün- olmadığıнын farkındaydı da en azından kendini buna vakfetmişti. En azından kafaca...

Başka Emreler de var aslında ama özellikle bu ikisi çok çatışıyor. Son zamanlarda ortaya çıkan ve şu anda galip görünen Emre'yi,

beş ay öncesinin Emre'si bayağı sıkıştırıyor zaman zaman. Ciddi kavga hâлиндeler, içten içe ama uzayıp gitmiyor kavgalar. Şimdinin Emre'si akışa bayağı inanıyor çünkü ve susturuyor diğerini. "Dur dostum!" diyor, "sakin ol, yavaş... Şu anda hayatından memnunsun, keyfini çıkarıyorsun, hiçbir şeyi zorla yapmıyorsun, kendini daha fazla keşfediyorsun, böylece dünyayı da daha fazla keşfediyorsun, bozma bunu." Diğer Emre kabulleniyor durumu; en azından şimdilik öteliyor dünyayı kurtarma isteğini; "Zaten kendimi keşfetmeden dünyayı kurtaramam." düşüncesine yaklaşmış durumda. Bir yandan da içi gidiyor; olan bitene az da olsa kulak kabartıyor çünkü. Ülkenin doğusunda bir savaş devam etmekte, devlet ısrarla vuruyor, diğer taraf da öyle. Hâlâ yapıyorlar bunu, sonuç alamayacaklarını bilseler de durmuyorlar. (...)

(...)

Bu iki Emre'nin yanı sıra (tamamen dışında da değil) diğer konularda da kararsızlık yaşayan, daha doğrusu her şeyi yapmak isteyen maymun iştahlı biri var karşımızda. Hem sürekli seyahat etmeyi hem de ev hayatını seviyor bu adam; bir yandan tekrar gitar çalmaya başladı ufaktan, bir yandan bir vurmali çalgıya ciddi olarak eğilmediği için üzülüyor, zira belki de hayattaki en büyük yeteneği "ritm". Bir yandan oyun konusuna kafa yormak ve geleneksel olan/olmayan birçok oyun öğrenmek, bunları araştırmak istiyor, öte yandan hâlâ hiç kayak yapmamış olduğuna şaşırıyor. E zaten dünyayı kurtarmakla kendini özgürleştirmeyi birleştirememiş, arada kalmış ve seçim yapmak zorunda hissediyor. Dünyayı kurtaracak STÖ işleri büyük şehirlerde fakat bir süredir şehre uzak hissediyor. Ekolojik yaşama, eko-köy düşüncesine sardı bu aralar; hiçbir şey bilmediği bu konuyla ilgili bir şeyler öğrenmeye başladı. Orta vadede bir eko-köy girişimi için "neden olmasın?" diyerek heyecanlanmaya başladı mesela... Yemek konusunda kendini geliştirmek istiyor bir yandan ve hatta sadece ev yemeklerinden oluşan mütevazı bir yer açmayı da düşünür zaman zaman.

Ama bütün bunları bir kişi yapabilir mi ki? Nasıl birleşecek bunlar? Nasıl seçim yapmalı? Seçim yapmalı mı? Akışa bırakmaya devam etmek mi? Eski Emre'yi aktive etmek mi? Gandhi'ye kulak kabartıp görmek istediğin dünyanın çok küçüküğünü yaratma-

ya çalışarak örnek olmaya çalışmak mı? Bunları birleştirmenin yolunu mu aramak yoksa?

Bilmiyorum...

***

Alanya'da yaklaşık bir ay sakince geçtikten sonra ay sonuna doğru İstanbul'a gittim, gitmemle içimin sıkışması bir oldu. Nasıl düşük bir enerji, nasıl sıkın birkaç gün, anlatamam. İçimin bu kadar karardığını pek bilmem. Neyse ki birkaç gün geçtikten sonra kendime gelmeye başladım ve sonrasında çok sosyal günler, haftalar geçirdim İstanbul'da. Hemen her gün bir veya iki programımın olduğu, oradan oraya koşturduğum günler...

***

O günlerde, uzun zamandır kafamda olan “unutmak” konusunda bir şeyler çiziktirdim. Hayatta birçok farkındalık an'ımız oluyor ama sonra hop diye eskisine dönüveriyoruz ya, işte bunun altını çizmek istemiştım. Bu konuyu çok önemsiyorum. Farkındalıklarımı hayata geçirmek ve içselleştirmek benim için çok önemli. Kafa sallamakla, okuduklarımla katılmakla yetinirsem her şey olduğu gibi kalır. Ama katıldığım şeyleri hızlıca hayatıma geçirirsem, o zaman benim bir parçam olurlar. Örneğin bu kitapta okuduklarınızı sizde bir ışık yakmıyorsa, bir şey diyemem. **Ama yakıyorsa, gelin, bugün bir şeyler yapın ve hayatınızı değiştirme sorumluluğunu elinize alın.** Bunun altını önemle çiziyorum. İhtiyacınız olan güç, bilgelik, cesaret veya her neyse, hepsi içinizde. Bir kıvılcım bekliyor!

İçimden Sohbetler'den – 09.01.2013 – **unutmak ve alışmak**

En büyük sıkıntılardan ikisi, insanı insan yapan ve aslında olumlu da olan özelliklerimiz bence: “Unutmak” ve “alışmak”.

Güzel bir şey öncelikle. Bu kadar kolay alışmasaydık nice olurdu hâlimiz. Çok sevdiğimiz birini toprağın altına uğurladığımızda nasıl kendimize gelirdik? Ya da giden sevgilinin arkasından bakarken, bi' daha kimseyi sevemeyeceğini sanırken... Ya öyle kalınsaydı hep?

Ama sıkıntılı yanları da var bu işin. Bir cenazedeiken fark ediyoruz hayatın ne kadar kısa olduğunu. Düşünüyoruz kendi kendimize, "Her şey ne kadar yalan aslında." diyoruz, "Gündelik sıkıntıları çok dert etmeye hiç değmez" diye söyleniyoruz, "Hırslar, şunlar, bunlar ne kadar da anlamsız"ı fark ediyoruz. "En nihayetinde toprak olup gidiyor bu beden; sonrası zaten meçhul"ü kabulleniyoruz.

Ne oluyor sonra? Anında unutuyoruz. Daha eve dönüş yolunda, para pul hesabı yapmaya başlıyoruz. Eve üç saniye önce dönmek için başka bir arabanın önüne direksiyon kırıyor, küfürleşiyoruz. İş yerindeki o yalaka aklımıza geliyor ve bilieniyoruz vs. Bari birkaç gün sürseydi etkisi...

Başka bir zaman (belki de aynı gün) çok güzel bir paylaşım görüyoruz e-posta kutumuzda veya facebook sayfamızda. Bu çok güzel paylaşım bize tam da bunlardan bahsediyor. Gevşememizi, rahatlamamızı, sinirden stresten uzak durmamızı salık veriyor. Hem de şahane bir dille. Gülümsüyoruz, kafa sallıyoruz, "Evet yaa," diyoruz "n'apıyoruz biz?". "Çok doğru yazmışlar, böyle yapmak/yaşamak lazım hakikaten." gibi gibi. Etkisi yine çok kısa sürüyor; bir şekilde kafamız başka bir yere odaklandığı anda uçup gidiyor.

Bunları hatırlamak lazım. Kendine hatırlatmak, hatırlatacak arkadaşlara sahip olmak lazım. Oraya buraya notlar yazmak lazım. Yoksa uçup gidiyorlar. Uçmasınlar!

(...)

ARMAĞAN EKONOMİSİ - 101

9 Şubat 2013 tarihi benim için önemli kilometre taşlarından. Zira o gün Filiz Telek ve Begüm Erenler, “Armağan Ekonomisi 101” adını verdikleri bir atölye düzenlediler ve ne mutlu ki ben de katıldım. Birincisini Çanakkale’de düzenlemişlerdi ve bundan sonrası için de planları vardı. Atölye, Begüm ve Filiz’in *armağan ekonomisi*¹ne

---

¹ Armağan ekonomisini bir cümle ile tanımlamak gerekirse, *karşılığı önceden belirlenmemiş alışveriş ilişkisidir* diyebiliriz. Armağan ekonomisinde bir mal veya hizmeti **alan kişi**, hizmeti veren kişiye, **mal veya hizmeti aldıktan sonra**; bu ilişkiden doğan memnuniyetine, şükran duygusuna ve bütçesel durumuna göre en uygun gördüğü karşılığı -para veya başka bir şekilde- verir. (Armağan ekonomisine dair yazdığım kısa bir yazıya kitabın sonunda ulaşabilirsiniz.)

ilişkin tecrübe ve hikâyelerine, bir de Charles Eisenstein'in Eylül 2012'de gerçekleştirmiş olduğu atölyedeki bazı uygulamalara dayanıyordu. ÇEKÜL Vakfı'nın Beyoğlu'ndaki güzel binasında gerçekleşen atölyeye yaklaşık 30 kişi katıldı.

Bu atölyede ve sonrasında benim için iki önemli şey oldu: Birincisi, atölye esnasında, bu çalışmayı veya bir benzerini uygulayabileceğimi düşünmüş olmam ve ertesi gün Begüm'ün bana –sanki düşüncelerimi okumuş gibi- “Emre kardeş, ... , sen de bu konularla çok içli dışlısın, Dalyan ve Antalya'da da atölye yapmayı planladık ama Filiz gelemeyecek, gel senle birlikte yapalım.” demesi idi. Çok mutlu olmuştum, beni tam da yapmak istediğim şeylere çağıran bir teklifti bu. Jam'den sonra, içimdeki yeni Emre öncelikle kendini dönüştürüyordu ve bu dönüşümü mümkün mertebe toplulukla paylaşmaya çalışıyordu ya, işte bu tip atölyeler de bunun için çok önemli ve keyifli araçlardı. Düşünmeden kabul ettim ve bahar aylarında bu atölyeleri gerçekleştirmek üzere sözleştik.

İkinci önemli şey ise, atölyenin sonunda gerçekleştirdiğimiz armağan çemberinde², daha o gün tanışmış olduğum ve yeni bir eve taşınacağını, hiç eşyası olmadığını ve her türlüşüne talip olduğunu paylaşan Müge'ye, atölye sonrasında “*Her şeyim senindir, bütün ev eşyalarım mevcut, ne istersen alabilirsin!*” diyebilmemdir. Tam da o günlerde babamın İstanbul'daki iş durumu nihayete ermişti ve evi boşaltacaktık. Eşyaları ne yapacağım ise büyük bir soru işareti idi. Yolun beni nereye götüreceği, göçebeliliğin ne kadar süreceği, ileride bu eşyalara gereksinim duyup duymayacağım ve bunun ne zaman olacağı gibi soruların hiçbirinin cevabı yoktu. Yine de güven alanında kalmak adına bu eşyaları depo gibi bir yere kaldırma ve ihtiyaç hâlinde tekrar kullanma fikrine veya satabildiğimi satıp en azından biraz para elde etme fikrine yakın-

---

2 Armağan çemberi, bir grup insanın, herhangi bir yerde, herhangi bir sıklıkla veya tek seferliğine yapabileceği çok basit bir uygulamadır. Çember şeklinde oturulur ve ilk turda herkes neye ihtiyacı olduğunu, topluluktan neler talep ettiğini; ikinci turda ise yine herkes topluluğa ne vermek istediğini, hangi bilgi, beceri veya eşyalarını paylaşabileceğini aktarır. Bunun sonucunda bir de bakarız ki birçok ihtiyacımızı bu şekilde kolayca ve para kullanmaya gereksinmeksizin karşılayıveriyoruz. Çok önemli bir pratiktir, öneririm.

dım ama bir yanım da freecycle³ veya benzeri bir yerden öylece verivermeyi deneyimlemek istiyordu.

İşte bu düşünceler içindeyken ve aslında sonuncu seçeneğe çok da yakın değilken Müge'ye “*Ne istersen alabilirsin!*” demiş ve bunun için bir saniye bile düşünmemiş olmam benim için çok önemli. Bu olayın öncesinde de vermeyi, paylaşmayı seven bir insandım ama yine de kendimi sağlama alma güdüm çoğunlukla galip gelirdi. Burada ilk kez hiç düşünmeden, maddi değeri çok da az olmayan bir şeyleri öylece veriverme isteğini iliklerime kadar hissetmiştim.

Sonuç olarak, ilerleyen günlerde, Müge her şeyimi olmasa da birkaç eşyama aldı. Ben de kalan eşyaları taşıma vs. ile uğraşmak istemiyordum ve büyük şans eseri babamın evini benden sonra tutacak olan kişiye, sms ile yapmış olduğumuz pazarlık sonrasında satıverdim. Buzdolabı, yatak, bulaşık makinesi gibi büyük baş eşyaları sattım ona, kalan diğer bütün eşyaları ise bedelsiz bir şekilde yine ona bıraktım ve iyice hafifledim. Artık birkaç koli kitap ve bir miktar kıyafet haricinde hiçbir eşyam kalmamıştı. Mülksüzlüğe iyice yaklaşmıştım.

***

O günlerde çok kuvvetli bir şekilde inandığım şey, dünyayı naif bir bakış açısının kurtaracak olmasıydı. Hatta ilk ve tek şarkımı bile yazdım ve besteledim.

12 Şubat 2013 – **Dünyayı Masallar Kurtaracak**

1

Dünyayı masallar kurtaracak
Masallarda güzellik var
Neşe var, mutluluk var, huzur var, sevgi var,
Mutlu son var, sonsuzluk var

Nakarat

³ Freecycle, tüm dünyada milyonlarca kişinin, kullanmadığı eşyaları bedelsiz olarak başkalarına verdiği bir platformdur.

Anne bana masal anlat
 Masallarda plastik yok
 Anne bana masal anlat
 Masallarda petrol yok

Anne bana masal anlat
 Masallarda teknil yok
 Anne bana masal anlat
 Masallarda patron yok

2

Dünyayı masallar kurtaracak
 Masallar çayır, masallar çimen,
 Ağacın yeşili, gökyüzünün mavisi ve gökkuşağı,
 Güneş parlıyor, ay ışıldıyor, rüzgâr esiyor

Nakarat

3

Dünyayı masallar kurtaracak
 Masallar romantik, masallar "masaltik"
 Devi cücesiyle arkadaş, prenses kurbağaya âşık
 Masallarda sevgi, güzellik, ferahlık

Nakarat

Atölyeden birkaç gün veya hafta önce, ilginç bir şey daha deneyimlemiştim: O ana kadar facebook üzerinden tanış olduğum, sadece Charles'ın eylül ayındaki etkinliğinde aynı ortamda bulunduğum ancak *merhabamın* bile olmadığı Begüm, kendi profiline şöyle bir duyuru koymuştu: "*Bir arkadaşımın haftaya pazartesi günü geri ödenmek üzere çok acil 2.000 TL'ye ihtiyacı var!*" Duyuruyu görür görmez, bu parayı hemen hiç tanımadığım bu kadının hiç tanımadığım arkadaşına vermeye karar vermiştim ve aynı gün içinde para Begüm'ün hesabındaydı. Bu arada çok sonra öğreniyorum ki Begüm'ün bu paraya ihtiyacı olan arkadaşı aslında epey varlıklı bir insanmış ve hatta o sıralar, sahip olduğu bir apartmanın satışını bekliyormuş. Fakat bir şekilde, nakde sıkışmış ve eşyalarını taşımak için gereken 2.000 TL'yi, nasılsa, aylardır çalışmayan ve işsizlik maaşı ile ihtiyaçlarını karşılayan, hesabında bulunan 2.500 – 3.000 TL'nin bü-

yük kısmını hiç tanımadan kendisine gönderen birinden buluyor. Hayat gerçekten çok garip.

Dokuz on ay sonra, o kişiyle de tanıştım hatta ama o, parayı veren kişinin ben olduğumu biliyor muydu; bilmiyorum. Bu konu hiç açılmadı.

Gerçekten de vaat ettikleri gün para hesabıma yattı ama bu para bende huzursuzluk yaratmaya başladı. Hesabımda boş boş duran para bir yanda, oraya buraya bir sürü borcu olan eş-dost diğer yanda. İlk deneyimin olumlu sonuçlanmasından da cesaret alan ben, anlık bir kararla ilginç bir çağrı yaptım, hem de uluorta.

İçimden Sohbetler'den – 14.02.2013 – **borç vermek istiyorum**

İşin özünü en başta yazıyorum: Şu anda kullanmadığım ve bana batan bi 2.000 TL kadar param var; onu borç olarak, maalesef yakın vadede geri almak üzere, vermek istiyorum. Bir kişiye de olabilir, ihtiyacı olan birkaç kişiye de bölüştürebiliriz.

Arkadaşımdan alacağım vardı, geçen gün onu aldım; ama şu anda ihtiyacım yok bu paraya. Mart ayında son işsizlik maaşımı alacağım ve aşağı yukarı nisan başına kadar da bu para öyle durup duracak. Hâlbuki birilerinin acil bir ihtiyacı, kapatamadığı kredi kartı borcu, şusu busu vardır eminim. Ne bileyim, minimum ödeme yaparak bankaya faiz ödüyordur boşuna veya artı hesaptan kullanıyordur. Acil alması gereken kitapları veya başka bir şeyi alamıyordur, taşınması lazımdır ve sıkıntılıdır, falan filan...

Birinde varken diğeri niye sıkıntı çeksin ki? Lütfen çekinmeden isteyin ((: Zaten para konusunu "tabu" olmaktan çıkarma zamanı çoktan gelmedi mi?

edit: Begüm Erenler'in önerisi üzerine, borca negatif faiz⁴ uygulamaya karar verdim. %0,1 negatif faizli olacak bu borç. Yani 1.000 TL alırsanız, geri ödeme yaparken 999 TL ödeyeceksiniz. (Bu bir ilk midir acaba?)

⁴ Benim burada yapmış olduğum şey, kendince bir komiklikti belki ama *negatif faiz*, diğer bir deyişle çürüyen para, dünyanın kimi yerlerinde uygulanan, son derece alternatif –ancak bir o kadar gerçekçi- bir parasal sistemi işaret ediyor.

16.02 eklemesi: Hemen o akşam para sahiplerini buldu ve çok mutluym. 700 TL'yi dün birine verdim, 1.300 TL'yi de bugün yarın ulaştıracağım. İkisi de 1-2 hafta içinde geri verecek, ben de tekrar biri(leri)ne vereceğim. Şimdiden 2 talip var. (:

17.02 eklemesi: Bugün itibariyle tüm para ihtiyaç sahiplerine ulaştı. (:

24.02 eklemesi: 700 TL geri döndü bile; borç verdiğim arkadaşım negatif faizi unutup tam 700 TL göndermiş; halbuki 699,30 TL göndermeliydi. Bu durumda şimdi ben ona 70 kuruş borçluyum.

Sonuç olarak, %0,1 negatif faizle 700 TL isteyen var mıdır?

28.02 - Gelen 700 TL dün yeni sahibine gitti.

06.03 - 1.300 TL'nin 500'ü geri geldi şimdilik. İsteyen varsa...

Bu iki bin TL epey dolaştı. Hatta bir kısmı 1,5 yıldan fazla bekledi ve son kısmının bana geri gelmesi bu satırları yazdığım 22 Ekim 2014'e kadar sarktı. İhtiyaç duymadığım için geri istememiştim ama istediğim anda da ikiletmeden yolladı arkadaşlarım hep, sağ olsunlar.

Bu süreçte bende yine çok önemli izler bırakan harika kitaplar geçti elime. Belki de hayatımın akışına ve felsefeme en çok etki eden iki kitap olan *Kutsal Ekonomi*⁵ ve *Bolo Bolo*⁶'nun yeri özellikle ayrıdır. Kutsal Ekonomi'de Charles Eisenstein bambaşka bir ekonomik sistem tasavvur ederken bunu gerçekçi ayaklara oturtuyor. Bolo Bolo ise hem mevcut sistemi amansızca yerden yere vuruyor hem de yeni bir dünya kurgulayarak bu dünyanın -yepyeni- kavramlarını tanımlıyor. Tekrar tekrar elime almaktan bıkmadığım ve kolay kolay da bıkmayacağım bu iki kitabın varlığına sonsuz şükür!

Bir de 2013'ün !F İstanbul Bağımsız Filmler Festivali'nde izlemiş olduğum ilham verici filmlerin de etkisini vurgulamış olayım. on günde birbirinden harika sekiz-on film izledim ve bana çok

5 Charles Eisenstein, 2012, Okuyan Us Yayın

6 p.m. , 2002 , Kaos Yayınevi

iyi geldiler. Özellikle de Leos Carax'ın *Holy Motors*'u, sinemanın sanat olduğunu fark etmemi sağlayan filmidir, olağanüstüdür; mümkünse *beyaz perdede* izlenmelidir.

İstanbul'dayken bir girişimim daha oldu, ondan da bahsedip çıkıyorum şehirden ☺ Çoktandır düşünegeldiğim bir fikri ortaya attım ve olaylar gelişti.

İçimden Sohbetler'den – 17.02.2013 – **Topluluk Sigortası (kumbarası)**

Son zamanlarda yaşadıklarım, tanıştığım insanlar, okuduğum kitaplar, izlediğim filmler, "Borç vermek istiyorum!" yazıma gelen tepkiler sonrasında iyiden iyiye uçmaya başladım. Nasıl sağlam "topluluk"lar oluştururuz, dünyayı nasıl daha güzel bir yer hâline getiririz, güveni nasıl yeniden tesis etmeye başlarız gibi sorular kafamda dönüyor sürekli ve kendimce çözümler bulmaya çalışıyorum.

Yıllardır aklımda dönen bir fikri bugün uygulanabilir bir hâle getirmeye başlamış olabilirim. Arkadaşım Emin'le de epey tartıştık.. Zaten bu fikri hayata geçirirsek hep birlikte geçireceğiz; neyi nasıl yapacağımızı hep birlikte belirleyeceğiz. Şimdilik, kafamda oluşan ana hatları aktarmaya çalışacağım sadece. (Bu yazıyı okuduktan sonra fikirlerinizi paylaşırsanız çok sevinirim.)

Bir çeşit topluluk sigortası (kumbarası?) oluşturmayı öneriyorum. Katılımcıların para ödemesi yaptığı, -öncelikle- acil ihtiyacı (hastalık, kaza, şu-bu...) olan kişilerin bu kumbaradan para kullanabilecekleri bir sistem oluşturalım. Burada her şey %100 güvene dayalı olacak. Belgeler, fişler, faturalar olmayacak; zaman ve para kaybına yol açacak, zamanla profesyonel çalışana ihtiyaç duyan bir sistem olmayacak; "söz"e güvenilecek, insanların samimiyetine inanılacak; kişiler ihtiyaçlarını dile getirecek ve sistemden para talep edecekler, o hafta (ya da ay) -her ay yeniden kura ile belirlenmiş ve- toplanmış olan komisyon gelen talepleri inceleyerek eldeki parayı hangi kişiye/kişilere vereceğini kararlaştıracak. Para bu kişiye/kişilere ulaştırılacak. Her hafta (ya da ay) sonunda hangi kişilerin hangi ihtiyaçlarının karşılandığı tüm katılımcılarla paylaşılacak. Süreç kabaca bu şekilde ilerleyecek.

Akla çok fazla soru geliyor, biliyorum; o soruların cevaplarını beraber bulmamız gerekiyor. Bir anda aklıma gelen sorular: Herkes aynı miktarda mı katkı verecek, gelire göre mi veya insanlar tamamen gönüllü olarak ne ödemek isterlerse onu mu ödeyecekler; en başta bir grup buna başlayacak ve devam mı edecek, yoksa her zaman yeni katılımlar mümkün olacak mı; çok büyüyüp hantallaşmaması için grup katılımcı sayısı belirli bir sayı ile (örneğin 500) sınırlandırılacak mı; o ay/hafta kullanılmayan para olduğu takdirde, katılımcılara geri mi verilecek, yoksa "kasa"da para birikmesi daha mı iyi; o haftanın/ayın komisyonunun verdiği karara itiraz hakkı olacak mı, olursa -yine kurayla- itiraz kurulu mu belirlemek gerekecek; açılan banka hesabı kim(ler)in adına açılacak, para çekme/havale etme yetkisi nasıl belirlenecek; olası suistimaller engellenebilecek mi; ...

Çok daha fazlası da var, ama bütün bunlar topluluk tarafından karara bağlanabilir. Benim üzerinde tartışmak istemediğim tek konu, sonsuz güvenle yaklaşma konusu. İnsanların sözlerinin yanlış/yalan olduğuna dair herhangi bir şüphenin duyulmayacağı, sözün senet olduğu bir topluluk oluşturulmalı. Bugünün dünyasından daha farklı pencerelerden bakmanın, katılımcıların "ben buradan ne alırım?" düşüncesiyle değil de "hangimizin ihtiyacı olursa kullansın, ne güzel!" fikriyle katkıda bulunacağı ve komisyonun da en doğru kararları alacağına inanıldığı bir topluluk.

(...)

Fazla uzatmak istemiyorum ama okuyanların konuyla ilgili olumlu/olumsuz yorumlarını duymayı çok istiyorum. İsteyenlerin, herkesin görebileceği şekilde bu yazının altına yorum yazmalarını, isteyenlerin bana e-posta göndermelerini rica ediyorum.

Daha güzel, daha romantik bir dünyaya...

Bu yazım belli bir çevrede epey yankılandı ve olumlu tepkiler aldım. Akabinde bir facebook grubu⁷ oluşturarak ilgilenenlerle bu konuyu

⁷ Grup şu anda aktif olmamakla birlikte açık. Geçmiş yazışmaları, tartışmaları incelemek, faydalanmak isteyenler buyursunlar: <https://www.facebook.com/groups/167519806731218/>

uzun uzadıya tartıştık. Bunla da kalmadık, 3 Mart'ta Kadıköy'de bir kafede yaklaşık 15 kişi toplandık ve bir çeşit beyin fırtınası yaptık.

Epey bir konuşmanın, fikirleşmenin sonucunda tam olarak elle tutulur bir şey olmadı, yani böyle bir kumbara kurulmadı belki ama birçok insan bu fikir etrafında günlerce, haftalarca tartıştık, yazdık. Paraya, topluluğa dair konularda farklı fikirler geliştirdik, belki farkında olmadığımız düşünce ve hislerimizle yüzleştik. Bu konu etrafında sadece tartışarak bile kendi adıma önemli yol kat ettiğimi söyleyebilirim.

Sonuçta ise konu kendini demlenmeye bıraktı. Arka planda bir yerlerde konuyla ilgili olan düşünceler, hisler geliyor, yeni fikirlerle yol açıyor, bambaşka fikirlerin filizlenmesine yol açıyordur nasilsin. Belki bir gün bu fikir de uyanmaya ve tekrar kendini var etmeye başlar. Kim bilir...

Ama esas mesele *topluluk olma* meselesi. Bugün baktığımda bunu daha net olarak görebiliyorum. Dayanışan, yardımlaşan, birbirinin ihtiyacını takip eden topluluklar olduğumuz sürece ne devlete ne de başka hiyerarşik aygıtlara ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Bu topluluklar tercihen **bir arada** yaşayan ve kendine yeten topluluklar olmalı ama **uzaktan dayanışan** toplulukların varlığı da şu an için, *geçiş döneminde* çok önemli. Ve tüm bu deney ve deneyimlerle, inanıyorum ki geleceğin topluluklarının tohumlarını atıyoruz. Ki, yakın gelecekte ve aslında kısmen şimdiden bahsediyorum.

İçimden Sohbetler'den – 28.02.2013 – **Yoksa siz hâlâ...**

İnce uçlu "Yokia" şarj aletiniz bozulduğunda ya da kaybolduğunda gidip yenisini mi alıyorsunuz? İki arkadaşınızdan birinin çekmecesinde –muhtemelen- birden fazla şarj aletinin öylece yattığının farkında değil misiniz?

Bir kez kullanacak olduğunuz çadır ve uyku tulumunu gidip satın mı alıyorsunuz? Çevrenize sormak aklınıza geliyor mu? Belki evinde fazlalık yaratan malzemeleri size seve seve verecek kimseler vardır. O yoksa da ödünç verecek kimseler kesin vardır. Önce çevrenize, sonra freecycle grubuna, açılmak üzere olan Eşya Kütüphanesi'ne

ve diğ er paylaşım sitelerine, gruplarına sorduğ unuz takdirde bulma ihtimaliniz çok çok yüksek; emin olun.

İnsanlar yavaş yavaş bankaları bile aradan çıkararak “Nacebook” hesaplarından, şuradan-buradan borç vereceklerini duyuruyorlar ve veriyorlar da. İhtiyaç olduğ unda hemen bankaya koş up bir sürü faiz ve işlem masrafı ödeyerek borç mu alıyorsunuz? Paraya ihtiyaç duymak ayıp bir şey değil ki; isteyin bence.

İş görüşmesine veya düğ üne-derneğ e gideceğ iniz için almak zorunda olduğ unuzu düş ündüğ ünüz o siyah ceketi de almayın mesela; sorun soruşturun, seve seve paylaşacak olan ne kadar çok kişinin olduğ unu görünce ş aşıracaksınız. Niye bir kere giyecek olduğ unuz şeye sahip olmanıza gerek olsun ki? Hem sahip olmak da ne ki? Neyse o ayrı konu...

Artık ödünç otomobil isteyenler ve -iş in tuhafı- otomobilini ödünç verenler de var ortalıkta.

Çok uzatmaya gerek yok ama aklınıza gelebilecek her şeyin paylaşılmaya başlandığı günler ya bunlar; takılın bence siz de bu eğ ilime. Kazanacak çok şeyiniz var. Paranız cebinizde kaldığı gibi, doğ a için de güzel bir şey olacak bu yaptığınız. Kişisel ilişkilerin gelişmesi ve güzel “topluluk”lar oluşturmaya yardımcı olması da cabası

***

Bu süreçte Burcu’yla sık sık mektuplaşmaya başlamıştık -ki çok dolu, derin yazış malarıydı. Kendimi anlama, kendime bakma sürecinde öyle önemli birer ayna oluyorlardı ki bana... İçerikte ise ne ararsanız vardı; sistemin kofluğ unu iyiden iyiye fark etme ve insanlara anlatma isteğ im(iz), sevme hâllerim(iz), topluluk ve paraya dair düş üncelerim(iz), gündelik detaylar, her şey...

10 Mart 2013 – **Burcu’ya mektup**

(...) Haykırmak istiyorum sıkça, bu koskocaman saçma sapanlığı insanlara. Nereye baksam saçma sapanlık görüyorum; insanların cümlelerinde, şuna-buna karşı öfkelerinde, reklâmlarda, illaki

daha çok tükettirme telaşına, maruz kaldığım siyasetçi cümlelerine... Her nereye bakarsam...

(...) Yahu, sevmek çok güzel bişey Burcu yaa; ben bunu, en azından bu derecesini gerçekten sizinle öğrendim. Ve yine son zamanlarda şunu fark ediyorum ki en mutlu hissettiğim zamanlar, birine veya birilerine daha çok sevgi duyduğum zamanlar; ne zaman keyfim az biraz sönükse, görüyorum ki sevmiyorum. Bu benim için çok önemli bir keşif. Hem mutluluk-mutsuzluk nedenlerini anlama açısından hem de sevmenin bu kadar büyük ve güzel bir şey olduğunu anlama açısından.

Birkaç gündür daha bi' "normal" seviyorum mesela seni, onu, bunu... O yüzden de deha az mutluyum galiba. Acaba az sevmek mi mutsuzlaştırıyor, yoksa daha bi' mutsuzken mi sevgiye yer açmak daha zor oluyo... (...)

(...) bazen o kadar bilgili, aşmış falan hissediyorum; tüm dünyayı uyandıracak güçteymişim gibi geliyor, bazen de diyorum "sen daha şunu şunu bile okumadın, izlemedin" vs. Ha, aşmış olmak için çok okumuş olmak şart mı, ondan da emin değilim. Bir yandan da kalıplara sokmuyor mu bizi okuduklarımız? (...)

Ya, işte içim içime sığmıyor çoklukla, nasıl haykırmalı insanlara bu kocaman yalanları? Nasıl fark etmeleri sağlanmalı ya da en azından kolaylaştırılmalı bu? Biliyorum ki hazır olmayanlar göremeyecekler, ama ya aradakiler, fark edip de dışarı çıkmaya cesaret edemeyenler, fark edememiş ama fark etmelerine ramak kalmış olanlar... (...)

***

Mart ayı başında, iki aydan fazla süre İstanbul'da kaldıktan sonra, tekrar yola düştüm ve tüm bu yaşadıklarımı, okuduklarımı, izlediklerimi ve düşüncelerimi sindirmek için en uygun yer elbette ki Alanya'ydı.

On gün kadar orada kaldıktan sonra istikamet Dalyan'dı ve Begüm'le birlikte ilk iki "Armağan Ekonomisi - 101" atölyemi verecektim. (İlk atölye Türklere, ikincisi ise İngilizlere yönelik olacaktı.)

Begüm o sıralar sevgilisi ile Dalyan'da yaşıyordu, ben de birkaç gün onlara konuk oldum.

Katılım çok yüksek olmasa da atölyeler keyifli geçti, benim için önemli tecrübelerdi. İki gün üst üste yapmak ve bambaşka iki grupta yapmak da güzel oldu bizim için. Türklerin armağan ekonomisi kavramını ve paylaşım gibi unsurları daha fazla sahipleniyor olduklarını, buna karşın, Dalyan'da yaşayan İngilizlerin daha şüpheli ve mesafeli duruşlarını gözlemledik mesela. Çünkü onlar kendilerine yeten, kimseye ihtiyaç duymayan insanlardı.

Burada *kendine yeterlik yanılısamın* karşısına *birbirine ihtiyaç duyan topluluklar* olgusunu koyuyorum/koyuyoruz. Kendine yeterliği yanılısma olarak nitelendiriyorum, zira mümkün olmayan bir şeyden bahsediyoruz. Mümkün sanıyoruz ama nasıl? Bir işte çalışarak (veya ailemizden kalan mirasla veya gelen kira ile vs.) elimize geçen para ile ihtiyaçlarımızı satın alabildiğimiz zaman, modern dünyaya göre kendimize yeten, kimseciklere muhtaç olmayan bireyler oluyoruz ama kazın ayağı hiç de öyle değil. Yediğimiz yiyeceği, içtiğimiz suyu, giydiğimiz kıyafeti ve diğer her şeyi *satın aldığımız* bir hayatta hangi yeterlikten bahsediyoruz? Bir gün bir anda Antalya'daki seracılar seralarını kapatmaya karar verirlerse İstanbul'dakiler nasıl karınlarını doyuracak mesela? Damacana satın aldığımız firmalar bu işin kârlı olmadığını düşünmeye başlayıp şirketleri kapatırlarsa şehirdekiler nasıl temiz su içecekler⁸? Peki bir gün, aslında basit bir mutabakattan ibaret olan paranın kıymet-i harbiyesi kalmadığına karar verirsek, bankadaki bilmem kaç bin veya milyon TL neye yarayacak, nasıl karnımızı doyurmamızı sağlayacak? C. Eisenstein'ın dediği gibi paranın kendi başına bir değeri yoktur, onu değerli kılan bizim onun değeri hakkındaki mutabakatımız. Herhangi bir nedenden dolayı bu mutabakat bozulursa, değeri kâğıt parçasına indirgenmiş olur ve kalakalırız, öyle değil mi?

Vaazı bir kenara bırakırsam eğer, buradaki İngilizler modern dünyanın sistemine göre *kendilerini kurtarmış*, sabit gelirleri olan

⁸ Damacana ile temiz suya erişiyor olma durumu ve bu suların temizliği (!) zaten sıkıntılı bir konu, farkındayım ama burada başka bir şeyden bahsediyorum.

ve gereksinim duyduklarını satın almaya alışmış kişiler olduklarından çok daha mesafeli yaklaştılar ve atölyede fazla heyecanlanmadılar. Türklerle yaptığımız çalışma ise daha coşkulu geçti. Kendini kurtarma/kurtaramama durumunun yanı sıra kültürel etkiler de vardı bunda elbette. Yani kendini kurtarmış bile olsa; paylaşım, imece, yardımlaşma gibi konular bu topraklarda yaşayan herhangi bir insanı -az ya da çok- çekiyor gibi geliyor bana.

Atölyeler haricinde gerek Dalyan'ı gerekse nehrin karşısında yer alan Çandır Köyü'nü görme şansım oldu ve çok sevdim buraları. Hatta *Göçebe Günler*'de o günlerle ilgili yazarken, oralara yerleşme fikrinden bahsetmişim ancak 428 gün sonra gerçekten de Çandır'da yaşamaya başlayacağımı tahmin edemezdim.

FLORA ile TANIŞMA

Turnemizde Dalyan'dan sonra Antalya yer alıyordu. Begüm'le birlikte atölyeden iki gün önce yola düştük; önce Flora'da iki gün kalacak, sonra hep birlikte Antalya'ya gidip atölyeyi gerçekleştirecektik. Flora Akdeniz Bahçesi, Antalya-Kemer'in Beycik köyü yakınlarında bir cennet. Ormanın tam ortasında muhteşem bir yerde yaşayan Ayşe ve Selahattin, konukseverliklerini herkese gösteriyorlar ve bu cennetin kapısını herkese açıyorlar.

Onlarla bir süredir facebook üzerinden tanışıyoruz ama ilk kez yüz yüze gelmiş olduk. Uzun ve keyifli sohbetler, harika müzik-

ler ve güzel yemeklerle geçen iki gün, benim için yeni bir kırılma noktasıydı ve doğayla iç içe bir yaşama daha da yakın hissetmeye başlamamda önemli bir milattı. Tabii hâlâ o kadar yabancıydım ki kırsaldaki bir hayata, her an'ım yeni bir gözlemlerle, yeni bir öğrenme fırsatı ile doluydu. Hayatımda ilk kez odun kestim mesela ve tadını hiçbir şeye değişmem. Bir de bu hayatta, doğaya uyum sağlama konusu çok dikkatimi çekmiş ve hoşuma gitmişti.

Göçebe Günler'den – 25 Mart 2013 – **Flora, Antalya, -ve yine Alanya**

(...)

Cuma günü yağmurlu bir güne uyandık ve öğleden sonraya kadar, yeme-içmeden gayrı herhangi bir iş yapamadık. Doğada yaşayan insanların kendilerini tamamen bu akışa bırakmalarına, teslimiyetlerine bayılıyorum. Yağmur yağarsa işler durabiliyor, güneş çıkmaz da su ısınmazsa duş alamayabiliyorsun. Ama o ortamda yaşayınca bunların hepsini o kadar içselleştiriyorsun ki... Doğaya hâkim olma isteğini bir kenara bırakıp ona uyum sağlamak gerçekten harika bir şey.

(...)

Yetmedi elbette, bu kadar muhteşem bir yerde ve bu kadar güzel insanlarla olmak. En kısa zamanda Flora'ya daha uzun süreli gönüllü olarak gidip Selahattin Abi'nin deyimiyle oradaki yaşama katılacağım; elimden geldiğince işlerde yardımcı olup çok da şey öğreneceğim.

(...)

İlk fırsatta tekrar Flora'ya gitmeyi ve oradaki işlere birkaç hafta destek olmayı kafama koymuştum. Birkaç haftayla sınırlı kalmayacak bir niyete girmeme ise biraz daha vardı.

***

Hafta sonu atölye çok ama çok güzel geçti ve atölyenin sonunda kendimi iyiden iyiye güvende ve güçlü hissetmeye başladım. Sonra-

ki yazılarda bunun etkilerini okuyacaksınız. İşin en ilginç tarafı da şuydu: Mart ayına kadar işsizlik maaşı alıyordum ve bunun rahatlığı vardı. Hep marttan sonra ne yapacağım sorusu vardı kafamın bir yerinde, çok azalttığım harcamalarım ve cepte olan bir miktar para sayesinde bir süre hazır yiyecektim ama buna dağ dayanmazdı ve bir çözüm bulmak lazımdı. İşsizlik maaşım bitene kadarki hissiyatım buydu en azından. Gariptir, mart ayında son maaşımı aldıktan sonra iyice rahatladım. Bu atölyeler tam zamanında gelmiş meğer. Her geçen gün daha fazla kişiyle konuşan, tanışan, güzellikleri paylaşan ben, ihtiyacım olduğunda kendimi bu insanların güvenli elle-rine bırakabileceğimi hissediyordum.

İçimden Sohbetler'den – 25.03.2013 – **Bambaşka bir dünyanın kapısı aralanırken**

(...)

Son bir hafta bu atölye ile çok dolu geçince, düşünegeldiğim bazı şeyleri daha fazla düşünmeye başladım. Sadece atölye değil tabii, Charles'ın Kutsal Ekonomi'sini ve diğer bazı ilginç kitapları okumak, bambaşka insanlarla tanışmak, doğa ile daha içli dışlı olmaya başlamak, tüm bunları özgürce ve kaygısızca yapabilmek ufkumu ve bakış açımı çok açıyor. Bunun için fazlaca şükran doluyum zaten.

Konuya giremedim bir türlü. Charles'ın sorduğu soruyu soruyorum ortalık yere, sorgulamamız gerektiğini düşünüyorum çünkü. Neden güzel şeyler yapan insanlar, bu güzel şeyler için çoğunlukla para kazanamaz? Sistemi neden böyle kurgulamışız? Neden yağmur ormanlarını (ya da herhangi bir yeri) koruyan bir kişi, -bunun için çalışan bir sivil toplum örgütünde yer almıyorsa- ne kadar iyi bir şey yaparsa yapsın, dünyaya nasıl bir hizmet ediyor olursa olsun, bunu yaparak hayatını idame ettiremiyor? (Üzücü bir şekilde aynı ormanı kesip yok edip kestiklerini bize satan kişiler servet sahibi oluyorlar mesela.) HES'lerle, geleceğimizi karartma riski çok büyük olan nükleer santrallerle savaşılan kişiler, neden bunu para kaygısından özgürce yapamıyorlar?

Neden çevresini çok mutlu eden bir insanın bu özelliği yeterli olmuyor da, "normal" bir işte çalışarak para kazanması bekle-

niyor? İstedığınız kadar insanların gülümsemesini sağlayın, dert dinleyin, moral aşılayın, yardımcı olun, ufuklarını açın... Bütün bunların piyasada bir karşılığı yok! Var ama yine sistemin kendi dinamiği içinde, mesela psikolog veya yaşam koçu vb. olursanız var. Psikolog olmayı veya diğerlerini küçümsemek değil elbette ki derdim. Ama her şey kalıpların içinde, her şeyi belli kavramların, tanımların içine hapsedmişiz. Derdim bu!

Bu tarz insanlar "normal" işlerde çalışarak körelebilir mi? Çoğunluğun cevabı: EVET!

Görüyör ve artırıyorum: "Ne münasebet canım, biz eşekçi başıyız da mı çalışıyoruz?" diyecek çok insan var ve tamamen anlıyorum bu yaklaşımı. Zira öyle bir propaganda ile yetiştik ki hepimiz, çalışmanın kutsallığı safkasatısı her yerde. Üretmenin değil, çalışmanın kutsallığı! Buradaki "'çalışma" da, "efendi gibi", devlette, bir şirkette, üniversitede veya bir sivil toplum örgütünde çalışmak ya da kendi işini yapıyor olmak elbette. Çalışırsan, kazanırsan saygın olursun. Daha çok kazanırsan ve yüksek yerlerdeysen daha da saygın olursun. İşin kötüsü, ne iş yaptığın, nerede çalıştığın, bu dünyaya ne verdiğin ve ondan ne aldığın çok da önemli değil mevcut -ve nihayet yıkılmaya başlayan- paradigmada. Mesela, bir petrol şirketinde genel müdür olmak benim bakış açımla, beş para etmez bir iş. O adamın/kadının alıyor olduğu on binlerce, yüz binlerce TL maaşın da hiçbir kıymet-i harbiyesi yok gözümde. Üniversitede profesör olmuş ve maalesef hidroelektrik santralleri savunabilen hocalarımızın düşüncelerinin de, sadece kendini tatmin etmek ve çevrelerine hoş görünmek için sivil toplum örgütlerinde çalışan bazı kişilerin yaptıklarının da...

Bunlar bir yana, 780 TL için çalışmak zorunda olan milyonlarca insanın olduğu bir ülkede hangi emekten ve hangi kutsallıktan bahsediyoruz?...

Kelimelere özen gösteriyorum, kimseyi yargılamak değil yapmak istediğim (mesela sivil toplumda çalışmış kişilerden -ve belki gelecekte de çalışacaklardan- biri de bendim/ben olacağım, bunun çok değerli olduğunu düşünüyorum) ancak sadece bazı kişilerin yaptıklarını, hayatlarını nasıl geçirdiklerini eleştiriyorum. Ve

esasında bizi bu kıvama getiren mevcut sistemi... Kafanı kaldırıp bakmadığında ya da bakamadığında ya da bakmana rağmen korkarak bazı şeyleri görmezden geldiğinde bunun bir parçası olmamak çok zor.

Yazının bu kısmına kadar sabredenlere iyi haberlerim var; bütün bunlar değişiyor yavaş yavaş. Bambaşka bir dünyanın kapısı aranıyor. Doğaya dönüş yapan insanların sayısı artıyor; dayanışan topluluklar her yerde filizleniyor, bir kısmı tomurcuk açtı bile; paranın sadece bir araç olarak önemli olduğunu gören insan sayısı artıyor, bu insanlar her yerde birbirini bulmaya başladı; sosyal medya bu konuda çok yardımcı, normal şartlarda tanışmalarının pek mümkün olmayacağı kişiler birbirini buluyor; ihtiyaçlar öylece orta yerde duyuruluyor ve birçoğu topluluk tarafından karşılanıyor; bu kişiler arasında inanılmaz bir güven ortamı sağlanıyor ve çok kısa sürelerde inanılmaz bir sevgi bağı ve dostluk ilişkileri oluşuyor.

Bütün bunları uydurmuyorum; bizzat gözlemliyorum, bizzat deneyimliyorum. Bir yıl öncesi ile kıyasladığımda o kadar güçlü hissediyorum ki kendimi. Başım sıkışsa başvurabileceğim, ihtiyaçlarım her neyse talep edebileceğim, bir kısmını tanıdığım ama çoğunu hiç tanımadığım ya da çok az tanıdığım ve ellerini taşın altına sokacaklarını bildiğim o kadar çok insan var ki... Bütün bunlar bana özel şeyler değil; bu bir grup insanın herkese kucak açtığını görüyorum. Bu gerçekten harika! Zaten bütün bunlar bizim içimizde (hem kültürel olarak Anadolu topraklarında, hem de ondan bağımsız olarak insan doğamızda) olan şeyler; dayanışma, yardımlaşma, destek olma, kucak açma... Olsa olsa unuttuğumuz ya da unutmaya yüz tuttuğumuz şeyleri hatırlıyoruz, daha fazlası değil. Tam da bu yüzden çok hızlı büyüyüyoruz, bilmediğimiz bir şeyi öğrenmiyoruz çünkü. Pek güzel!!!

Ben kendimi yola attım ve burada her şey çok güzel. En önemlisi de "bu taraflar" da herkese yer var. Benden söylemesi...

Bunları hissetmek ve paylaşmak gerçekten de harikaydı. Aklıma sürekli yeni fikirler, uygulamalar geliyordu ve bunu tamamıyla yaşıyor olduğum özgür hayata ve açılan algılarıma bağlıyorum. Mesela

bir gün, armağan çemberinde yaptığımız gibi, ihtiyaçlarımı ve verebileceklerimi ulu orta blogdan paylaşarak duyurmak istedim. Bu duyuru sonrasında aşağıdaki maddelerin birkaçı çalıştı bu arada:

İçimden Sohbetler'den – 26.03.2013 – **kitlesel "armağan çemberi" uygulaması denemesi**

(...)

Ben şimdi gaza geldim ve armağan çemberinin de dışına çıkma isteği hissettim, çok güçlü bir şekilde. İhtiyacım olanları ve paylaşabileceklerimi, herkese duyurmak istiyorum. Aşağıda şu sıralar ihtiyaç duyduklarımı ve verebileceklerimi paylaşıyorum; bunu belli zaman aralıklarında tekrarlamayı düşünüyorum. Bu maddelerden alabileceğiniz veya verebileceğiniz şeyler olduğu takdirde, tanışıp tanışmadığımız hiç fark etmez, bana yazın veya beni arayın lütfen.

Not: Bugün itibarıyla çok fazla ihtiyacım olmadığından verebileceklerim, alabileceklerimden daha fazla. Bu, yüce gönüllülükten falan değil, bugünkü durumdan kaynaklanıyor. Daha fazla şeye ihtiyaç duyduğum günlerde, bunları da dile getirmekten ve almaktan çekinmeyeceğim.

Almak istediklerim:

- 42 numara trekking ayakkabısına ihtiyacım var. Bir kenarda duran, kullanmadığınız ayakkabınız varsa talibim.
- Sonradan aklıma geldi ve ekliyorum: Bu şekilde bulamazsam, yurt dışına çıkan birilerine aldırılmayı düşünüyorum. Yarınlarda çıkan birileri varsa da yardımcı olabilir belki.
- Nisan-Mayıs aylarında Likya Yolu'nda yürüyüş yapacağım. Likya Yolu Rehber kitapçığına ve/veya Likya Yolu tecrübelerine ihtiyacım var.

Vermek istediklerim:

- Web sitenizde veya herhangi bir yerdeki yazılarınızın, başka bir göz tarafından okunması, hem anlam bütünlüğü hem de yazım hataları ile ilgili denetlenmesi gerektiğini düşünüyorsanız seve seve yaparım bunu.

- Sosyal konular başta olmak üzere, her türlü beyin fırtınası ihtiyacınızda uzaktan ya da yakından, elimden geleni yaparım.
- Kısa süreli, küçük miktarlı borç verebilirim (Evet, bitmiyor bendeki para, ben de anlamıyorum.) :))
- Doğada kurulmaya çalışan yaşamlarda (eko-çiftlik, eko-köy vs.) veya hâlihazırda kurulu bulunanlarda iş gücü ihtiyacı olduğu takdirde, zamanım uygunsa gelir her türlü işi keyifle yaparım.
- Artık iyice bırakmış olduğum Latin dansları öğretme işini de, en azından başlangıç seviyesinde gerçekleştirebilirim. (Bunun için aynı ortamda olmak lazım tabii.)
- Sizi sıkın şeylerle ilgili sizi dinleyecek ve soru sorarak açılmanızı sağlayacak bir kişiye ihtiyacınız olduğu takdirde, mümkünse yüz yüze, değilse uzaktan destek sağlamaya çalışırım.
- Benzer bir madde olacak: Hayatınızda değiştirmek istediğiniz şeyler var ama cesaret bulma konusunda yardıma ihtiyacınız varsa, yine yakından veya uzaktan elimden geleni yaparım.

KÖY YAŞAMINA BİR ADIM DAHA

Atölyeler sonrasında kendimi yeniden Alanya'da buldum, keyfimse son derece yerindeydi.

Göçebe Günler'den – 01.04.2013 – **çok iyi hissetmece!!!**

(...)

Keyif durumumun tavan olma nedeni de, kendimi iyice bırakmış olmam ve artık iyice rahatlamam. Tam bir akış hâli... Gelecekle ilgili endişelerimin iyiden iyiye yok olma hâli (ki bu ay işsizlik

maaşım da bitti)... Özellikle de Armağan Ekonomisi Atölyeleri'nden sonra, iyiden iyiye güvende hissetmeye başladım. Bir sürü topluluğun parçası olmak, bir sürü harekete, kişiye destek olmaya çalışmak, şu anda verebileceğim her ne varsa vermek çok iyi hissettiriyor. Ve atölyelerde de hep konuşuyoruz; bu "verme", "paylaşma", "ilişki kurma" işi, aslında aynı zamanda sigortamız. Kurduğumuz her ilişki, belki de en önemli olan şey olan "sosyal sermaye"yi oluşturuyor. Bu konuda çok zenginleştiğimi hissediyorum.

Ben tek başıma ayakta durabilmek istemiyorum; ben kendi kendine yetebilen biri olmak istemiyorum; bu yanılsamalara inanmıyorum ve böyle bir şey mümkün de değil zaten; ben topluluk(lar) içinde var olmak istiyorum; elimden geldiğince, her neyim varsa paylaşmak; ihtiyacım olduğunda da korkmadan, çekinmeden istemek, almak istiyorum.

(...)

Alanya'da keyfim zaten tavan yapmışken bir de Burcu geldi ve iyice yükseldim. Kitabın başlarında okuduğunuz üzere, Burcu ile Anadolu Jam'de tanıştık ve diğerlerini olduğu gibi onu da çok sevdim. Ama ilginçtir ki Jam'de en az iletişim kurduğum, en az paylaşım yaptığım kişiydi herhâlde ve biz onla asıl Jam'den sonra çok iyi arkadaş olduk; her geçen gün gelişti arkadaşlığımız, bir çeşit yoldaşlığa dönüştü. Uzaktayken bile birbirimizle o kadar çok şey paylaşıyorduk ki Şubat 2013'ten 2014 başına kadar e-mektuplaşmalarımızı alt alta koyduğumuzda toplamı 200 sayfayı buldu. Kitapta bu yazışmalardan da birkaç alıntı görüyorsunuz zaten.

Burcu'yla 4 gün kadar Alanya'da kaldıktan sonra, Flora'ya *Analya Paylaşım Günü*'ne gittik. Hafta sonuna yayılan ve çadırılı, kalmalı gerçekleşecek olan bu etkinlikte hem sosyalleşecek, yiyecek içilecek hem de kullanılmayan eşyalar getirilip sergilenerek kullanacak kişilere ulaşacaktı. Çok güzel iki gün geçirdik ve bir sürü güzel insan daha tanıdık. Bu arada bizim çadırımız olmadığı için, Burcu'yla, evdeki çekyatta birlikte yattık. Gerçekten çok yakın arkadaşlar olduğumuz için daha önce de birlikte uyumuşluğumuz

vardı gerçi, bizim için alışılmadık bir durum değildi bu. Ayşe ise bizi sevgili sanmış olacak ki, “Hadi bakalım, biz de Selahattin’le böyle bir çekyatta yatmış, sonra ayrılamamıştık.” dedi. “Yok, yook,” dedik “arkadaşız biz!”.

Pazar günü ise biraz odun toplayıp kestikten sonra akşama doğru yola çıktık. Nereye mi? Birkaç hafta önce “Armağan Ekonomisi 101” atölyesinde tanışmış olduğum Umman’ın Olimpos yakınlarında bulunan Yazır köyündeki evine. Niye mi? Atölyenin sonunda gerçekleştirdiğimiz armağan çemberinde Umman’ın suduğu taleplerden birini gerçekleştirmek üzere. Umman, o sıralar, birkaç işini halletmek için İstanbul’a gitmek istiyor ama kedisini, köpeğini ve bahçesini emanet edecek birilerine gereksinim duyuyormuş. Atölyede bunu paylaştığı anda yanında oturuyordum ve zınk diye hemen elimi kaldırmıştım, “Ben yaparım bunu!” diye. Yaptım da...

Plan şuydu: Umman’la birlikte evde birkaç gün vakit geçirecek; ben evin, bahçenin, hayvanların düzenini öğrendikten sonra o İstanbul’a gidecekti ve tüm bunlara göz kulak olacaktım. Burcu da o sıralar uygundu ve birkaç gün o da bana eşlik edecekti.

Beş gün üçümüz kaldıktan ve Umman’ı İstanbul’a uğurladıktan bir gün sonra da Burcu Yeniköy’e doğru yola çıktı. Böylece Yazır’daki köy evinde yalnız günlerim başlamış oldu. Şu anda bütün bunlar olağan gelse de o günler için büyük adımlardı benim adıma. Dokuz ay önce köy hayatının yakınından bile geçmezken şimdi bunları yaşıyor olmam çok güzeldi ve değişimin hızı inanılmazdı.

Günler harika geçti! Umman ve Burcu varken de güzeldi ama yalnız kalmak da büyüldü benim için. Bahçe ve hayvanlarla ilgili sorumluluklarımı yerine getirmek haricinde yazıp çizdiğim, okuduğum, arada yürüyüş yaptığım ve yiyip içtiğim; ayrıca toprağa biraz daha yaklaştığım, bahçe işlerine ısınmaya başladığım günler... Ayrıca doğayla ilk kez bu kadar iç içe olma isteği duyuyor, ormanda, dere kenarında vakit geçiriyordum. Doğayla iletişim kurmaya başlıyordum, belki çat pat anlaşmaya...

Yazır günleri beni, köye, doğaya, ait olduğum yere bağlanmaya davet ediyordu, usulca...

Ne kadar da şanslıydım! Bunca güzelliği yaşama, bir sürü güzel dostla tanışma, hiç bilmediğim tarz hayatları keşfetmek için yola çıkabilmiş, buna cesaret edebilmişim. Şimdi baktığımda ise asıl cesaretin şehirdeki hayatları sürdürenlerde olduğunu görüyorum. Benim gibilerin yaptığı şeyin cesaret kısmı “bilmediğimiz” hayatlara yelken açıyor olmamızdan kaynaklanıyor belki ama mevcut hayatlardan sıyrılmayıp acı çeken çoğunluğa bakıyorum da gerçekten de asıl cesurlar onlar; bu hayatı kendilerine reva gördükleri, birçoğları insanca olmayan bir hayatı yaşıyor oldukları için. (Bu kitap, birkaç kişiyi olsun yolundan çevirir mi acaba...)

Bu arada bu süreçte tanıştığımız ve o zamanlar o çevrede yaşayan dostlardan biri olan Atalay, Burcu ile beni pek yakıştırdı ve bize sevgili muamelesi yapıp durdu. İki üç kere görüştük ve her seferinde öyle olmadığımızı söylesek de benzer söylemlere devam etti, “öylesiniz de farkında değilsiniz” diyordu. Biz de güldük durduk *ne alaka* diye...

Ama işte varmış alaka! Flora’da Ayşe, Olimpos’ta Atalay bunları söylediler de söylediler ve olan oldu. Alanya günlerinde başlayan daha yakın olma hâli burada da devam etti ve dönüşen hislerimizi fark ettik, bunlarla ilgili konuştuk vs. Bu bizi hemen sevgili yapmadı belki ama bu yola girmiş olduk.

Sonraki günlerde ve aylarda bu durumla ilgili olarak da yazışmalarımız oldu elbette ama burada uzun uzun paylaşmayacağım. Aylar boyunca sevgili miydik, değil miydik, ya da neydik *bilmedik* ve bilmekten dolayı hiç şikâyet etmedik. Kaldı ki herhangi bir “şey”e isim koyduğumuzda, o kavramın tüm geçmişi de o “şey”e yapışıyor sanki. Bundandır aslında tüm tanımlamaların dışında olmayı istemem(iz). “Sevgiliyiz” dersek mesela, bunun gerektirdikleri ile uğraşmak zorunda kalmak var. Ne kadar *farkında* olsak, ne kadar dikkat etsek de, kavramların, üstlerine yapışan geçmişten, toplumsal değerlerden tamamen sıyrılmaları hiç kolay değil. Bu nedenle bıraktık kendi hâline ve ne de güzel gitti, gidiyor... Sonraki süreçte, adı “sevgililik”, “sevdiçeklik” de oldu ya, ne fark eder. O kadar çok şey öğrendim ve öğreniyorum ki ondan, o kadar güzel şeyler yaşadık ki birlikte, ilişki durumumuz öyle olmuş, böyle olmuş, ne gam! Her hâlükârda çok yakın arkadaş, yoldaş olacağımızdan ise hemen hemen eminim.

Bu arada, o günlerde benim için bir ilki daha yaşadım; basılmak üzere olan bir kitapta tuzum oldu. Okuyan Us Yayınevi'nin Flora Dizisi'nden çıkacak olan *Aktif Umut*¹'un son okumasını yaparak bu güzel kitaba gönüllü bir destek vermiş oldum.

---

¹ Chris Johnstone, Joanna Macy, 2013, Okuyan Us Yayın

BÜYÜK KARAR!

Yazır'da yalnız başıma bir hafta kaldıktan sonra Umman evine geldi, bense bir gün daha kaldıktan sonra bir ay içinde üçüncü kez Flora'ya gittim. Hem de bu sefer, kafamda bir süreliğine orada yaşama fikriyle! Gittiğim ertesi günü olsa gerek, onlara bu fikrimi açtım ve çok sıcak baktılar. Zaten Selahattin, önceki gidişlerimde kapının açık olduğunu hissettirmiş, hatta dile de getirmişti. Orada yaşama ile ilgili kafamda tek bir soru işaretim vardı: Sekiz aydır herhangi bir kimseye herhangi bir konuda söz vermiyor, içimin istediğini

yapıyordum. Şimdi Flora’da yaşamaya başlar, o veya bu nedenle orada kalmak istemez, oradan ayrılırsam Ayşe ve Selahattin’i yüz üstü bırakmaktan korkuyordum. Ama bu hissiyatımı paylaşmama bile gerek kalmadı. Zira Selahattin, ben buna dair herhangi bir şey söylemeden, *istediğim kadar* kalabileceğimi, hazır hissettiğimde gelmemi ve ne zaman istersem ayrılabilceğimi söyledi; dolayısıyla endişem hemencecik giderilmiş oldu.

Bir iki gün sonra, o sıralar yaşayacakları köyü bulmak üzere yollarda olan Bülent ve Neslihan –ve tabii tatlı Elif– de geldiler ve birlikte iki gün geçirdik, sonrasında ise onlarla beraber İstanbul’a geçtim. Aslında şehirde olma isteğim hiç yoktu ama kısa bir süre kalacaktım. Bu süreçte Begüm ve Filiz’le “Armağan Ekonomisi 101” atölyesini gerçekleştirecektik, sonra da yaz için ihtiyaç duya-cağım eşyaları toparlayıp tez vakitte Flora’ya dönecektim.

Atölyeyi gerçekleştirdik, pek de güzel geçti ama İstanbul’da olma hissini hiç sevmemiştim. Şehirden iyiden iyiye kopuşumun işaretleri idi bunlar. İki hafta kadar kaldıktan sonra bir gün Bursa’ya, iki gün de Ankara’ya uğrayıp Flora’ya geçtim ve 12 Mayıs Cumartesi gecesi itibariyle belirsiz bir süreliğine Flora’da yaşamaya başladım.

Bu arada Burcu ve Hülya’nın 3 Mayıs itibariyle yola düştüğünü ve büyük topluluğumuzun hayali olan GeziJam’in “Bohçamda Anadolu”ya evrilerek hayata geçtiğini de paylaşmak isterim.¹

Flora’ya varmadan bir gün önce *“Epey heyecanlı ve meraklıyım, neler yaşayacağıma ve neler hissedeceğime dair. Zihnime bakarsak bazı soru işaretlerinden, zaman zaman endişelerden de bahsediyor; ama neyse ki bakmıyorum, gerek de yok ki... Yaşayıp göreceğim, huzurla gidiyorum.”* yazmışım ve bunu çok önemsiyorum. Zihin öyle bir şey ki hep geçmiş deneyimlere göre birtakım şartlanmaları oluyor ve geçmiş deneyimlerde yer almayan veya olumsuz bir

---

¹ GeziJam projemiz, pilot çalışmamız sonrasındaki süreçte birçoğumuz için kendiliğinden sönümlendi ama Hülya ve Burcu için “Bohçamda Anadolu” adı altında devam etti ve Anadolu’da birkaç ay süren bir yolculuğa çıktılar. Bu güzel yolculuğa, hikâyelere dönüp bakmak isteyenler için: bohcamdaanadoludotcom.wordpress.com

şekilde yer alan bir seçenikle karşılaştığımızda korkuyoruz ve adım atmaktan imtina edebiliyoruz. Bu iki seçenek de beni durdurmuyor ve isterim ki kimseleri durdurmasın. **Kalbiniz “git” derken gitmezlik, “yap” derken yapmazlık etmeyin lütfen. İçinize güvenin.**

Geçmiş deneyimlerde yer almayan bir seçenikle karşılaştığımızda korkmanın gereği zaten hiç yok. Tam aksine, yepyeni bilgi ve deneyimlerle karşılaşacağım, tanışacağım için kıpır kıpır oluyor içim. İçimden de geliyorsa eğer bunu yaşamak, neden kendimi durdurayım ki? En kötü, hani beğenmezsem, memnun olmazsam, bu seçenekten uzaklaşırım, olur biter. Aklımda kalmamış olur. “Bir şeyi yapmadığın için pişman olmaktansa yaptığın için pişman ol.” diye bir deyiş vardır ya hani, o hesap...

Geçmiş deneyimlerde olumsuz bir şekilde yer alan seçeneğe gelince de... Herhangi bir durumun benzerini yaşamış ve hoş olmayan sonuçlarla karşılaşmış olabilirim ama şu anda yaşamakta olduğum, aslında yepyeni bir deneyim olacak. Bir öncekinin olumsuz sonuçlanması bunun da öyle sonuçlanacağını göstermez ki. Hiçbir şey tam olarak tekerrür etmez, aynı suda iki kere yıkanılmaz. Eski ABD başkanlarından Abraham Lincoln’ün hikâyesini çoğunuz duymuşsunuzdur, adamın siyasi hayatı sürekli yenilgilerle dolu. 34 yaşında itibaren girmiş olduğu bütün siyasi seçimleri (iki kongre, bir eyalet, iki senato, bir de başkanlık seçimi) kaybediyor ve 52 yaşına geldiğinde başkanlık yarışını kazanıveriyor. Lincoln bir ya da iki yenilgiden sonra pes edebilirdi (hemen hepimiz öyle yapardık) ama etmedi. Zira her yarışın, her seçimin yeni bir şans olduğunu görüyordu ve her seferinde baştan başlamasını bildi. En sonunda da başkan olmayı başardı.

GÖÇEBENİN YERLEŞİK GÜNLERİ...

Sekiz aylık göçebelik macerası sonrasında köklenmeye hazırdım. Kafamda “en az / en çok şu kadar kalırım” gibi düşünceler olmakla birlikte, bu hayatı, normal şartlar altında birkaç aydan az deneyimlemeden ayrılmazdım oradan. Orayı evim belleyip ilelebet kalma ihtimalim bile vardı ama çok da düşünmüyordum ihtimalleri. Hayat her zaman kendi sürprizleriyle bizi bekliyor zaten, sen istediğin kadar düşün, karar ver...

Flora’daki ilk günler biraz sıkıntılıydı. Öncelikle ciddi bir yorgunluk hissediyordum ve Flora’ya gelen gidenlerin çokluğu ve bunun sonucunda hızlanan yaşam bana iyi geliyordu. Bir de orada

kendime ait bir odam, bir yaşam alanım olmaması (çadırda kalıyordum), canım istediğinde kaçıp yalnız kalmayı olanaksız kılıyordu. Gerçi her yer ormandı ve saklanabileceğim sayısız yer vardı ama kapımı kapatıp kitabımı okuyabileceğim konforlu bir alana ihtiyacım vardı ve bunun yokluğu işi zorlaştırıyordu. Ayrıca bu tip bir hayatın benim için çok yeni olması ve bu hayata dair tüm o bilgisizliğim ve cehaletim de iyi hissettirmiyordu.

Göçebe Günler'den – 17.05.2013 – **Flora'da ilk günler**

(...)

Salı akşamına kadar pek depresif hissediyordum. Şehir koşturması yorgunluğuna buradaki yoğunluk eklenince (gelen herkesi çok sevdim gerçi ama kendi yorgunluğumdan kaynaklanan yalnız kalma ve sessizlik ihtiyacım vardı) zaman zaman bunaldığımı hissettim. Gelen gidenle çok fazla sosyalleşemedim, sohbetlere çok katılmadım genelde. "Aşırı sosyal kişilik bozukluğu"m, "asosyal kişilik bozukluğu"na dönüştü adeta.

Sadece bu da değil tabii. Burada benim için her şey çok yeni. Buradaki hayata dair çok az şey biliyorum ve bu, bazen yetersizlik hissine neden oluyor. Ama bunu da aşıyorum yavaş yavaş; hem bir şeyler öğrenmeye başlayarak hem de durumu kabullenerek.

(...)

Neyse ki salı akşamı değen sihirli değnek (valla bilmiyorum ne oldu) beni kendime getirdi. Bir anda yine iyi hissetmeye başladım. Enerjim yükseldi. Yağmur izin verdikçe bahçede bir şeyler yapmaya başladık; o çok iyi geldi mesela. Diğer insanlarla sohbet etmeye, geyiklere başladım; hatta özellikle dün itibarıyla daha da arttı bunlar. Hatta olay tekrar "aşırı sosyal kişilik bozukluğu"na doğru ilerliyor gibi.

Bahçe işleri pek keyifli bu arada. Geldiğimden beri ot yolduk, kompost eledik, nisan ayında yapılan yurttan artan keresteleri istiflemeye başladık ve en güzeli, dün iki tane ağaç diktik. Biri armut ağacı, diğeri erik.

(...)

Bilgisizlik ve yetersizlik hislerime yönelik ise Burcu'ya daha çok detay yazıyordum.

27 Mayıs 2013 – **Burcu'ya mektup**

(...)

Kendime döneyim... Yaa ara ara depreşen hissiyat yine bi' depreşti; kendimi bilgisiz, cahil falan hissetme olayı. Bunla ilgili hem yazıştık, hem konuştuk sanırım seninle. Daha geçen gün bloga da yazdım, aslında bambaşka şeyler yazacakken. Durum ortada; ama aynı durum bazen güzel gelirken bazen yetersiz hissetme falan yol açıyo işte. 2 gündür yine acayip hissediyorum. Hiç bişeyin ucundan tutup halledemeyecek gibi. Yaa aslında duruma bakınca çok normal. 'Normal' dünyada yetiştim ben, bi işte çalışıyosun ve ihtiyaçlarını da satın alıyosun. Yani tek bişey yaparak hayatını geçiriyosun. Bunun dışına bir anda kendimi atınca böyle oldu işte. Hiç bi şeyden anlamıyorum gibi geliyo. Hani böyle bi hayat kurmaya falan kalksam bi yerlerde, bi şekilde, yapamam gibi. Galiba gerçekten de yapamam. Ama işte bu normal; 30 yıl yaşadığım dünyadan bu tarz bir dünyaya geçince normal herhalde. E bi de bazılarının eli her bişeye yatkın da oluyo, di mi? Bende o yatkınlık da yoktur. Ya da hep olmadığını düşündüğümden, iyice güçlendi içimde bu düşünce. Ya da hepsi birden...

Bendeki armağanlar daha bi modern hayata dönük sanki. Gerçi her hayatta lazım ama modern olanda daha bi fazla. Mesela benden cidden süper bi özel sektör çalışanı olurdu; o kadar çok açıdan uygunum ki o hayata, anlatamam. Hatta uğraşamam anlatmakla (: Ama biliyorum ki, isteseydim, sıkılmasaydım, hatta -hâlâ- istesem, bi yerlere gelme yetim var. Ama istemiyorum ki; hiç istemiyorum hem de. O kadar boş, o kadar saçma ki... Ve epey bi' örnek gördüm. Sıkıldım bu konudan, uzatmak istemiyorum. Zaten bunları egom mu yazdırdı acaba, diye düşünüyorum. Hani "aslında ben de boş değilim"i mi kanıtlamaya çalışıyorum? Bilmiyorum ama öyle olup olmaması da çok mühim değil. Bunlar da geçti içimden, nihayetinde...

(...)

Sonraki günler de benzer şekilde bahçe ve diğer işlerle ilgilenerek, her an bir şeyler öğrenerek ve yeni hayatı deneyimleyerek geçti. Tüm bu işlerin yanı sıra çok da eğleniyorduk. Gözümüzden yaşlar gelene kadar güldüğümüz epey anımız oluyordu ve bu neşeli ortam, yetersizlik hissime rağmen oraya uyumlanmam konusunda yardımcı oluyordu.

Derken...

GEZİ GÜNLERİ!

Mayıs ayı başında ben İstanbul'dan ayrılmadan önce kim, “*Eee, ne zaman gelirsin tekrar?*” dese cevabım hep aynıydı: “*Valla çooooooooook büyük, çooooooooook acayip bir şey olmazsa sonbahardan önce kimse getiremez beni buralara!*” Yani Flora'da kalmasam Alanya'ya giderdim, orada sıkılsam başka bir yere ama İstanbul'da ne işim vardı, hele ki yazın. Ancak hiç beklemediğim, tahmin bile edemeyeceğim bir şey beni İstanbul'a götürebilirdi o günlerde.

Götürdü!

Göçebe Günler'den – 14.06.2013 – İstanbul'da "Gezi" Günleri

(...)

Flora'da hayat keyifliydi, her şey yolundaydı en son. Ama mayısı hazirana bağlayan günlerde hayat durdu ve sosyal medya üzerinden ne olup bittiğini anlamaya çalışarak geçti birkaç gün. Baktım, daha fazla seyirci kalamayacağım gelişmelere, 2 Haziran Pazar günü öğle saatlerinde düştüm yola. İlk gün dört araç değiştirerek Eskişehir'e kadar ulaşmayı başardım. Orada Eliflerde kaldıktan sonra pazartesi sabahı tekrar yola düşüp -galiba- yine dört araçla İstanbul'a geldim. (...)

Gitmeye karar veriş anım ise çok ilginçti. 1 Haziran Cumartesi günü, o sıralarda bizle Flora'da olan Begüm'le birlikte Antalya'daki eyleme katıldıktan sonra, tatmin olmamış bir şekilde Flora'ya döndüğümüzün ertesi günü, sıkıntıyla kalktıktan, kahvaltımı yaptıktan sonra öğle saatlerinde içim öylesine sıkıştı ki bir anda ayağa kalktım ve koşar adımlarla çadırıma gittim. İkişer tişört, çorap ve çamaşırı çantama attığım gibi geri gelip insanlarla vedalaşıp yola düşüverdim. Normalde Antalya'dan İstanbul'a otostopla gitmeye niyetleniysem sabah çok erken saatlerde çıkmalıydım ama bir anda bir gün daha bekleyemeyeceğime kani olup "gidebildiğim yere kadar giderim, gerekirse ertesi gün devam ederim" düşüncesiyle düştüm yola.

Ne kadar süreliğine gittiğime dair bir fikrim yoktu. Gezi'de olan biteni de tam olarak algılayabilmiş değildim aslında. Ancak Flora'daki bahçe işlerinde Selahattin'i yalnız bırakmak istemediğim ve zaten şehirde uzun süre bulunmak istemediğim için, belli belirsiz de olsa, kafamda birkaç günde dönmeye dair bir şeyler dönüyordu. Zaten yukarıda da yazdığım gibi sadece ikişer takım kıyafet almıştım yanıma ve çadırı bile toplamamıştım. Nereden bilecektim ki o çadır aylarca orada mahzun bir şekilde kendi başına duracaktı.

Bu arada yola düşmeden önceki günlerde gelişmeleri uzaktan sosyal medya üzerinden izleyip hop oturup hop kalkarken, olan biteni tam olarak anlayamıyor olsam da ciddi bir heyecan duyuyordum ve o günlerde tek yapabildiğim, yine kendi hislerimi yazıya dökmekti.

İçimden Sohbetler'den – 31.05.2013 – #direngeziparkı

Gezi Parkı direniyor. Direniyoruz! Nadiren "biz" haline gelebilen "biz" titreyip kendimize geldik sanki! Gezi'deki direniş çok önemli. Şimdiden tarih yazıldı orada ve yazılmaya devam ediyor. Buradan önemli bir hareket çıkar mı? Wall Street'te gördüklerimizi ve fazlasını burada gerçekleştirebilir miyiz? Neden olmasın...

Sermayenin dur durak bilmeyen yayılmacılığını ve iştahını durduralım. 3. köprü, 3. havaalanı, abidik kanal projesi, Alakır ve kurutulan diğer nehirler, delik deşik edilen Karadeniz, nükleer santral planları... Durduralım hepsini.

Tarihi, kültürü, doğayı koruduğumuz "yeni dünya"yı yaratalım artık. Yanlışlıklara karşı duralım, dimdik! Karşı durmakla da kalmayalım; özlediğimiz dünyayı önce kendi hayatlarımızda oluşturalım. Dönüşelim, dönüştürelim... Direnişin önemi çok büyük; bunu dönüşüme de çevirelim!

Kendimizden başlayarak...

Güzel şeyler olacak...

Güzel şeyler olacak...

Güzel şeyler oluyor...

İçimden Sohbetler'den – 01.06.2013 – **Kalbim "Gezi"de kaldı!**

İçim kıpraşıyor! Ne oldu da bu kadar insan sokağa döküldü, anlamlandıramıyorum.

Tek ulaştığım sonuç, bütün bunların birikim olduğu. Şimdiye kadar olan bitenin birikimi. Roboski'de öldürülenlere olan gecikmiş tepki, Hrant'a hâlâ sızlayan içimizin birikimi, Hasankeyf'in çılgılığı, HES'lere hapsedilen suların uğultusu, Akkuyu'nun, Sinop'un bağırışı, Karadeniz otoyolunun homurtusu, Gerze'nin inadı, Emek sinemasının makinistinin feryadı... Olay elbette ki Taksim'deki birkaç ağacın çok ötesinde...

Bu kadar beklemeye gerek var mıydı? Demek ki varmış. Demek ki zamanı ancak gelmiş. Demek ki gün bugünmüş!

Bütün bunları Antalya'dan, uzaktan izlemek zor geliyor, bugün Antalya'daki eyleme gidecek olmak kesmiyor. Tarihin yazıldığı yerde olası var. Bakalım, bi yolunu bulursam gidebilirim belki...

Bu arada diğer bir birikim daha var. Vizyonerler, sanatçılar, "yol"u göstermek için yıllardır çırpınanlar. İlham veren filmler; Bulutsuzluk Özlemi, Bandista, Flört gibi gruplar; Zumbara, Uyanma Saati, freecycle, paylaşımı artıran her türlü hareket, armağan ekonomisi; gülümsemesiyle içimize işleyen Sırrı Süreyya gibi adamlar, sosyal medyada karşılaştığımız heyecan verici videolar, ekolojik hayatı ve düşünceyi besleyen ve yaşayan ve yaşatan insanlar, kalplerinin sesini takip edenler... Bitmez ki... Çok teşekkür edesim var her şeye ve herkese. Yolu onlar açtı... Yolu hep beraber açtık...

Oyyy. Şimdi ne olacak peki?

Bu cümleleri yazdığım sırada ertesi gün yola düşeceğimi düşünmüyordum ama bu coşku ile daha fazla duramazmışım.

***

3 Haziran'dan itibaren benim de içinde olduğum Gezi günlerini herkesin az çok bildiğini sanıyorum. Özlediğimiz hayatı bir süreliğine de olsa kurduğumuz, **farklılıklarımıza tahammül etmeyip onları sevdiğimiziz**, düşeni yerden kaldırdığımız, paranın saltanatını geçersiz kıldığımız bir on beş gün.

Gezi sonrasında buradan bir siyasi hareket çıkmasını bekleyen ve hayal kırıklığına uğrayan çok kişi oldu. Birçokları "Eee ne oldu ki şimdi," diye sordu/soruyor; "Ne işe yaradı? Hiçbir sonuç da alamadık!" Ben olan biteni böyle okumuyorum. Oradaki on beş gün damaklarda öyle bir tat bıraktı ki bu lezzeti deneyimlemek başlı başına harikaydı. Kaldı ki bu öyle bir lezzetti ki ta içimize işledi ve kitaplarla, filmlerle, belgesellerle ve anılarla nesilden nesle aktarılacak; uzun bir zaman boyunca insanlara ilham verecek. Değiştirilemeyecek bir şey var: Gezi'de tarih yazıldı.

Ayrıca zaten dönüşümü siyasetten, başa geçecek bir takım kişilerden beklemek, bana artık fazlasıyla *eski hikâye* gibi geliyor. O

günlerin heyecanıyla ben de benzer hayaller kurmadım değil ama çok sürmedi. Şimdi başka bir gerçekliği oluşturma zamanımız geldi. Siyasetten, devletlerden, hiyerarşiden uzak yepyeni bir dünya kurma zamanımız geldi. Her geçen gün daha fazla kişi bu koskocaman plastikliğin farkına varmaya başladı. Birçoklarına kafalarını sistemden çıkarmak hâlâ riskli, korkutucu gelse de, bir o kadarı, mümkün olduğunu bildikleri *başka bir dünyayı* kendi hayatlarında kuruyorlar. Gezi, nasıl yıllarca uyuyan kitleleri bir anda sokağa çıkardıysa, *kırsala ve kendine dönüş hareketi* de çok kısa bir sürede insanların hayatlarında inanılmaz dönüşümlere yol açabilir. Bu potansiyelin var olduğundan çok eminim, kendimde ve çevremde açık seçik görüyorum; gerçeğe dönüp dönmeyeceğini ise hepimizin kararları sonucunda göreceğiz.

Mavi hapı yutmaya devam edip sanrılarımızla yaşamaya devam mı edeceğiz, riske girip kırmızı hapı ağzımıza atıp –tüm güzelliğinin yanı sıra zorlukları da içeren- gerçeklikle mi yüzleşeceğiz¹; konfor alanımızda kalıp üstümüze yapışan alışkanlık ve kültürel ezberlere takılıp ara sıra da bir şeyleri protesto edip kendimizi tatmin etmeye devam mı edeceğiz, yoksa esneme alanına çıkarak genişleyip büyüyüp kocaman olup bütüne mi bağlanacağız? İşte bütün mesele bu.

***

15 Haziran akşamı Gezi Parkı polis zoruyla boşaltıldıktan sonra, malumunuz olduğu üzere 16 Haziran'da Çarşı grubu Abbasğa Parkı'nda bir forum gerçekleştirdi ve 17'sinde bu forumlar önce İstanbul'un, sonra da Türkiye'nin dört bir yanına yayıldı. Ben 17'sinde Kadıköy Yoğurtçu Parkı'ndaydım ve ortada bir alanda bir sürü insan buluştuktan sonra sorumluluk alarak ayağa kalktım ve kendimce bir giriş konuşması yaptım. Sonrasında da o gün bir kadın arkadaşla birlikte günün kolaylaştırıcıları olduk.

O kadar çok kişiydik ve o kadar coşkuyla doluyduk ki (sessiz kalmakta da zorlanıyordu insanlar) konuşmacıyı mikrofonsuz duy-

¹ *Matrix*'te Morpheus'un Neo'ya sunduğu kırmızı/mavi hap tercihine atf.

mak mümkün değildi. Birileri bir şekilde bunu halletti, hoparlör falan geldi, sonra da mikrofon vs.

O günlerde kent forumlarında yeni bir iletişim şeklini oluşturuyorduk. Söz almadan, sıraya girmeden konuşmamalar, alkış veya homurtu yerine konuşmacıyı beden diliyle destekleme veya ona karşı çıkmalar... Ayrıca binlerce fikir, öneri, eleştiri ve neler neler... Çok doluyduk ve içimizdeki her şeyi ortaya sermek istiyorduk.

Çok güzeldi. Ben bir foruma bağlı kalmayıp diğer günlerde Ab-basağa ve Cihangir'dekilere de katıldım. Her birinde çok güzel fikirler, öneriler, sorunlara çözüm yolları vardı.

Bu arada eski dünyanın âdetleri bir anda ortadan kalkmamıştı tabii. Bazı partilerden arkadaşların baskın çıkmaya çalışıp olayı hâkimiyet altına alma istekleri, çok katı olmasa da hissedilen kimi hiyerarşik durumlar beni daha fazla sorumluluk almaktan ve forum ekiplerine katılmaktan uzak tutuyordu ama yine de genel gidişat güzeldi. Dünya bir günde değişmeyecekti ya...

Bense Gezi sürecinde parkta ve sonrasında forumlardayken, kırsalda yaşama kafasından o kadar uzaklaştım ve gidip domatesle, biberle uğraşmak öylesine anlamsız gelmeye başladı ki bir türlü Flora'ya dönemedim, hatta bu debdebe tam altı hafta İstanbul'da tuttu beni. 5 Temmuz'da "güzelleşen şehir" diye bir yazı bile yazmışım, düşünün artık!

İçimden Sohbetler – 05.07.2013 – **Güzelleşen Şehir**

Son zamanlarda şehirden bir "dönüşüm hareketi" çıkmayacağına tam da iyice ikna olup Flora'ya -hem de belirsiz ve uzun süreli olarak- gitmişken (bir nevi yerleşmişken) Gezi direnişinin başlaması ve sonrasında İstanbul'a geldiğimi yazmıştım.

Hatta yazdığım gün, müdahaleden hemen önceki günmüş; tabii o zaman haberim yoktu. Ertesi gün parktayken ciddi bir gaz bombardımanı altında parktan zar zor çıkacağımdan, bütün gece Harbiye ve Nişantaşı'nda sokaklarda olacağımdan (Nişantaşı'nda direnmek mi, Nişantaşı'nda barikat mı?) da haberim yoktu. Dahası muhteşem bir refleksle Abbasağa'da bir forum

düzenlenmeye başlanacağını, hemen ertesi gün İstanbul'da -birine benim de katıldığım- birçok parka sıçrayacağını ve sonraki günlerde diğer illerde ve ilçelerde bu halk forumlarının yayılacağını hayal bile edemezdim.

Peki ya sonra Cumartesi toplaşmalarında on binlerin Taksim'de toplanmaya devam etmesi (yine polisin müdahalelere de devam etmesi ama her müdahalede hareketin daha da güç kazanması), LGTT² yürüyüşünün inanılmaz coşkusu, bütün yürüyüş ve toplaşmalarda Lice'de olan bitene³ daha önce hiç olmadığı kadar sahip çıkılması; bunlarla kalmayıp zamanında -maalesef- yeterince ilgi çekmeyen Roboski'ye sahip çıkmalar, çok daha eskilerden Sivas olaylarının yıl dönümünde Kadıköy'de toplanan 15 bin kişi... Nasıl anlatsam, neresinden tutsam, hiç bilemiyorum.

Ama çok güzel şeyler oluyor. Burası kesin bilgi. Nereye gideceğini kestirmek çok güç ama gerek de yok. Her şey akışında ilerliyor ve olması gerekenler oluyor. Birkaç yıldır başladığına şahit olduğum ama çok yavaş ilerleyeceğini sandığım uyanışın hızlanması ve büyük kitlelere yayılması; birçoğumuzun doğaya gereken önemi vermeye başlaması; doğanın sahibi değil, parçası olduğumuzu görmeye, anlamaya başlamalarımız; herkesten projelerin, fikirlerin fıskırması ve hemen harekete geçiyor olmaları... Birlik beraberlik duygusu, paylaşımın inanılmaz artışı, parklarda takas şenlikleri, armağan çemberleri, diğer çalışma grupları, atölyeler... Şehre bakışım değişti resmen; orta vadede muhtemelen yine doğa ile daha yakın temas kurabileceğim bir hayatı tercih edeceğim ama şu anda buralar da pek güzel oldu!

Çok acayip şeyler oluyor, farkında mısınız?

Gezi'nin heyecanıyla şehirde olmaktan hoşnut olduğum bir dönemdi ama bu durum çok sürmeden geçti. Forumlar ve diğer şeyler iyice rutine dönünce ve bütün bunlara katılma isteğim azalınca çıkabilirdim İstanbul'dan. Zaten şehrin debdebesinden yorulmuştum da.

² Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti, transeksüel

³ O günlerde Lice'de inşa edilen kalekolu protesto eden halka asker ateş açınca bir kişi ölmüştü.

İÇİMDEKİ FİLOZOF

Sıradaki durağım, uzun bir aradan sonra yeniden Yeniköy oldu. Temmuz ortasında bir hafta sürecektir olan doğal yapılar atölyesine gitsem mi diye düşünürken Yeniköy çiftliğinin ortaklarından ve sakinlerinden Balıkçı (adı Mustafa aslında ama bu lakabı tercih ediyor) sağ olsun, arayıp beni etkinliğe davet etti. O günler itibariyle 31 yıldır bu gezegende yer işgal ediyordum ve her türlü teknik işten uzak duran bir insandım. Elime üç kere çekiç almamışım, keserin ne olduğunu bilmezdim, balta görsem korkar kaçardım muhtemelen. Elim gerçekten çok yatkın değildir bu tarz işlere ve fazla ilgi

duymazdım ama galiba bu durumu katmerleyen de babam ve ben olduk, yıllar içinde. Ne zaman bir durum olsa “Emre bilmez, Emre’nin eli ermez.” vs. diyen babam ve benzer cümleleri kuran ben, bu durumu güçlendirip gerçeğim hâline getirdik.

Bu, her konuda böyle bence! Herhangi bir şeyle ilgili olarak “ben bunu yapamam” diyen birisi gerçekten de yapamıyor. “Yaparım”, “deneyeyim” dediğimiz anda ise yapmanın bir yolunu buluyoruz. Araştırıyor, soruşturuyor, öğreniyoruz ve bir şekilde beceriyoruz.

Bu etkinlik, bana özellikle bu anlamda iyi geldi. Ellerimle iş yapıyor ve bir şeyler üretiyor, bir evin (hem de ekolojik bir evin) inşaatında çalışıyor ve karınca kararınca destek oluyor olmak benim için harika ve çok yeni deneyimlerdi. Teknik işler diye gözümde büyüttüğüm şeylerin ucundan tutuyor olmaktan da memnundum. Bunların yanı sıra, bu etkinliği düzenleyen ve etkinliğe katılan kişilerle, hayatımdaki güzel insanlara yenileri eklendi.

Atölye bitti; birkaç gün fazladan kalıp birkaç işin daha ucundan tuttuktan ve biraz da tembellik yaptıktan sonra düştüm yola. Önce Neslihan ve Bülent’le iki gün geçirdim, sonrasında ise yine Alanya’ya gittim. Aslında aklımda önce Flora’ya uğramak vardı ama vazgeçtim. Yaşadığım ve sindirmek istediğim çok şey vardı ve bunun için doğru adres yine Alanya olacaktı.

Alanya’ya uzun bir otostop yolculuğu sonrasında vardım. Yolda ilginç bir hikâye çıktı ortaya. İlk duran araçla (Mehmet’le birlikte) Burhaniye’ye kadar kısa bir yol yaptık. Bu kısacık yolda kafalarımızın inanılmaz uyuştüğünü gördük ve hikâyem Mehmet’i çok heyecanlandırdı. Birkaç defa yol paramı karşılayabileceğini, otobüsle rahatça gitmemi önerse de kibarca reddettim. Zira otostopla yolculuk yapıyor olmamın nedenlerinden biri harcamalarımı düşük tutmak olmakla birlikte gayet keyif de alıyorum bu süreçten. Yeni ve ilginç insanlarla tanışmama, -çoğu zaman- sıkılmadan yolculuk yapmama yol açıyor. “O zaman illaki sana kahve ısmarlayacağım.” dedi ve Burhaniye’de deniz kenarında kahvelerimizi içip keyifli muhabbete devam ettikten sonra beni tekrar anayola bırakacakken bilet alma teklifini bir kez daha reddettim. Tam ben arabadan inerken ise “O zaman ben sana

nakit çıkacam, anlamam!” dedi ve elime 100 TL’yi tutuşturdu. “Gerek yok, var param.” dediysem de diretti ve “Bende çok var, sana lazım olur, yol hâli.” diyerek konuyu kapattı. Bu, gerçekten de yaşadığım en keyifli olaylardandır, sadece ve sadece ben olduğum için ve tamamen karşılıksız bir şekilde beni desteklemek isteyen biri; hem de yarım saatlik bir tanışlık sonucunda...

Alanya’daki ilk günler keyifli geçtiyse de birkaç gün sonra canım sıkılmaya başladı. Annemle çok muhabbet edemediğimiz bir dönemdi, Emir Abi zaten çalışıyordu; ayrıca Alanya’da hiç sosyalleşemediğim için epey yalnızdım. Gerçi bu sıklık, üretmeme yol açtı ve kısa sürede bir sürü yazı yazdım. İçimdeki filozof durmuyordu ve dünyaya dair, kendime dair daha fazla bilgi ve fikir ortaya çıkıyordu.

İçimden Sohbetler’den – 31.07.2013 – **Büyük olan yanlıştır**

(...)

Büyüyen her türlü kurumun, oluşumun, şunun-bunun bizi temsil etmekten -doğal olarak- uzaklaştığını, bizi biz olmaktan çıkardığını düşünüyorum. Evet karmaşıklaşıyor. Ama şu anda aklım da karışık. Deniyorum, az sabır...

Mesela ülkelerin varlığı yanlıştır. Ülke demek, çoğunlukla milyonlarca kişi demek; bunun sonucunda ortaya çıkan yönetim örgütlenmeleri demek, bunun da sonucunda ortaya çıkan temsiliyet sorunu demek. Ülke gerek yüzölçümü olarak, gerekse nüfus olarak büyüdükçe bu sorun daha da büyümektedir. Yönetim sistemleri çeşit çeşit ama en nihayetinde nüfusun çok ama çok az bir kesiminin nüfusun tamamı adına karar alması demek değil mi temsiliyet? Mesela Türkiye’den yola çıkarsak, 70 milyon kişiyi ilgilendiren yasama kararlarını 550 kişinin aldığı (hatta bizde 1 kişinin aldığını söyleyebilirim bile, şeklen 550 en azından ve öyle bile olsa...) bir sistem içinde yaşıyoruz; çok kanıksadığımız bu durum aslında çok tuhaf değil mi? Peki aynı 70 milyon kişinin yaşadığı ülkede 550 kişinin aldığı kararları uygulayan yürütmenin, yani bakanlar kurulunun da -zaman zaman değişmekle birlikte- 25-35 kişi tarafından götürülüyor olması da mı tuhaf değil? Bütün bunları Türkiye’den ve özellikle son dönemde ortaya çıkan gelişmelerden bağımsız söylüyorum.

İç ve dış savaşlar neden çıkıyor mesela? Yine bu “büyük”lükler ve sonuçları değil mi? Bir grubun veya ülkenin çıkarları, arzuları ve ihtiraslarının, bilemedin dünya görüşünün diğerlerinininkilerle uyuşmaması değil mi? İnsanlar bunun için ölmüyor mu? Gerçekten gerek var mı bütün bunlara?

Kültüre de el atasım var. Bir süredir kültürün çoğu zaman o kadar da iyi bir şey olmayabileceği konusu kafamı kurcalıyor. Ama akademik okumalar yapıp o açıdan bakmaktansa, içime sormak beni daha doğal cevaplara götürüyor sanki (belki de kolayıma geliyordur, bir ara bunu da düşünmeli). Kültür, adetler, alışkanlıklar... Bütün bunlar bizi biz olmaktan çıkarıyor ve uymamız gereken toplu kurallarla çatışmadan yaşamak zorunda kaldığımız bir dünya meydana getiriyor olabilir mi acaba?

Üretim meselesi var mesela. Burada olan bitenin kocaman bir saçmalık olduğu konusunda şüphem yok. Daha fazla üretimin daha çok tüketimi kışkırtıp bizi gereksiz binlerce ürünle baş başa bıraktığından mı bahsedeyim, doğayı katletmesinden ve maliyetleri doğaya yıkmasından mı, neredeyse tüm sektörlerin üretim süreçlerinde kullanılan zehirli, kimyasal maddelerin hayatımızın her alanına sızmasından mı... Gıda üretimine gelince de durumun hiç iç açıcı olmadığını görüyoruz. Yine o korkunç kimyasallar başrolde ama bunlarla kalsa iyi; ne gibi sonuçlara yol açacağını tahmin bile edemediğimiz GDO'lar, monokültür tarım yapılması sonucunda toprağın işlevsizleşmesi, tohumun geleceğinin birkaç şirketin eline geçmesine çok az kalması vs.

Daha çok şey var yazacak da en azından bir de eğitim sistemine dokunmalı. Türkiye'deki eğitim sisteminin yetersizliği, zırt pırt değişmesi, sınav sistemleri ve diğer tüm şeyleri bir kenara bıraksak bile (ki bunu yapmak hiç kolay değil) koca bir toplumu aynı bilgilerin süzgecinden geçirmeye kalkmak da neyin nesi? Aynı şeyleri ezberletmek, sonra papağan gibi bunları tekrar etmelerini sağlamak falan...

Kanunlar var mesela. Suç var; mülkiyet denen baş belası var. Mülksüzler kitabının bir yerinde, kelimesi kelimesine olmasa da şöyle bir cümle vardı: “Suç yaratmak istiyorsan kanun koy, hırsızlık yaratmak istiyorsan mülkiyet.” Durum tam da bu değil mi? Kanun yapıyoruz da neye göre... Başa dönüyoruz: 550 vekilin

dünya görüşüne göre. Peki, 550 vekilin dünya görüşü benim hayatımı nasıl etkileyebiliyor? Onların aldığı bir karara niye uymak zorundayım? Nasıl oluyor da birileri bir yerde nükleer santral yapmaya karar verebiliyor, ben de buna uymak zorunda kalıyorum. Yani evet, mücadele ediyoruz falan da hangi biriyle... Birini ikisini kazansak, yüzünü kaybediyoruz sanki. Beş tane HES'i durdursak, yüzlercesinin inşaatı devam ediyor mesela...

(...)

Peki ne yapmalı o zaman?

Her şeyi yerden yere vurmuşum, değil mi? (: Fakat bana öyle geliyor ki -tek tek ve toplu olarak- ilkin bütün değerlerimizi yıkmalı, sonra temiz bir sayfa açarak kendi değerlerimizi inşa etmeliyiz. Ve bu öyle bir şey ki her kişinin tek tek kendi yıkım ve inşa işlemini gerçekleştirmesi gerekiyor. Kültüre dair soru işaretlerim tam da bu noktada zaten. Aynı zamanda yaşamın her alanında biriken muazzam bir zenginlik olan *kültür, kişiyi birey olmaktan, kendisi olmaktan çıkardığı yerlerde* benim için güzelliğini kaybediyor. Daha ben doğmadan üstüme birtakım roller yapıştıran, sadece bana düşen rolü oynamamı isteyen kültürün taleplerini kabul etmiyorum. Geri kalan birikimler ise elbette çok kıymetli.

İçimden Sohbetler'den – 02.08.2013 – **Ne gerek var abi?**

(...)

Basitleşmemiz, küçülmemiz gerektiğini düşünüyorum. Şu anda bildiğimiz, kafamızı, gündemimizi meşgul eden neredeyse her şeyin, yanlış meşgulliyetlere yol açtığını, beynimizi işgal ettiğini öne sürüyorum.

Bir an duralım ve kendimize bakalım, olmaz mı? Dertlerimiz ne, neyi sorun ediyoruz, ne gibi endişelerimiz var? Gelecek endişesi, faturalar ve ekstreler, ödenmesi gereken krediler, -varsa- çocuğun masrafları vs. en önde gelmiyor mu çoğumuz için? Hemen sonrasında iş yerindeki mutsuzluğumuz, "ilerideki rahat yaşam" için bugünden verdiğimiz tavizler, satın almamız "gerekten" ve

yoksunluğunu hissettiğimiz eşyalar falan... Bunlarla kalsa iyi, bunlar sadece kişisel gündemimiz. Ülke ve dünya sorunları, yönetimle ilgili hoşnutsuzluklar, vergiler, çatışmalar, savaşlar, ölenler, sürünenler, açlık, sömürü, haksızlıklar... Bitmez ki...

Tamam, sıkıcı bir yerde durduk, geçiyoruz. Şimdi bir de hayatta gerçekten ihtiyacımız olan şeyleri düşünelim. Olmazsa olmazlarımız barınma, güvenlik, beslenme; hemen ardından sosyalleşme, sonrasında cinsellik vs. Sıralama çok da önemli değil şu anda bu yazı için (ama yine de isteyenler, bunları daha derli toplu anlatan Maslow'a kulak verebilir); vurgulamak istediğim şey aslında bizi mutlu edecek şeylere ulaşmanın o kadar da zor olmaması gerektiği. Yaşamın bu kadar mücadele edilmesi gereken bir alan olması ise sistemin kocaman bir aldatmacası sanki...

Şimdi dönüp bir önceki paragrafı okuduğumda kafamda sadece kocaman bir soru cümlesi oluşuyor: "Ne gerek var abi?"

Gerçekten de bunca koşuşturmaya ne gerek var? Bu kadar mücadele etmeye ne gerek var? Mutsuz olmalara ne gerek var? Bu depresyon niye? Bu iç sıkıntılıkları niye? Değiyor mu peki bütün bunları yaşamamıza?

İçimden Sohbetler'den – 03.08.2013 – **Peki ne yapmalı?**

(...) ben şu sıralar -ve aslında haziran ayını ayrı tutarsak son bir yıldır enerjimi diğer kısıma vermeyi tercih ediyorum; yani "Peki ne yapmalıyız?" a. Sürekli olarak karşıtlıklar ve itirazlar üzerinden gittiğimizde bir yere varamadığımızı düşünüyorum çünkü bir süredir. Ama yok, yanlış anlaşılmasın, ben de uzun bir süre öyle ya da böyle o mücadelenin içindeydim, hâlâ da tam olarak kopmuş sayılmam; yani yadıslıyor değilim, hatta çok gerekli olduğunu da düşünüyorum. Ama bir yandan da düşlediğimiz dünyayı kurmak üzere adımlar atmamız gerekiyor galiba. Yani ya bir çeşit iş paylaşımı oluşmalı, ki oluşuyor, ve iki taraftan da çalışmalarımız sürmeli ya da iç iş bölümü ile, zaten bu süreçte çoğunlukla evde zor tuttuğumuz %50'mizi mücadeleye ayırıp kalan %50 ile de kendimizi ve yaşamımızı değiştirmeye başlamanız yerinde olabilir. (yaşasın siyasi göndermeler)

Giremiyorum konuya, neresinden tutacağımı bir bilsem...

... ..

Ya aslında söylenmedik şeyler söylemeyeceğim elbette. Bir kısım insan -ve kısmen ben de- uzun süredir bas bas bağıyor zaten “uyanın!” diye. Bunları tekrar özetlemekten fazlasını yap(a)mayacağım. Bir de, bir zamanlar bu blogdaki bir yazımda da yazmıştım, en büyük sorunlardan biri de şu belki: Mesela okuyoruz bir yazıyı veya dinliyoruz birini veya içimizden bir şey, bir fikir dürtüyor bizi; heyecanlanıyoruz, acayip onaylayarak kafa sallıyoruz, “hıı hıı” diyoruz, “hakkaten abi yaa” diyoruz, “n’apıyoruz biz böyle yaa” diyoruz; 5 dakika sonra bunları unutup kaldığımız yerden devam ediyoruz. Şimdiki zaman kullandığıma bakmayın, ufaktan bu cümlelerin kiplerini geçmiş zamana çevirmek lazım galiba, zira hâlâ devam eden ve anlaşılabilir kolay kolay sönmeyecek olan Haziran direnişi (bu söylemi de pek sevdim bu arada) sürecinde kafa salladığımız fikirler, uygulamalar hayatımıza sızmaya başladı artık. Dayanışma ruhunu, “bir” olma hissiyatını içselleştirmeye başladık; kafamızı nereye çevirsek armağan çemberi uygulamalarının vuku bulduğunu görüyoruz; -en azından bir kısmımız nihayet- AVM’lerle olan ilişkilerini kesti ya da ciddi sınırlar koydu; dahası genel olarak tüketici kimliğimizi ve tüketiklerimizi sorgulamaya başladık; armağan ekonomisi, paylaşım ekonomisi gibi kavramlar havada uçuşuyor, hepimiz “verme”nin güzelliğini gördük, bunla da kalmayıp “alma”yı, “isteyebilme”yi de deneyimliyoruz; “kendine yetme” illüzyonundan kurtulmamız an meselesi; hayatın güzelliğinin paylaşmakta ve topluluk olma bilincinde yattığını tam olarak idrak etmemiz de...

Bu “topluluk olma” konusu ve dayanışma ağları çok mühim işte. Benim hayalim -tüm detayları netleştirmiş değilim elbette ama- Bolo Bolo’da anlatılan dünyaya yakın bayağı, birkaç yüz kişilik kabileler (bolo’lar) hâlinde yaşadığımız yönetimsiz bir sistemi inşa etmek. Bu hayali, “vizyon” olarak bir kenara koyuyorum; o vizyona gitsin-gitmesin, birçok kişinin artık hemfikir olduğunu sandığım paylaşım, dayanışma, tüketmeme üzerinden gidince bile -elbette öyle bir isteğimiz varsa- bireysel çıkış yolunu bulabiliriz ya da bulma yönünde önemli adımlar atabiliriz.

Tam burada, kafamda iki seçeneğin yanıp söndüğünü görüyorum ve bunları ayırmakta fayda var. Bir tanesi kırsalda oluşturacağımız, kendine yetme hedefi olan topluluklar oluşturmak. Bu çok meşakkatli, uzun soluklu, zorlu bir yolculuk. Dünyada başarılı bir şekilde işleyen birçok eko-köy var; artık Türkiye’de de bu konuda gelecek vaat eden örnekler görmeye başladık. Çok yakın gelecekte iyi örgütlenmiş, kendine yeterli yolunda çok önemli aşamaları kat etmiş örnekleri göreceğimizden hiç şüphem yok; bunlardan birinde yer alacağımdan da öyle. Ama bu konuyla ilgili kafamdaki karmakarışık verileri, fikir ve hayalleri ayrı bir yazıda toparlamaya çalışırım belki bir ara.

Şu an çinse, daha bi’ şehir kafasına yönelik çıkış yolu arayışlarına destek olmaya çalışayım, istiyorum. Gerçi bunları böyle keskin bir şekilde ayırmak da doğru değil belki; birbiriyle o kadar da kopuk değil bu süreçler. Neyse, yazdıkça şekillenir...

Şuradan alıyorum: Son zamanlarda daha büyük bir kısmımızın hemfikir olduğu üzere tüketim konusu mühim ve tükettiğimizin çok büyük bir kısmı ihtiyaçlarımızdan kaynaklanmıyor. Hatta bunun ötesinde bizi mutlu da etmiyor. Daha fazla tüketim daha da fazla tüketme isteğini körüklüyor ve bu döngüden kurtulamıyoruz. Daha fazla tükettikçe, tükettiklerimizin kıymetini de bilmiyoruz. Galiba en önemli ama bu yazının biraz kapsamı dışına çıkan kısmına gelince, üretici-tüketici ilişkisi tamamen kopmuş durumda. Bu da, yediğimiz-içtiğimiz ürünlerin nasıl üretildiklerini, içlerindeki ilaçları, hormonları gözden kaçırmamıza; özellikle kıyafetlerimizin veya elektronik ürünlerin üretim süreçlerinde zehirlenen, kanser olan ve hatta hayatlarını kaybeden işçilerden, çöplüğe dönüştürülen nehirlerden, derelerden haberdar olmamamıza neden oluyor. Bu konu çok büyük ve hem benim bilgi sınırlarımı hem de bir blog yazısının kapsamını aşar. O yüzden burada bırakıyorum ama bütün bunları her zaman aklımızın köşesinde tutalım lütfen.

Tüketim konusu mühim. İhtiyaçlarımızı ve ihtiraslarımızı birbirinden ayırdığımızda, aslında yaşamın o kadar pahalı olmadığını fark ediyoruz. Mesela bilen bilir, geçen sene bir grup insan, Bayramıç’ın Ahmetçeli köyünde bi kamp yaptık. Orada yiyecek-içecek işini ortak alışverişle hallettik ve 3 öğün yemeğin yanı sıra bir sürü

bisküvi-çikolata gibi gereksiz, sağlıksız ve pahalı ürünler de tüketmemize rağmen, günde kişi başı 7 TL (evet, yazı ile yedi türk lirası) harcadık. Evde yemek yediğimizde ve ambalajlı -ve kaçınılmaz olarak katkı maddeli- gıdaları mutfağımızdan çıkardığımızda hem daha ucuz hem de daha sağlıklı besleniyoruz.

Gıda harici tüketime verilen akıl almaz paralar hepten iç burkucu. Sürekli yenilediğimiz bilgisayarlarımız, laptoplarımız, tabletlerimiz, telefonlarımız... Gerçekten de hep yenisini almamıza gerek var mı yahu? Yani tabii ki yok da, soruyorum işte öylesine. Peki mesela niye hemen her birimizin en az beş pantolonu, onlarca tişörtü, kazağı, gömleği var ki? Hem neden her yıl gardrobumuza yeni bir şeyler katmaya çalışıyoruz? İddia ediyorum, çok küçük bir kısmımız hariç, orta gelirli ortalama bir yetişkinin şu anda dolabında olan kıyafetleri onu bir ömür boyu giydirir; itirazı olan var mı?(...) Eğer bu iddiamda haklıysam, istesenz bir ömür boyu kıyafet harcamanız olmayacak demektir mesela, hadi çok az bir harcama koyalım yine. Ama gerçekten çok az... Teknolojiye verdiğimiz bir sürü gereksiz paranın detaylarına girmeyeceğim şimdi. Yazı çok uzadı ve daha söylemek istediklerim bitmedi.

Bu aralar ne mutlu ki epey yaygınlaşan paylaşım ekonomisine de azıcık giriş yapıp başlamak lazım artık. Artık neredeyse ihtiyacımız olan her şeyi başkalarından bedelsiz olarak bulduğumuz (freecycle, verrr, esyakituphanesi vb.), zaman karşılığında hizmet değiş tokuşu yaptığımız (zumbara), yol arkadaşı bularak masrafları paylaştığımız (ucuzagidelim, ortakaraba vs.), gittiğimiz yerlerde ücretsiz konaklayabilmemizi sağlayan (couchsurfing vs.) web siteleri, çok hızlı sirkülasyonu olan bebek kıyafetlerinin değiştirildiği facebook grupları (Bebekimece vs.), Gezi direnişinden sonra daha da yaygınlaşan takas şenlikleri, hatta takasla da kalmayan, ihtiyacın olanı hiçbir şey getirmeden bile alabildiğin etkinlikler var.

Bütün bunları, yani gerek bir sürü harcamamızın aslında gerekli olmamasını ve gerçek ihtiyaçlarımızı karşılamamızın aslında o kadar da pahalı olmamasını, gerekse paylaşım ekonomisi örneklerini alt alta koyduğumuzda çok az para harcayarak yaşayabiliyoruz aslında. Mesela ben son dönemde bir adet akıllı telefon ve 512 gb.lık hard disk bile buldum dostlardan, varın siz düşünün. Yani aslında

kişisel bağlantılarımız ve paylaşım ekonomisine yönelik web sitelerini kullanabiliyor olmamız çok önemli. Bir de göçebe olarak, yani evsiz ve faturasız yaşamının da avantajıyla, sanırım ayda ortalama 300 TL'den fazla harcamadığımı da paylaşmak istiyorum.

Uzadıkça uzuyor... Daha az tüketimin aynı zamanda bu kokuşmuş sistem için en büyük ve aslında tek tehdit olduğundan, dayanışma ile kuracağımız toplulukların bizim gerçek sigortamız olduğundan; yukarıda anlattığım gibi, aslında çok da fazla paraya ihtiyacımız olmadığında şimdilik daha az, zamanla hiç çalışmadan¹ yaşayabileceğimiz bir dünya kurabilme potansiyelimizden ve tahayyüllerden bahsetmedim bile.

Şimdi bunları okuduğumda beni gülümseten ve şaşırtan tek şey, o an için şehir kafasına yönelik çıkış yolu aramalarına katkıda bulunmaktan bahsetmiş olmam. Ki gidişat hiç de öyle olmadı. Hatta zaman ilerledikçe şehirdeki dönüşüm çabalarının nafile olduğunu düşünmeye başladım. Yapılan her şeyin kıymetini teslim ediyorum ve amacım kimseyi eleştirmek değil ama aslen doğanın bir parçası olmamıza rağmen ondan bu kadar kopuk hayatlar yaşayanların, her şeyden önce bireysel dönüşümlerini gerçekleştirmeleri ve kendilerini bulmalarını pek mümkün görmüyorum. Bireysel dönüşüm yaşamayan kişilerden oluşan bir toplumun dönüşmesi ise düz mantığa aykırı görünüyor bana. Ancak yukarıdaki düşüncelerimde haklıysam bile elbette ki herkesin kendi yolu, kendi seçimleri... Kimse dönmek zorunda değil, dünyayı kurtarmak durumunda da değiliz. Bunları ara sıra kendime hatırlatmam gerekebilir.

***

Bolca felsefe yaptığım günlerden sonra Burcu geldi Alanya'ya (10 Ağustos). Olimpos'taki elektriklenmenin ardından nisan sonunda bir-iki kez İstanbul'da görüştüğümüzden sonra üç ayı aşkın bir süredir birbirimizden uzaktık. Çoğunlukla mektuplaşmalarımız, azınlıkla telefonlaşmalarımız hiç durmadı ama yine de yüz yüze görüşmenin

¹ Tabii burada, bir işte, maaş karşılığında çalışmamaktan bahsediyorum.

yeri ayrı elbette. Bir de dostluğumuz farklı bir hâl alır almaz bu kadar uzak kalıyor olmamızdan çok memnun değilim ama hayat bu şekilde aktı. Ben Flora’da, sonra İstanbul’da, sonra da Çanakkale ve Alanya’dayken; o ve Hülya, “Bohçamda Anadolu” ile yollardaydılar. Gerçi Gezi sürecinde bir ara onlar da İstanbul’a geldiler ama o harala gürele içinde ne görüştüğümüzü anladım ne de konuştuğumuzu...

Bu arada aramızda gelişen duruma isim koymamaya ve belirli bir kalıba oturtmamaya devam ediyorduk bu dönemde.

Burcu’yla geçirdiğimiz harika on günün beşi Alanya’da geçti. Birkaç kere denize gittiğimiz, ara ara sığa rağmen yürüyüşler yaptığımız, çokça da evde takıldığımız günlerdi. Çok sohbet ettik, çok şey paylaştık bugünlerde ve çok mutlu hissettiğimi, çok doyduğumu hatırlıyorum. Gerek ilişkimizin durumu ve buna ne şekilde yaklaşacağımız gerek hayalimizdeki toplulukları kurma temalı konularla ilgili hislerimizi ve fikirlerimizi paylaşmamız beni çok doyuruyordu. Birlikte kitaplar okuduk (yakın zamanda okumuş ve bu kitapta da bahsetmiş olduğum Bolo Bolo’yu ve çok önceleri okuduğum Ütopya²’yı); okurken aralarda durduk, tartıştık, fikirlerimizi paylaştık; bazen konu bambaşka yerlere gitti... Ne olursa olsun tüm bu okumalar ve konuşmalar beni çok zenginleştiriyor, ne istediğimi anlamamı sağlıyor, kafamı netleştiriyordu.

Bu arada o günlerde Flora’ya ve yerleşik olmaya dair hissiyatıma da dikkatle bakmaya çalışıyordum:

Göçebe Günler’den – 09.08.2013 – **Yavaş günler...**

(...)

Bu arada hayat ne acayip... 3 Mayıs’ta “Göçebe günlerin sonu mu ki?” diye yazmışım ve en azından bir süre Flora’da kalmayı planlıyordum. Sonra Haziran direnişi başladı, ben çadırımı kurulu bir şekilde ve eşyalarımın %80’ini Flora’da bırakıp apar topar İstanbul’a gittim ve gidiş o gidiş, hâlâ Flora’ya uğrayamadım bile. Şimdi de Likya falan sayıklıyorum³... Flora ile tamamlanmamışlık

² Thomas More, 1516, muhtelif yayınevleri

³ Burada, sonbaharda yapmayı planladığım Likya yolu yürüyüşünden bahsediyorum.

hissettiğim gerçeği bir yanda, bir yere yerleşme düşüncesine zaman zaman yakın hissetsem de tam olarak hazır hissetmemem de diğer yanda... Aslında bir yere bağlanma ve sahiplenme hislerini de özledim, poff...

Dolayısıyla mesela önümüzdeki sonbaharda ne yapacağımı falan hiç bilmiyorum henüz. Bu durum beni endişelendiriyor mu? Pek değil. Ama yine de yazasım geldi işte bütün bunları.

Beş günün sonunda ise kurtlandık ve başparmakları havaya kaldırıp Flora'ya gidip iki güzel gün geçirdik. "Gezi" için apar topar ayrıldığı Flora'ya nihayet geri dönmüştüm. Hep birlikte güzel zaman geçirdik. Ayrıca Flora'da yaşama konusuna bakmak için de bir fırsat oldu bu iki gün ve orayı, Gezi'den önce sahiplendiğim gibi sahiplenmediğimi idrak ettim. Böylece o defter kapanmış oldu, en azından şimdilik.

İki günün sonunda Çıralı'ya gidip bir kamp alanında kaldıktan sonra Umman'ın yine Olimpos yakınlarındaki yeni evine konuk olduk ve iki gün de orada kaldık. Sonrasında ise anayola çıkıp iki ayrı yöne doğru yola düştük: Burcu ailesinin tatiline katılmak üzere Kalkan'a doğru yola çıkarken, ben Anadolu Jam 2013 öncesindeki son bir haftamda biraz daha *durmak* ve toparlamam gereken ıvır zıvır işler için yeniden Alanya'ya geçtim.

GÖÇEBENİN BİR YILI

Göçebeliğimin birinci yıl dönümü yaklaşıyordu ve durum değerlendirmesi yapmak istedim. Yazdığım iki yazı, epey kapsamlı bir bakış oldu kendime ve yaşadıklarına.

Göçebe Günler'den – 26.08.2013 – **Göçebe'nin bir yılı**

Zor bir işe al atacağım şimdiki. 3 Eylül 2013, yani haftaya Salı, evimi boşaltıp göçebe hayata geçişimin yıl dönümü. 3 Eylül itibariyle, tam bir yıldır, evsiz-barksız, zaten bir süre öncesinden işsiz, bir sırt çantası haricinde eşyasız yaşıyor olacağım. Bu da bir çeşit değerlendirme yazısı gibi bir şey.

(...)

Bir yıl geriye, 26 Ağustos 2012'ye dönüp baktığımdaki tablo bugünkünden çok farklı ve bu bir yılda çok yol kat ettiğimi görüyorum! Temmuzda işinden ayrılmış ve bir yandan iş başvuruları yaparken diğer yandan yeni bir işte çalışmaya hazır olmadığını yeni yeni keşfeden, bu işten ayrılırken almış olduğu tazminat ve sekiz ay boyunca alacak olduğu işsizlik maaşı sayesinde yaklaşık bir yılının garanti altında olduğunu fark eden ama sonrası için endişelenen, evini boşaltmaya ve masraflarını iyice kısma karar vermiş, -çok kısa bir süreliğine de olsa- nihayet aşka yakın bir duyguyu yaşamış, zaten Anadolu Jam 2012 sonrası genel olarak duygularının daha fazla farkına varmaya başlamış, tam olarak ne yapacağını bilmeyen ama tam da bu bilinmezlikten ötürü kendini tamamen rüzgâra bırakmaya hevesli biri var karşımda.

Bugüne, 26 Ağustos 2013'e döndüğümde ise, 14 aydır bilerek ve isteyerek çalışmayan, tazminat ve marta kadar aldığı işsizlik maaşınının sıra çok çok aşağıya düşürdüğü masrafları sayesinde (bir de satmış olduğu birkaç büyük baş eşya ve spor üyeliği falan da var) hâlâ maddi bir sıkıntısı olmayan ve epey bir süre daha olmayacak gibi görünen, zaten bu konuyla ilgili neredeyse hiç kaygısı kalmamış, akışa çok güvenen, yerleşik hayatı, yemek yapmayı ve diğer bazı konforları özlemiş olmakla birlikte henüz bu sürecin devam ettiğini gören, her saniye "başka bir dünya" oluşturmanın hayallerini gören ve bu yönde adımlar atan, çok güzel, çok doyurucu ve çok destekleyici bir birlikteliğin içinde yer alan, hâlâ tam olarak ne yapacağına karar vermiş olmamakla birlikte çok ciddi yol kat etmiş birini görüyorum.

357 gün önceki ve bugünkü Emre'ye bakınca ana hatlarıyla bunları görüyorum. Bu arada elbette ki bütün bu süreç, pat diye evi boşaltmamla veya Anadolu Jam sonrası ya da son istifam sonrası başlamadı. Şimdi dönüp baktığımda yıllara yayılan bir değişim ve uyanma var ve bugünkü Emre'yi meydana getirdiği için yaşadığım her şeye şükrediyorum.

(...)

Göçebe Günler'den – 26.08.2013 – **Dün ve bugünden kalanlar ve "yarın"**

Hızımı alamadım ve devam ediyorum.

(...)

30+1 yılda (son 1 yılı ayrı yazasım var) epey şey gördüm, farklı deneyimler edinme şansım oldu. Kitaplar okudum, filmler izledim, ülkede ve dünyada katliamlara ve çok boktan olaylara, nadiren de güzelliklere tanık oldum. Bazen çok umut dolu, bazense tam tersi hisler dolaştı içimde.

Tüm bunlar ve özellikle son bir yılın sonucunda, -tam da şu anda-bugüne ve yarına dair neler geçiyor aklımdan biliyor musunuz?

Büyük çoğunluğumuzun hayatlarını boş yere harcadığı,

Sadece ve sadece kiramızı ve faturalarımızı ödeyebilmek, beslenmek ve barınmak için, yani sadece olmazsa olmaz temel gereksinimlerimiz için tüm hayatımızı ipotek altına alıp boka çevirdiğimiz,

Yedi iş değiştirdikten sonra ve ailem ve arkadaşlarım vasıtasıyla yüzlerce iş hakkında edindiğim bilgilerin bir toplamı olarak iş hayatının -ve aslında tüm sistemin- tam bir fiyasko olduğu,

Bütün bunların hem sebebi hem de sonucu olarak, aşırı ve gereksiz tüketimimizi gördüğüm,

Dünyanın, sadece insanların keyfi için kaynakları yağmalanması bir yer olmadığı, tüm canlılarla birlikte bir bütün olarak yaşamaya başlamamız için yarının çok geç olduğu, hepimizin acil kendi adımlarını atması gerekliliği,

Doğadan ve topraktan kopuşumuz ile kendimizden kopuş arasında çok önemli bağlantı olduğu, hatta belki de bu ikisinin tam da aynı şey olduğu,

Doğal yiyeceklerle beslenmenin hem vücut hem zihin hem de ruh açısından çok ama çok önemli olduğu,

Bu doğal yiyecekleri mümkünse kendimizin yetiştirmesinin çok daha iyi olduğu,

Hayatta sırtımıza binen tüm sorumlulukların bizi kamburlaştırdığı, çökerttiği, çöktükçe kafamızı kaldırıp bakmanın iyice zorlaştığı ve hatta imkânsızlaştığı; bu nedenle kaybettiğimiz her dakikanın işleri daha da zorlaştıracığı,

Kendimizi bulabilmek için -mümkünse- tüm sorumluluklarımızdan sıyrılmamız gereken bir zaman dilimini kendimize borçlu olduğumuz,

Yazmanın -galiba- kendimizi bulabilmek için yapılacak en önemli alıştırmaya olduğu,

Başka bir dünyayı **hayal etmenin** bizi bir yere götürmeyeceği, hemen şimdi harekete geçmemiz gerektiği; Mülksüzler’de dediği gibi devrim yapılamayacağı, devrim olunabileceği; kendi “başka bir dünyamız”ı hemen şimdi inşa etmeye başlama gerekliliğimiz,

Aynı minvalde, Gandhi’nin dediği gibi dünyada görmek istediğimiz değişimin kendisi olmamız gerektiği,

Vermenin güzelliği ve almaktan da korkmamanın önemi,

Kendine yeterliliğin büyük bir yanılısama olduğu gerçeği,

Hayatın toplumlar içinde ve dayanışma, birbirimizi tamamlama ile güzel olduğu gerçeği,

Tükettiklerimizle bağımızın kuvvetlenmesinin önemi,

...

gibi şeyler geçiyor işte. Neredeyse tüm zamanım bu ve benzeri düşüncelerle geçiyor. Hiç de şikâyetçi değilim. Yazıya başlarken bunları yazmak gibi bir niyetim yoktu ama akıverdi kendiliğinden.

“Yarın” a geliyorum şimdi de nihayet. Ama bu kısmı -umarım- kısa tutacağım.

Yarınımın bana ne getireceğini çok iyi bilmiyorum. Ama artık bir vizyonum var. Belki asla ulaşamayacağımız, belki de kısa bir süre sonra mümkün olacak, ama ne olursa olsun bu yönde kafa patlatmaktan ve fikir üretmekten vazgeçmeyeceğimi sandığım vizyona göre, devletlerin ve tabii ki mülkiyetin olmadığı, birkaç yüz kişilik toplumlar halinde yaşadığımız, paranın zamanla ortadan kalktığı, herkesin sevdiği ve keyif aldığı işleri yaptığı ve tam da bu

sayede kimsenin aslında “çalışmak” zorunda kalmadığı; insanların keyif alarak ürettiklerini armağan ekonomisi kapsamında özgürce ve fütursuzca birbiriyle paylaştığı, biriktirmek, yarını sağlama almak gibi kaygıların olmadığı bir toplum yaratmak gerekiyor.

Bu, elbette ki benim yapabileceğim bir şey değil, olacaksa kendiliğinden olacaktır.

Peki kendi hayatımda ne istiyorum, bir nevi misyon yani. Aslında yukarıda yazdıklarımın mikro halini uygulamaya koyabilmek istiyorum. Sayısını bilmesem de, galiba en azından on kişi ile, zamanla kendine yetecek kıvama gelen, teknoloji gibi konular haricinde dışarıdan herhangi bir mal almak zorunda kalmayan, kendi yağında kavranan (satın almak zorunda kaldığı şeyler için ve seyahat masrafları için çok az miktarda para kazanması gerekebilir ya da sabit bir gelir varsa, bu kullanılabilir), elbette ki doğayla uyumlu yaşayan, tüm bunları yaparken dışarıyla iletişimini de kesmeyen ve diğer insanlara, topluluklara ilham veren, aynı şekilde sürekli öğrenen, iş bölümünün doğal yollardan, yani kişilerin ne yapmak istediklerinden yola çıkarak gerçekleştiği, büyümeye, değişmeye, gelişmeye her daim açık, -meli -malı'ların barınmadığı, grup içinde de mülkiyetçi olmayan bir topluluk oluşturmak, diye özetleyebilirim. Tabii buradaki her bölümün üzerinde uzun uzun konuşmalı, tartışmalı, fikir yürütmeli vs. Ama ana hatlar bunlar sanki...

(...)

Bu hayaller bir yana, bir süre daha (en azından bu kış) ekolojik çiftlikleri ve oluşmaya başlayan diğer bazı toplulukları ziyaretle, yoruldukça İstanbul'a, dostlara veya aileye sığınarak geçecek gibi görünüyor. Sonrasında da topluluk oluşturma adımlarını atmamıza çok mu var, az mı, onu anladıkça diğer adımlar gelecek gibi görünüyor. Ufak bir pansiyon hayalim nüksediyor zaman zaman, bazen de sivil toplum yine beni çağırıyor gibi hissediyorum mesela. Ama dediğim gibi, galiba en azından bahara kadar aynı bu şekilde ilerleyecek gibi hayat. Sonrasına bakıcaz...

ANADOLU JAM 2013, LİKYA YOLU'NDA YÜRÜYÜŞ

Bir hafta Alanya'da kaldıktan sonra Yeniköy'e gittim; aylardır hazırlıklarını yaptığımız, bir önceki yıl hayatımın dönüşüm ivmesini artıran Jam, yeni *Jamcan*larına hazırды.

İlk yılki kadar coşkulu olmasam da yine kendime dair çok şey fark ettiğim, çok şey aldığım ve bir o kadar da verdiğim bir etkinlik oldu benim için. En şaşırdığım farkındalığım ise bir yılda geçirdiğim değişimi, iki Jam'i kıyaslayarak görmek oldu. Bir önceki yıl her türlü tiyatro, oyun veya abuklukta en ön sırada yer alır ve bir şekilde sahnede bulunur iken bu yıl çok daha sakindim. Olan biteni uzaktan izliyor,

sohbetlere bile çoğunlukla dâhil olmuyordum. Yine çok güzel insanlarla tanışmış, yine herkesi çok sevmişim ama biraz daha uzaktan seviyordum işte. Şimdi düşününce bunu iki nedene bağlıyor gibiyim: Birincisi; eskiden daha fazla sevgiye aç oluşum ve kendimi kanıtlamaya, komik göstermeye, beğendirmeye çalışmam ama artık bunlara daha az ihtiyaç duyuyor olmamdı. İkincisiyse; daha önce de yazdığım üzere, hayatıma hâlihazırda o kadar çok kişi girmişti ki yenilerini daha yavaş, daha sindirerek sokuyordum galiba. Bu süreçte *sevme* ve herkesi olduğu gibi *kabul etme* potansiyelim de yükseline kocaman bir çemberim olmuştu ve gerçekten de yetişemiyor(d)um çemberimdeki kişilere.

Jam'in bitmesinden birkaç gün sonra ise Likya yolu bizi bekliyordu. Daha doğrusu önce Burcu'yla buluşup Asos'ta bir önceki yıl kalmış olduğum kamp alanında iki gün geçirdik. Aradığımda, sezon sonu nedeniyle işletmenin henüz kapandığını öğrendim ama önceki yıldan beni hatırlıyorlardı ve iyi bir intiba bırakmış olacağım ki; "Siz gidin lütfen, takılın, mekân sizin." dediler, suyu nasıl açacağımızı falan tarif ettiler ve biz de gittik, keyfimize baktık. Birlikte geçirdiğimiz iki gün çok güzeldi ve Alanya'da zaten gelişen ve güzelleşen ilişki durumumuz için de pek iyi oldu. Jam'de yaşadıklarımı, olan-biteni anlattım ona, bir de birinden epey etkilendiğimi... Bu durumu çok olağan ve normal karşıladı, inanılmaz rahatladım. Burcu'yla o kadar farklı ve -bence- harika bir iletişim hâlimiz var ki her türlü konuyu rahatlıkla konuşabiliyoruz ve bundan çok memnunum. Hayatımda birçok ezberimi bozmuşken ve "yeni"yi yaratma sürecindeyken, ilişkimde de bu durum vuku bulabildiği için kendime ve Burcu'ya şükran doluyum.

Çabucak geçen iki günün sonunda Burcu'yla yine farklı yönlere gittik, benim istikametim Fethiye idi. Dört kişi Likya yolunda yürüyüşe başlayacak ve gücümüz yettiğinde, keyif aldığımızca devam edecektik. Yolda Burcu ve diğer bazı kişilerin de katılması söz konusuydu, öyle de oldu. Grubumuzun nüfusu sürekli değişti ve 21 günlük yürüyüş boyunca tek demirbaş bendim.

Kimi zaman keyif dolu, kimi zaman ağırlı sızılı, kimi zaman yorucu olan bu yürüyüşün her an'ı çok kıymetliydi ve bana çok şey kattı. O kadar keyifli, o kadar mutluydum ki anlatmam.

Zaten hayatımdaki her şey harika gidiyor, akışla gitmenin de ötesinde, *akış oluyordum*.

Bu arada Likya yolundaki yürüyüşüm sırasında epey not tuttum. Su kaynakları nerede, hangi köyde bakkal var, nerede kamp kurulur gibi konular hakkında, yola çıkmadan önce yeterli bilgi bulamadığım ve rehber kitaplarda da bu bilgiler olmadığı için, hem ileri zamanlardaki yürüyüşlerimde kullanmak hem de başkalarının da faydalanabilmesi amacıyla, bütün bu bilgileri içeren ve hâlâ aktif olan bir blog¹ açtım

Yürüyüş sonrasında ise, yorgunluk atmak ve kafayı toplamak üzere önce yine Alanya'ya gittim. On gün kadar kaldım burada, epeyce yazıp çizdim ve coşkumu, heyecanımı paylaşmaya çalıştım.

İçimden Sohbetler'den – 03.10.2013 – **Medeniyete dönüş sonrası ilk hissiyatlar, paylaşımlar**

(...) yaklaşık 35 gündür internetten uzağım ve bu aslında çok iyi gelmiş. 35 gündür şehirden de uzağım ve bu da çok iyi gelmiş. Dün Antalya'dan geçmek, ana yolda vızır vızır arabalar görmek falan, bi' tuhaf geldi. (...) Gündemden her zamankinden daha kopuktum, şu son 2-3 gün biraz Birgün, biraz Uykusuz okuyarak ucundan yakaladım olan-biteni. Gündem denen şeyin her bi' şeyden daha naylon, daha plastik olduğunu da her zaman olduğundan daha net bir şekilde fark ettim. Çukurbağ köyünden inerken yukarıdan Kaş'a ve birkaç yüz metre ilerideki Yunan adası Meis (Göz)'e bakarken sınırların ne kadar anlamsız olduğunu her zaman olduğundan da net bir şekilde fark etmiş olduğum gibi...

(...) tam olarak ne istiyorum, biliyor musunuz: Böyle bir sürü sevdiğim insanla birlikte yaşamak istiyorum, kocaman bir topluluk olarak. Ohh işte, o zaman çok güzel olacak!!! Bu işte yaa, fazla uzatacak bir şey de değil. Oyun gibi olacak, çok keyifli olacak, mis gibin olacak...

¹ <http://likyayoludestek.blogspot.com>

İkinci Jam'den ve akabinde gerçekleştirdiğim Likya yolu yürüyüşünden sonra iyice güçlenen doğada olma, yaşama ve bunu *toplulukla yapma* arzum o kadar kabarmıştı ki...

Bir de o kadar keyifliydim ki o günlerde...

İçimden Sohbetler'den – 04.10.2013 – **İnsan keyiften ölür mü**

Yok yok, artık bu kadarı gerçekten de fazla geliyor bana. Likya Yolu yürüyüşü artık zirveye ulaştığım anlardan ibaretti zaten. Zaman zaman mutluluktan, keyif almaktan deliricem falan sanıyorum. Yürürken birkaç kere Burcu'ya da dedim zaten "şimdi ölsem zirvede bırakmış olurum yeminlen" diye... O anlardan birinde biraz yüksekteydik de deniz seviyesinden, sırf teşbihle kalmamış olurdu mesela.

Sonra çevremdeki bir sürü güzel insan da fazla gelmeye başladı artık. Bunu tam da bugün fark ettim, uzun süren oflayn olma durumu sonrası görüşmek, konuşmak istediğim o kadar çok insan olduğunu gördüm ki, hangi birine, nasıl yetişeceğimi bilemiyorum. Yok, öyle bir kez görüşüp hasret gidermek de yetmiyor ki, sürekli, hadi bilemedin çok sık birlikte olmak istiyorum. Nasıl olacak ki bu... Onlarcası var, dağılımlar Türkiye'nin şehirlerine, birkaçı da yurt dışına...

(...)

Yaptığım her şeyi, başıma gelen her şeyi çok seviyorum; yediğim yemeği çok seviyorum; otostop çekerken oluşan hikâyeleri çok seviyorum; doğada yürürkenki keşifleri, gözlemleri çok seviyorum; konuşmayı çok seviyorum ama susmayı da en az o kadar çok seviyorum; çayı çok seviyorum ama yeri geldiğinde sallama ile de memnuniyetle idare ediyorum; o çayın yanında yediğim keki-pastayı da çok seviyorum, kendimi tutup hiçbir şey yememeyi başarmayı da (bunu çok sık yapamıyorum ama orasını karıştırmayalım); bu göçebe hâli de çok seviyorum, yerleşikliği de öz-lüyorum; yemeğe azıcık zaman ayırabilecek kadar yoğun olmayı da seviyorum, tüm günümü yemek yapmaya ve sonrasında da yemeye ayırmayı da; bir haftada üç kitap okumayı da, üç ay hiç kitap okumamayı da; çok gezerek çok bilmeyi de, çok okuyarak çok bilmeyi de, aslında pek bir şey bilmemeyi de...

Biber dolması yapmış annem; hadi birincide çok keyif aldın, ahhladin ohhladin, hadi ikincisinde de aynen; gidip üçüncüyü koyduğunda nasıl aynı şekilde kendinden geçiyorsun be adam? Ertesi gün aynı dolmayı ısıttığında da durum değişmiyor, yemek bittikten ve tamamen doyduktan sonra kalan salatayı yine aynı mestlikte yerken de... Likya yolunda 21 gün süren yürüyüşte her allahın günü yediğim tahin-pekmezde ohhlamadığım tek bir lokma olmaz mı yahu? 30 kere yapmış olsak ve her seferinde en az 10 kere ekmeği bandırmış olsam, nerden baksan 300 ohhlamaktan bahsediyoruz. 21. gün hâlâ ağaçlara ve güzel doğaya ohhlaması da var bunun, efor sarf edip nefesin kesildikçe bundan ayrı bir keyif alıp türlü değişik ohhlamalar getirmesi de...

Bütün bunları niye yazdığımı inanın bilmiyorum. İçim doldu taşı da dışarı çıkarasım ve paylaşasım geldi. Ha bi de belki bi' yol gösteren olur, dedim. Bu kadar güzel insana nasıl yetişicem, bu kadar keyifle nasıl baş edicem; ohh fazlalığından başıma bir şey gelirse ne olacak gibi sorular var kafamda.

Bazen mutluluğun mutlak formülünü bulmuş gibi hissediyorum, o da, olan her şeyi olduğu gibi kabul etmekten ve beklentileri mümkün olduğunca aşağıya çekmekten ve hatta mümkünse, sıfırlamaktan başka bir şey değil. Yani aslında çok basit ama uygulaması bir o kadar zor olabiliyor. Bir özlü söz vardı; *mutluluğun sırrı sevdiğin şeylerin başına gelmesi değil, başına gelen şeyleri sevmektir* gibi bir şey. Tam da bu işte!

Ah, bir de “yeni”yi kurabilseydik...

İçimden Sohbetler'den – 07.10.2013 – **Hadi “yeni”yi kuralım**

(...)

Aslında olay benim için hiç olmadığı kadar net. -Birbiriyle çok tutarlı olup birbirini tamamlayan, belki biraz da tekrar eden- iki önemli cümle var hayatımda. Bir tanesi Gandhi'den, duymayanınız çok azdır: “Dünyada görmek istediğiniz değişimin kendisi olun.” diyor; bir diğeri de Ursula Le Guin'in Mülksüzler'inden bir pasaj: “Devrimi satın alamazsınız. Devrim yapamazsınız. Devrim

olabilirsiniz ancak..." İşte bu kısacık cümleler aslında benim durduğum yeri çok iyi anlatıyorlar ve ne kadar kelimelerle etsem bundan iyi anlatamam. Bu cümleler benim içime fena halde yerleşmiş bir çeşit rehber niteliğindedir zaten ve kelimelerden ziyade hayatımla bunların geçerliliğini ortaya koymaya çalışıyorum.

Yine de biraz daha kelime, cümle...

Abi gerçekten de mutsuz ve keyifsiz olmak için o kadar çok sebep var ve bunlar o kadar kuvvetli sebepler ki... Hayatına girmelerine izin verdiğin müddetçe engel olmak da hiç kolay değil, hatta imkânsıza çeyrek var, diyim ben.

Çok fazla savaş, ölüm, haksızlık, şu-bu var dünyada. Ve bunlarla mücadele etmek çok zor. Dahası, bunlardan kurtulmak için yapmamız gereken şey "mücadele etmek" mi, artık hiç emin değilim. Mücadele ettikçe "mücadele ettiğimiz"i güçlendirmiyor muyuz acaba? "Savaşa hayır!" dedikçe önce savaşın varlığını kabulleniyor ve sonra ona karşı çıkıyoruz sanki, himm? "Mücadeleye devam!" diye haykırıldıkça da mücadelenin her daim süreceğini müjdeliyoruz (!) sanki istemeden; ne dersiniz? Ben artık "eski dünya"nın paçavralarıyla uğraşmak, onlara karşı çıkmak, mücadele etmek falan istemiyorum. Bunların benim ömrümü tükettiğini, enerjimi çektiğini hissediyorum.

Ne düşünüyorum, biliyor musunuz? "Çözüm"e katkıda bulunacağımı bilsem, bunlar ömrümü de tüketsin, enerjimi de çeksin, gerekiyorsa beni yok da etsin; "gık" demem. Ama hiç de öyle olmuyor, tam aksine sistem her geçen gün daha çok güçleniyor ve kocaman bir kara bulut olarak üzerimize üzerimize geliyor, her yeri kaplıyor. Farkındasınız değil mi, artık göz gözü görmüyor. Koskocaman bir plastikliğin, kandırmacanın içindeyiz. Çok yazdım, söyledim ama yine yazarım, yine söylerim; dünyayı çöplüğe, hayatlarımızı boka çevirmişiz. Yediğimiz domatesin kokusu, ettiğimiz muhabbetin tadı, gelecek planlarımızın tuzu ve baharatı yok. Saçma sapan şeyleri erdem sanıyor, onlara tapıyor; her geçen gün biraz daha insanlıktan çıkıyoruz. Birbirinin aynı hayatları yaşıyor/yaşamaya çalışıyor ve -inanılmaz ama- aynılaştıkça mutlu oluyoruz.

Bu böyle sürer gider, sisteme giydirmek çok kolay da peki ne yapacağız, di mi? Mutlu olacağız... Kendi gerçekliğimizi, yani "ger-

çek gerçekliği" yaratacağız... Keyif alacağız... Üreteceđiz... Paylaşacağız... Eskiye yamamakla vakit kaybetmeyecek ve -bence- boş yere kendimizi helak etmeyecek, "yeni"yi kuracağız... Bu yeni, herkesin kendi yenisinden kendiliğinden ortaya çıkacak kolektif bir yeni olacak, herhangi biri(leri)nin dayattığı bir ortak yeni değil. Bu yeni, sürekli devrim hâlinde olacak ve katiyen bir an'ı bir an'ına benzemeyecek. Bu yeniye kalıplara sokmak mümkün olmayacak. Bu yeni, ele avuca sığmayacak. Bu yeni, oyun olacak, neşe olacak, kahkaha olacak. Bu yeni, çocuk olacak, hiç büyümeyen!

Güzellikleri ertelemeyelim artık, hayatı ıskalamayalım. Bütün o hayalleri "devrimden sonra" da bırakmayalım. Yarın bile değil, hemen şimdi yaşayalım. Devrim yapmaya çalışmayalım, hemen bugün devrim olalım.

Hayatı kutlayalım!

Ahhlayalım, ohhlayalım, keyiften ölelim!

Herhalde gelmiş geçmiş en coşkulu yazılarımdan biriydi bu. Ama esas coşku önümdeki günlerde, aylarda beni bekliyordu. Topluluk tarafından sarılıp sarmalandıkça, daha da yüksekte uçmaya başladım. Zaten bir daha da ayaklarım yeryüzü görmedi.

TOPLULUK DESTEĞİYLE YAŞAMAK

Temmuz 2012'den beri çalışmıyor, Eylül 2012'den beri göçebe olarak yaşıyordum. Bu süreçte, son iş yerimden ayrılırken almış olduğum tazminatlar ve işsizlik maaşı ile uzun bir süre parasal bir sıkıntım olmadı. Sürecimi ve yolculuğumu destekleyen arkadaşlarım bana destek olmak istiyorlardı zaten. İçim gayet rahattı bu konularda.

İçimden Sohbetler'den – 29.03.2013 – **ihtiyaçlar, "sormak", para, iş, ne ararsan...**

(...) Levent'in "Sana fon oluşturalım." demesi, ki bunda çok ciddi-di. Geçenlerde Bülent de aynı şeyi önermişti. ([: Şimdilik fon

ihtiyacım yok ama bunu düşünmeleri, teklif etmeleri, gidişatımı onaylamaları ve takdir etmeleri çok güçlü hissettiriyor.

(...)

Üniversite ve askerlik sonrası, çalışmıyor olduğum ve iş de aramıyor olduğum ilk dönem bu. Aynı zamanda hiç olmadığı kadar yaratıcı olduğum, hiç olmadığı kadar verici ve paylaşım-sever olduğum, hayatımda ilk kez yazıp çizdiğim ve birilerine ilham verdiğim, farklı düşüncelere kendimi açabildiğim dönem oldu. Şarkı bile yaptım yahu; son hâline gelmesi için azıcık üstünde çalışmam lazım. (Üç-beş kişi biliyordu ben bunu yazana kadar.)

Tam da böyle bir dönemdeyken, "para kazanmak için" çalışmak zorunda olmamak büyük şans. (...) bu şekilde bir süre daha idare edebilecek durumdayım. Ama öyle olmasaydı, açıkça istemekten çekinmezdim, hem kendiliğinden yardım teklif edenlerden hem de ulu orta herkese duyurmaktan. Hatta şu anda çok merak ediyorum, ne kadar destek alabilirdim, kimler el atardı, diye... (=: Neredeyse, "keşke idare edecek param olmasa ve yaşayıp görsen..." diyecem. Gerçi bu kafayla o günler de gelecek. (:

(...)

O günler de geldi efendim. 8 Ekim 2013 tarihinde upuzun bir yazı yazarak insanları bana destek olmaya davet ettim. Nasıl heyecanlı anlardı yahu, şimdi düşününce içim yine kıpır kıpır oluyor :)

İçimden Sohbetler'den – 08.10.2013 – **"kolektif yeni"yi kurma yolculuğunda bir deney**

(...)

Birazdan yazacaklarımı yazma, bu dene(me)yi yapma isteğim bir süredir belli belirsiz var ama 5 Ekim Cumartesi günü öğleden sonra sularında bir anda -ve ilk kez- çok güçlü bir şekilde gündemime girdi. Çok özel bir şey olmadı aslında; sosyal medyada gezinirken, offlayn olduğum günlerde ne olup bittiğini takip ederken bir anda heyecan bastı ve artık zamanının geldiğini hissettim. O gün ve gece bu metni hazırlamaya başladım ve taslak

büyük oranda ortaya çıktı; sonrasında -belki de ilk kez- bir anlık heyecanla yazdıklarımı paylaşmak yerine metin üzerinde biraz daha çalışarak derdimi en iyi şekilde anlatabildiğim kıvama getirmek istedim ve şimdi meramımı paylaşıyorum:

Dostlarım, ailem ve beni bu satırlar aracılığıyla tanıyan bir avuç insanın bildiği üzere, bir yılı aşkın süredir çalışmıyorum; Eylül 2012'den beri bir evim de yok. Kira vb. dertlerden kurtulalı çok oldu yani; çok çok az para harcıyarak yaşıyorum. Hesap-kitap yapmıyorum ama ayda, taş çatlasın 300-400 TL falan harcıyorum galiba. İstanbul'da çok zaman geçirdiysem 500 TL ya oluyordur ya olmuyordur; öyle diyim.

Tüketimimi neredeyse tamamen temel ihtiyaçlar seviyesine düşürdüm; zorunda olmadıkça kıyafet falan almayı zaten yıllar oluyor; yolculuklar çoğunlukla otostopa döndü; hiçbir zaman çok fazla içmişliğim olmasa da alkol kullanımım iyice azaldı; dışarıda yeme-içmeyi büyük oranda bıraktım (eskisi gibi keyif de almıyorum zaten); ihtiyaçlarımın büyük kısmını paylaşım ekonomisi çerçevesinde karşılıyorum, ancak epey didinip başka bir yol bulamazsam bir şey "satın alıyorum".

Epey de ürettim bir yılı aşkın süredir, geri dönüp bakınca şaşırdığım oluyor. "Şunu yaptım, bunu yaptım" diye anlatmak kendini beğenmişlik olarak düşünülür, hor görülür ya; çok giresim gelmiyor oralara. Zaten birazdan yapacak olduğum çağrının muhatapları, beni az çok tanıyan/bilen, -artık her ne yapıyorsam- yaptıklarımın farkında olan ve beni bu yönde teşvik ve takdir edenler...

Ama yine de özet olarak...

Yıllardır mümkün olduğunu iddia ettiğim(iz) "başka bir dünya"yı yaratmaya çalışıyorum, hem kendi hayatımda uygulayarak hem de bu uygulamaları görünür kılarak ve yazıp çizdiklerimle sizleri oraya davet ederek...

Çokça ilhamlanarak ve bir o kadar ilham vermeye çalışarak / verdiğimi umarak...

"Paylaşım" kavramını hayatımın tam merkezine yerleştirerek, maddi/manevi neyim varsa ortaya sererek ve her türlü ihtiyacımı dile/yazıya getirerek, almaktan da vermektan de çekinmeyerek...

Çok yeni tanıştığım (ve aslında ta içimde hep bildiğim) “armağan ekonomisi”ni sonuna kadar hissederek ve hayatıma uygulamaya çalışarak...

Çevremdekilerin ihtiyaçlarına fazlaca hassasiyet göstererek ve elimden gelen en fazla oranda onlara destek olarak (çokça mavnî, azca maddî)...

Önümüzdeki dönemde de, bu şekilde yaşamaya devam etmeyi, dokunabileceğim kişilerin yanında olmayı, paylaşım konusu ile ilgili dünyaya daha fazla katkı sağlamayı, çokça okumaya ve yazmaya devam etmeyi, ütopyaların aslında çok da “ütopik” olmayabileceğini, yaşadığım hayatla ve seçimlerimle göstermeyi planlıyorum (daha doğrusu kendiliğinden öyle gidiyor, planlıyor değilim); ana hatlarda değişiklik yok yani.

Ama bunlara ek ve aslında tamamlayıcı olarak, yaygın mecralarda yazma girişimlerimi başlatıyorum, ne kadar mümkün olacak, göreceğiz. Sonra mesela, yaptığımız ettiğimiz güzellikleri paylaşabileceğimiz, bizi sürekli gülümsetecek ve umut verecek bir web sitesi fikrim¹ var (fırsat bulup vakit ayırdığımda bundan ayrıca bahsedecek ve ilgilenenlerden destek isteyeceğim), onunla ilgili çalışmak istiyorum; 21 günlük Likya Yolu yürüyüşü sırasında doğada yürüyüş ve kamp olaylarının ne kadar muhteşem, büyümlü ve iyileştirici olduğunu daha da iyi fark ettim, buna eğilesim de var ve bazı girişimlerde bulundum bile. Bunlarla sınırlı değil elbet ama tam da bugün yapmak istediklerim bunlar. Ha bir de -galiba- boyumu epey aşacak bir şeyi² de düşlemeye başladım bir süredir ama onu daha sonra paylaşsam...

Şu an olduğum yer, üç aşığı beş yukarı budur dostlar.

Bu arada yine yakın çevre biliyor ki ailemden veya başka bir yerden gelen herhangi bir gelirim yok ama sadece para kazanmak için sevmediğim şeyler yapmayı kesinlikle düşünmüyorum. Elimde

1 “küçük şeyler” fikrimi ileri sayfalarda göreceksiniz.

2 Boyumu epey aşacak şey olarak tanımladığım şey kitap yazma fikriydi. Kitap hep başkalarının yazdığı bir şeydi benim için, ondan kelli çok büyütüyordum gözümde ve galiba kendimi o mertebeye layık görmüyordum. Eğer bu satırları okuyorsanız bu “büyük şey”in üstesinden gelmiş demektir.

olan az bir meblağ ile geçiniyorum ve bu kalan meblağ çok fazla sayılmaz. Ve işte zurnanın zırt dediği yere, başka bir deyişle sadede geldik: Sürdürülebilirliğimi sağlamak için sizlerden destek istiyorum. Yani bir nevi kendi kitle fonlama (crowdfunding) kampanyamı başlatıyorum. Bir seferlik veya periyodik para armağanlarınızı talep ediyorum. Bunun için herhangi bir utanma/sıkılma hissetmiyorum. İstediklerimi(zi) yapmak, hayallerim(iz) ve "başka bir dünya" için çalışmaya ve -hayattaki öğretmenlerimden biri olarak gördüğüm Selahattin'in deyişiyle- "dünyaya hizmet etmeye" devam etmek istiyorum; bunları yaparken de zaten çok aza indirdiğim harcamalarımı düşünmek, bunlar için endişelenmek zorunda kalmamak istiyorum. Bu konuda bana destek olmak isterseniz çok mutlu olurum.

Birkaç prensibimsi şey geçiyor içimden; yazıya dökmeye çalışayım:

- Mümkün olduğunca çok kişiden, kişi başı mümkün olduğunca az tutar edinmek istiyorum. Böylece destek olmak isteyenlere en az yük binecek, ayrıca böyle bir deneyin daha fazla kişi tarafından desteklendiğini görmek ve göstermek hepimize iyi gelecek.
- Tercihen az ama periyodik destekleriniz için sizi teşvik etmek istiyorum. Bir seferde 100 TL vermektense ayda 10 veya 20 TL (ve hatta 5 veya 1 TL) vermeniz sürdürülebilirlik açısından daha faydalı olacaktır.
- Bunu yaparken banka hesabı kullanmamız gerekirse EFT'yi, havaleyi ücretsiz yapmanızı çok ama çok isterim. Bankalara para kazandırmak istemiyorum. Bunları ayarlayalım bi' şekilde. Bu arada bu işi kolaylaştırmak için paypal hesabı da açabilirim ama henüz yeterince araştırmadım. Ama en çok istediğim ne biliyor musunuz? Banka falan da kullanmadan bu işi yüz yüze gerçekleştirmek. Teşekkürümü yüzünüze söylemek... Mümkün merteye öyle yapalım bence, himm?
- Cömertlik, iyilik gibi şeyler bulaşıcıdır. Destek olmak isteyenlerin bir itirazı olmadığı sürece, isimlerini ve desteklerini yine bu blogda paylaşıcağım.
- Eğer destek olarak toplayacağım para (yani kem küm, toplayabilirsem) veya -ola ki- bir şekilde bir yerlerden kazandığım para, o ayki ihtiyacımı aşıyorsa bunu yine buradan bildireceğim. Bu durumda yapabileceğimiz şeyler çeşitli ve destek olanlarla birlik-

te karar veresim var: Fazla parayı iade edebilirim, sonraki aylarda kullanmak üzere tutabilirim, güzel toplumsal projeleri veya benim gibi yaşayan kişilerden ihtiyacı olanları destekleyebilirim vs. Ama bunu destekçilerle kararlaştırmak isterim.

- Bu deneyin son kullanma tarihi yok bu arada; gittiği yere kadar (yani desteklemek isteyen birileri var olduğu müddetçe) veya ben bir şekilde yanlışlıkla para kazanmaya başlayana kadar veya -olur da- paranın hayatım(ız)da gerçekten hiçbir yeri kalmadığı bir an gelirse, işte o an'a kadar sürebilir. Herhangi bir zamanda bitirebilirim(z) de. Bunu hesaplamak mümkün değil; hemen her şeyi olduğu gibi, bu konuyu da akış hazretlerine bırakıyorum.

Bu arada öyle sanıyorum ki, bu yaptığım bazılarına çok tuhaf, saçma gelebilir ve hatta bunu bir nevi dilencilığe benzetenler de olacaktır. Bu şekilde hissedenlerden tek ricam, bu hislerini -mümkünse-bu yazının altındaki yorumlar için ayrılan kısımda, veya öyle tercih etmiyorlarsa doğrudan benimle paylaşınlar. Çok yakın bir arkadaşım da, uzaktan bir tanıdık veya hiç tanımadık biri de olsanız, bu satırların sizlerde uyandırdığı yankıyı bilmeyi çok isterim. Ve bu yankı neye benziyor olursa olsun üzülme-yeceğimden, kırılmayacağımdan, bozulmayacağımdan şüphenez olmasın. Asıl bütün bunların bir saçmalık olduğunu düşünüyorsanız ve benimle paylaşmıyorsanız bu üzücü olur, olsa olsa. Elbette olumlu düşünce ve hissiyatınızı da paylaşmanızı ve desteğinizi görmeyi çok isterim; çok da motive edici olacaktır. Yani aslında içinizden her ne geçiyorsa paylaşsanız, nasıl da hoşuma gider... Öncelikle burada paylaşmanızı isteme nedenim de, bu dene(me) yle ilgili fikirleri, övgü ve eleştirileri herkesin görmesini istemem.

Öyle işte. Durum bu! Bakalım neler olacak...

Ben pek heyecanlıyım, sizi bilmem...

İnanılmaz heyecanlıydım. Herhangi bir beklentiyle yapmamıştım bu duyuruyu ama teveccüh görmeseydim ne hissederdim, bilmiyorum. Yazıyı paylaşmamla birlikte destekler ve olumlu/olumsuz yorumlar gelmeye başladı. Sadece yazının altına yazılan yorumlar bile çok dolu ve öğretici idi. Gerek destekleyenler gerek bunu doğru

bulmayanlar gerekse yaptığıma itiraz etmeyen ama “armağan” kelimesini yanlış kullandığımı düşünenler... Bu yazının altında pek doyurucu bir tartışma ve bilgi alışverişi var, lütfen buyrun³.

Topluluktan isteme hâli de muhteşem duygular yaratıyordu içimde. “Net” ve “belirli” olmayan, elle tutulamayan bir şey için böyle bir çağrıda bulunup teveccüh görmek, harika yorumlarla karşılaşmak... Çocuklara şunu yapıyorum, hayvanları koruyorum vs. diyerek para toplamak daha mümkün ama sadece ve sadece “bu hayatı sürdürmek istiyorum” diyerek para istemek benim için bile aşırı bir adımdı ama ne mutlu ki bu adımı atmaya ve topluluğun desteğine kendimi tamamen açmaya cesaret edebiliştim.

Bu destek, kimi zaman hiç tanımadığım kişilerden de geliyordu ve ilginç konuşmalar, yazışmalar vuku buluyordu.

İçimden Sohbetler'den – 10.10.2013 – **Çok ilginç bir telefon görüşmesi**

(...)

Emre: Efendim

Telefondaki ses: Alo, merhaba. Emre ile mi görüşüyorum?

E: Evet benim, buyrun?

TS: Sen gerçek misin? Bunu öğrenmek için aradım da...

E: (galiba blog yazı(ları)mı okumuş diye düşünerek) Valla gerçeğim ve ta kendisiyim.

TS: Haa tamam, belli ki gerçeksin.

...Gülüşmeler...

TS: Ya ben ittirı vıttırı vasıtasıyla senin yazına rastladım bugün ve gerçek bir insan olup olmadığını ve kime para yollayacağımı öğrenmek istedim de... Tam da onunla parasız bir yaşamla ilgili falan konuşuyorduk, sonra senin yazın çıktı karşıma.

E: Aaaa ittirı vıttırı, şu ittirı vıttırı mı?

TS: Evet, sen nereden tanıyorsun?

E: Yaa yüz yüze tanışmıyoruz da facebook üzerinden biliyorum kendisini.

³ <http://icimdensohbetler.blogspot.com.tr/2013/10/kolektif-yeni-yi-kurma-yolcu-lugunda-bir.html>

TS: Hımmmm süper.

TS: Peki şimdi nasıl para yollıcaz sana?

E: Yaa bana bi yazarsan, ben seninle bilgileri paylaşırım eve gider gitmez, olur mu?

TS: Tamam. Bu arada Eskişehir'e yolun düşüyor mu?

E: Evet evet, zaten kardeşim orada okuyo. Bi ara illaki düşer.

TS: Tamam, geldiğinde görüşelim mutlaka, olmaz mı? Konuşuruz, ederiz... Böyle telefonda zor.

E: Çok sevindiririm! Görüşelim tabii.

TS: Bu arada ben Zekiye, bana Zeko derler. Anadolu Üniversitesi'nde hocayım ama şimdi YÖK başkanının danışmanlığını da yapıyorum.

E: Aaaa Gökhan hoca!

TS, yani Zeko: Onu nereden tanıyorsun?

E: Hacettepe'de hocamdı benim, bir zamanlar...

Zeko: E sen kaç yaşındasın ki?

E: 30'un üstü valla, çok küçük sayılmam.

Zeko: Haaa süper. Tamam... Şimdi yazıyorum sana, hesap numaranı bekliyorum.

E: Tamamdır. Çok çok teşekkürler. Çok memnun oldum.

Zeko: Görüşmek üzere...

E: Görüşürüz...

Sonra sms gelir, Emre hiç tanımadığı Zeko'ya hesap numarasını gönderir, ...

BARIŞ KÖYÜ

Ağustos ayı ortaları veya sonlarında Begüm'le telefonda konuşurken konu dönüp dolaşp topluluk olma meselesine gelmişti. Yeni bir yerde her şeye sıfırdan başlamanın mı, mevcut bir sisteme eklemeyi denemenin mi daha doğru olduğu üstünden konuşuyorduk. Derken bir anda tam da bu konuda bir toplaşmanın ne kadar iyi olacağını fark ettik. Hem bizim hem de çevremizdeki birçok kişinin kısa veya uzun vadede bu yönde hayalleri vardı. Hep birlikte hayal kuracağımız, üzerine konuşup tartışacağımız o kadar çok şey vardı ki bu birkaç günlük buluşma yetmeyecek, daha sonra birçok yerde benzer toplantılar yapılacak ve hatta bu buluşmaların

adı da *Barış Köyü* olarak kalacaktı. İlk Barış Köyü toplama, ekim ayında Çandır Köyü'nde gerçekleşti. Hani şu benim bir zamanlar “Burada yaşarım haa!” dediğim Dalyan’ın karşı kıyısındaki köy... Begüm’ün de kısa bir süre önce taşındığı köy evinde 17-19 Ekim 2013’te 20 kadar kişinin buluşmasının hikâyesi budur.

Harika bir üç gün geçirdik ve bir sürü şey paylaştık. Çember olduk, sohbetler ettik, hayallerimizi aktardık birbirimize ve ne kadar büyük kısmının ortaklaştığını gördük. .. Doğada, bir topluluk içinde, üretmek, paylaşarak, gülerken, yiyip içerek, mutlu olarak, “iyi” olarak yaşama hayalimiz ortaktı. Ayrıca herkes orman ve deniz yakınında olma isteğinde buluşuyordu. E, ötesi de teferruat değil mi zaten?..

Toplantı sonrasında ise bu tip buluşmalara şehirde ve kırsalda devam etmeye, ayrıca bahar aylarında daha uzunca bir kamp ile tekrar buluşmaya niyet ederek ayrıldık.

Üç günün sonunda gruptakilerin çoğu ayrıldı. Ben, Burcu ve birkaç arkadaş ise biraz daha kaldık orada. Birkaç günün sonunda ise istikamet İstanbul’du. Jamily 2013 tayfası ile üç gün sürecek bir buluşma organize edilmişti ve Jam sonrası zaten herkesten çok uzak kaldığım ve bunu da kaçırmak istemediğim için düştüm yola.

***

İstanbul’a geçtim geçmesine ama kimi açılardan zorlu geçti o günler. İstanbul’un olağan halleri ve oradaki arkadaşlarımın yaşamları beni epey tetikledi. Onlar için bir şey yapma, onları bu hayattan çekip çıkarma gibi istekler depreşiyordu içimde. Hâlbuki o zaman da bildiğim –ve sıkça unuttuğum- bir gerçek: *Bir kişi, bir şey için hazır olduğunda harekete geçecektir, geçmiyorsa zaten hazır değildir.* Ama işte buna rağmen o mutsuzlukları, hayal kırıklıklarını gördüğümde hâlâ benzer şeyler dolanabiliyor içimde, ne yalan söyleyeyim.

Göçebe Günler’den – 30.10.2013 – **İstanbul...**

(...) Üç-dört aydır, şehir olarak sadece İzmir’de bulundum; o da Eylül başındaydı ve bir günden daha kısa bir süre içindi. Bundan do-

layı İstanbul'u biraz yadırgadığımı söylemeliyim. Böyle olacağından pek şüphem de yoktu gerçi. Çok fazla araba, çok fazla insan, otoyol, E-5, gürültü, beton, acele hâli, telaş hâli, asfalt, koşturma, asık suratlar ve şehre dair diğer şeylere çok yabancı hissettim. Üzüldüm galiba insanlar adına, birçoğunuz adına. Neden bunu çekmek zorunda hissettiğinizi sorguladım. Hayır, bunlar rahatsız etmiyorsa zaten sıkıntı yok da, benim bildiğim neredeyse her şehirlî bütün bunlardan ve daha fazlasından bunalmış durumda. Kısmen farkındalar, kısmen değiller. Hepinizi çekip alalım geliyor ya, belki o günler de gelir.

Dostların iş durumlarıyla ilgili çok sevimsiz şeyler duydum birkaç gündür. O kadar uzaklaşmışım ki o dünyadan, bu konuda gerçekten uzaylı gibi hissediyorum. Haftada yedi gün çalışmalar, bayramda da çalışmalar, gece 3'te işten çıkıp sabah yine 8'de gelmeler, yöneticilerin yemek vakitlerine bile tecavüz etmeleri, doktora gitme durumlarına bile müdahaleler ve daha abuk subuk bir sürü şey... Ne saçma bir sistem, ne saçma bir dünyadır bu.

(...)

***

Bu arada -henüz gelenekselleşeceğini bilmediğim- destekçilere mektuplarım başladı ve bu mektupları da oldukları gibi blogda paylaştım.

İçimden Sohbetler'den – 29.10.2013 – **Destekçilere mektup vol.1**

Tuhaf bir durgunluk yaşıyorum ama adını da tam koyamıyorum. Birkaç gündür biraz "boş", işe yaramaz falan hissediyorum nedeense. Arada uzaklaşıyorum bu hissiyattan, sonra yine peydah oluyor. Bilemedim.

Para desteği çağırısı yaptıktan bir süre sonra oluşmaya başladı bu his. (Gerçi daha önceleri de oluştuğu oluyordu.) Acaba almaya başladığım desteğin altında ezilme gibi bir şey mi hissediyorum? Yaşadığım hayata katkıda bulunmak isteyen kişilerin sayısı bugün itibarıyla 28'e ulaştı ki bu gerçekten muhteşem bir şey. Ancak tam da bu güzel destek ağır mı geliyor acaba? Kendimi sürekli "performans" sergilemek durumunda gibi hissediyorum zaman zaman. Öyle olmaması gerektiğini hatırlatıyorum kendime ama

sonra yine benzer hisler geliyor sanki. Geçenlerde destek olmak isteyenlere yönelik bir e-mektup yazdım ve gönderdim.

Heyyy,

Bu iletiyi, iki hafta önce başlatmış olduğum dene(me)ye katılan ve katılacağını söyleyen kişilere gönderiyorum. Bu arada deney/deneme deyip duruyorum ama ne diyeceğimi bilemediğimden... Çok önemli bir "şey" yaptığımı düşünüyorum ve sizlere karşı inanılmaz şükran doluyum.

Hem teşekkür etmek ve konuyla ilgili hislerimi paylaşmak için yazıyorum, (...)

Teşekkürle başlamak gerekirse, elbette maddi destek için çok teşekkürler ama bunun ötesinde bir şeyler var ortada. Eli ayağı tutmayan biri değilim, eğitimsiz de değilim, birçok işte çalıştım ve istesem kolayca iş bulabilirim. Bütün bunları biliyorsunuz ve buna rağmen buna destek oluyorsunuz, bu gerçekten acayip bir şey. Kendimi çok kıymetli hissettiriyor. Kendimi anlatabildiğimi hissediyorum. Buna ortak olduğunuza göre, "başka bir dünya"ya inandığınızı düşünüyorum. Bu konuda benim sorgulamalarım, kurcalamalarım, yaptıklarım ve yazmama-çizmeme destek oluyorsunuz. Bu gerçekten çok güzel! Hatta şimdi yazarken daha da fark ettim bunun güzelliğini. Para verdiğiniz yetmezmiş gibi, hemen hepiniz o kadar çok güzel bir şekilde dile ve yazıya getirdiniz ki desteğinizi; çok içimde hissettim, hissediyorum. Var olun!

Her ne kadar kendimi modern dünyanın tanımlamalarının dışına çıkarsam da, bambaşka değer yargılarım olsa da, paraya bakışımı farklılaştırmaya çalışsam da, bazı anlar saçma geliveriyor bu yaptığımız şey. "Manyak mısın yahu?" diye soruyorum arada kendime. Hani ne hakla istiyorum ki bunu... Bir de sorumluluk gibi bir hissiyatım oluşmaya başladı: Bana bu şekilde para desteği sunan kişiler oluştuğuna göre, sanki sürekli bir performans sergilemem lazım gibi falan... Yani bir süredir kendiliğinden devam eden; güzel

şeyler ortaya çıkarma, bir şeyler yaratma, birilerine ilham olma gibi filizlenmelerin daha da sürekli olması gerekliliği gibi... Bu desteğin hakkını vermek gibi... Ama yok, bu düşünceye girmek istemiyorum; son süreçte her ne yaptysam kendiliğinden akış hâlinde çıktı ve böyle devam etmesini istiyorum. Bu hislere girmemeyi başarmam lazım. Zaten öyle düşünեceksem, birçoğunu coşkuyla reddettiğim “bugünün dünyası”nın değeri yargılarından ne farkı kalır ki... Ama bunları da sizlerle paylaşmasam olmazdı...

Bu arada (biraz yukarıda yazdığım da ilgili) mutlak bir isteğim var sizlerden. Desteğinizin gönülden olduğunu biliyorum ve tam da bundan dolayı çok rahatça alabiliyorum. Sizden ricam, bunu kendinize yük hâline getirmemeniz; ne maddi ne de manevi... Yani aylık olarak vereceğiniz parayı vermek istemediğiniz anda vermeyin lütfen ve bununla ilgili bir açıklama yapmak zorunda hissetmeyin. Bu istememenin nedeni maddi temelli olabilir, içinizden gelmiyor olabilir veya her ne olursa... O anda, tereddütsüz kesmenizi rica ediyorum. Veya devam etmek istiyorsunuzdur da, 20 değil 10 vermek istiyorsunuzdur, eyvallah, hiç düşünmeden öyle yapın. Aynı şekilde, diğer yönde bir istek gelirse de durdurmayın kendinizi. İçiniz 20 yetmez, 25 TL yollamanızı söylüyorsa ona da kulak verin bence. Yani uzatmayayım; bu “şey”i tamamen gönülden yapalım, her nasıl akıyorsa o şekilde ilerlesin, olmaz mı?

(...)

Bu arada gerçekten muhteşem bir şey! Tam 22 kişi¹, bu “şey”in içinde olacağını söyledi şimdiye kadar ve daha da artacağını düşünüyorum. Blogda zaman zaman son durumu duyuruyorum da zaten. Bu 22 kişinin 18’i, aylık 5 ile 50 TL arasında destek olacağını söyledi; 2’si -şimdilik- tek seferlik desteklerini paylaşacaklarını söylediler, 2’si ise bunun içinde yer alacağını söyledi ama henüz miktar

1 Mektup yazdığım sıralarda 22 idi, blog yazısını paylaştığımda 28’e çıkmıştı. Üst kısımla alt kısımdaki sayılarının tutmaması bundan.

belli değil. Şöyle söyleyeyim, takip edebilmek için bir Excel listesi² hazırladım, yoksa kaotik bir hâle bürünecek. (:

Sözel olarak ileten veya iletmediği halde desteğini çok iyi bildiğim insanların sayısı, bundan da fazla bu arada. Çok güzel yahu!

Öyle işte, bunları sizlerle paylaşmak istedim.

Çok çok sevgiler,

Emre

Bu yazının üstüne sevgili arkadaşım Beste o kadar güzel bir yorumla içimi ferahlatmıştı ki...

rosa29 – Ekim 2013 – 09:58

Emre Canım, seninle de paylaşmıştım bu çıkışının benim için neden önemli olduğunu ama yinelemekte ya da sana yeniden hatırlatmakta fayda var sanıyorum:) İstemediğin bir işte 'yaşayabilmek' için çalışırken hem kendini tüketip hem de yalnızca kaba hatlarıyla yaşayabiliyor olmak benim için müthiş bir cendere. Ve sen benzer bir hissiyat içinde ama tamamen farklı bir sosyal çevrenin varlığından moral güç alarak dedin ki imkânı olan benimle paylaşır mı; paylaşılmazsa da yaşayacağım elbet bir şekilde ama 'bir şekilde'. Ben destek olacağımı söylerken senin 'ne şekilde' yaşayacağına dair bir kurgu ile ses etmedim, yeter ki benim de sıkıştığım yer olan 'bir şekilde' yaşama diye ses ettim. Neler yapacağına dair heyecanını paylaşırım ama benim desteğim Emre'nin böyle güzellikle, içtenlikle derdini dile getirişinedir. Sonrası sana kalmış:) Şahsen mutlu ve umutlu olman, dilediğin/planladığın/planlayacağın şeyleri yapabileceğini bilmem benim için kâfi. Ve hakikaten sen heyecanlanıyorsun ya destekçi arttıkça, ben de hem heyecanlanıyor hem de nasıl umut doluyorum az çok tahmin edersin. Ayrıca pek güzel bir olabilirliği gösterdin bize, bunun için bile pek önemli şu paylaşım. Varol!

² Kim ne kadar para gönderdi, ne zaman gönderdi gibi konuları ay-ay takip edebilmek için oluşturduğum tablodan bahsediyorum. Bu tabloyu da kitabın sonunda görebilirsiniz.

Ve at yahu üzerinden şu ağırlığı huu huu!

(...)

Hadi bakalım:)

Beste.

Ayrıca mektubuma yazdığı cevaplarda başka arkadaşlarım da içime su serpmişti, mesela Betül...

22 Ekim 2013 – **Betül'den mektup**

(...) sana bi zorunluluk yüklemek istemem ama benim tek yapmanı istediğim şey yazman ve anlatman olacak. seni okumak ve dinlemek istiyorum. bu yolculuğuna yakın olmaya ihtiyacım var. Para konusuna gelince artık çalışıyorum elimden geleni yapacağım çünkü benim vermeye ve paranın hayatımdaki yerini azaltmaya ihtiyacım var. bana bunu sunduğun için teşekkür ederim... azminden hiçbir şey eksilmesin! Betül seni seviore :D

dip not: kendini anlatmak zorunda hissediyorsun bence sen gerekeni yapmışsın ki buna destek olanlar var , bence bir dahaki mailin 'paralarım nerede kaldı ihtiyaçlarım var' olsun, bu samimi-yete ihtiyacım var :)

Bu mektup sonrasında, her ayın başında bir mektup yazarak o ana kadar katılmış olanlara yazmak âdetim haline geldi.

Ki bir sonraki, hemen birkaç gün sonra, kasım ayı başında gelecekti:

İçimden Sohbetler'den – 04.11.2013 – **Destekçilere mektup vol.2**

Dün gece bana destek olan kişilere bir mektup daha gönderdim ve onu da yine burada paylaşmak istiyorum. Orada da yazdığım üzere, konuyla ilgili daha iyi hissetmeye başladım bugünlerde, böyle de devam eder umarım. Bir süredir tüm hayatımı deney tahtasına çevirdiğimi hissediyorum ama bundan ötürü rahatsızlığım yok. Hatta eğleniyorum. ((:

Oldu olacak, şunu da yazayım... Bazı çok yakınlarımdan bu "şey"-le ilgili hiçbir geri dönüş alamadım ve bu biraz üzüyor bazen. -Çok yakınım bile olsalar- insanlardan bir şeyler beklemeyi ve onlara bu beklentilerimi yüklemeyi büyük oranda bıraktım uzun süre önce. Ama yine de böylesi bir girişimde bulununca, hatta bir kısmına e-posta falan da gönderip haberdar olmalarını garanti altına alınca, geri dönüş beklentim oluştu valla. Geri dönüşten kastım, katiyen illaki destek olmaları değil ama tepki vermeleri... Takdir etmeleri, eleştirmeleri, "Ne yaptın oğlum manyak mısın?" veya "Helal olsun!" demeleri ve nice değişik tepkiden herhangi birini almak isterdim. Ama hiç tepki almamak tuhaf geliyor.

Bu beklentiye hissettiğim arkadaşlarımdan bir kısmı ile paylaşabildim bu hissiyatımı. Hak verdiler. Kalan kısmı ile de paylaşırım mutlaka, ilk fırsatta...

Öyle yani, şimdi mektuba geçelim...

Dostlar selam,

Bugüne kadar yaptığım çağrıya kulak vererek bana destek olmuş veya olacağını söylemiş kişilere yazıyorum bu mektubu. Birkaç şey paylaşasım var...

Öncelikle geçen mektupta bahsettiğim huzursuzluk hâli, performans kaygısı gibi hissiyatları büyük oranda arkamda bıraktığımı paylaşmak isterim. Bu da büyük oranda sizlerin ve diğer bazı arkadaşlarımdan desteği, yorumları ve geri bildirimleriyle oldu, teşekkür ederim.

Ekim ayında, destek olacağını söyleyen birçok kişi bir şekilde ulaştırdı desteğini, her geçen gün birileri daha ulaştırıyor. Ay boyunca toplam 675 TL aldım sizlerden. Özellikle bir kişinin verdiği fazlaca cömert destek, toplam tutarın neredeyse yarısını oluşturuyor. Bunu da paylaşmış olayım.

Ha bir de, "Ben şimdi seni bir süre göremem" deyip kasım için de veren arkadaşlar... Çok tatlısınız yahu! (Bu arada böyle bir durum olduğunda tablomda Kasım için verilen parayı kasım ayının gelirine yazıyorum, ekim'e yazmıyorum mesela.)

Ekim ayında harcamalarımı tam olarak takip edemedim ama bu ay itibari ile takibe başlıyorum. 1 Kasım gününe, cüzdanımda bulunan 348,25 TL ile başladım ve ay sonuna kadar gidişat nasıl olacak, çok merak ediyorum. (...) Eğer sizlerden aldığım destek, harcamalarımı aşıyorsa, artan kısmı ne yapacağıma karar vereceğim. Benzer hayatlar yaşayan birilerine veya dünyayı değiştirme yolundaki bir projeye falan aktarabilirim mesela. Bu arada içimde bir yan diyor ki "Abi, artarsa artsın, ilerleyen aylarda kullanırsın; hem bu desteklerin süreceği ne malum?". Ama mümkün mertebe o yanı dinlemeyip hayata güvenmeyi seçmek istiyorum. Bunun, zaten çok aza inen gelecek kaygımı iyice ortadan kaldırmak için de bir araç olacağını düşünüyorum. Neyse, ay sonu gelsin de konuşuruz (:

(...)

Yalnız şunu bilmenizi isterim ki, genel olarak bu konuda neler hissettiğimle ilgili, kendimi sürekli takip hâlindeyim. Bu hisleri de, mümkün mertebe tüm açıklığıyla paylaşmaya devam etmek istiyorum. (...)

(...)

Gerçekten değişik bir süreç benim için; iniş-çıkışlar yaşıyorum, fikirlerim değişiyor, geliyor. Konuştuğum biri bir şey söylüyor ve bir anda bambaşka bir açıdan da bakmaya çalışıyorum vs. Tam anlamıyla deneysel ilerliyor bu iş ve benim açımdan çok keyifli. Bakalım nereye varacak...

Çok çok sevgiler,

Emre

Not: En erken bu hafta perşembe (7 Kasım), en geç haftaya pazartesi (11 Kasım) falan İzmir'e geçeceğim ve bir süre oralarda olacağım. Bilginize...

İşte bunları yazdım gece gece.

Herkese iyi bir hafta ola...

Gerek mektuplarıma aldığım güzel cevaplar gerek yeni destekçilerle olan konuşmalar, bu süreçte en büyük güç kaynağımdı... O zamanlarda henüz tanışmıyor olduğum Ömer'le olan yazışmamızda, bana niye destek olmak istediğini sormuştum ve onun verdiği cevaptaki şu cümlelere ise bayılmıştım. Ben, mümkün değil "konu"yu bu kadar kısa ve öz anlatamazdım:

6 Kasım 2013 – **Ömer'den mektup**

Hayallerini gerçekleştirenler diğer hayal edip enerji biriktirenlerle güç verdiği için aslında diğerlerinin de hayallerine gerçeklik katarlar. Ben de gezdim ve hayatımın en güzel 14 ayıydı o.. bulutların üzerinde hissettiğim bi 14 aydı.. bunu başkalarının da deneyimlemesini isterim. Tüm sorumluluklardan, yaşın veya sosyal çevrenin gerektirdiklerinden, kültürel tortudan sıyrılıp tek başına, salt varolmanın hazzına, yaşamı duyumsamaya vermişsin belli ki kendini.. tek başına bu bi proje bence.. yaşam süresine yayılması makbul olan.. yani gidip dünyanın uzak köşelerinde soyu tükenmekte olan maymunların fotoğraflarını çekmen veya antarktikayı yürüyerek katetmen veya bi başka işe imza atman gerekmiyor.

(...)

***

Yaşadığım her dakikadan acayip keyif alıyor, bunu dışa vurma ihtiyacı duyuyordum. Yüz yüze görüşmeler haricinde bunu yapabileceğim, yapabildiğim en iyi yol yazmaktı; ben de coşkumu satırlarıma yansıtmaya çalışıyordum, elimden geldiğince. Bu para isteme deneyi, coşkunun ne tek sebebi ne de tek sonucuydu. Hayattan, бүтүнүлө o kadar çok keyif alıyordum ki o günlerde...

İçimden Sohbetler'den – 07.11.2013 – **İlan: Çıracak aranıyor**

Artık baskılara daha fazla dayanamıyorum. "Çırağın olayım.", "Ben de geleyim.", "Beni de aldır yanına.", "En iyisini sen yapıyorsun.", "Hayat sana güzel!" gibi cümleler kuran, tanı(ma)dık arkadaşlarım. Sizin için bir ilan hazırladım. Mayolu bir boy fotoğrafıyla, özgeçmişiniz ve motivasyon mektubunuzla birlikte başvurularınız bek-

leniyor. Seçim süreci son derece şeffaf olacak ve tüm detaylar ve -tabii ki- mayolu boy fotoğraflarınız kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Nitelikler:

- Tercihen kurumsal hayatın dışına çıkmış ya da çıkmak isteyen veya bu hayata hiç bulaşmamış,
- Her türlü toplumsal ve bireysel ezberi sorgulaya(bile)n,
- Tercihen birkaç dil bilen (özellikle bitkilerle ve hayvanlarla iletişim kurabilmesi tercih nedenidir, ama en azından kuş dili bilsin),
- Tüm canlıları seven,
- Toplumsal dönüşümün bireysel dönüşümle başlaması gerektiğini düşünen; ama bu dâhil bütün fikirleri tekrar tekrar sorgulamaktan, gerektiğinde geri adım atmaktan, yanıldığını kabullenmekten çekinmeyen,
- Kendisinin farkında olan veya en azından farkında olmanın önemini fark etmiş,
- Tercihen bir üstteki maddeyi okurken bunu tekerlemeye benzetip gülen,
- Aslında zaten hep gülen, hayatı kutlanası bir deneyim olarak gören,
- Seyahat engeli olmayan,
- Tercihen otostop geçmişi olan veya yapmaya istekli,
- Esnek çalış(ma)ma saatleriyle, çalışmamaya ama elinden geldiğince üretmeye (her ne geliyorsa) istekli,
- Her türlü hiyerarşik yapıya karşı,
- Otoriteden haz etmeyen ve karşılaştığı anda karşı çıkmaktan çekinmeyen,
- Egosunu fark eden ama onun esiri olmayan,
- Tüketimle arası çok iyi olmayan,
- Mülkiyetçi olmayan takım arkadaşları arıyoruz.

Başvurularınızı her ne zaman isterseniz yollayiverin. Bana değil tabii ki, yukarı bi'yere, evrene falan... Hemen kabul olunuyor, kontenjan sorunu, şart-şurt yok.

Bilginize...

Tabii yukarıdaki iş ilanı formatındaki *komikli yazı*da aslında kendimi anlatmaya çalışmışım, şimdi baktığımda görüyorum. Fakat bu bir yana, bu yazı çok okundu ve çok paylaşıldı. Yeşil Gazete'nin de yayımlamış olduğu yazılarımdan biri oldu. Yaratıcı bir şey çıktı ortaya. Üzerine tek bir dakika bile düşünmeden yazıverdim işte. Bir kere zincirlerimi kırıp özgürlüğü tadınca ve rüzgârla dans etmeye başlayınca her türlü yaratıcılık ve üretim kendiliğinden ortaya çıkıyor. Kendi hikâyemde deneyimlediğim şey bu... **O kadar çok istiyorum ki bu satırları okuyanların da kendi zincirlerini kırmalarını...**

TAŞ EV

İstanbul'da 15 gün kadar kaldım, sonrasında ise istikamet İzmir'di, hem de çok güzel bir vesileyle.

Tam da Burcu'yla kış aylarını nasıl ve nerede geçireceğimizi düşünürken, Barış Köyü toplaşması sırasında, Jam 2012'den dostumuz Günhan harika bir teklifle çıkagelmez mi! Günhanların İzmir Güzelbahçe'de pek kullanmadıkları, 10-12 dönüm bahçenin içinde ve bir sürü narenciye ağacının ortasında, bir taş evleri varmış ve Günhan, bir süre orada kalıp kalmayacağımızı sordu bize. Valla çok düşünmedik bile, zira hem ikimiz de yaklaşık bir yıllık

göçebelğin¹ sonunda ve özellikle hızlı yaz aylarından sonra epey yorgun hissediyorduk ve kış uykusuna yatacak bir yere ihtiyacımız vardı hem de yaklaşık altı aydan beri aramızda bir şeyler vardı ama doğru düzgün birlikte vakit geçirebilmiş değildik. Henüz görmemiş olduğumuz taş ev bu açılardan ilaç gibi gelecekti bize. Yani büyük bir memnuniyet ve şükranla kabul ettik.

Gitmeden birkaç gün önce Burcu'ya yazdığım mektupta heyecanım çok belli:

4 Kasım – **Burcu'ya mektup**

(...) İzmir'e böyle bayağı bi heyecanlanıyorum, onu söylüyüm. Böyle hem çok şey yaptığımız bir süreç olur, hem istediğimizde hiçbir şey yapmadığımız falan. Düşünsene... Böyle bir sürü kahvaltılık falan alırız, çeşit çeşit peynirler, zeytinler... Yemekler yaparız, kekler, poğaçalar... Zaman olarak da esneğiz, en azından ben öyleyim. Dedim ya geçenlerde, birkaç ay bile kalabilirim, diye geçiyor içimden, eğer her şey yolunda giderse... Yani şöyle az bi' durup dinlenmek, sakinlemek. Birbirimizi beslemek vs... Okumak, yazmak, yazışmalarımızı kalemle çizerek okumak... Arada kaynayanları kaynatmamak... Hatta belki genele dair, yani hayatla ilgili genel duruşumuz vs. ile ilgili de süper bi' değerlendirme fırsatı. Birbirimize çok zaman ayırıp böyle... Dinleyip, anlamaya çalışıp, sorular sorup... Ohhh, çok şahane!!

10 Kasım 2013'te eve vardığımda Burcu sobayı yakmış, yemekleri yapmış beni bekliyordu. Zira o benden bir gün önce gitmişti. Ev, Güzelbahçe'nin biraz iç tarafında, Çeşme otobanının çok yakınında, yukarıda da bahsettiğim gibi kocaman bir arazinin kıyısındaydı; bir oda ve bir salondan ibaretti. Aynı arazide bulunan Raşit Abi ve Emine Abla, kızları Gönül ve oğulları Gökhan ile yaşıyorlardı. Bu araziye göz kulak oluyor ve oranın bakımıyla ilgileniyor, aynı zamanda burada tarım yaparak geçimlerini sağlıyorlardı. Bize gayet

¹ Burcu da "Bohçamda Anadolu" sonrasında Yeniköy Çiftliği'ne geri dönmemişti ve son aylarını göçebe olarak geçiriyordu.

yakın davrandılar ve her türlü ihtiyacımızda yardımlarını esirgemediler. En yakın komşumuz (evler arasında yaklaşık 15 metre vardı) onlardı, yan arazide ise Günhan'ın teyzesi Dilek Abla ve eniştesi Murat Abi yaşıyordu. Onlar da çok güzel insanlardı ve epey yaş farkına rağmen iyi arkadaş olduk ve sıkça görüştük.

Evin verandası, doğrudan narenciye ağaçlarına ve o dönemde ekilmiş olan baklalara bakıyor; hemen yan tarafında kocaman bir dut ağacı belirliyordu. Özellikle o dut ağacının altında yapmış olduğumuz kahvaltuların keyfi hâlâ zihnimde. Mevsim itibariyle kış geliyor olsa da havalar iyice soğumadan epey tadını çıkardık oraların.

Taş Ev günleri benim için gerçekten çok özeldi ve birçok ilki yaşadım orada. İlk ekmeğimi orada yaptım, pişirdim; ilk yoğurdumu orada mayaladım; ilk kez orada soba yaktım; ilk reçelimi ve diğer birçok yemeği vs.yi de yine ilk orada yaptım. Birçok arkadaşımızı ve hatta ailelerimizi ağırladığımız Taş Ev'i, orada bulunduğumuz dört ay boyunca *evimiz* belledik.

Kış uykusu için ve yaptığımız şeyleri, okuduklarımızı, gittiğimiz gördüğümüz yerleri sindirmek için de ideal bir yerdi. Sessiz, kimsese hesap verme ve kimseden rahatsız olma vb. durumları yaşamadan kendimiz olabildiğimiz ve Burcu'yla sevdicek olarak da çok keyifli vakit geçirdiğimiz aylar...

Epey okuma yaptık, ekmek yaptık, hayal kurduk, yoga, meditasyon yaptık, her salı pazara gittik. İzmir'e neredeyse hiç gitmedik bu arada (İnanır mısınız, dört ayda üç kere falan...). Buradaki rahatlığımız, yaratıcılığımıza da yansdı. Ben yazmaya ve fikir üretmeye devam ettim (ki aslında bunların her birinde doğrudan ya da dolaylı olarak Burcu'nun, onla yaşadığımız günlerin ve onla olan güzel sohbetlerimizin izi var); o da tüm bunların yanı sıra sunî keçeden cüzdan vs. yapma, dikiş gibi uğraşlar edinmeye başladı.

Şehirten iyiden iyiye kopuyordum. İstanbul'da geçirdiğim on beş gün, tüm eş-dost görüşmelerine ve keyfine rağmen bir yandan çok yorucuydu ve bir daha ne orada ne de başka bir şehirde yaşayabileceğimi düşünüyordum. Ben artık kendimi gerçekleştirebileceğim, kendim olabileceğim, sakın bir hayat sürecek yerlere ihtiyaç duyuyordum ve Taş Ev'in zamanlaması daha iyi olamazdı.

Aynı dönemde, Barış Köyü toplantısının da verdiği ivmeyle, bir toplulukla yaşama fikri de iyice gündemime girmeye başlamıştı. Bu arada Barış Köyü'nün -benim yer almadığım- ikinci toplantısı Olimpos'ta bir arkadaşımızın evinde gerçekleşti ve devamı da gelecek gibiydi. Herkes büyük oranda benzer hayaller kuruyordu ve bunları gerçekleştirmemek için hiçbir neden yoktu aslında. Bu konuda gitgide daha çok heyecanlanıyordum ve buna dair yazıp çizmeye de başlamıştım:

İçimden Sohbetler'den – 22.11.2013 – **Topluluk oluştururken - 1**

Doğada, güzel bir toplulukla birlikte yaşamaya ilişkin hayallerim güçleniyor ya, kafamda da bunlarla ilgili bin bir tilki dolaşiyor. Bunları da ara ara yazmak istiyorum. Konu çok geniş olduğu ve aslında konuyla ilgili temellerim çok da güçlü olmadığı için bütünlüğü sağlamam zor olabilir ama elimden geldiği kadar işte... Mesela bu yazıda, işin maddi boyutuna bir giriş yapmaya çalıştım.

Benim tez canlı kalbim bazen istiyor ki hemencecik kendine yeten bir topluluk oluverelim, dışarıdan hiçbir şeye ihtiyaç duymayan bir topluluk olsun. Sonra buna hemen ulaşamayacağımı görmek bazen rahatsız ediyor beni. Çok saçma tabii, hepi topu 1,5 yıldır falan bu düşüncelerle ve hissiyatla dolmaya başlamış biri olarak o kadar hızlı gitmek istemem çok anlamlı değil. Kaldı ki, aşağıda da açıklayacağım üzere bu pek mümkün de değil, aslında tam olarak istediğim şey de...

Kişisel durumumu bir yana bırakırsak... Şu anda birçoklarımızın hayatını şehir, modern teknolojiler ve bunların çevresinde dönen şeyler oluşturuyor; ayrıca seyahati var, bilmemnesi var... Bunlardan tamamen vazgeçip "Kendi küçük dünyamı kuracağım ve orada kalacağım." diyenler için belki nispeten daha kolay aslında kendine yetebilmek. Ama yine kaçınılmaz olarak başkalarının varlığına ihtiyacım var. Bir kişinin ya da bir çiftin, beslenme için ihtiyaç duyduğu tüm meyve-sebze, hayvan ve hayvansal ürünleri (veganlık veya vejetaryenlik hâlleri, işin bu kısmını daha da kolaylaştırıyor elbette) üretmesi pek olası görünmüyor bana. Ya da şöyle diyelim, belki teknik olarak mümkün ama en azından şehirlerde büyümüş birçoklarımız için değil. Ayrıca bunun barın-

ma ihtiyacını gidermesi var, kılık kıyafeti var, tamirâtı var... Bunlar belki bir şekilde hallolsa bile, bence bunlardan da önemli; sosyalleşme, paylaşma, kendimizi ifade etme, görülme ihtiyaçlarımızı karşılamak için de bir topluluk içinde var olma gerekliliğimiz.

Yani sadece temel ihtiyaçlarımızı gidermenin yeterli olacağını düşünüyorsak, bunu yeterince geniş bir toplulukta büyük oranda kotarabileceğimizi düşünüyorum. Ama telefon, bilgisayar, internet kullanmaya, seyahat etmeye devam etmek istediğimiz takdirde, dışarıdan kaynak girişine ve çıkışına da izin vermemiz gerekecek. Ben şimdilik -ve aslında muhtemelen hiçbir zaman da öyle olmayacak- kapanma taraftarı değilim. Bunu yapmak için içsel bir isteğim olmaması bir yana, kuracağımız güzel toplulukların daha fazla kişi tarafından fark edilmesi, görülmesi, örnek alınması; aynı şekilde topluluk üyelerinin de dışarıdan beslenmelerinin, Türkiye'deki ve dünyadaki farklı örneklerden, kişi ve topluluklardan ilhamlanmalarının ve farklı açılımlar getirmelerinin, oluşturulan topluluğun sürekli gelişmesinin ve yenilenmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Özlediğim dünyayı kendi hayatımda kurmak iyi güzel de neden bunla yetineyim ki? Neden dünyayı da değiştirmeye niyetlenmeyeyim? Dolayısıyla dış dünyadan kopuk bir topluluk oluşturmak, en başta yazdığımın aksine, aslında benim için cazip değil.

Peki ya işin maddi boyutları... Şöyle diyelim kabaca: Doğada, sevakere yaşayabileceğimiz bir yerde bir arazimiz varsa (veya topluluktaki kişilerin bir veya birkaçının veya her birinin birikimiyle satın alabiliyorsak) ve bunun üzerine ev ve diğer ihtiyaç duyacağımız yapıları inşa edebileceğimiz bir başlangıç paramız varsa (yok yok, çok büyük paralar lazım değil, merak etmeyin; ben de yeni yeni öğrenip şaşırıyorum; mesela aynı zamanda çok sağlıklı, nefes alan ve ısı yalıtımı konusunda çok verimli olan saman evleri, içiyle dışıyla, mutfağıyla vs.si ile birlikte 20-25 bin TL'ye yapabiliyormusuz.) başlangıç için çok da beklememize gerek yoktur belki.

Bu arada bütün bunları, birbirini seven, birlikte yaşamaya hevesli bir topluluk olduğumuz varsayımı altında yazıyorum. İşin en çetin kısmı da bu bence, ama bu yazıda bunla ilgili bir şey yazmayacağım. Burada pratik noktalara değinerek bu hayata atılmanın maddi temellerinin, birçoğumuzun sandığı kadar zor olmadığını ve eğer harekete

geçmek istiyorsak, bunun için yıllarca beklememizin, hayalleri ertelememizin gerekmediğinin altını çizmek istiyorum sadece.

Neyse efendim, nerede kaldık... Bir yerimiz var ve ev(ler)i de kurduk mu? Şimdi geldik yaşamı idame ettirmeye... Barınmayı ve diğer sabit masrafları -bir şekilde- eldeki avuçtaki kaynakla karşıladıktan sonrası daha kolay aslında. Yani en azından temel ihtiyaçlarımızı karşılamamız... Zira son 1,5 yıldır şehirdeki ve kırsaldaki pratiklerimde görüyorum ki, bir kişinin beslenmesi için günde ortalama 5-6 TL yetiyor da artıyor bile. (Evet, burada sigara, alkol yok; et tüketimi de yok ya da az.) Hadi diğer kişisel masraflar vs. ile birlikte günlük 10 TL'ye -ve dolayısıyla aylık 300 TL'ye- yuvarlayalım. Isınma, internet, belki pazar vs. için yakın yerlere araçla gidip gelmeleri falan da eklediğimizde ayda kişi başı en fazla 500 TL⁽¹⁾ ile gayet geçinilebileceğini, yani en azından temel ihtiyaçlarımızı rahatça karşılayabileceğimizi görüyoruz. Burada topluluğun büyüklüğü de maliyetleri olumlu anlamda etkileyecek ve düşürecek bu arada. Mesela iki yerine sekiz kişiye yemek yapmak maliyeti çok daha düşürür; aynı şekilde dört ayrı evin yaşam alanlarını ısıtmalarıyla, 8 kişinin ortak bir yaşam alanını ısıtmaları yakacak maliyetini düşürür; bir sürü internet bağlantısı yerine bir bağlantının herkese yetecek olması, bir sürü bilgisayar yerine birkaç kişiye bir bilgisayar düşmesi vs... Bu örnekleri her türlü kaleme yayabiliriz ve hep aynı sonuca ulaşırız. Daha fazla kişiden oluşan bir toplulukta kişi başı tüketim azalacaktır, burası ekonomik bir gerçek. Yani yukarıda, kişi başı aylık 500 TL'den bahsettim ama özellikle topluluk olarak yaşadığı takdirde kişi başı aylık maliyetin 400 ve hatta 300 TL'lere düşeceğini söyleyebilirim. Bütün bunlar tecrübelerimden ve gözlemlerimden, biraz da tahmin ve öngörülerimden damıttıklarım bu arada. Yani elbette kesinlik içermeyen ve kişiden kişiye, topluluktan topluluğa, istek ve ihtiyaçlara ve konfor arayışına göre değişecek şeyler. Ama genel mantık çok değişmeyecektir.

Farkındaysanız gerçekten yüksek olmayan maliyetler söz konusu ve burada henüz herhangi bir üretim olmadığı varsayımı altında. Yani kişi başı 200 veya 300 TL'lik bir gıda harcamasından bahsettim ama kendi sebzemizi, tavuğumuzu, keçimizi yetiştirmeye başladığımız anda bu maliyet birdenbire çok düşecek; belki yarı yarıya, belki daha da çok. Ve bu düşüşün çok kısa sürede ger-

çekleşeceğini söyleyebilirim. Meyve işleri belki biraz daha uzun vadeli; ununu, yağını üretmek de öyle olabilir ama doğanın kendiliğinden cömertçe sunduğu otları toplayarak beslenmek, yazlık-kışık sebzeni yetiştirmek, toprak da uygunsa ve toplulukta bu işlerden anlayan birileri varsa bir mevsim sonra kendi ürettiklerimizi yemek, ne mutlu ki hızlıca gerçekleşebilecek bir şey.

Bu şekilde, kısa vadede gıda masrafımızın belki yarısını, orta vadede ise büyük bir kısmını karşılayacağımızı düşünüyorum. Bu durumda da, sadece muhtemelen asla üretemeyeceğimiz internet⁽²⁾, cep telefonu, gerekiyorsa bazı mutfak aletleri⁽³⁾ vb. gibi şeyleri satın almak için hâlâ dışarıya bağımlılığımız olacaktır. Veya seyahat etmek istedikçe⁽⁴⁾ bir miktar paraya... Bunlardan tamamen soyutlanmak istemediğimiz varsayımı altında (yani en azından ben bunu istemiyorum), bunları karşılamak için bir miktar para kazanmamız gerekecektir. İşte bu parayı da, -eğer varsa- üretim fazlası tarımsal ürünleri satarak, belki birkaç oda ya da bu amaçla inşa edilmiş kulübeyi eko-turizm amacıyla ziyaretçilere açarak, tüm alanı çeşitli organizasyonların düzenlenmesi için topluluklara, toplantılara açarak veya gerekiyorsa topluluk üyelerinin dışarıda kısa süreli işlerde çalışmasıyla karşılayabiliriz.

Bu seçeneklerin her biri -ve daha farklı yollar da- aklıma yatıyor. Kişilerin ne istediğine ve vizyonlarına bakar sadece. Ama işin bu boyutunda bir "olmazsa olmaz"ım, bir de "olursa çok iyi olur"um var. Aslında ikincisi de olmazsa olmaz gibi bir noktada artık benim için.

Birincisi, her ne yapıyorsak bunun topluluğun etik değerlerine uygun olması gerekliliği. Bu yazıda herhangi bir etik değer vs. tanımlamadım gerçi ama mesela herhangi bir petrol şirketinin topluşmasının burada yapılması ve topluluğun bundan para elde etmesini istemem kendi adıma, hem de asla. Veya bir topluluk üyesinin kazanacağı parayı bir hızlı yemek restoranında çalışarak elde etmesini de istemem. Yani madem ekonomik olarak topluluk dışına bir miktar bağlı kalacağız, bu bağlılığın sadece hayal ettiğimiz dünyayı güçlendirmemize yol açacak bir düzeyde var olmasını istiyorum.

"Olmazsa olmaz"a çok yakın duran "olursa çok iyi olur"uma gelince, her ne yapıyorsak bunu armağan ekonomisinde yapmayı istiyor

olmam. Ürettiğimiz somut/soyut hiçbir ürün, ev sahipliği yaptığımız hiçbir organizasyon veya hiçbir ziyaretçi için önceden belirlenmiş ücretler koymak istemiyorum. Ben istiyorum ki bu topluluk(lar)dan her ne çıkıyorsa özgürce çıksın, ne yaratabiliyorsak yarativerelim, ne üretebiliyorsak üretiverelim, ne sunabiliyorsak sunuverelim; ve bırakalım onları, özgürce salalım ortak kullanıma; sonra da görevlim bakalım ne geliyor karşılığında. Benim içim, karşılığını yeterli derecede alma konusunda çok rahat. Bireysel hayatımda fazlaca gözlemlediğim bu durumun genele de yayılacağını hayal etmek çok da naiflik olmasa gerek. Haa, naiflik olsa ne olur; ayrı...

(1) İnanmazsanız bir ay boyunca harcamalarınızı bir yere not edin. Kirayı, dışarıda yemek yemeleri, ihtiyacınız olmadığı halde tükettiklerinizi çıkarın ve temel ihtiyaçlarınız için ne kadar harcama yaptığınızı kendiniz görün. Ve evet, 500 TL şehirde de yetiyor, aslında fazla fazla yetiyor.

(2), (3), (4) – Gerçi henüz geçenlerde kendi internetimizi de ücretsiz olarak üretmenin hiç de zor olmadığını duydum. Ancak detaylara hâkim değilim. Bununla birlikte cep telefonu, mutfak aleti veya -ne bileyim- musluk bataryası ihtiyacı duyduğumuzda, bunların her birine paylaşım ekonomisi kapsamında bir yerlerden ulaşabiliyoruz artık. Seyahate gelince de, otostop ne güne duruyor azizim? Hem çok keyifli ve yepyeni insanlarla tanışma fırsatı, hem de bedava!

Bu yazıda 20-25 bin TL'ye güzel bir ev yapılabildiğinden bahsetmiştim ama aslında maliyetsiz veya çok daha düşük maliyetli yapılar inşa etmek de mümkünmüş. O zamanlar pek bilmiyordum bu işleri. İnternette bunla ilgili binlerce web sitesi, yazı, fotoğraf vs. var.

***

Kendimi çok iyi hissettiğim o günlerde çeşit çeşit fikirler, yazılar çıktı içimden. Sadece kendimle ve toplulukla sınırlı kalmıyordum. İlişkiler konusunda da fazlaca düşündüğüm zamanlarda, buna dair bir şeyler dökülmemesi şartı oluyordu.

İçimden Sohbetler'den – 22.11.2013 – **Ayrılığı "kut"lamak**

Bugün Burcu ve Dilek Teyze ile sohbet ederken konu ayrılıklara geldi. Sonra bende bir anda bir şimşek çaktı, yani fikrim geldi. Paylaşmak isterim.

Oldum olası düşünürüm aslında, ayrılıklara niye hep olumsuz anlamlar atfettiğimizi. Yani sevdiğimizden ayrıldığımızda buna üzülmemiz elbette ki doğal ama kavramsal olarak da olumsuz hisler tınıyor içimizde. Yani birilerinin ayrıldığını, boşandığını öğrendiğimizde genellikle otomatik olarak "yazık olmuş"luyoruz, "tüh"-luyoruz, "hey gidi"liyoruz ya, bunadır itirazım.

İlişki başlarken iyi hoş da miadını doldurmuşsa eğer, bitmesi niye kötü bir şey olsun ki? Gençler birbirlerini sevmişler, hoşça vakit geçirmişler, bir şeyler paylaşmışlar, eyvallah... E şimdi de sona gelmişler, artık birbirlerinden beslenemez, birbirlerini eskisi gibi sevmez olmuşlar. Daha fazla beslenmeleri, sevgiyi tekrar hissetmeleri için de farklı şeyler denemeleri veya belki bir süre bu işlerden uzak durmaları icap ediyor belki. Çok normal değil mi bu? Hatta çok da "kut"lu geliyor bana. Durumu fark etmek ve korkmadan, alışkanlıklarımıza bağlı kalmadan böyle bir adım atmak...

İşte tam da bu "kut"u kutlamayı öneriyorum. Ayrılıkları da kutlayalım yani. (1) Evet evet, eğlenceler, partiler düzenlemeyi öneriyorum.(2) Geçen günleri/ayları/yılları onurlandırsak. Tam da o ilişkiye has bir ayrılık töreni olsa...

Birleşirken iyi, hoş, kutluyoruz da ayrılırken niye yapmayalım bunu? Dostlar gelse, anılar yâd edilse... Güzel yaşanmışlıkları hatırlasak ve birbirimizi yeni hayatlarına güzel bir şekilde uğurlasak...

Tek tarafın isteğiyle biten ilişkilerde muhtemelen çok mümkün olmayabilir ama iki tarafın isteğiyle vuku bulan ayrılıklarda yapamaz mıyız bunu? Hımm?

Sonradan not: Gerçi artık "ilişki"nin tanımı ve gidişatı da çok değişti bende ama -belki bi' ara- başka yazının konusu...

1- Burcu'nun dediğine göre Japonya veya Çin'de bu tarz bir gelenek varmış, araştıracağım ama bunu henüz yapmadım.

2- Bu arada elbette ki şatafatlı ve masraflı etkinliklerden bahsetmiyorum. Yoksa evlilik için yapılan, buram buram tüketim ve aynılık kokan düşünlerden de pek haz ediyor değilim.

Japonya veya Çin'deki geleneği hâlâ araştırmış değilim ama bu fikrim halâ çok hoşuma gidiyor. İnsanlar çoğunlukla otomatikman üzülüyorlar biten bir ilişki haberi duyunca. Ayrılanların neler yaşadıklarına dair hiçbir fikirleri yokken bile. Belki birbirlerini tüketiyorlar, dahası belki şiddet yaşıyor, belki daha da fazlası. Bu şartlanmış yaklaşım gerçekten de çok komik geliyor bana. Yazıda da yazdığım gibi, birliktelikleri bir şekilde tükenen kişilerin birbirlerine *katlanmaktansa* kanatlarını çırparak daha mutlu olacakları diyarlara yol almaları iyi olmaz mı? Neden böyle yaşıyoruz ki?

Sonradan not kısmında da yazdığım üzere aslında ilişkilere bakışım da çok değişti. Yani o zaman da değişim sürecindeydi ancak şimdi biraz daha yerli yerine oturmaya başladı. Özel biri ile birlikte olmayı, birine *ait* ve birine *sahip* olmayı falan eşelediğimde ulaştığım sonuç güvensizlik ve korku kavramlarına ulaşmak oluyor. Hayal ettiğim (iz), kendine yeten, güvenli topluluklarda yaşıyor olsak; herkes birçok kişi tarafından kabul görüyor, seviliyor olsa mesela, bugünkü anlamda *ilişkiye* ihtiyacımız kalır mıydı? Pek sanmıyorum. Tek eşlilik konusu ve *aile* kavramı ve bunun kutsallığı da sistemin çok önemli bir parçası ve bu nedenle kutsallaştırılıp tabulaştırılıyorlar. En azından bu satırları yazdığım gün itibarıyla böyle düşünüyorum.

Ama hep yazdığım ve söylediğim üzere, özellikle bu tip duygusal ve/veya felsefi konularda tutarlı olmaya çalışmak gibi bir kaygım yok. Fikirlerim, düşüncelerim, duygularım ve hayata bakışım her an değişebilir ve zaten değişsin de. Her an yeni bir gerçeklik yaşanır, yeni bir ben varken, neden aynı fikirlere ve duygulara yapışıp kalayım ki?

***

Bu arada bir yandan da Giftsion'u açma hevesim kabarıyordu ara ara. Giftsion ne mi?

İçimden Sohbetler'den – 23.11.2013 – **Giftsion**

Daha önce de yazmıştım, ara ara bastıran bi' pansiyon açma hevesim söz konusu. Muhtemelen görünür gelecekte o yönde bir adım atmayacağım ama içimdekileri paylaşmak istedim. Belki birileri bu fikirlerden, hayallerden faydalanır, falan...

Bu arada ismi armağan (gift) ile pansiyon (pension) karışımından oluşturdum, aslında Türkçe bir isim tercihim. Ama şimdilik böyle olsun bakalım... (;

- Giftsion'un açılış masrafları, kitlesel finansman ve/veya 1-2 senelik borçlanma ile, eş-dosttan sağlanacak.
- Giftsion 5-6 odadan -ve belki fazladan birkaç çadır için yeterli bir alandan- daha büyük kapasitede olmayacak. Pansiyona gelen herkesi ismen tanıma, onlara ismiyle hitap etme şansımız olacak.
- Herkesi ismen tanıdığımız Giftsion'da sadece hizmet alma / hizmet verme ilişkisi olmayacak; gelen tanıdık/tanımadık dostlar müşteri değil, arkadaşlarımız olacak.
- Zaten öyle sanıyor ve öngörüyorum ki, Giftsion'un konukları büyük oranda dostlarımızdan ve onların dostlarından oluşacak.
- Giftsion'un var oluş nedeni kâr etmek değil, ayakta kalmak ve kendini döndürmek, "biz"im temel ihtiyaçlarımızı karşılamak olacak.
- Giftsion'u, bilfiil tüm aşamalarda çalışan birkaç ortak işletecek; ortak sayısı, tüm işleri kotarmaya yeterli olmadığı takdirde, dışarıdan gelen çalışanlar da ortak gibi bir statüde olacak, tüm kararlar da ve -kazanılıyorsa- kârda eşit söz sahibi olacak. Yani kimsenin artı değerine el konulmayacak. Yukarıdaki ve aşağıdaki maddelerde kullanılan "biz", tüm bu kişileri kapsayacak.
- Giftsion denize yakın olabilir ama bu, olmazsa olmazım değil. Fakat mutlaka doğanın içinde, ormanın içinde/yakınında, doğa yürüyüşleri için uygun bir yerde olacak.
- Giftsion'da az sayıda çeşitli ama çok çok lezzetli yemekler servis edilecek. Kullanılan ürünler mümkün mertebe ekolojik ve yine mümkün olan en yakın çevrede yetişmiş olacak.
- Giftsion'da alan müsaitse kendi yiyeceğimizi de yetiştireceğiz.
- Giftsion'da müşteri değil, konuklar var olduğuna göre, iste-

yenler yemeğe, isteyenler oda servisi, tamirat veya herhangi bir işe yardım edebilecek.

- Giftsion'daki yapılar doğal malzemelerden üretilmiş olacak.
- Giftsion'da plastik ve diğer petrol türevi ürünler mümkünse hiç, değilse en az oranda kullanılacak.
- Giftsion'da ödeme, armağan ekonomisi ile yapılacaktır. Ayrılaş gününü geldiğinde konuklar, içlerinden geçen ve bütçelerine uygun olan parayı ödeyecekler.
- Giftsion'un tüm hesapları, gelir-giderleri web sitesinde/blogunda yayınlanacak.
- Mali olarak sıkışıklık yaşandığı takdirde, gelen-giden konuklar ve belki henüz gelemeyen dostlar bundan haberdar edilecek. Topluluğun desteğiyle bu sıkışıklık kolayca aşılacaktır.
- Aynı şekilde, Giftsion kendini döndürmenin ve "biz"im temel ihtiyaçlarımızı ve -belki- dışarıdan beslenmek için yapacağımız olası seyahatlerin masraflarını karşıladıktan sonra halâ para artıyorsa, bu para da düşlediğimiz dünyayı yaratma çalışmaları yapanlara armağan edilecek veya Giftsion'un daha ilham verici bir yer olması için kullanılacaktır.
- Giftsion'a gelen herkes, çok etkilendiği en az bir kitabı getirmesi için teşvik edilecek. Bu kitaplardan oluşan muazzam bir kütüphane kendiliğinden oluşacaktır.
- Giftsion'da gündüzleri sessiz sakin bir ortam oluşturacağız. Ayrıca -nasıl bir coğrafi alanda olduğuna göre de değişir tabii ama- birlikte yürüyüşler gerçekleştirecek, doğayla iletişime geçeceğiz.
- Giftsion'da akşamları ateşler yakacak, çemberler kuracağız; müzik yapacak, beyaz perdede birlikte filmler izleyeceğiz. Ancak tüm bunları, sessizliğe ihtiyaç duyacak kişileri de gözetererek yapacağız.
- Giftsion'da günün her saati, bizlerin ve gelen konukların becerilerine göre etkinlikler düzenleyeceğiz. Yoga eğitmeni konuklar yoga yaptırarak, permakültür bilenler bu bilgilerini paylaşacak, hikâye anlatıcıları bizlere masallar anlatacaklar, vs. Elbette ki istedikleri takdirde...
- Giftsion'da çok eğlenecek, çok iyi vakit geçireceğiz yahu!

Daha düşünsem bir şeyler çıkar ama bir an önce paylaşasım var. Zaten yazdıkça heyecanlandım... (:

Giftsion fikrinin hiçbir hakkı saklı değildir efendim. Fikri tamamen veya kısmen alabilir, uygulayabilirsiniz. (Zaten burada yazdıklarım –sonradan bir arkadaşımın yorumuyla fark ettiğim üzere- büyük oranda Flora’yı anlatıyor. Orada da işler ve hayat aynen bu şekilde yürüyor, tek fark Giftsion fikrinin biraz daha ticari bir fikir olması diyebiliriz sanırım.) Ben bir gün böyle bir şeye yeltenir miyim, onu bilmiyorum...

***

Derken kasım ayı bitti² ve gelenekselleşmeye başlayan *destekçilere mektup* vakti geldi çattı. Bu aydan itibaren, gelen paranın yanı sıra harcamalarımı da duyuracak, fazlalık oluştuğunda bunu başka başka şekillerde değerlendirecektim.

İçimden Sohbetler’den – 03.12.2013 – **Destekçilere mektup - Vol.3**

Dün, şimdide kadar destek vermiş veya verme isteğini paylaşmış dostlara üçüncü mektubumu yolladım. Kasım ayı gelir-gider durumlarını ve hatta harcama kalemlerini paylaştım. Aşağıya, yine olduğu gibi kopyalayacağım. Ama konuyla ilgili en son yazdığımдан beri eklenen destekçileri de araya sıkıştırayım öncelikle: Gülelgül Anıl, Gökçe Okullu, Seda Ergazi, Ömer Murat Ünsal, Levent Yıldırım, Gül Büyükbay ve Melis-Emre Rona da destek olmaya başladılar veya destek olacaklarını söylediler. Böylece toplam destekçi sayısı 35 oldu! (:

² Bu arada, kasım ayı başlarında, hem de daha önceki zamanlarda para talep ettiğim için beni eleştiren bir kişi de destek olmak istediğini yazdı, ben banka hesabımı paylaştıktan sonra ise muhasebeye hesap numaramı iletmiş ve 1.000 lira havale yapacaklarını söyledi. Neye uğradığımı şaşırıp ve aynı zamanda çok da sevindim. Normalde gündemimde yoktu ama böyle yüksek bir meblağ geldiği takdirde yurt dışındaki ekoköylerden birine gitme, orada edindiğim tecrübeleri burada aktarma fikri doğru içimde. Heyecanla, bende bir anda oluşan bu düşünceleri de paylaştım kendisiyle. Fakat sonraki zamanlarda ne para geldi ne de mesajlarımın yanıtı. Para göndermiş olup olmamasında sorun yok ama ne olduğunu çok merak ettim ve hâlâ da ediyorum. Benle dalgasını mı geçti, başına bir şeyler mi geldi, hatta hayatını mı kaybetti, hâlâ bilmiyorum. E-posta adresi haricinde, iletişime geçebileceğim başka bir yol da yok. Aklıma düştükçe kısa bir e-posta gönderiyorum ama hiç dönüş olmadı.

Konu: Emre'den 3. mektup

(...)

Kasım ayı boyunca toplamda 560 TL verdiniz bana. Aslında bu 560 TL'ye ek olarak, vermek isteyen ama banka masrafı ödememesi için "Dur şimdi, sonra alırım senden." dediğim birkaç kişi daha var. Bu 560 TL'nin büyük çoğunluğu aylık gönderim yapanlar, 100 TL'den biraz fazla bir kısmı ise, tek seferlik olduğunu bildiğim -ya da öyle olduğunu sandığım- miktar. Şimdi ise aradaki farkı birileriyle paylaşmak istiyorum. Zumbara'nın kampanyasında³ eksik kalırsa oraya göndermek istiyorum. Kalmazsa da, önümüzdeki bahar, para kullanmadan ve karbon salımı yapmadan (bisiklet ve kano ile) Avrupa'yı geçmeyi planlayan Rüzgâr Yolgezer'le paylaşacağım bu parayı.

Haa, harcamaları yazmamışım. (:(Kasım ayı boyunca 517,65 TL harcamışım dostlar. İlk 10 gün İstanbul'da olduğum ve sonraki 20 gün İzmir'de hemen hemen tamamen evde takıldığım 20 günde harcamalar böyle vuku buldu. <Bu durumda aradaki 42,35 TL'yi Zumbara'yla veya Rüzgâr'la paylaşacağım.>

Ana kalemlerden de bahsedesim var:

- Kitap-gazete-dergi - 10,50 TL
- Ev dışı yeme-içme + eğlence - 114,25 TL
- Bağış, destek vs. - 55 TL (Bunu açıklama ihtiyacı duydum. Bunun içinde Zumbara'ya + bir STK'ya + bir arkadaşın katıldığı bir atölyeye + benim katıldığım bir atölyede arkadaşlara yapmış olduğum katkı var.)
- Ev içi yeme-içme + diğer ev masrafları - 232,30 TL
- Şehir içi ulaşım - 24 TL
- Şehirlerarası ulaşım - 48 TL
- Cep tel. fatura - 27,70 TL
- İlaç - 5,90 TL

³ Zumbara'nın o günlerde başlatmış olduğu kitle fonlama kampanyasından bahsediyorum.

İşte Kasım ayı bu şekilde geçti ((: Bu arada hayatımda ilk kez harcamalarımı mercek altına almış oldum. Güzel oldu...

Herkese çokça sevgiler...

Harcama miktarıyla kalmayıp harcama kalemlerimi de paylaşmak istedim ve mektuplar birkaç ay bu şekilde devam etti, pek de keyifli oldu. Ayrıca 500 TL ile temel ihtiyaçlarımı karşılamamın ötesinde, şehirlerarası yolculuk da dâhil olmak üzere birçok harcamayı kotarıyor olmak çok güzeldi. Bu durum sonraki aylarda da pek değişmedi.

***

Okudukça, düşündükçe, hissettikçe; kendimle ve bütünle daha fazla ilişki kurdukça, doğaya karşı olan hassasiyetim artıyordu.

İçimden Sohbetler'den – 12.12.2013 – **Biliyorsan sorumlusun**

Hani birçok konuda "Benim yapmamla mı değişecek?", "Bi' tek ben yap(ma)sam ne olur ki?" falan diyorsun ya, bence yanlış yapıyorsun. Sana bunu bir örnek üzerinden anlatayım, yine sen karar ver.

Bir yere gideceksin ve ucuz uçak bileti buldun ama için de rahat etmiyor mesela. Bir saatlik uçak yolculuğu yerine 10 saatlik otobüs yolculuğu yapmayı düşünüyorsun, çünkü uçak yolculuklarının katbekat daha fazla karbon salımına yol açtığını biliyorsun.⁽¹⁾ Ama konfor ve hızlı gitme gibi etkenler ağır basıyor ve alıveriyorsun uçak biletini. Çünkü diyorsun ki "İyi de ben gitmesem de başkası gidecek ve bu sefer, her hâlükârda yapılacak. O zaman niye rahatıma bakmayayım ki?"

Ama öyle değil işte! Neden biliyor musun? Her şeyden önce, her türlü kararı verirken kendi bakış açınla ve değerlerinle vermen gerekliliği var. Yani sonuca göre değil de iç tutarlılığa göre karar vermek lazım. Yani o uçak her hâlükârda gidecek olabilir ama sen bunun bir parçası olmamayı seçerek, en azından kendi üzerine düşeni yapmış olursun. Bu şekilde davranmak ve kararları öyle almak, iç dengeyi sağlamanı ve her şeyden önce kendine karşı tutarlı ve samimi olmanı sağlayacaktır.

Ayrıca neden biliyor musun? Bu tip tutumlar her zaman için buluşucudurlar. Yani senin uçak yerine otobüsü tercih etmen; çevrene, eşine-dostuna da yansiyacak ve muhtemelen zamanla en az birkaç kişi benzer şekilde tutum alacak, bu olmasa bile birçok kişinin aklına soru işaretleri düşürmüş olacaksın. Bu nedenle bu seçimin aslında sadece senin seçimin olmaktan çıkacak, başkalarına da dokunacak ve bu dokunuş sonrası onların değişen tercihleri yine kendilerini ve başkalarını etkilemeye devam edecek. Yani kartopu etkisi yaşanacak.

Bir de neden, biliyor musun? Bu seçimin, bir ihtimal bir uçak seferinin iptaline bile yol açabilir. Nasıl mı? Çok sallama bir örnek kuracağım ama bu örnekteki mantığın çok mantıklı olduğunu göreceksin. Yani oranlar sallama ama mantık, mantıklı. Özhava Havayolları'nın A şehirden B şehrine günde 3 tane seferi olduğunu ve bu seferlerin devamı için en az %60 dolu olmaları gerektiğini varsayalım; ortalama %60'ın altına düştüğü anda günlük seferlerden birini iptal ediyor olsunlar. (%60 oranı sallama ama belli bir orandan sonra ediyorlar illaki.) Firma yetkilileri uçak doluluk oranlarına göre, haftada bir, sefer sayılarını gözden geçiriyor olsunlar. Eğer o haftaki doluluk oranı kritik oranlarda ise ve senin bilet aldığın alternatifte, tam da %60 doluluğu ucu ucuna sağlanıyorsa, almadığın takdirde de %59,4'e düşüyorsa mesela, bir anda her gün yapılan bir uçak seferinin artık yapılmadığı bir duruma gelmiş oluyoruz. Ne güzel, hımm?

Bu örneği bu konuları dert ettiğini varsayarak verdim bu arada ve hayatımızda karar verebileceğimiz hemen her şeye uygulanabilir bir mantık olduğunu düşünüyorum. Yani aldığımız her kararın, attığımız her adımın, mümkün merteye düşlediğimiz dünya ile tutarlı olması her şeyden önce kişinin kendisi için önemli; bununla birlikte bu kararların ve adımların her biri bizimle sınırlı kalmayıp diğer insanları da etkileme gücündeler. Ayrıca %60 örneği gibi bir durum tesadüf ederse, o kararın doğrudan ve hızlı bir etkisi bile olabilir duruma. Ama doğrudan olmasa da dolaylı etkileri yayılarak ilerleyecektir. İşte bu nedenle, yazının ilk satırında yansıttığım gibi yaklaşma, olmaz mı?

Ha bu arada, çevre ve dünyamız konusunda hassas bir insan olmakla birlikte yakın zamana kadar uçak yolculuğunun yol açtığı karbon salımının üstünde çok durmuyordum; bir şekilde göz ardı

ediyordum galiba. Ama biraz araştırıp bu yolculukların yıkıcı etkisini fark ettim ve artık iki kere düşüneneceğim. Mesela bir ay önce İstanbul'dan İzmir'e gelirken otobüsle aynı fiyata uçak bileti de vardı ama otobüsü tercih ettim.

Bu, bir daha asla uçağa binmeyeceğim anlamına geliyor mu, şu an itibariyle bilmiyorum. Yani bir gün Batman'a yolum düşerse -ki düşecek-, belki 30 saat (attım!) yolculuk yapmayı göze alacak mıyım, bilmiyorum. Veya daha uzaklara, yurt dışına falan gidersem mesela... Ama bu konu hep gündemimde kalacak ve -eğer yaparsam- her uçak yolculuğuna karşılık bu zararı telafi edecek bir şey yapacağım mesela belki. Çünkü artık biliyorum ve bu bilgi bana sorumluluk getiriyor.

Sen de uçağa bindiğinde, naylon poşet tükettiğinde, ucuz iş gücü -veya daha da kötüsü çocuk iş gücü- kullanılan ürünleri tükettiğinde iki kere düşün, istiyorum. Mutlaka bir etkisi olacak çünkü.

Bunu bil.

(1) Bu ve bunun gibi diğer bilgilerden tamamen bihaber olanlar veya bihaber olmasa da hiç umursamayanlar hâlâ çoğunluk, farkındayım. Ama bu yazının muhatabı sensin zaten; sen biliyorsun ve umursuyorsun çünkü.

Son derece "sen" diliyle yazmışım bu yazıyı nedense ama rahatsız edici olmadığını umuyorum. Bu konuyu gerçekten önemsiyorum. Uçmak ya da uçmamak değil konu, kendi değerlerine göre hareket etme konusu. Hiçbir şey değiştiremeyeceğini yüzde yüz bilsen bile kendi doğrudan şaşmadan bireysel duruşunu sürdürebilme konusu. Kaldı ki her zaman bir şeyleri değiştirme gücümüz var, etkisini her zaman o anda göremesek de...

Uçak konusuna gelince, bu konuya dikkat kesildikten sonra uzun bir süre uçağa binmedim, ta ki Aralık 2014'te İstanbul'dan Çandır'a döneceğim ve kendimi inanılmaz bitkin hissettiğim ve çok ucuza bir bilet bulduğum zamana kadar. Yaptığımdan gurur duymuyorum ama utanıyor da değilim. Buna ihtiyacım vardı ve yaptım. Fakat uzun bir düşünme sürecinden sonra yaptım. Bundan sonra benzer süreçler olduğunda, yine ancak çok ihtiyacım oldu-

ğunu hissedersen, aksini yapmak benim için işkenceye dönecekse yapabilirim. Ama mümkün merteye kara yoluna (otostop ve otobüs, hatta o istikamette varsa, demiryolu) devam. Onlar da karbon salmıyor değiller ancak uçaktan katbekat daha az, en azından.

***

Aralık ayında hava epey soğumuştur. Yalıtımı çok iyi olmayan, daha ziyade yaz kullanımına uygun olan Taş Ev’de, soba, odunları yutuyordu adeta ve yakınında durmadığımız takdirde pek ısınmıyorduk ama hiç sorun değildi. Günler büyük bir keyifle devam ediyordu ve her şey fazlaca yolundaydı. Okumalı-yazmalı, yemek pişirmeli-yemeli rutin günlük hayatımıza ek olarak birkaç yeni durum gerçekleşti bugünlerde.

Bunlardan bir tanesi, Jam 2013’ten arkadaşımız olan Janset’in köyünde (Arıkbaşı, Bayındır) gerçekleştirmiş olduğumuz üçüncü Barış Köyü toplantısıydı. Yine benzer minvalde ilerleyen ve benzer hayal ve hedeflerde ortaklaşmış kişilerden oluşan keyifli bir toplaşma oldu. Ve en güzel yanı da, çok güzel yeni arkadaşlıkların tohumu atıldı iki günde. Özellikle Şadan adlı dünya tatlısı kadınla tanışmam(ız), birkaç ay sonra hayatımı(zı) etkileyecekti.

Gülengül de o günlerde girdi hayatıma. Hem düzelti işini “iş” olarak yapmama o vesile oldu hem de ilerleyen aylarda gelişecek çok güzel bir arkadaşlığın temelleri atıldı. *Düzeltili işi* dediğim: Daha önce yazdığım üzere, yedi-sekiz ay önce Aktif Umut’un son okumasını yapmıştım ve yazım hataları ve anlam bütünlüğü ile ilgili geri bildirimler vermiştim. Sonraları bunu iş olarak yapabileceğim fikri aklıma düşmüştü ama bunla ilgili bir girişimim olmamıştı. Derken bir şekilde -ortak arkadaşlarımız olan, aynı zamanda benim bloglarımın okuyucusu ve deneyimin destekleyicisi olan ama yüz yüze hiç tanışmamış olduğum- Gülengül’ün kitabının düzeltisini yaparken buldum kendimi. Bunu yaparken belirli bir maddi beklentim yoktu ama az da olsa bundan para kazanmak istemişim doğrusu.

Bu noktada parayla ilgili nasıl bir duruşum olduğunu paylaşmak isterim. Öncelikle, parayı komple reddetmiyorum. Parayı şeytanlaş-

tırıp bütün kötülüklerin anası olarak da görmüyorum. Sorun para da değil, ona olan yaklaşımımızda olabilir mi? Aslında nötr bir şey olan parayı bir çeşit enerji olarak düşünebiliriz, gittiği yerleri çokça güzelleştirebilir veya yakıp yıkabilir... Bugünün dünyasını daha ziyade yıkıma götürmesi, sadece ve sadece bizim tercihlerimizden ve faizli para sisteminden kaynaklanıyor. Ülkeleri, kurumları sürekli büyümeye zorlayan faizli ekonomik sistem doğayı tarumar etmemize, her şeyi paraya çevirmek için çabalamamıza neden oluyor ve bundan vazgeçmek için yapmamız gereken tek şey “karar vermek”. Ne kadar basit, bir o kadar da zor değil mi? Bu arada C. Eisenstein bu konuları o kadar muhteşem anlatıyor ki fazla uzatmaya gerek görmüyor, ilgilenenleri Kutsal Ekonomi’yi okumaya davet ediyorum.

Son zamanlarda epey içselleştirdiğim diğer bir düşüncemi daha aktarayım müsaadenizle. Tüm hayatıma yayılan düşünce ve hissiyatlar, para ile ilgili olan kısma da yansdı elbette. Nasıl ülke ve dünya gündemini takip etmeyi bıraktıysam ve sadece ve sadece doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebildiğim veya etkilendiğim konuları gündemime oturttuysam, para konusuna da bu şekilde yaklaşıyorum artık. Yani yukarıda bir çeşit enerji olarak tanımladığım paranın da bana nereden geldiğini ve benden nereye gittiğini önemsiyorum, geri kalan kısmı benim etki alanımın ve sorumluluğumun dışında olduğu için gündemimin de dışında kalıyor. Ancak paranın bana geldiği kaynak doğa ve insan dostu bir kurum veya kişi ise ve benden akacağı yer de yine aynı minvalde yerler olacaksa para niye “kaka” olsun ki?

Bu arada Güleğül’ün, kitabın başında bahsetmiş olduğum dokunuşları belki de kitabın basılmasını sağladı ama bundan maddi bir çıkar elde etmedi ya... Hani daha önce de diyordum, hayatımızda yaptığımız bir sürü görünmez güzel iş var. Bunlar için para kazanmak bir yana, çoğu zaman bir teşekkür veya övgü bile alamıyoruz. İşte en çok da bundandır ki bu sistemin yerine başka bir şey koymamızın; herkesin armağanlarını özgürce paylaştığı, bütüne hizmet ettiği, buna karşın, ihtiyaçlarının karşılanacağına güvenildiği bir sistemi oluşturmamızın hayalini kuruyorum. Zaten armağan ekonomisi tam da bu!

Konuya dönmek gerekirse, düzeltisini yapmış olduğum kitap sonrasında, Güleğül, bana teşekkür ederken nasıl bir karşılık verebileceğini sorduğunda, hiç tereddütsüz para istedim ondan. Miktarının ne olduğu çok önemli değildi ama severek yaptığım bir şeyden para kazanmak bana çok iyi hissettirecekti ve hissettirdi de.

Son rutin dışı durum ise, Burcu ile çıktısını almış olduğumuz ve 178 sayfa tutan yazışmalarımızı, birlikteyken okumamız oldu. Bu kitapta da alıntılar yaptığım yazışmalar bana çok şey kattı. Hem sürekli fikir teatisi hem sık sık yapmış olduğumuz içebakışlar benim için çok değerli ve bunları birlikte okumak da çok keyifliydi. Şubattan kasıma kadar tüm hayatımızı, yaşadıklarımızı, ilişkimizi gözden geçirme fırsatı olmuş oldu bizim için. Hatta bu yazışmaları ayrı bir kitaba veya bir bloga dönüştürme gibi bir fikrimiz vardı ama bu satırların yazıldığı günler itibariyle böyle bir şeye adım atmadık. Sonraları atar mıyız, şu an için bilmiyorum. Bunu yapmak isteme nedenimiz ise bu kitabın yazılma nedeninden çok farklı değil aslında. Hayatımızdaki hemen her şeyi sorguladığımız, bir sürü “farklı” adımlar attığımız bu dönemde, bütün bunlara dair olan yazışmalarımızı çok kıymetli buluyor ve insanlara ulaşmasının da ilham verici olabileceğini düşünüyorduk. Ancak bu konu –şu an için- gündemimizde değil.

TAŞ EV'DE YALNIZ...

Aralık ayının ortasında Burcu İstanbul'a gitti ve Taş Ev'de yalnız kaldım. Gelen gidenin de olmadığı, günlerce hiç kimseyle yüz yüze görüşmediğim günler geçirdim orada ve bu durum da çok iyi geldi.

Yine yemek yaparak, yoğurt, ekmek gibi konularda ilerleyerek, haftada bir pazara giderek geçen bir süreç...

Yalnız kaldığım birçok zamanda olduğu gibi yazmaya verdim kendimi. Ayrıca o dönemde patlayan yolsuzluk operasyonu sırasında birkaç gün için gündeme çekilmiş olmakla birlikte, insanları dürtmeye ve "Boş verin bunları, artık yeni şeylerden konuşalım." demeye devam ediyordum.

İçimden Sohbetler'den – 21.12.2013 – ... zamanı geldi

Uzun zamandır gündemden bilerek, isteyerek ve memnuniyetle uzak duruyorum ancak bugünlerde olan biteni (gündemdeki yolsuzluk muhabbetlerinden bahsediyorum tabii) göz ucuyla da olsa takip ediyorum. Ortaya çıkanlar elbette -ve maalesef- ki şaşırtmıyor ama çıkış şeklinin ve bu efendi-hoca kapışmasının önemli sonuçları olacak gibi. Göz ucu takibimle ve okuduğum üç-beş köşe yazısıyla bunları tahlil etmeye yeltenecek değilim elbet. Sadece şu hissiyatımı paylaşım geldi -ki bu minvalde hisseden bir sürü kişi olduğunu biliyorum- : Siyasetin ve sistemin gelmiş olduğu durum gerçekten çok büyük bir kepezelik. Oynacak gibi oynuyorlar kanunlarla, parayla, bizlerle. Oynuyorlar da; olayların büyümesi, bu adamların bir şekilde düşmeleri ve başka herhangi bir "sistem partisi"nin başa gelmesi söz konusu olursa bile ne olur ki? Çok da sevinilecek bir şey değil, en azından benim için... Zira sorun o parti - bu adam sorunu değil ki; topyekün sistem sorunlu. Doğayı yağmalamayı, bir diğerini sollamak için amansız rekabeti, bu güzelim dünyayı maddi-manevi çirkinleştirmeyi ödüllendiren bir sistemden benim beklentim yok.

Bir süredir aynı minvalde yaza/söyleye-geldiğim üzere, yapmamız gereken "yeni"yi kurmak; bu da bambaşka mücadele biçimlerini getiriyor ("mücadele" bile demek istemiyorum ya...): Toplumsal bazda, Gezi direnişi/dirilişi gibi toplumsal kalkışmaların ve yeni-yaratıcı sivil itaatsizlik eylemlerinin devamını getirmeli, Gezi sonrası ivme kazanan birbirimizi besleme kanallarını açık tutmalı ve büyütmeli; siyasi tarafla çok fazla hemhal olmanın bence pek anlamı yok ama artık görece daha yoğun ve sıkça tepki göstermeye başlayıp zaman zaman güzel sonuçlar da aldığımız çevre tahribatı mücadelelerini elden bırakmamalı; bireysel olarak ise inandıklarımız doğrultusunda tutarlı yaşamlara adım atmalıyız, bana göre.

Artık -miş gibi yaşamayı bırakıp, hayal ettiğimiz dünyayı kendimizden başlayarak kurmanın zamanı geldi.

Doğal ve gerçek gıdayla beslenmenin, insanlarla ve diğer tüm canlılarla, doğayla sağlıklı iletişim kurmanın zamanı... zaten geçemez de, belki biraz ara vermişizdir.

İdeallerimizin -her neyseler- "hayatın gerçekleri" karşısında ezilmelerinin önüne geçmenin zamanı geldi. Biz neye diyorsak odur hayatın gerçeği. (kesin bilgi)

Çalışanını ve çevreyi tüketen şirketler için çalışmayı bırakmanın, "daha iyi ev", "bir üst segment araba", "Meral Hanım'ın cekeketinin aynı" vs.ye heveslenmeyi bırakmanın zama... (bunu zaten biliyoruz, di mi?)

Sıramız gelince tıpış tıpış askerlik yaparak savaşı beslemenin, birilerini "düşman" olarak görmenin, gerekirse öldürmenin ve ölmenin son bulmasının zamanı geldi. (Üniversite sonrası "aradan çıkması" için yapıvermiştim; üzgünüm, pişmanım.)

Ve artık "koru" nun sonu geldi. Sokağa çıkmanın, istifa etmenin, rest çekmenin, hakkını aramanın, atmamız gereken o adımlar artık her neyse, bir an önce atmanın zamanı geldi.

Coşkuyla çağırıp duruyor(d)um insanları "bu" tarafa. Ama daha önce de yazdım ya, hazır hisseden geliyor zaten. Başkalarının bundaki etkisi çok sınırlı olmakla birlikte elbette ki yok da değil. Buncandır görünür olma ve kendimi bu kadar anlatma çabam...

Ve o günlerde vicdani reddim de geldi, sembolik de olsa...

İçimden Sohbetler'den – 28.12.2013 – **Vicdani reddim**

Bugüne kadar niye ve neyi bekledim bilmiyorum ama en azından şimdi, bugün, Roboski'nin yıl dönümünde, blog vasıtasıyla yapmak istedim:

Ben, Emre Erteğün, 2004 Aralık - 2005 Mayıs arasında askerlik yapmış olmakla birlikte, yani belki geç de olsa; herhangi bir insanı herhangi bir nedenle öldürme düşüncesini hiçbir şekilde kabul etmeyeceğimi, hayatımın geri kalanında kimseden emir alıp-vermeyeceğimi ve militarizmin, iyi olan herhangi bir şeyi herhangi bir şekilde getireceğine inanmadığımı ilan ediyor ve vicdani reddimi açıklıyorum.

2014

Aralık ayı bunlarla geçerken 2014'e giriverdik. Yeni yıla Taş Ev'de yalnız başıma girdim; küçük ve güzel bir sofraya kurdum, bir de şarap açtım. Çok keyifliydi! Yaklaşık 15 gündür yalnız olmama ve kimseyle görüşmememe rağmen hiç sıkılıyor değilim.

Bu arada *aybaşı* demek destekçilere mektup demek idi:

İçimden Sohbetler'den – 02.01.2014 – **Destekçilere mektup vol.4**

Dün, malum, ayın ilk günüydü ve tabii ki hemen mektubumu yazdım destekçilere. (...)

En son yazdığım dan beri 3 kişi daha eklendi destekçilere: Kenan Dursun, Burcu Ertunç ve Hesna Özdeniz.

Bu arada mektupta yazacağım bir şeyi unuttum, buradan paylaşayım: Destekçilere mini güzellikler yapsam istiyorum aslında, aklıma gelen en iyi fikir de yapmış olduğum ekmeeklerden birkaçar dilim herkese göndermek idi. Fakat bunları göndermenin mali külfeti, daha da önemlisi çevreye saçacağı karboncuklar var, bu nedenle yap(a)mıyorum bunu. Ama niyet önemliymiş ya, paylaşayım istedim...

Gelelim mektuba:

“Konu: 4. mektup ((:

Yaşasın, bir ay daha bitti ve ben yine olan-biteni sizlerle paylaşacağım. Bu paylaşım, biraz da hastalık hâlini alma belirtileri gösteriyor aslında, bu nedenle gözlüyorum kendisini. ((: Daha ayın ortasına gelmeden “ay sonu gel-se de ben yine harcamalarımı paylaşsam” diye düşünür-ken yakaladığım oldu kendimi. (:

Bugünlerde İçimden Sohbetler’de de, Göçebe Gün-ler’de de sıkça kendimden ve düşüncelerimden, hissiyatımdan bahsettiğim için doğrudan parasal konulara girip kısa keseceğim:

Aslında geçen ayki harcamalarım epey düştüktü normal-den, zira hep evde idim ve koca ay bir kere dışarı çıkıp-az da olsa- fazladan para harcadım. Ama voltajın düşüp yükseldiği bir gün netbook adaptörümün yanması ve ay bitmek üzereyken vermiş olduğum yedi kitaplık sipariş sonrasında bir önceki ayın düzeyine ulaştım, hatta onu geçtim. İşte başlıklar ve harcamalar:

- Kitap-gazete-dergi - 112,85 TL
- Ev dışı yeme-içme - 20,50 TL
- Bağış, destek vs. - 11 TL (10 TL’si arsa alan ve oraya ev yapmayı planlayan bir arkadaşa sembolik katkı, 1 TL’si ise sokak müzisyenlerine katkı)
- Ev içi yeme-içme + diğer ev masrafları - 299,80 TL
- Şehir içi ulaşım - 11 TL

- Cep tel. fatura - 27,30 TL
- Adaptör - 35 TL
- Diğer - 6,75 TL

TOPLAM: 524,20 TL

Bunla birlikte toplam 580 TL ulaştırdınız bana. Bu durumda an itibariyle 55,80 TL'lik fazla söz konusu. Geçtiğimiz ayın fazlasını gönderecek iki aday yerim vardı (Zumbara'nın kampanyası başarıyla sonuçlandığı gün 43,25 TL'yi Rüzgâr'a gönderdim.) ancak bu ay böyle bir yer/kişi vs. çıkmadı karşıma. Ben de fellik fellik "şimdi bu parayı ne yapmalı" diye düşünmüyorum ve şimdilik tutuyorum.

Durumlar böyle işte. Her şey çok güzel ve çok keyifli ilerliyor, bundaki katkınızdan dolayı tekrar tekrar teşekkür ediyorum.

Güzel günlere,

Emre"

Şekilde görüldüğü üzere 500 TL'ye yeniyor içiliyor, kitap vs. alıyor ve hatta beklenmedik masraflar bile karşılanabiliyor. Hayat gerçekten o kadar zor ve pahalı mı, yoksa biz mi zorlaştırıyoruz?

***

O günlerde uzun bir süredir aklımda olan bir fikri hayata geçirdim ve internette yeni bir alan açtım: Bir "güzellik hareketi" girişimi olan #küçükşeyler. O sıralar üzerine düşündüğüm her konuda olduğu gibi bu fikrin de 5N1K'sını çıkardım:

İçimden Sohbetler'den – 02.01.2014 – #küçükşeyler

Bu bir güzellik hareketi fikri ve aklıma geleli yedi-sekiz ay oldu galiba. O sıra iki-üç kişiyle paylaştım (pek heyecanlandılar) ve geliştirmek üzere demlenmeye bıraktım. Ara ara aklıma gelse de hep sonraya bıraktım bu fikri geliştirmeyi, ileriye götürmeyi. Ama

öyle görünüyor ki ben bu işi bu şekilde kotaramayacağım. Toplumsallaştırırsam ve birileriniz de el verirse, birlikte çıkarabiliriz belki ortaya, hımm?

Ben aklımdakileri yazayım ama bütün bunlar tartışılmaya ve geliştirilmeye açıktır efem'im.

NE?

Aslında fikir çok basit, gündelik hayatımızda yapıyor olduğumuz küçük küçük güzelliklerin paylaşımından ortaya çıkacak bir bütünü işaret ediyor.

Burada, sivil toplum örgütlerindeki gönüllü çalışmalarımızdan veya bunun gibi örgütlü güzelliklerden ziyade daha kişisel, daha minik güzelliklerin paylaşılması geçiyor içimden. Sokakta gördüğümüz yaşlı teyzenin poşetlerini taşımaya yardım etmeyi, yolda gördüğümüz bir taşı arabaların kaza yapmasına yol açmaması için kenara almayı, hiç tanımadığımız bir insana bir anda kitap hediye edivermeyi falan kast ediyorum yani.

Bu arada yaptığımız güzelliklerin yanı sıra bize yapılanları ve şahit olduklarımızı da paylaşıyoruz mesela...

NEDEN?

Küçük güzellikleri paylaştıkça hem birbirimizi gülümseteceğiz hem de birbirimizden ilham alacağız. Yapıyor olduğumuz güzelliklerin daha fazla farkına varacak, yapabileceğimiz başka başka güzellikler olduğunu örneklerle göreceğiz ve daha da fazlasını yapmak için güçleneceğiz.

NEREDE?

Bu güzellikleri elbette her yerde yapacağız. (:

NASIL?

Twitter'da # kullanarak (örneğin #kucukseyler) ve facebook'ta bir "küçük şeyler" sayfası açarak bunu yapabileceğimiz gibi, basit bir web sitesi ile de yapabileceğimizi düşünüyorum. Sadece sosyal medya üzerinden yaparsak hemen bugün başlayabilme gibi bir şansımız var, bununla birlikte bir web sitesi oluşturduğumuz

takdirde, belki araya birkaç hafta veya ay girebilir ama çok daha verimli bir şekilde arşivleme vs. olanağı doğar. Mesela kişilerin hesap oluşturarak girdiği bir sistem yaparak, yapmış olduğumuz “küçük şeyler”i alt alta görebiliriz. Hatta haftanın, ayın en güzel “küçük şeyler”ini seçme gibi acayiplikler de mümkün olabilir...

NE ZAMAN?

Valla ben aylardır bekliyorum, mümkünse hemen! Web sitesi kurmayacaksak, yukarıda da belirttiğim üzere zaten hemen başlayabiliriz ama kuracaksak biraz hazırlanmak ve teknik işlerden anlayan birilerini bulmak gerekir. Bir miktar para da gerekir mi, yoksa gönüllülük esasına göre kotarır mıyız, bilmiyorum.

KİM?

Dileyen herkes bu çalışmaya katılabilir.

Bu yazıyı yazdıktan hemen sonra #küçükşeyler facebook sayfasını¹ kurdum ve böylece faaliyete geçmiş oldu. İlk birkaç hafta epey bir paylaşım olduysa da süregelen bir ilgi ve yoğunluk oluşmadı. Şu anda sayfa açık olmakla birlikte biraz tozlu ve fakat her an canlanmaya hazır. Demlenen bir başka oluşum daha...

¹ <https://www.facebook.com/kucukseyleripaylasmaalani>

YENİDEN YOLA DÜŞMECE

10 Ocak'a kadar Taş Ev'de kalmaya devam ettikten sonra, İzmir'e geldiğimden bu yana, yani tam iki ay sonra yeniden yola düştüm.

İlk olarak Çanakkale, Bayramiç'e gittim ve İstanbul'dan gelen Burcu ile buluşup dört-beş gün içinde birkaç dostu ziyaret ettik. Her gittiğimiz yerde, yanımızda getirmiş olduğumuz mayalardan ekşi mayalı ekmeği yapmayı ihmal etmedik.

Bu ziyaretler sonrasında, içim İstanbul'a gitmeyi hiç istemese de *the way of council* adlı bir çeşit çember uygulaması eğitimine katılmak için düştüm yola, ilginç de bir otostop hikâyesi yaşadım. Köyden Çanakkale'ye kadar otostop artı minibüsle ulaşıktan sonra

saatin geç olduğuna ve hava kararmadan (hâlihazırda öğlen vakitleri olmuştu bile) otostopla İstanbul'a varma ihtimalimin çok düşük olduğuna kanaat getirip otobüs bileti almak istedim. Ne mümkün! Meğer o gün Çanakkale'deki üniversite tatile girmiş ve hiçbir otobüste yer yok! Yalvar yakar firmaları dolanırken, otobüsün birinde normal koltuklarda yer kalmadığını fakat hostes koltuğunda gidip gitmeyeceğimi sordular, tabii ki kabul ettim. Hatta daha bile iyiydi. O an, otobüsün içinde olduğu feribot kalkmak ve Eceabat'a geçmek üzereydi, koşu koşu yetiştim, çantamı muavine teslim ettim ve şu acı haberi öğrendim: Hostes koltuğunu da başkasına ayırmışlar meğer ve bana ancak otobüsün ortasındaki merdiveni verebilirlermiş. Gerçekten kâbus bir yolculuk olacaktı ama oralarda oyalanmayı o kadar istemiyordum ki birkaç saat sürecek kâbusa boyun eğdim ve feribotun üst katına çıkıp düşüncelere daldım.

Feribot kıyıya yanaşırken ve ben içimden "Şu arabaların en az yarısı İstanbul'a gidiyordur, keşke beni götürseler!" diye düşünürken, hiç olmazsa bir tanesine sormaya karar verdim. Araçlara şöyle bir baktım ve 34 plakalı ticari bir aracı gözüme kestirdim. Ama adam telefonla konuşuyordu ve artık kıyıya yanaşmak üzereydik, bir türlü kapatmak bilmiyordu. İyice yaklaştığımızda nihayet telefonu kapattı; gittim, penceresini tıkladım, durumu anlattım... Necip Abi daha ben cümlemi bitirmeden beni buyur etmişti ve rahatça oturabilmem için yan koltuktaki eşyalarını toplamaya başlamıştı bile. Koşa koşa otobüse gittim, durumu anlattım (ohh, para da vermemiştim henüz), çantamı aldım ve Necip Abi'nin güvenli ellerine bıraktım kendimi.

Nasıl da tatlı bir adammış yahu! Meğer her zaman otostopçuları alan, şirketindeki çalışanlarına da kimseyi yolda bırakmamalarını, gördüklerini almalarını tembihlermiş. Bana sorular sorup hikâyemi öğrendikçe heyecanlandı ve çok hoşuna gitti. Bu tip bir hayat istediğini ama hayatın zorunluluklarını, sorunlarını, evli ve çocuklu olma durumunu anlattı.

Bana göre hiçbir şey hayallerin gerçekleştirilmesine engel değil aslında ama öyle olduğumu düşündüğümüz zaman gerçekten de engel oluyorlar. Herhangi bir konuda, bir şeyin bana engel olduğunu düşündüğümde, aslında bahanelerimle yüzleşiyorum.

Zira gerçekten istediğim bir şey söz konusu olduğunda, hiçbir şeyin bunu engelleyemediğini de tecrübe ediyorum. Sanıyorum ki bu herkes için geçerli.

Ne diyordum... Harika bir yolculuktu. Sırf beni değişik ve keyifli yollardan götürmek, bir de memleketi Uçmakedere'yi göstermek için yolu bile uzattı. Şarköy'ü, Uçmakedere'yi, Trakya'nın güzel doğasını gördüm. Tekirdağ'a vardığımızda köftecide köfte ve tatlı ısmarladı, bunla da yetinmeyip akşam babam ve kuzenim Hakan'la buluşacağımızı öğrenince onlara da ayrıca tatlı alıp paketi elime tutuşturdu. Böyle bir adam işte! Yolculuk bitip yollar ayrılırken e-postalar, telefonlar alınıp verildi. Kaybetme vs. ihtimaline karşın daha o akşam ilk yazışmalar yapıldı bile. Dedim ya, çok iyi dost olduk bir anda. Bir süreliğine İzmir'de Burcu'yla yaşadığımızı söylediğimde, bir sonraki İzmir seyahatinde mutlaka arayacağını söyledi ve rakı-balık yapmak üzere anlaştık. Bu kısmı maalesef gerçekleştiremedik henüz ama İzmir'de yapamadığımızı biraz ertelemeli olarak Dalyan'da yaparız belki. Kim bilir...

(Yazmazsam eksik hissedeceğim: Tam bu cümleyi yazdıktan sonra aradım onu ve konuştuk. Çok memnun oldu ve ilk fırsatta şu an bulunduğu yere geleceğini söyledi 😊)

***

İstanbul günleri her zamanki gibi yoğun koşturma hâlinde geçti. Onu gör, bunla buluş, ötekiyle kahve iç, berikiyle yemek ye, bir diğerinde gecele...

Yukarıda bahsettiğim, şehre geliş amacım olan *council* eğitimine katıldım ve ne mutlu ki besleyici, öğretici birkaç gün oldu. "Çember"le ilgili daha fazla bilgi sahibi olurken farklı türlerini deneyimledik, ayrıca ne kadar kadim bir iletişim yöntemi olduğunu öğrendim.

Yine o günlerde, 360 TV'de canlı yayında ekonomi bültenlerinden birinde Begüm'le birlikte armağan ekonomisi ve paylaşım ekonomisinden bahsetme fırsatımız¹ oldu. Bu kavramların ana akım

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=l9CNwvmYxCY>

medyada yer alması büyük şanstı. Gerçi aynı gün Türkiye'yi ziyarete gelen Hollande'in askeri selamlama töreni zaten kısacık süresi olan programın yarısını yediyse de kalan on dakikada dilimiz döndüğünce bir şeyler anlatmaya çalıştık işte. Kendi adıma, dilimi çok döndüremedim o gün, zira yukarıda anlattığım koşturmalar beni çok yormuştu ve biraz da depresifim. Bu durumlar programdaki performansıma yansdı tabii ama olduğu kadar işte... Yine de birilerinin içine üç beş tohum atmışızdır umarım.

O günlerdeki bir diğer gelişme ise Yeni İnsan Yayınevi'nden bir düzelti işi almış olmamdı. Aralık ayında Gülelgül'ün kitabının düzeltisini yaptıktan sonra bunu "iş" olarak yapabileceğimi idrak etmiştim. Sonraki günlerde eşe dosta haber salarak yayınevleriyle irtibat kurmaya çalıştım ve sevgili İlknur'un yönlendirmesi sayesinde Yeni İnsan Yayınevi ile tanıştım. Bir saatlik sohbet ve orada yapmış olduğum deneme düzeltisi sonrasında *Suzan* adlı kitabı teslim aldım².

İki hafta zarfında bunları yaşadıkdan sonra Burcu'yla beraber İzmir'e döndük ve Taş Ev günleri yeniden başlamış oldu.

---

² Düzeltiyi birkaç hafta içinde tamamladım, sonrasında ise kitabın yayıma hazırlanması, basılması eylül ayını buldu, bu işten para kazanmam da öyle. Metin Atamer, 2014, Yeni İnsan Yayınevi

TAŞ EV'DE SON GÜNLER

30 Ocak 2014 itibariyle yeniden İzmir'de, Taş Ev'deydik. Gider gitmez tekrar rutinimize döndük ve pek gelen gidenimizin olmadığı birkaç hafta geçirdik. Ayın ortalarına doğru Günhan, bahar aylarından itibaren ailesinin evi kullanmaya başlayacağını ilettiler bize; böylece şubat ayı sonlarında taş ev günlerimiz son bulacaktı.

Bu arada şubat ayının başında beşinci destekçi mektubumu yazmayı ihmal etmemiştim elbet.

İçimden Sohbetler'den – 03.02.2014 – **Desteçilere mektup vol.5**

Ocak ayı bitti ve ben arkadaşlara mektubumu yazdım yine. Bu ayın yeni destekçileri ise Mehmet Köşk ve Emir Kemiksiz. ([: Buyrunuz:

Selamlar,

Ay bitti, hatta bir gün de fazladan geçti de ben yazamadım. Olacak iş değil... ([:

Bu ayın gelir-gider durumumu iftiharla sunacağım. Ama öncesinde birkaç bilgi:

Aralık ayında bütçem 55,80 TL fazla vermişti ama verecek kimse karşıma çıkmadığı için tutmaya karar vermiştim ya hani... (...) Çok yakın bir arkadaşımın ablası, sevgilisiyle birlikte Küba'da mahsur kaldılar. Vize ile ilgili bir sorun yaşadılar ve bunun sonucunda biletleri yandı ve yenisini almak için para talep ettiler eş-dosttan. Böyle bir durum karşıma çıkınca onlara gönderdim parayı. Bu arada "borç" olarak istemişlerdi ama bunu borç olarak değil, armağan olarak verdiğimi paylaştım Zeynep'le.

(...)

Ocak ayında Çanakkale ve oradan İstanbul'a gitmiş (bir kısmı otostop), birkaç gün önce de İzmir'e dönmüş olmama ve katılmış olduğum Council eğitimine 100 TL vermeme rağmen 485,50 TL harcamışım ve böylece ilk kez 500 TL'nin altında kaldım. Buna karşın 499 TL geldi sizlerden ve 13,50 TL bütçe fazlam oldu. ([: Ayrıca Aralık ayında bir arkadaşımın kitabının editörlüğünü yaptım ve bunun karşılığında 50 TL gibi bir ödeme aldım kendisinden. Geçtiğimiz yıl düzenlediğimiz armağan ekonomisi atölyelerinden sonra "armağan ekonomisi" ile kazanmış olduğum ilk para oldu bu. Sonuç olarak bu tutarı da eklersek 63,50 TL fazlam var şu anda ve yine verilmek üzere karşıma çıkacak birini, bir şeyi bekliyor,...

Harcama kalemlerini de paylaşayım yine:

- Ev içi yeme-içme + diğer ev masrafları - 149,15 TL

(Ayın büyük kısmında yollarda olduğum için bu ay ısınma + yemek masrafları düştü. Ama gittiğim yerlerde kaldığım eve bir şey aldırısam buraya yazdım.)

- Bağış, destek vs. - 12 TL (10 TL Eşya Kütüphanesi kitle fonlaması için, 2 TL metro müzisyenlerine katkı)
- Şehir içi ulaşım - 27 TL
- Şehirler arası ulaşım - 78 TL
- Dergi, kitap vs. - 11,75 TL
- Ev dışı yeme-içme + oyun - 52,95 TL
- İlaç - 2,95 TL
- Council Eğitim ücreti - 100 TL
- Cep tel fatura - 27,30 TL
- Diğer - 24,40 TL

Bu arada önemli bir konu daha var: 10 gün önce güzel bir gelişme oldu. Yukarıda da bahsettiğim gibi, aralık ayında bir arkadaşımın kitabının editörlüğünü yaptım ve sonrasında bunu "iş" olarak yapabileceğimi düşündüm. Eş-dosta haber saldım ve bazı yayınevleri ile bağlantıya geçtim. Yeni İnsan Yayınevi ile İstanbul'a gittiğim zaman görüştüm ve düzeltilmek üzere bir kitap aldım bile. Bu da demek oluyor ki, belki de bir iki ay içinde bu deney kendi kendine bitebilir. Zira anladığım kadarıyla bu işten çok büyük paralar kazanılmasa da beni döndürecek parayı kazanmam çok olası. Eğer dışarıdan para desteği ihtiyacım kalmazsa, bu deneyin "başka bir şey"e evrilmesi gibi bir hayalim var ama neye evrileceğini ben de bilmiyorum. Bu da yine, akış içerisinde belli olacak sanki. Fikirleriniz olursa da paylaşın lütfen. ([: Deneyin bitme ihtimali de tuhaf hissettiriyor ama çok uzattığım için kesiyorum.

Durumlar böyle. Herkese tekrar tekrar teşekkürler.

Sevgiler,

Emre

Düzeltili işinin beni geçindirme ihtimali vardı ve bu, deneyin bitmesine yol açabilirdi ama öyle olmadı. Daha önce belirttiğim üzere, ben düzeltiyi yaptıktan çok sonra kitap basıldı ve o süreçte elime başka kitaplar geçmedi. Dolayısıyla deney bir süre daha devam edecekti. Ayrıca Begüm ve birkaç kişiden daha, deneyi bitirsem bile aramızdaki bu akışın sürmesini istediklerini duyuyor, ilgileri ve desteklerinden çok memnun oluyordum.

Bu arada 2014'ün Şubat'ında, yazmak istediğim kitapla ilgili ilk kez harekete geçip yazmaya başlayacak ve sonraki aylarda üstünde çalışmaya devam edecektim. Bunla birlikte o taslak bir süre sonra unutulmaya terk edilecek, yaz aylarında ikinci kez baştan başlayacaktım. Güz aylarında yine yeni baştan başlamış olduğum üçüncü deneme ise, eğer şu anda bu kitabı elinizde tutuyorsanız mutlu sonuçlanacaktı.

***

İzmir'de rutin günler yaşadık ama son haftamız inanılmaz bir sosyallikle geçti. Burcu'yla üç ayda yapmadığımızı bir haftada yaptık desem yeridir. Salı günü Seferihisar'ın Doğanbey köyüne gittik, hayırlı bir iş için: Aralık ayında Seferihisar'a gitmiştik ve Burcu orada keçe ustası olan Ayfer'le tanışmıştı. O sıralarda sentetik keçe ile ufak tefek çanta, patik gibi şeyler yapmaya başlamıştı ve o gün Ayfer ile aralarında güzel bir enerji oluştu. Sonraki süreçte ara ara haberleştiler ve Ayfer'in daveti üzerine Burcu bir süreliğine Ayfer'le yaşamaya ve onun yanında çıraklık etmeye karar verdi. İşte bu süreci netleştirmek; atölyeyi, Ayfer'in evini ziyaret etmek üzere gittik Doğanbey'e ve işte o gün, Burcu'nun çıraklığı kesinleşti.

Aynı hafta perşembe günü, İzmir'deki Barış Köyü toplantısında tanışmış olduğumuz Şadan'ı ziyaret ettik. Bu ziyaret benim için inanılmaz ilham verici oldu. Şadan ve eşi Urla'nın Kuşçular köyünde çok güzel bir hayat kurmuşlar. İhtiyaçlarının büyük kısmını kendileri üretiyorlar; keçileri, koyunları, inekleri, tavukları, hatta bir atları var. Gıda ihtiyaçlarının yanı sıra koyunların yününden keçe yapıp bu keçelerden kimi kıyafet vs. ihtiyaçlarını bile karşılıyorlar. Bir süredir köklenmenin, sabit bir hayat kurmanın hayal-

lerini kuruyordum ama “bugünün” hayalleri değildi bunlar; göçebe hayatımdan, bilinmezliklerden ve karşıma çıkan sürprizlerden memnundum. Fakat Şadan ve yaşam alanının hayatıma girmesi ve sadece bir yardımcıyla bütün o işleri kotarabilmesi beni heyecanlandırdı. Gittiğim bir sürü eko-çiftlikte, gönüllülerin ve daha fazla yerleşik sayıda insanın var olmasına rağmen bu kadar çeşitli üretim yapılabildiğine, kendine yeterlik konusunda bu kadar ilerlemeye şahit olmamıştım. Bütün bu üretimle de yetinmeyen Şadan, tam da o günlerde bilgi ve becerilerini mini atölyelerle insanlarla paylaşmaya da başladı. Ben mesela, peynir yapmayı öğrendim ondan.

Velhasıl bu ziyaretin sonrasında, bir yerlerde köklenme, hayal ettiğim hayatı kurma düşüncelerim bir anda “bugünün” gündemi-ne oturuverdi. Zaten ilerleyen sayfalarda okuyacağınız üzere, bu ziyaretten üç ay kadar sonra kendimi yerleşmiş, göçebe günlere son vermiş buldum.

Aynı günün akşamında evi pas geçip doğrudan Alsancak’a gittik ve bunca zamandır İzmir’de ilk kez bir bara gittik, canlı müzik dinleyip bira içtik; ondan önce kokoreç, midye dolma gibi zararlı şeyler yedik.

Cumartesi günü ise komşu Dilek Ablaların arkadaşlarının geldiği toplaşmaya davet edildik ve akşam yemeğini de içine alan uzun ve keyifli bir birliktelik yaşadık. Alternatif hayatımız ve seçimlerimiz odak noktası oldu ve diğer misafirler, sorularıyla ve yorumlarıyla bizi epey terlettiler. Çok ama çok güzel bir gündü, şükranla anıyorum.

Son olarak Pazar günü, İzmir’deki Jam ailesini kahvaltıyla davet ettik ve aşırı sosyal haftamız bu davetle son buldu. Zaten bir sonraki Salı günü taş ev günlerimiz, yani bir devir sona erdi.

Şunu da anlatıp öyle bitireyim bu dönemi: Taş Ev’deki son haftalarımızda, hayatımıza bir daha çıkmamacasına bir dost girdi: Burak. Kendisi, bize evini açan Günhan’ın çok yakın bir arkadaşı. Aslında Burcu da ben de, Taş Ev’e geldiğimiz ilk gün onla tanışmıştık. Bizi yoldan alıp eve kadar götürən oydu. Sonraki süreçte üç dört kere uğradı bize ama hep kısa kısa, bir çay içmeye, iki laklak etme-

ye... Oradan ayrılacağımıza yakın bir gün, bize yemeğe geldi; iki gün sonra biz ona yemeğe gittik. Sonra yine o geldi, biz gittik derken on günün belki sekizini birlikte geçirdik. Bu süreçte beraber filmler izledik, üzerlerine tartıştık, uzun sohbetlerle dünyayı ve kendimizi sorguladık, derken epey iyi arkadaş olduk. O kadar ki Taş Ev sonrasında nerede kalacağım sorusu da kendiliğinden cevaplandı: Burak'ta!

GÖÇEBELİK YENİDEN BAŞLIYOR

25 Şubat itibariyle, Burak'ın evi bir süreliğine yeni evim olmuştu. Kafamda belirli bir şey yoktuysa da bir iki hafta kalırım, bir sonraki adımı atarım diye tahmin ederken dört haftaya yakın bir süre orada kaldım.

Bu süreçte hiç sevmediğim, gözümde çok büyüyen iki devlet işini hallettim: Bir tanesi, ikametimi Burak'ın evine aldırılmamı, iki yıldır herhangi bir yerde ikamet ediyor görünmüyordum. Diğeri ise, zorunlu genel sağlık sigortası (GSS) için başvuru yapmamı. Ön başvuru sonrasında birkaç belge toparlayıp başvurumu tamamladım, birkaç hafta sonra kurumdan görevliler beni evde ziyaret edip

sorular sordular. Bundan birkaç hafta sonra aldığım sonuca göre, herhangi bir gelirim olmadığından mütevellit, zorunlu sağlık sigortası için prim ödemeyecektim.

Sağlık sigortasına ihtiyacım olduğunu düşündüğümünden değil ancak devlet, hiç çalışmasan ve talep etmesen de GSS sisteminin içinde olmayı zorunlu tutuyor. Bir sürü konuda zorunlulukları pek önemsemiyorum ama başvuramazsam karşıma çıkacak tonla prim borcu ileride başımı ağrıtır diyerek süreci başlattım. Gelirim olmadığı için prim de çıkmadı nasıl olsa, sıkıntı yok. Çıksaydı öder miydiniz? Sanmıyorum.

Onun dışında kitabımla ilgili çalışmalarına devam ettim ve epey yol kat ettim, ocak ayından itibaren topuğumda beliren bir nasır altı yedi hafta zor günler yaşattı, İçimden sohbetler'e aşağıda da alıntılar yapacağım bir sürü yazı yazdım... Bir de o günlerde, yine ileride okuyacağınız üzere, Burcu ve Özgür ile gerçekleştireceğimiz Hayatı "Kut"layalım etkinliğinin tohumlarını attık.

Bu süreçte, kendime dair gözlemlerim ve keşiflerim devam ediyordu. Karanlık tarafımı, içimdeki kötüyü veya egomu görmezden geldiğimde ya da ondan kurtulmaya çalıştığımında bunun sonuç vermediğini, ona dosdoğru ve yargısız bir şekilde bakabildiğimde ise çözülmesi gerekenin çözüldüğünü, olumsuz attığım şeylerin dönüştüğünü deneyimliyordum.

İçimden Sohbetler'den – 14.03.2014 – **egomu fark ediyorum, gözlerim kapalı**

Geçenlerde mini bir konuda aydınlanma yaşadım. Durup dururken "Dost kara günde belli olur." cümlesi dolandı içimde ve akabinde ciddi bir itiraz yükseldi -yine içimden-. Bence dost, en az kara günde olduğu kadar ak günde de belli olur. Kara günde ortaya çıkan dost, biraz da kendi egosunu tatmin ediyor olmasın?

Hayır, kendimden biliyorum da böyle bir cümle kuruyorum. Önceden de biraz öyleydi ama özellikle son bir yıldır falan dertli insan arıyorum resmen, onu fark ediyorum. Kimin sorunu olduğunu görsem, duysam, fark etsem yardıma koşmaya çalışıyorum.

Arıyorum, yazıyorum, alan açıyorum on(lar)a; burada olduğumu söylüyorum, ne zaman isterse beni dürtebileceğinin altını çiziyorum defalarca... O bitiyor, bir diğerini buluyorum bir şekilde...

Bu elbette güzel bir şey de... Yavaştan fark etmeye başladığım üzere, bu güzel şeyi yaparken egomun da okşanmasını sağlıyorum galiba yahu. Bana ihtiyaç duyulduğunu görmek iyi geliyor. Sevilmek, önemsenmek iyi geliyor. Ve ben daldan dala atlayarak birilerine destek olmaya çalışıyorum, belki de bunları hissedebilmek için. Ve ne kadar çok dala konarsam konayım, bir şeyler eksik kalıyor sanki.

Ve bu kara gün dostluğu sürerken; arkadaşlarımla, eşin-dostun "ak günler"inde o kadar da yanlarında olmadığımı fark ediyorum bazen. Eğer içinde yoksam, yapılan güzel şeylere o kadar da sevinmediğimi, güzel hissiyatları pek de paylaşmadığımı...

Gezi sürecinde bile böyleydi bu! Orada herhangi biriyken, oranın coşkusu bile nispeten daha az yaşıyordum; lakin bir vesileyle daha etkin rol aldığım, "bir şeyler" yaptığım daha iyi -ve galiba önemli- hissediyordum. Hele ilk iki-üç gün uzakta, Antalya'dayken içim içimi yiyordu orada değilim, bunun bir parçası değilim diye; sonra atladım gittim zaten...

(...)

İçime daha fazla baktığım, derinime inmeye başladığım günlerdi ve bu durumdan çok hoşnuttum. Olana olduğu gibi bakmanın, onu yargılamamanın, salt kabul etmenin önemi o kadar büyük ki...

***

Yeni ayda da destekçilere mektubumu göndermeyi ihmal etmemiştim tabii. Şubat ayında bütçem eksiye düşmüştü ama büyük bir sıkıntı hissediyor değildim. Gerçi bu, deneyimin daha az teveccüh görmesi anlamına geliyordu belki ama bunun normal bir dalgalanma olduğunu düşünüyordum. Ayrıca bir önceki ay para kazanmaya başladığımdan bahsetmiş olmam da bu durumu yaratmış olabilir.

İçimden Sohbetler'den – 01.03.2014 – **Destekçilere mektup vol.6**

Şubat ayı bilançosu sıkıntılı ve -aylık harcamalarım iyice düşmüş olmasına rağmen- ilk kez eksiye düştüm. Bilgi ve ilginize... (:(

İşte bugün yazmış olduğum mektup:

Herkes merhaba,

Her şey yolunda, keyifler yerindedir umarım? Benim hissiyatım şu sıralar çokça inişli çıkışlı. Ama şimdi buna girecek değilim, ay sonu paylaşımı zamanı (:(

Geçen ay sonunda artan 63,50 TL vardı ya. Üniversite mezunu olup da işportacılık yaparak hayatlarını kazanan iki arkadaşım var, bu aralar sıkışık olduklarını bildiğimden bunu önce onlara önerdim. Fakat "kazanmadıkları" parayı kabul etmek istemediler (Bunla ilgili çok itirazım var aslında ama tabii ki anlıyorum da onları). Sonrasında da burnumun dibinde olan Burcu'yla paylaşmak istedim. İtiraz da etmedi, tam olarak kabul da etmedi ama biraz konuştuğuktan sonra aldı. (:(

Burcu'nun aynı zamanda bana destek olanlardan biri olması ve hatta iki ayda 65 TL vermesi (geçtiğimiz ay ise para durumu biraz sıkıştığı için vermeyeceğini söylemişti), şimdi bunun 1,50 TL eksiğini benden geri alması da ilginç oldu. Ama tam da bu çok güzel işte. Parasal olarak neredeyse kafa kafaya gelen bir alışverişimiz oldu ama buradan bir hikâye çıktı. Argın'la da benzer bir şey olmuştu birkaç ay önce. O da beni destekleyenlerden iken, katılmak istediği bir atölye için de ben ona destek olmuşum. Güzel şeyler...

Gelelim Şubat ayına... Şubat ayında bir ilk gerçekleşti ve harcamalarım iyice düşmüş olmasına rağmen ayı ekside kapattım. Bu ay toplam 266 TL geldi, buna karşın 403,35 TL harcadım. Kalemler ise şu şekilde:

- Ev içi gıda + diğer ev masraflar - 232,60 TL
- Dergi, kitap vs. - 3,75 TL

- Eczane - 16,85 TL (Yok yok, mühim bi'şey yok.)
- Şehir içi ulaşım - 22 TL
- Ev dışı yeme içme + oyun - 45 TL
- Cep tel fatura - 27,40 TL
- !F İzmir film festivali biletleri (9 film için) - 57,75 TL

Bu arada geçen ay bahsettiğim "editörlük" işinin gidişatı şimdilik belirsiz. Ben ilk kitapla ilgili çalışmamı tamamlayıp yayınevine gönderdim ama henüz geri dönüş alamadım. Bundan mütevellit, bu "iş"ten para kazanabilecek miyim, ne kadar kazanabileceğim gibi soruların cevapları henüz bende yok. Dolayısıyla bu "şey" şimdilik devam etmekte, desteğinizi esirgemeyiniz. (:

Herkese çokça sevgiler,

Çok keyifli bir ay olsun...

İşportacılık yapan arkadaşlarımın parayı kabul etmemesine değinmek istiyorum. Sistem, tabii bana göre -ve en çok da para konusunda- öyle sağlıksız düşünmemize yol açıyor ki çoğu zaman neresinden tutacağımı şaşıyorum. Çok iyi anladığım ama hiç katılmadığım bir şey mesele: "kazanmadığın parayı kabul etmemek" de ne yahu? Kim soktu böyle şeyleri kafamıza? Para kazanmak neden bu kadar kutsal ve para konusu neden bu kadar tabusal? Neden tüm önceliğimiz ihtiyacımız olan parayı kazanmak oluyor da geri kalan şeyleri ancak *hobi olarak* yapıyoruz. **Sistemin ta kendisi bütünüyle kocaman bir aldatmaca iken, neden bu aldatmacayı temel alıp ona göre kurguluyoruz hayatımızı?** Bu soruların cevaplarına ve alternatiflere az çok ulaştığımı sanıyorum, elbette ki kendi bakış açımıla. Ve bunların, kitabın tamamına sinmiş olduklarını düşündüğüm için burada tekrar yer vermiyorum. Okuyucuların da kendilerine bu ve benzeri soruları sormalarını, mümkünse bu konunun derinine inmelerini yürekten dilerim.

Gerek yüz yüze gelerek gerek e-mektuplaşmalarla, tanıdığım ve tanımadığım kişilerle bu meselelere sıkça dokunma şansım oluyor; özellikle armağan ekonomisi atölyelerinde yaptığımız sohbetler pek şifalı oluyor. Umuyorum ki bir an önce daha fazla insan; parayla

olan ilişkisine, ona dair hissiyatına ve düşüncelerine bakma cesareti gösterir. *Para konusunun -ilişkilerle birlikte-* en yumuşak ve en şifalanası noktamız olduğunu düşünüyorum zira.

Burcu ve Argın'la olan parasal münasebetimiz de o kadar güzeldi ki... Burcu'yla o sıralar bir arada yaşıyorduk, bu yüzden zaten her şekilde destek oluyorduk birbirimize ama Argın'la olan durumumuz mesela... Deneye başladığımda ilk destekçilerimden biri oldu, miktar çok da önemli değil ya, ayda beş lira vereceğini söyledi. Ekim ve kasım ayları için toplam on lira almıştım ondan. Sonra bir gün baktım, sosyal medyada o bir çağrı yaptı. Katılmak istediği hikâye anlatıcılığı kursu için paraya ihtiyacı vardı ve ulu orta bu ihtiyacından bahsetti ve birkaç gün içinde bu ihtiyacını giderdik. On lira ile destek olmuştum ona. Şimdiye kadar bana on lira verdiği için değil, o an içimden öyle geliverdiği için. Sonraki zamanlarda da böyle oldu hep, ne zaman bir arkadaşım benzer bir çağrıda bulunsa, Zumbara veya benzer bir oluşum bir kitle fonlama kampanyası başlatsa, ne yapacağımı içime soruyorum. Bunun bir parçası olmak istiyorsa eğer, miktarı da soruyorum ona. Hesap kitap yapmadan, peki param bana yetecek mi düşüncelerine girmeden... Ve o ne diyorsa onu yapıyorum.

Argın'la olan alışverişimiz kartezyen matematik için bir şey ifade etmiyor. On lira aldım, on lira verdim; sıfıra sıfır, elde var sıfır. Öyle mi dersiniz? Hiç değil! İhtiyacım olduğunda Argın benim elimden tuttu, onun ihtiyacı olduğundaysa ben onun. Benim bu deneydeki sürecimde onun payı var, onun bugün başarıyla devam ettiği masal anlatıcılığında benim. İşte hikâyelerle birbirine bağlanmak tam da bu sayın seyirciler!

***

Biz -adeta başka bir dünyada- bunları yaşarken, güzide (!) sistemimiz hepimizi rekabete çağırıyor, her alanda...

İçimden Sohbetler'den – 03.03.2014 – **Rekabetin getirdiği**

(...) Sistem rekabete dayandığı, birimizin çıkması için diğerinin düşmesi gerektiği sürece debelenip durmaya devam edeceğiz.

Yani diyorum ki...

Atıyorum, bir ülkede 1 milyon kişi için güzel iş fırsatı var olsun. Ve diyelim ki bir grup insan bir grup çocuğun eğitimine katkıda bulunsun ve 100 çocuğun daha iyi bir eğitim⁽¹⁾ almasını sağlayarak ileride o "1 milyon"un içine girmesini sağlasınlar. N'oldü şimdi: Bu 100 çocuk artık o "1 milyon"un içine girdi ama bu da başka bir "100 çocuk"un oradan düşmesine neden oldu. **Sıfıra sıfır, elde var sıfır** değil mi bu?

Belki şu söylenebilir: "İyi de biz onlar için fırsat eşitliği şansı tanıdık en azından!" Eyvallah, yalan da değil, yanlış da... Ancak yine de "dip toplam"da "sıfıra sıfır"ın ötesine geçmiş oluyor muyuz? Maalesef kocaman bir "hayır"!

Bu örneği her yere uygulayabiliriz. Satış yapmak isteyen esnaf satış yapmak için uğraşırken mesela, öteki de uğraşiyor, beriki de... Birinin satış yapması diğerrinin yapamamasına yol açıyor. Birinin kazanması, diğerrinin kaybetmesi demek oluyor. Biri arabasını yenilerken diğeri dükkânını kapatıyor. O zaman ne anladım ki bu işten...

Veya iş başvurusu yapıyoruz ve o işe kabul edilmeyince üzülüyor, kabul edilince seviniyoruz ya. Aynı mantıkla baktığımızda, o işe kabul edilmek diğerr işsizin hayatına bir katkı sağlamıyor, tam tersi de aynı şekilde.

"Kazanmak neye yarar ki kaybeden olduğunda?"

Çok net bir gerçek (itirazı olan varsa ses etsin lütfen): Bir yerde rekabet varsa, "bir" olmak üzerinden değil de "ayrılık" üzerinden gidiyorsak, toplam mutluluğumuz, toplam refahımız artmaz. Ancak ve ancak mevcudu paylaşmak için sürekli bir yarış hâlinde oluruz. Sonra sahip olduklarımız yetmeyince "mevcut"u arttırmaya çalışırız ve bu döngüde doğaya da inanılmaz zararlar veririz, kendimize de. (...)

Bütün bunlar bilmediğiniz şeyler mi? Hiç sanmıyorum. Ama böyle formüle edince ve basit örnekler üzerinden gidince bi'seyler kafalarda daha net oturuyor sanki. En azından benim koca kafamda öyle oluyor. O yüzden de paylaşıyorum işte...

(1) Tabii mesela Türkiye örneğine bakınca, “daha iyi eğitim” “daha iyi sınav sonucu” demek oluyor maalesef. Ama devam... Konumuz eğitim sistemi değil.

Bu süreçte sürekli olarak sistemin nasıl düşeceğini düşünüyordum, malum. Fakat bu konuya yaklaşımım, son bir buçuk yıl zarfında fazlasıyla değişmişti. Daha önceleri; siyaset yaparak, seçimde seçilerek ve/veya sivil toplum örgütlerinde yer alarak dönüşümü gerçekleştirebileceğimizi düşünüyordum. Şimdilerde ise çok daha bireysel adımlarla, kendimizi değiştirerek büyük dönüşümü mümkün kılma ihtimalimiz olduğunu düşünmeye başladım. **Kişiler, inanmadıkları bir hayat sürdürdükleri, kendileri ile çeliştikleri sürece dönüşüm nasıl mümkün olabilir?** Veya kendini bile sevemeyen birisinin, çevresindekileri ve dahası diğer dil, din ve ırktaki kişileri sevmesi, kabullenmesi mümkün müdür? Doğru ilişkiler kurmayı bilmeyen, dinlemeye tahammülü olmayan kişilerden oluşan bir toplumda nasıl gerçek bir diyalog kurulabilir?

Velhasıl önce kendime bakarsam, kendimi fark edersem ve gerçekten anlarsam dönüşmesi gereken dönüşecek, değişmesi gereken değişecektir. “Toplum dediğin tek tek kişilerden oluşuyor. Sizse bunu görmezden geliyor, kendinize bakmaktan imtina ediyor, toplumu değiştirmekle uğraşıyorsunuz.” diyor ya Krishnamurti...

Yani sistemin içinde yer aldıkça, sistemin kurumlarında çalıştıkça, sistemin ambalajlı plastik ürünlerini tükettikçe; ne yaparsak yapalım, gerçek bir dönüşümü sağlayamayacağımızı düşünüyorum. Bir grup insanın (tabii hazır olanların) hemen bugün işini, evini, okulunu, her şeyini terk etmeleri ve bunu bir çeşit topluluk olarak güzel bir metinle ilan etmelerinin, hiç umulmadık büyük tetikleme-lere yol açacağına dair hayaller kuruyorum bazen.

İçimden Sohbetler'den – 13.03.2014 – **Bir hayalim var!**

Mesela yarın 3 polis, 5 doktor, 2 tapu memuru, 1 kadastrocu, 4 öğretmen, 2 akademisyen, 1 yargıç, 3 savcı, 2 mühendis, 1 müsteşar, 2 bankacı istifa etse (bireysel grev de iş görür gerçi, mesela 1 hafta iş bırakma);

2 bakkal, 1 kırtasiye, 3 kasap, 1 manav, 1 telefoncu, 2 lokanta, 2 aktar, 3 bar, 2 cafe bir haftalığına kepenk kapatsa;

15 üniversite öğrencisi bir haftalığına okula gitmese, hocalarından da destek alsa...

Bütün bunlar olurken, 10 kişi iki hafta boyunca hiçbir banka işlemini yapmayacağını açıklasa;

Başka (veya aynı da olur) bir 10 kişi de bankalardaki tüm parasını çekse, kredi kartlarını kapasa...

(...)

Bu 78 kişi bütün bunları eşgüdümlü olarak yapsa. Ortak bir açıklama yapsalar, "yeter" deseler, "artık bu oyunun içinde yokuz"...

Ertesi gün buna en az 300 kişi katılmaz mı sizce?

Ve bir sonraki gün de 2 bini bulmaz mı?..

Ve bir sonraki gün de katlanarak...

(...)

"Ay resmen devrim!" demekten işte bu kadar uzağız...

Sadece biraz risk alacağız ama zaten kaybedecek neyimiz kaldı ki?

Not: Bu yazıdaki sayılar elbette ki kıçtan uydurmadır ama sürecin böyle ilerleyebileceğine ve dahası, başka bir şekilde hiçbir gerçek değişimi gerçekleştiremeyeceğimize olan güvenim tamdır.

*Uçtuğumun farkındayım elbette ama istediğim tam da bu zaten: **Birlikte uçmak...** Hep birlikte... Daha güzel bir dünya kurmak için bugünün tüm yanlısamalarından kurtulmak... Sahip olduğumuz sandığımız ama aslında sahibimiz olan paramızı, eşyalarımızı, işlerimizi, ilişkilerimizi ve her şeyimizi; özlediğimiz dünyayı inşa etmek için kullanmak ve sonrasında huzurla yaşamak... **Sistemin bize sunduğu havuçları elimizin tersiyle iterek kendi havuçlarımızı yetiştirmeye başlamak...** Ne için bekliyoruz ki!*

Her şeyi silip atmak yetmiyor elbette. **Ne yapmamız gerektiğine** dair de düşünmeye, yazmaya devam ediyordum.

İçimden Sohbetler'den – 27.03.2014 – **Küçülsek, sadeleşsek, öze dönsek...**

Bütün bu olan biten bana o kadar saçma geliyor ki gerçekten de tek çıkış yolunun küçülmek olduğu konusunda hiç olmadığım kadar eminim. Tüm bu sistem, devlet, büyük şirketler ve diğer kurumlar beni ben olmaktan çıkarıyorlar. Seçimler, komşularla ilişkiler, ekonomi dünyası, şu-bu... Hayatıma doğrudan dokunmayan bir sürü şeyin tüm hayatımı bunca etkilemesi ne abuk bir şey.

(...)

Bir an için günümüzü ne ile geçirdiğimize bakalım istiyorum. Sabah kalktıktan gece yatağa yatana kadar, -hatta uykuya dalmadan önceki düşüncelerimizi ve rüyalarımızı da hesaba katmalı belki-, neler oluyor? Ne yapıyoruz? Ne düşünüyoruz? Ne yiyor, içiyoruz? Ne okuyoruz? Sosyal medyadan neleri takip ediyoruz?

Peki, bütün bunlar gerçeğimizle ne kadar bağlantılı? Çalıştığımız yer neye hizmet ediyor? Yaptığımız iş ne? Yediğimiz-içtiğimiz nereden geliyor? O havalı spor ayakkabılarını kimler, ne koşullarda üretiyor? Okuduğumuz haberler, desteklediğimiz ya da karşısında durduğumuz politikacılar nelerden bahsediyorlar? Zihnimiz neyle meşgul? Peki ya kalbimiz?

(...)

Ben kendimce çözümden bahsetmek istiyorum, o da ilk paragrafta yazmış olduğum **küçülmeden** ve **sadeleşmeden** geçiyor bana göre, başka bir yerden değil. Bu kadar dikey kurumun olduğu bir dünyada, sistemde, hayalini kurduğumuz o güzel dünyaya ulaşabileceğimize zinhar inanmıyorum. Olsa olsa durumu biraz olsun katlanılır hâle getirebilir, çöküşü yavaşlatabiliriz vs. Ancak çözüm gerçekten de küçülmekte, kendine yeten topluluklar olma yolunda ilerlemekte. Ve bunları, böyle olması gerektiğine ideolojik olarak inandığım için iddia etmiyorum, gerçekten de hayatın tadının o şekilde çıktığını deneyimlediğim için yazıyor ve söylüyorum. Kendimizle, doğanın gerçeği ile bütünleşmeden, yaşadığımız hayatların sığ ve anlamsız olduğunu düşünüyorum çünkü. Çözümün bizi kurtaracak "onlar"dan değil, tam da kendi-

mizden geçtiğini düşünüyorum çünkü. Bu yüzden de haykırasım geliyor ve zaman zaman haykırıyorum da: "Bi' durun, bi' nefes alın, bi' mola alın şu hayattan ve bakın" diyesim geliyor. Benim dememle olmayacağını bilsem de...

Küçülelim ve sadeleşelim, bir yandan da kendine yetme yönünde ilerleyen toplulukları oluşturalım.

İçimden Sohbetler'den – 26.03.2014 – **Topluluk oluştururken - 2**

Doğal bir ortamda, topluluk halinde yaşama konusunda yazmaya başlamıştım kasım ayında ve devamını da getirecektim güya. Anca sıra geldi...

"Yola çıkış" konusundan gidesim var. Aslında henüz bu anlamda yola çıkmış sayılmayacağıma göre yazacağım her şey, atıp tutmaktan ibaret olacak ama neyse ki bu konuda pek deneyimliyim. Evet evet, nasıl yola çıkmalı, nereden başlamalı ile ilgili düşüncelerimi derleyip toplamak her şeyden önce bana iyi gelebilir. Zira yavaştan bu konuyla ilgili yol alma ihtiyacına giriyorum.

Öncelikle bütün adımların ortak kümesi iyi iletişim olmalı. Bu da lafın gelişi bir şey değil elbette, birlikte yaşamaktan bahsediyoruz sonuçta. Topluluk üyelerinin hâlet-i ruhiyelerini, her türlü istek ve ihtiyacını, korkularını, onları mutlu eden veya üzen her türlü gelişmeyi mütemadiyen paylaştıkları çember ortamının sağlanması, benim için olmazsa olmaz bir şey. Böylece hiçbir şeyin içe atılmadığı; kızgınlıkların, kırgınlıkların, gıcık olmaların; yani her şeyin konuşulduğu çemberler yapmak, sağlıklı bir topluluk yaşantısı için **olmazsa olmaz** diye düşünüyorum.

İlk adım, yola kimlerle çıkacağına karar vermek olmalı, değil mi? Birbirini seven, birlikte yaşayabileceğine inanan birkaç insan birlikte yola çıkmaya karar verirler ve olaylar gelişir. Topluluk olarak yaşama konusu, yüzyıllardır pek deneyimlemediğimiz bir şey olduğu için doğru kişilerle yola çıkmak, işin en hassas kısmı sanki. Kendi adıma, ilk aşamada herkesle yola çıkabileceğimi düşünmüyorum mesela. Ve burada en önemli konunun da sevgi olduğunu düşünüyorum; zira gerçekten sevdiğim kişilerin yaptığı-ettiği, yediği-içtiği, çalıştı-

ğı-kaytardığı vs.si bana batmaz. Bunla birlikte, bu şekilde bir hayata adım atacak olan kimselerin farklı ilgi ve bilgi alanlarının olması topluluğu güçlendirecek, işlerin daha kolay ilerlemesini sağlayacaktır.

Bu arada ileride büyük bir toplulukta yaşamayı hayal ediyorum ama başlangıç için dört-sekiz kişi iyi gibi geliyor bana. En az dört olmalı sanki, böylece topluluktan bir veya birkaç kişi yola çıkmak istediğinde bağı-bahçeyi, hayvanları kime emanet edeceğim sorusu, topluluğu sıkıntıya sokmamış olur. Bunla birlikte, ilk aşamada yedi-sekiz kişiden fazlası (belki bu rakamlar bile çok) ile bir şeyleri kotarmak, karar almak vs. kolay olmayabilir. Çünkü hemen hepimizin geldiği dünya öyle bir dünya ki boğazımıza kadar bireysellikle doluyuz. Birçoğumuz apartman dairelerinde tek veya iki başımıza yaşıyoruz ve sadece kendimizin veya bir kişinin daha istek ve ihtiyaçlarının farkındayız. Bir yerlerde çalışıp veya kendi işimizi yapıp (veya herhangi bir şekilde) para ediniyor ve bu para ile, ihtiyacımız olan mal ve hizmetleri **satın alıyoruz**. Böyle bir hayata alışkın olan bizler doğada kendi ihtiyaçlarımızı karşılamaya başlarken bir yandan birlikte yaşadığımız diğer insanların ve diğer canlıların da istek ve ihtiyaçlarını fark edeceğiz, bir yandan çeşitli konularda karar almamız gerekecek, diğer yandan zaman zaman kaçınılmaz olarak gerginlikler vs. vuku bulacak, falan da filan. Yani nerde çokluk, orda bokluk durumunun oluşmaması, en azından başlangıç için önemli bir nokta. Bundan kelli; birbirine sıkıca kenetlenecek, birbirini çok seven ve her şeyiyle kabul edebilecek **birkaç kişinin** bir hayat kurmaya başlaması, eğer istiyorlarsa ve şartlar da öyle gelişirse, belki bir ya da birkaç yıl sonra bu topluluğa yeni kişilerin eklenmesi sağlıklı olurmuş gibime geliyor.

Bir sonraki adım, hazırlık süresi olabilir. Birlikte yola çıkmaya karar vermiş olan kişilerin; ne yapmak istediklerini, istek ve ihtiyaçlarını, beklentilerini paylaştıkları ve ne ölçüde uyusabileceklerini anlayacakları bir süreç. Ne kadar süreceği ile ilgili tahmin yürütmek çok zor. Grubun iç uyumuna ve ne sıklıkla toplanıp bu konuyu derinlemesine konuşabildiklerine göre, birkaç ay ya da birkaç yıl sürebilir belki. Bu süreçte bence asgari müşterekler ortaya çıkmalı ve detaylarda kaybolunmamalı. Yani çok da aşına olmadığımız bir hayata atılırken, önceden çok fazla planlı bir şekilde hareket etmek gerçekçi

gelmiyor bana. Bunla birlikte temel konularda bir yaklaşım birliği olması da gerekiyor sanki. Aklıma hemen gelen birkaç konu başlığı:

- Nasıl bir topluluk yaşamı hayal ediyoruz? Nereye kadar "toplu"yuz, nereye kadar "bireysel alan"ımızı koruyoruz?
- Nasıl bir alanda yaşayacağız? Hâlihazırda topluluktan biri(leri)nin böyle bir alanı/arsası var mı? Yeni bir yer mi satın alacağız? İşgal mi edeceğiz? Devletten arsa mı kiralayacağız?
- Üretim süreçleri nasıl olacak? İş bölümü mü olacak, herkes her işi mi yapacak ya da dönüşümlü mü olacak? Yoksa bunların arasında bir yerde durmak mı en sağlıklı?
- Geleceği büyük oranda geleceğe ve akışa bırakanın sağlıklı olacağını düşünmekle birlikte-, gelecek vizyonumuzun ne kadar uyduğuna, büyük farklılıklar olup olmadığına bakmak iyi olabilir.
- Karar alma süreçleri nasıl olmalı? Oy birliği, oy çokluğu, uzlaşma, diğer...
- Para ile ilişkimiz nasıl olacak? Topluluk, ihtiyacı olan parayı ne şekilde kazanacak? Kazanacak mı? Bir çeşit ortak kasa uygulaması mı olsun, başka bir şey mi?
- Olmazsa olmazlarımız neler? Siyasette "kırmızıçizgi" dedikleri şeyin bireyseldeki yansıması ne mesela? Yani esneyemeyeceğimiz, "ya böyle olsun ya da hiç olmasın daha iyi" dediğimiz şeyler neler?

Bu ve benzeri konularda asgari uyumu sağlamak çok önemli gibime geliyor. Yola çıkacağım kişilerle temel konularda uzlaşa hâlinde olmalıyım. Özellikle de olmazsa olmazlar çok önemli sanki...

Temel konularda uzlaştıktan ve birlikte yola çıkmaya hazır hissettikten sonra harekete geçmeye bakıyor iş. Sanırım bu yazıların devamı gelecek...

YENİDEN YOLLAR...

Burak'ta dört hafta kadar kaldıktan sonra genel sağlık sigortası işinin hallolduğu gün Seferihisar'a, Burcu ve ustası Ayfer'in yanına gittim; bir hafta orada kalıp Alanya'ya geçtim. Alanya günleri yine bolca okuyarak, yazarak, içime bakarak geçti. En önemli fark edişlerimden biri, Taş Ev günleri sonrasında; *Burak, Ayfer, Alanya* derken, yeniden yersiz yurtsuzluğa dönüşün bana pek iyi hissettirmemiş olmasıydı. Sadece bir ay içinde kendimi yorgun hissetmeye başlamıştım. Zaten bir yazıda "Doğru kişileri bulduğum anda yerleşmek ve bir yerde durmak istiyorum." yazmıştım o günlerde.

Niyetlerimi her zaman duyan evren bunu da duydu ve bu yazıyı yazdıktan sonra iki ay bile geçmeden bir evim oldu. Buna birazdan geleceğiz.

Bu arada o sıralar en sevdiğim uğraşlarımdan biri olan aylık mektup zamanı da gelip çatmıştı.

İçimden Sohbetler'den – 01.04.2014 – **Destekçilere mektup vol.7**

Mart ayı da bitince bugün arkadaşlara yedinci mektubumu gönderdim. Bunu paylaşmadan önce mart ayında yeni eklenen beş kişiden dördünün adını paylaştım (bir tanesi burada ismini yazmamı istemedi): Bürge Abiral, Sinan Fındık, Hande Arcan ve Uygur Şirin de destekçiler arasına katılarak toplam destekçi sayısını 43'e çıkardılar. Bir de hatırlatmak iyi olabilir; bu 43 kişi arasında bir kez para veren/gönderen de var, her ay düzenli gönderen de, düzenli gönderirken bırakan da, düzensiz bir şekilde ara ara veren de...

Mektup aşağıdadır, buyrunuz:

Dostlar selam,

Seçim öncesi ve esnasında -ve şimdi de sonrasında- her şeyin tepetaklak ve karman çorman olduğu acayip dönemlerden geçiyoruz. Hayatımıza bire bir dokunmayan şeylerin hayatımızı bunca işgal etmesi ne gariptir, değil mi?

Neyse, blogda bunlarla ilgili atıp tutuyorum nasıl olsa, şimdi baş ağrıtmak istemem.

Gelelim malum konumuza...

Bir önceki ay ilk kez ekside kapatınca mart ayında yardıma koşanlar oldu ve -maşallah- 847 TL gibi çok ciddi bir meblağ geldi. (:((...)

Nisan ayı harcamaları toplamı ise 500,15 TL oldu. Müsadenizle kalem kalem paylaşmaktan vazgeçiyorum artık. Gerçi bu ay da tek tek yazdım harcamalarımı ama paylaşmaya gerek görmüyorum. Sadece "ekistira" durumların altını çizeyim: Normalde olmayan, 41 TL'lik internet fatu-

rası ödemesi, çeşitli eğitimlere katılmak isteyen iki arkadaşla paylaşmış olduğum 25 TL, bir de ayın son günü (dün) İzmir'den Alanya'ya otobüsle geldiğim için 60 TL'lik bir ödeme... (Zaten geri kalan yeme-içme ve şehir içi ulaşımdan ibaret büyük oranda.) İnternet ödemesi ve otobüs olmasa mesela, yine 400'ün altında kalmışım. Güzel... (=: Ha bir de, yüksek bir meblağ olduğu için ayrıca yazasım var, sıkışık durumdaki bir arkadaşla 200 TL paylaştım geçtiğimiz ay. Böylece bu ayki fazlalığı gönül rahatlığıyla güzel bir insana aktarmış oldum, pek güzel oldu. Onu da ekleyince 700,15 TL çıkmış oldu benden ve hâlâ da 146,85 TL artıdayım. Onu da aşağı yukarı geçtiğimiz ayın eksisine (137,35 TL) sayıyor ve ayı bu şekilde kapatıyorum.

Bende durumlar böyle işte. Siz nasılsınız, keyifler yerinde mi?

Sahi, ihtiyaçlarınızı ve armağanlarınızı çevrenizle paylaşıyor musunuz?

Öperim,
emre

***

O günlerde *topluluk oluştururken* serisinin üçüncü yazısı geldi. Bu yazıda bireysellik – ortaklaşalık konusunda o anki düşüncelerimi aktarmıştım.

İçimden Sohbetler'den – 11.04.2014 – **topluluk oluştururken - 3**

Televizyonlarını yeni açan seyirciler için: Kırsalda ve topluluk olarak yaşamak üzerine özellikle son zamanlarda çokça düşündüğümünden ve hatta artık yola çıkmaya hazır hissetmeye başladığımdan mütevellit biraz fikir alıştırmaya yapıyorum. Bu da serinin üçüncü yazısı oluyor.

Konuyla ilgili bir önceki yazımda gelişigüzel birkaç soru atmıştım oraya, oradan gidesim var:

“Nasıl bir topluluk yaşamı hayal ediyoruz? Nereye kadar ‘topluyuz, nereye kadar ‘bireysel alan’ımızı koruyoruz?” demişim mesela...

Öncelikle bireysel alanımın ortadan kalktığı bir yaşam düşünüyorum ve çok “bitişik” bir hayatın benim için uygun olmadığını düşünüyorum. Son iki yıldır yaşadığım hızlı değişim ve yalnızlığı sevmeye hâllerim, bireysel alanımı korumaya yöneltiyor beni. Bununla birlikte verimli bir hayat kurabilmek, en az enerji harcayarak, en az tüketerek yaşamak için yaşam alanlarını mümkün mertebeye ortaklaştırma gerekliliğini de göz ardı ediyor değilim.

Yaşam alanları ve üretim konularını ayrı ayrı ele alırsak: (Kırsal hayatta günlük hayatla üretim süreçlerinin iç içe girdiğinin az biraz farkındayım. Böyle keskin bir ayırım yapmak çok doğru olmayabilir ama düşünce oluşturabilmek için bu ayırımı yapma ihtiyacı içindeyim.)

1- Kişiler ve/veya çiftler ve/veya birkaç kişilik gruplar için tamamen bağımsız evler yapılabileceği gibi tek bir evde tüm alanların ortak kullanıldığı bir yaşam tarzı seçilebilir. Bireysel alanını daha fazla korumak isteyen kişilerden oluşan bir toplulukta ilk seçeneğe yaklaşıırken, daha komün bir hayat düşleyenler ikinciyeye yönelebilirler.

Bu ikisinin arasında da sonsuz sayıda seçenek yaratılabilir tabii ki...

Bence yaşam alanları ile ilgili konularda bireysel-ortaklaşa arasında bir denge kurulabilir. Benim en azından bağımsız bir odaya kesinlikle ihtiyacım var; hatta galiba, şu an olduğu gibi hayatımda sevdiğim durumu varsa bile bu bağımsız oda işi önemli. Kitaplarımı, defterlerimi, az sayıdaki kıyafetimi, şunu-bunu istediğim gibi yerleştireceğim; keyfim isterse dağıtabileceğim, canım istediğinde derli toplu tutabileceğim ama tamamen benim kontrolümde olan (‘sahip olma’yı özellikle kullanmıyorum) bir alan. Yalnız kalmak istediğim an, bundan hiçbir şekilde mahrum kalmadığım, rahatça okuyup yazabildiğim, kendimle kalabildiğim küçük bir yer. Yatak, masa, sandalye, askı, küçük bir dolap, soba ve aydınlatma, bir de priz olsa yeter sanırım.

Bunun dışındaki yaşam alanlarının ortak kullanımına açığım ama topluluktaki diğer kişilerin istekleri ve fikirlerine göre esneyebileceğim konular bunlar.

Örneğin tuvalet, banyo gibi yerlerin ortak kullanımı uygun ben-
ce; fakat bağımsız olmasını isteyenler varsa "Yok, illaki aynı ban-
yoda yıkanmaz, dünyada bırakmam!" demem.

Mutfak ve yeme-içme işlerinin mümkün merteye ortaklaşmasını
önemli buluyorum. Sosyalliğin yanı sıra enerji verimliliği açısın-
dan da kritik bir konu. Mesela toplulukta sekiz kişi yaşıyorsa, her
iki kişi için dört ayrı yemek yapılmasındansa bir yemek yapılması
hem enerji hem de zaman kullanımı açısından çok daha akıllıca
görünüyor. İstisnai durumlar olması her koşulda mümkün olmak-
la birlikte prensip olarak keyifli, büyük bir ortak mutfak, toplulu-
ğu "topluluk" yapacak olan yerlerden biri, bana göre.

Bir de ortak yaşam alanı gibi bir yer olsun. Orada da sohbetler
edilir, filmler izlenir, oyunlar oynanır, kitap okuma-tartışma se-
ansları yapılır, -tabii ki- çemberler yapılır... Yani topluluk üyele-
rinin sosyalleştiği güzide bir alanımız olur. Ayrıca burada veya
daha da iyisi ayrı bir alanda, sevdiğimiz şeylerle ilgilenebilsek;
hobilerimizi uygulayabileceğimiz alanlar olsa...

2- Gündelik üretim, iş-güç süreçleri ile ilgili konularda ise daha
ortaklaşmış bir hayat geçiyor içimden:

Yaşam alanı konusunda ne kadar ayrı veya bir arada olursak ola-
lım, üretim kısmında tam bir birlik hayal ediyorum. Burada mül-
kiyet durumlarından, ayrı gayrı işlerden uzak durmak istiyorum.
Dünyada görmek istediğim üretim ve paylaşım sisteminin mikro
sürümünü kendi hayatımda yaşamayı gerçekten çok istiyorum.

Üretimle kastımın ne olduğuna gelince, hayatı sürdürmek için ya-
pılan tüm gündelik işlerden bahsediyorum. Yiyecek yetiştirmek,
hayvanlarla ilgilenmek, yemek yapmak, alışveriş, temizlik, tamirat,
odun toplamak-kesmek vs. (Para kazanma söz konusuysa, onu da
buraya katmak istiyorum ama toplulukta parayla olan ilişkiyi ayrı
bir yazıda yazmak daha iyi olabilir.) Tüm bunların güzel bir bölü-
şüm ile yapılmasını çok önemli buluyorum. Burada kişilerin sevdiği
işleri daha fazla yapmasını, bununla birlikte her işi herkesin -veya
en azından birden fazla kişinin- yapabilmesini önemli buluyorum.
Bu şekilde; seyahat, hastalık ve diğer nedenlerle kişi veya kişilerin
yokluğunda, günlük işlerin yürütmesinde sıkıntı yaşanmaz.

Yani yapılması gereken işlerin; belirli uzmanlıklara, ilgi ve becerilere göre paylaştırıldığı dinamik bir sistem olsun, herkes istediği ve sevdiği işleri yapsın; bunla birlikte işler dönüşümlü görülsün, iş paylaşımı işine de birlikte karar verilsin, falan...

Uzlaşma ile yapılan iş bölümü sonrasında ortaya çıkan her türlü üründe ise, topluluktaki herkesin eşit oranda hakkı olsun. "Sen şunu yaptın", "ben daha fazla çalıştım" gibi konular hiç gündeme gelmesin. Böyle bir ortamda herkesin elinden gelenin en iyisini yapacağından hiçbir şüphem yok zaten.

Topluluk - bireysellik ayrımındaki görüşlerim kabaca böyle... Çokça toplu olma hâline yaklaşan ama kişisel alanın korunmasına da izin veren...

***

Daha önce de bahsettiğim üzere, Burcu ve Özgür'le birlikte 19-20 Nisan'da *Hayatı "Kut"layalım* adında bir etkinlik yapacaktık. Bu etkinliğin çıkışı aylar önceki sohbetlere dayanıyor aslında. Ben, Özgür ve diğer birçok Jamcan, Jam'in hepimiz için ne kadar faydalı ve güzel olduğunu ve yılda sadece bir kez gerçekleşip yirmi civarında yeni katılımcıya ulaşmasının yetmediğini konuşup/düşünüp duruyorduk. İrili ufaklı başka Jam'ler yapma ve daha fazla kişiye ulaşma gibi isteklerimiz vardı yani ve nihayet bu adımı atıyorduk! Önce Burcu'ya, sonra da Özgür'e sordum ve olumlu yanıtlar aldım, mekân araştırmalarına girdik, etkinliği Şirince'de Tiyatro Medresesi'nde yapmaya karar verdik ve çalışmalarla başladık. Duyurunun hazırlanması, yayılması; başvurular, yazışmalar, Burcu ve Özgür'le çevrimiçi toplantılar vs. epey yordu beni ama son derece tatlı bir yorgunluktu.

İzmir'e gitmeden önce bir gün Antalya'da kaldım; hem de tarihimde bir ilke imza atıp **otostopta tanıştığım bir kişinin evinde kalarak!** Samet'le, bir önceki yıl, ben Anadolu Jam için Alanya'dan Çanakkale'ye giderken tanışmıştık ve Alanya-Antalya arası yolum harika geçmişti. Çok paylaşımlı, hiç durmadan sohbetli geçen iki saatin sonunda Samet bana, Antalya'ya yolum düştüğünde onu mutlaka aramamı, onlarda (eşi ve oğluyla yaşıyor) kalabileceğimi

büyük bir heyecanla söylemişti. Aradan geçen yedi-sekiz ayda ise birkaç kere facebook üzerinden haberleşmiştik. Hatta psikolojik danışman olan Samet; hastalarına benden bahsediyor, beni örnek gösteriyor, hikâyelerimi anlatıyormuş onlara. Ne güzel...

İşte o gün, önce çok sevdiğim başka bir arkadaşım olan Handan'la görüşüp hasret giderdikten sonra akşamı Sametlerde (eşi Gülden ve çok tatlı oğlu Ömer'le) geçirdim. Güzel bir yemek, çay, bol sohbet vs. sonrasında ertesi sabah İzmir'e doğru yola düştüm ve yine keyifli bir otostop sonrasında Özgür ve Burcu'ya ulaştım. Bu yolculuğun son üçte birlik kısmında ise, doktor olan ve bir ilaç firmasında çalışan Ertan'la arkadaşlığımız başladı ve hâlen haberleşmeye devam ediyoruz. Otostop arkadaşlıklarının böyle dostluklara dönüşmesi beni çok mutlu ediyor.

Sonuç olarak, 16 Nisan'da İzmir'e vardım, Özgür ve Burcu ile buluştum. Üç gün boyunca etkinliğe hazırlanırken çok keyif aldık ve keyfimiz, etkinliğe de yansıdı. Günübirlik armağan ekonomisi atölyelerinin dışında düzenlediğim ve kolaylaştırıcılarından olduğum ilk etkinlik oldu. Pek de güzel oldu. Ayrıca Medrese'yi ve oranın sakinlerini de çok sevdim. Çok yardımcı ve anlayışlılardı, orada bulunmak büyük şanstı bizler için.

***

Şimdi de Sahra ile olan yazışmamdan alıntı yapmak istiyorum. O günlerde sadece sosyal medya üzerinden tanışıyor olduğum Sahra'dan, “*Merhabalar Üstadım:*) İçinden geçenler üzerine, içimden geçenler üzerinden seninle sohbet etmek istedim. Uzun zamandır kafamda yarattığım tartışmalarının göbeğine bomba gibi düştüğün için son zamanlar yaptıkların ve yazdıkların epeyce gündemime oturdu.” diye başlayan güzel bir mektup alınca, ona upuzun bir cevap yazdım ve bu cevap birçok konuya dair hissiyatımı ve fikriyatımı toparlamama vesile oldu.

Sahra'ya mektup – 13.04.2014

“(…) Gerçi hep yazdım ya, sorgulamak benim işim. Bunu her hâlûkârda süreklileştirmekten başka çıkar yol bilmiyorum. Dur

bak Sevan Nişanyan'ın "Aslanlı Yol"undan bir cümle not etmiştim defterime... Bi sn... Hıh buldum: "(...) Aklın egemenliğine boyun eğen kişi, (...) hakikatin tek ve alışıldık cephesiyle yetinemez. Tutarlılığın, ancak dürüstlükten taviz vererek kazanılan bir erdem olduğunu bilir." Sevan burada tam olarak neyden bahsediyordu hatırlamıyorum ama aynı mantığın bütün hayata ve herkese uygulanabileceğini düşünüyorum. Biz değişiyoruz, dünya değişiyor, her şey değişiyor. E nasıl olup da sabit, durduğumuz yerde durabiliyoruz ki bu durumda? Geçen yıl Burcu'ya yazdığım bir mektupta şu cümleyi kurmuştum (üşenmedim, buldum, kopyalıyorum): "şimdi bu kocaman ve kapkarmaşık düzende, sistemde nasıl net, nasıl kesin olunuyor ki, ben asıl bunu anlamıyorum. kendimiz hakkında, başkaları hakkında, hayat hakkında, hayaller hakkında nasıl net olabiliyor ki olanlar?" Öyle yani, durup durup bakıyorum durduğum yere, fikirlerime, hayallerime; kimisi iyice kökleniyorlar, kimisi ise uçup yerini bir başkasına bırakıyor. Ve bunu çok sağlıklı buluyorum.

(...)

... kesinlikle kocaman bir sistem sorunu. Ve hepsi birbirine bağlı, hiçbirinin bağımsız olma ihtimali yok. Ama işte, senin de değiştiğin gibi, kendi sorunlarını çözmekten aciz insanların dünyayı kurtarmaya kalkışmalarını çok komik buluyorum, her şeyi devrimden sonraya bırakmayı da öyle. Kendimle kavga ederken, kendime rağmen bir şeyler yapar veya bir yerlerde çalışırken, kendi istemediğim bir hayatta debelenirken nasıl olur da dünyayı veya ülkeyi kurtarmaya kalkabilirim ki? (...) Dayak yediği kocasından ayrılamayan bir kişi gerçekten feminist olabilir mi? Veya Unilever'de çalışan bir sosyalist? Bana olamaz gibi geliyor ama bunu yargılamak için de söylemiyorum bak. Yani Unilever'de çalışan ve sosyalist fikirleri olan kişiyle sorunum yok. Sadece hayatın kendisine dayattığı samimiyetsizliğe boyun eğiyordur belki. Bu anlamdaki tutarsızlıkların da az ya da çok herkeste (ve tabii ki bende de) olduğunu düşünüyorum. Bana göre önemli olan, bu tutarsızlıkların farkında olmak, mümkün olan yerlerde bu durumu engellemek. Sivil itaatsizlik ile ilgili çok güzel bir kitap okudum geçtiğimiz günlerde ve aklımda kalan en önemli şeylerden biri Gandhi'nin "araç, amaçtır" düşüncesiydi.

Yani insan haklarına saygılı bir grup insan iktidara geldiklerinde “önce şu adamları asalım, çünkü onlar da bunu bunu yaptılar” diyorsa mesela veya şimdilerde iktidarın yaptığı öne sürülen seçim hilelerini kullanıyorsa, burada ciddi bir sorun var. Ulaşmak istediğimiz yere ulaşırken kullanacağımız araçları amaçlardan ayırmak mümkün olamaz, bana göre.

(...) milyon çeşit fikir sahibinin hepsi kendi fikirlerinin doğruluğundan ne kadar da emin. İşte burada sıkıntı var... Hemen hiç kimse fikirlerini değiştirmeye açık değil. Dolayısıyla savaşıyoruz. Güçlü olan da kendi değerlerini dayatıyor. Bu kadar basit (mi acaba)!

Bundandır sistem içinde savaşma konusunda geri adım atmam ve yeni bir dünya hayaline dalıp gitmem. “Bizim fikirlerin” sistem içinde iktidar olmasının imkânsızlığından daha imkânsız belki de hayallerimin gerçekleşmesi. Ve işin en güzel kısmı da burası: Bu yoldan gittiğimde hem kendi küçük dünyamda özlediğim dünyayı kurma (veya en azından buna yaklaşma) şansım var hem de kurduktan sonra örnek olup “bakın biz ne kadar mutluyuz, siz de yapsanıza” deme şansım. İşte budur beni bu fikirlere ve hayallere daha bağlı kılan. Yani hem belirsiz bir geleceğe havale edilmeyen, “şimdi”de uygulamaya geçen hayaller hem de gerçekleştiği zaman (gerçekleşirlerse) fikir düzeyinde kalmadığı için ilham olmaları...

İşin diğer tarafları da yok değil tabii. “Peki şu anda acı çekenler ne olacak? Zayıfları kim koruyacak?” gibi sorular gündeme gelebilir haklı olarak. Onları kendi hâllerine mi bırakalım yani? Hımm? İşte burada bir çeşit denge öngörüyorum ama ne çeşit bir denge, tanımlaması zor. Üç aşağı beş yukarı şöyle bir noktadayım: Kendimle çelişmediğim bir hayat yaşarken diğerkâmlık yapabiliyor, başkalarına -fazladan- faydam dokunabiliyorsa ne âlâ! Ama diyorum ya zaten, kendimle çelişmediğim bir hayat ve ilişkileri kurduğumda istemesem bile başkalarına etkim zaten olacak. Bunun ötesine geçmek istiyorsam da geçeyim, sıkıntı yok. Daha fazla kişiye yardım edeyim, daha fazla doğa katliamının önüne geçeyim vs. Bunu istemiyor da değilim. Ben kendimi o kadar da bağımsızlaştırmış değilim dünyadan ama yapabilsem, belki de bunu yapmayı ve tüm enerjimi “yeni”yi kurmaya harcamayı isterdim sanırım. Bir gün gerçek ve büyük çaplı bir dönüşüm gerçekleşecekse bunun

küçük çaplı dönüşümlerden, **tümdengelerek değil de tümevararak** ortaya çıkacağını düşünüyorum. Yani bütünü dönüşümü için bütünü dönüştürmekten önce kendini dönüştürmenin olmazsa olmaz olduğu ve başı çektiği fikrim çok güçlü.

(...)

“Senden farklı olarak ben etrafımda dönen koca dünyanın merkezine kadar gitmek istiyorum.” demişsin ya, bunu anlıyor ve kabul ediyorum. Fakat buna karşılık olarak diyorum ki gerçekten de etrafımızda koca bir dünyanın dönmesine gerek var mı? Tüm bu sistemsel sorunlar zaten her şeyin bu kadar büyümesinden ve karmaşıklaşmasından kaynaklanmıyor mu? Kabileleşsek tekrar, olmaz mı? Kendine yetecek, şöyle 300 civarında kişiden oluşan büyüklükte kalan kabileler kursak, insanlar kendine yakın hissettiği yerlerde, topluluklarda yaşasa. Kurallar, kanunlar olmasa; her şey akışta aksa... Ben gerçekten bunu hayal ediyorum işte. Bolo Bolo’yu okudun mu bilmem, orada tasavvur edilen sistem(sizliği) kurmak ve bunu yaşamak istiyorum. Mümkünse bu yaşamımda ama zor gibi... Eğer dedikleri gibi tekrar tekrar geliyor isek dünyaya, belki bir veya birkaç sonraki gelişe hazır olur her şey. (=: Bakalum...

Ama ütopyam bir yana, tüm dünyanın böyle olması çok zaman alabilir fakat hâlihazırda kurulmaya başlanmış ve güçlenen “topluluk” yaşamlarının kartopu gibi büyüyeceğini düşünüyorum. Güzel örnekler çoğaldıkça ve yaşadığımız dünya, sistem her geçen gün daha çekilmez bir hâle geldikçe, ipini koparma cesaretini gösterenlerin sayısında geometrik artış olacaktır. Bu, kaçınılmaz gibi görünüyor bana...

(...)”

YENİDEN LİKYA YOLU, FLORA...

Hayatı kutladıktan sonra İzmir’de birkaç gün geçirip yönümü yeniden güneye çevirdim. Bu sefer Patara’ya gidecektim ve orada arkadaşlarla buluşup dört-beş günlük bir Likya yolu yürüyüşü yapacaktık.

Keyifli ve hızlı bir otostop yolculuğu sonrasında, 25 Nisan akşamüstü Patara’da, önceki yılki yürüyüş esnasında kamp yaptığımız ücretsiz kamp alanındaydım. Diğerleri ise bir gün sonra gelecekti. O gün ve ertesi gün akşamüstüne kadar kafama göre takıldıktan sonra yolda buluşan Betül, Nihan ve Atilla’nın Patara’ya varmasıyla ekip tamamlanmış oldu. Betül, 2013 Jam’den arkadaşım, Nihan

ile çok az tanışıyordum, Atilla ile ise sadece facebook üzerinden. Tanımadığım ve az tanıdığım kişilerden oluşan bu grubu yürütmek benim için farklı bir deneyim olacaktı.

Akşamı sohbet ederek ve birbirimizi tanımaya başlayarak geçirdikten sonra ertesi sabah erkenden yola düştük ve beş gün sürecek olan yürüyüşümüz başladı. Çok zorlu olmayan etaplar seçtiğim için nispeten rahat yürüyüşler geçirdik; sadece bir gün, 25 km. ye yaklaşan Gökçeören – Çukurbağ etabında epey zorlandık. Aynı gün bir de yağmura ve hatta doluya tutulduk ve geceyi az kalsın terk edilmiş bir çoban kulübesinde geçirecektik ama yağışın durmasıyla birlikte gözümüzü karartıp tekrar yola düştük ve hava kararırken Çukurbağ'a varmayı başardık. Bu beş gündeki bir diğer ilginç şey ise Bezirgân ve Gökçeören'de camide gecelememiz oldu. Gerçi bir önceki yıl, 20 günlük yürüyüş sırasında da –yine Gökçeören'de- camide kalmıştım ama bunun o caminin hocasının inisiyatifıyla olduğunu sanıyor, camilerin aslında herkesin gecelebilecekleri yerler olduklarını bilmiyordum. İlahiyat okuyan Betül sayesinde öğrendim bunu ve sanıyorum ki bundan sonra yürüyüşlerde daha sık kalacağım buralarda. Atilla ve Nihan ise epey şaşırdılar bu işe...

Beşinci ve son gün, kısa bir etap (Çukurbağ – Kaş) yürüdükten sonra yürüyüşümüz sona erdi ve dörde ayrıldık, ben hiç beklemeden ve Kaş'a girmeden Flora'ya doğru yola çıktım. Bir önceki yıl birincisi yapılan ve gelenekselleşmeye başlayan Flora Bahar Şenliği'ne katılacaktım.

Bu arada ben bu yürüyüşü yaptırmayı aylar öncesinde düşünürken, Nihan'la yazışmıştık ve bundan “armağan ekonomisi” ile para kazanmak isteyebileceğimden bahsetmiştim. Yürüyüş zamanı gelip çattığında ise bu seferlik öyle bir niyetim olmadığını, bunun bir çeşit kendimi deneme olduğunu, belki ilerleyen zamanlarda diğer yürüyüşlerden para kazanabileceğimi düşünmüş ve yine onla da paylaşmıştım. Ama Nihan yine de, yürüyüşün son günü, emeklerimden ötürü bana 150 TL armağan etti. Gerek olmadığını söylediysem de vermek istediğini söyleyince itiraz etmedim. Şükran duygusuyla ve içten gelerek verilen bir parayı nasıl ve neden reddedeyim ki? Zaten ihtiyacım olan az miktardaki parayı tam da bu gibi şekillerde kazanmak istiyor ve ne mutlu ki ufak ufak bunu sağlamaya başlıyordum.

Zorlu ve biraz uzun süren bir otostop sonrasında akşama doğru Flora'ya varmayı başardım. Selahattin ve Ayşe'nin yanı sıra, 2014'ün başında –ayıptır söylemesi benim desteğim ve cesaretlendirmemin de yardımıyla– istifa edip yollara düşen İlgin-Serhat¹ ve yine taze bir istifacı Atakan oradaydı. Akşam saatlerinde ise, benden birkaç saat sonra yola düşen Atilla katıldı aramıza.

Ertesi gün epey bir işin ucundan tuttuk. Atilla ve Gökhan'la birlikte Flora'ya giden yolda derenin orada ilkel bir yol güçlendirme çalışması yaptık, sonrasında çalı çırpı topladık, odun kestik vs. Akşama doğru da ekmeği yoğurdum. Kendimi harika hissediyordum. Sonrasında, yedi-sekiz günlük aradan sonra ilk kez internete girdim ve işlerimi hallederken tüm enerjimi orada bıraktım adeta. İnternette uzak ve doğayla iç içe günlerden sonraki sanallik olumsuz etkiledi beni ve adeta çöktüm. Ama yapmam gereken şeyler vardı. Zira ikinci *Hayatı "Kut"layalım* etkinliğini yapmaya karar vermiştik, hem de çok yakın bir tarih olan 17-19 Mayıs'ta, yine Tiyatro Medresesi'nde. 19 Mayıs'ın pazartesi gününe denk gelmiş olmasından faydalanarak bu sefer üç günlük bir atölye hazırladık. Ekiptekilerin ikisi aynıydı: Burcu ve ben; üçüncü kişi ise -o sıralarda İran'da bulunan Özgür yerine ekibe dâhil olan- Begüm olacaktı.

Flora'da birkaç gün kaldıktan sonra, *Hayatı "Kut"layalım* öncesi biraz dinlenmek ve yazışmaları, organizasyonu kolayca yürütebilmek için yine Alanya'ya geçtim.

Tabii destekçilere sekizinci mektubumu da biraz gecikmeli olarak gönderdim:

İçimden Sohbetler'den – 07.05.2014 – **Destekçilere mektup vol.8**

Dostlar,

Enerji dolu bir hâldeyim ve yavaşlamaya çalışıyorum. Son 3 haftadır bir sürü şey yaptım-ettim, sindiremedim henüz. Bunları

¹ İlgin ve Serhat'ın kurumsallıktan ve şehirden çıkıp kırsala uzanan hikâyelerine <http://ruyabahcesinde.blogspot.com> adresinden ulaşabilirsiniz.

*İçimden Sohbetler'*de yazarım zaten ama buraya aylık hesap-kitap işlerini yazamadım ya kaç gündür, huzursuz hissettim. ((: Ama yollardaydım işte... Neyse...

Bu ay aslında ilginç bir ay oldu, kendi harcamamı kendim karşılayabildim (yani kazanabildim). İşin güzel yanı bunun için fazladan bir çaba sarf etmeden, zaten sevdiğim ve yapmaktan mutlu olduğum şeylerden para kazanmış olmam. Düzensiz bir şekilde devamı gelebilir bunun ama tam olarak kestiremiyorum. Bir yanım diyor ki "Bu belki bir başlangıçtır ve devamı gelecektir, acaba bitirsen mi para isteme muhabbetini?"; diğer tarafımsa "Güzel bir enerji ve akış hâli var, kesmeye ne hacet, isteyen göndermeye devam etsin, fazla gelirse geri gönderebilir veya önceden olduğu gibi başka ihtiyaç sahiplerine akıtılabirsin." diyor. Arada derede dolanıyorum ve bu dolanma hâlini de paylaşmak istedim. Kafanıza göre takılmaktan imtina etmeyin lütfen ((;

Öncelikle kazanmış olduğum paraları paylaşayım istiyorum: ((:

Çoğunuzun bildiğini sanıyorum, nisan ayında yapmış olduğumuz bir etkinlik vardı: Hayatı "Kut"layalım. Tiyatro Medresesi'ne verilen kişi başı ücret haricinde, biz kolaylaştırıcılar bizlere "gönül bedeli" ile ödeme yapılmasını rica ettik ve Özgür, Burcu ve bana kişi başı 263 TL düştü; Medrese'ye biz de 85'er TL ödediğimiz için, onu düştüğümde 178 TL kazanmış oldum. ((: hihi...

Nisan ayının sonunda başlayıp 1 Mayıs'ta biten minik bir Likya Yolu yürüyüşü yaptık 4 kişi. Bu yürüyüşün sonunda, yürüyüşçülerden Nihan bana 150 TL armağan etti (yolda da bir-iki yerde bana kıyak yapmadı değil). (...)

Dolayısıyla bu iki etkinlikten toplamda 328 TL kazanmış oldum.

Bununla birlikte Nisan ayında sizlerden gelen 326 TL var, oldu mu **654 TL!**

Bunlara karşılık olarak ise, sadece **259,37 TL** harcamışım ay boyunca. Bunun 71,08 TL'si de almış olduğum kitaplara gitti bu arada. Yolculukları otostopla yapınca, ayın yarısında da Alanya'da olunca iyice düştü harcamalar.

Yani son kertede **394,63 TL** fazla vermiş oldum nisan ayında. Henüz herhangi bir yere akıtmadım ama gözüm açık. Bu fazlalık yerini bulacaktır sanırım. Ya da birkaç temel ihtiyacım var, onlara harcarım belki. Bakalım...

Durumlar böyle. Nisan'da yeni katılımcımız yok ((: Hatta eskilerden de vermeyi durduranlar var. Ama işte tam da şimdi az az da olsa para kazanmaya başladım. Bugünlerde yayınevinden de haber gelecek, orası da biraz daha netleşir sanıyorum. Akışına bırakınca pek güzel oluveriyor zaten her şey. Kasmıyorum...

Sahi sizde var mı böyle şeyler? Hani akışa bırakmak lazımdır da fazla kontrol ediyorsunuzdur falan? İllaki cevap yazın diye değil de belki bi' sorarsınız kendinize... ((;

Çok çok öpüyorum herkesleri,

Emre

Bu mektup sonrasında, çok sevgili Uygur'ın beni kollayan şu cümleleri o kadar iyi geldi ki: "(...) Harcadığın kısma gelince, bu ay çok çok az olmuş sanki? Umarım temel ihtiyaçlarını ertelemiyorsundur. Bu kadar düşük olduğunu görünce beni tek endişelendiren nokta o oldu." Ama cevabımda da yazdığım gibi, ayın yarısında Alanya'da olduğum için öyle olmuştu. Merak etmesindi.

***

Doğayla kurduğum ilişki geliştikçe; sisteme, devlete, bir işe ihtiyacım olmadığını iyice idrak ettikçe anarşist tarafım daha da güç kazanmış, sisteme verip veriyordum sürekli!

İçimden Sohbetler'den – 11.05.2014 – **yasaMA, yürütME, yargıla-MA**

Ben demokrasi falan istemiyorum, en azından günümüzde bahsi geçen şeklini, "temsili" olanı. Sahi temsili demokrasi gerçekten demokrasi midir ki?

Bana biçilen hiçbir gömleği giymek istemiyorum, giymiyorum, giymeyeceğim de... (Becerebiliyorlarsa deli gömleği giydirebilirler bir tek.)

Ben kimsenin benim adıma karar falan almasını/vermesini istemiyorum, kimse adına da ben bunları yapmıyorum/yapmayacağım. Hem o "kimse"ler kim oluyorlar da benim hayatımı etkileyecek kararlar alabiliyorlar? Hiç kimse benim adıma yasama faaliyetinde falan bulunmasın. Ben kendi hayatımın yasamasını toplulukdaşlarıyla yaparım; tartışa tartışa, uzlaşa uzlaşa...

Hiç kimse bir şeyleri yürütmesin abi, biz yürütelim. Zaten bunların yürütmesinin ne olduğu ortada. Tamamen yanlış anlamışlar ya da yanlış anlamamışlar da öyle uyguluyorlar işte, bile isteye... Kendi yaşamamıza göre kendi yürütmemizi de yaparız elbet. **Almış olduğumuz kararları uygulamayı kimseden öğrenecek değiliz.**

Yargı mı? Ben kimim ki başkalarını yargılayayım? Ben kimim ki birtakım ortak doğrular (!), normlar belirleyip sonra buna uymayanları cezalandırayım? Yargı falan olmasın benim topluluğumda! Herkes kendi kendini, kendi yolundan giderek gerçekleştirsin, daha ne isterim... Kimse de kimseye karışmasın.

Dördüncü güç medyaymış ya hani... Kimin gücü, kime karşı, kimin yanında?.. Neyi yansıtacak, neyi yansıtmayacak; bu kararları neye göre alacak; e ayrıca hangi birine yetişecek? Çok büyük her şey, çok! Yetişemez, istese de yetişemez; çok iyi niyetli olsa bile yet(işe)mez, yet(işe)meyecek...

O yüzden diyorum işte...

Küçülelim.

Küçülmedikçe içimizdeki dev ortaya çıkmayacak.

Küçülmedikçe büyüyemeyeceğiz...

VE GÖÇEBE GÜNLER SONA ERİYOR!

Göçebeliğin verdiği yorgunluk ve belki biraz sıkılma hali Taş Ev’de yok olmuştu ancak yersiz yurtsuz günler başlar başlamaz yine sıkışmaya başlamıştım sanki. Sadece 2,5 ayda, durma ve sakinleme ihtiyacım yeniden artmıştı. Bu arada Begüm, ilk Barış Köyü topluşmamızdan beri Burcu ve beni Çandır’a davet ediyor, “Gelin, bir süre birlikte yaşamayı deneyimleyelim!” diyordu. Aslında buna soğuk bakıyor değildik ama nedense o kararı net bir şekilde alamamıştık bir türlü. Bunun bir nedeni içsel kararsızlıklarımız vs. ise bir diğeri pek de tanımadığım Bülent’in de yakın bir zamanda oraya taşınmış olmasaydı.

Onunla sadece, birkaç ay önce İstanbul'daki bir etkinlikte birkaç saat aynı ortamda bulunmuşluğumuz vardı, o zamana dek. Sohbet bile etmişliğimiz yoktu. Öte yandan, son zamanlarda Çandır'a taşınma konusunun biraz daha ciddi bir şekilde gündemimize girdiğini hatırlıyorum ya, yine de o adımı hemen atar mıydık, bilmem.

Sonra ne mi oldu: *Hayatı "Kut"layalım 2* geldi çıktı. Etkinliğe Bülent de geldi ve görür görmez kendimi ona karşı çok yakın hissettim. Birlikte geçirdiğimiz birkaç günde de hissiyatımız karşılıklı olarak hep olumlu oldu ve karar kendiliğinden verildi: Temmuz civarında Çandır'a gidecektim, o sıralar çıraklığı bitecek olan Burcu da gelecekti ve dördümüz bir süre birlikte yaşamayı deneyimleyecektik. Fakat atölyenin bittiği gün içim o kadar sıkıştı ve önümdeki bir buçuk ayda ne yapacağımı o kadar bilemedim ki Burcu ve Begüm'ün "E, hemen git işte yahu, neyi bekliyorsun?" demeleriyle kendime geldim ve İzmir'den doğrudan Çandır'a geçmeye karar verdim. Çandır'daki mini topluluk yaşantımızın kararı işte böyle kendiliğinden alındı, tıpkı diğer birçok kararım(ız)da olduğu gibi. O anda nasıl hissediyorsam ve kalbim bana neyi yapmamı söylüyorsa... **Uzun analizlerle değil de hissiyatla...**

Böylece, İzmir'de geçirdiğim birkaç günden sonra, hayatımın önemli bir dönemi olan *göçebe günler* biterken, 27 Mayıs 2014 itibariyle Çandır'da yerleşik günlere dönüş yaptım. Buna dair, Göçebe Günler'in son ürünü olan yazıyla, yeni bir sürecin başladığını duyurdum:

Göçebe Günler'den – 06.06.2014 – **Göçebe günlerin –galiba– sonu ve son yazısı**

Hemen söyleyeyim: 3 Eylül 2012'den beri süregelen göçebe yaşamım 27 Mayıs 2014 itibariyle, yani 633 günün sonunda son buldu. Hem de bir taşla çok sayıda kuş vurarak (bu deyim de pek sıkıntılı aslında ya...): **Öncelikle**; evsizlik, odasızlık, eşyalarımın yurdun dört bir yanına dağılmış olması gibi durumların beni artık yormuş olması sonucunda "evim" diyebileceğim **belirli** bir yere ihtiyacım vardı artık ve bu ihtiyacım giderilmiş durumda. Şimdi, zaten çok az miktarda olan eşyaları buraya toplama zamanı. **İkinci olarak**, bu 633 günün başında aklımın ucundan bile geçmeyen bir konu olan kırsalda, doğayla iç içe yaşama düşüncesinin bu süreç içerisinde

içimde ciddi bir şekilde kök salmış olması sonrasında, şu anda ormanın içinde, görüş ve yürüyüş alanımın içinde deniz ve dağların olmasıyla bu isteğimin de karşılanıyor olması. Üçüncüsü ise, yine bir süredir bir topluluk içinde yaşamak istiyor ve şu anda tam da böyle bir "şey" in içine düşmüş olmam!

Bütün bu güzellikler, Muğla'nın Köyceğiz ilçesine bağlı olan Çandır Köyü'ne (gudubet **büyük şehir yasası** ile kâğıt üstünde mahalle olarak geçiyor artık) yerleşmiş olmamdan kaynaklanıyor. Begüm'ün çağrısı ile geldim buraya (yani Begüm'ün evine) ve dokuz gündür burada yaşıyorum. Birkaç aydır burada yaşayan Bülent'in yanı sıra yarın bize katılacak olan Burcu'yla birlikte ekip tamamlanmış olacak. Bu dörtlü; birlikte yaşamayı, topluluk olmayı deneyimleyeceğiz.

Burası bir köy evi, kocaman bir bahçesi falan da var ama bir şeyler yetiştirmek için sınırlı toprağımız var şimdilik. Evin arkasında iki günde ufak bir bahçe oluşturuverdik Bülent'le ve biraz yeşillik, biraz da biber, domates, kabak vs. ettik-diktik; bakalım hangileri yüzümüzü güldürecek.

Bunun dışında evin önü açıklık ve karşıda dağları, ağaçların arasından da denizi görüyoruz. Her bir yanımız ağaçlarla, ormanla kaplı. Komşumuz Güllü Abla'dan yumurta, süt gibi ihtiyaçlarımızı karşılıyor, yoğurdumuzu yapıyor. Yakın gelecekte peynir de yapmaya başlarım diye düşünüyorum. Bu arada ekşi mayalı ekmeğe de giriştim tabii hemen.

Köyden diğer kişilerle de tanışıyorum yavaş yavaş. Çok güzel insanlar hepsi... Bir gün birisi kabak getiriyor, öbür gün bir diğeri domates veriyor, diğer bir gün ise birinin bahçesine dut yemeye gidiyoruz...

Yakın gelecekte yaşamak istediğim yer buradan çok farklı bir yer değil. Sadece daha fazla ekip biçebileceğimiz ve mümkün meretebe tüm gıda ihtiyacımızı karşılama şansı bulacağımız, bir sürü de meyve ağacı dikebileceğimiz bir alan olsa, bir de suya erişim kolay olsa yeter, başka bir şeyde gözüm yok.

Aynı şekilde topluluk olma anlamında da bunun ötesinde bir beklentim yok. Üçümüzün çok güzel bir uyum yakaladığını görüyorum, işler kendi akışında akıp gidiyor, kimi zaman biri daha fazla sorumluluk alıyor, diğer bir zaman bir başkası... Her türlü konuda

ortak karar alarak, birbirimize danışarak ilerliyoruz... Kimse kimseden bir şey yapmasını beklemiyor, bununla birlikte yapılışı her şey ahenkle hallediyor. Burcu da gelince bu ahengimizin daha da güzelleşeceğinden eminim. Ayrıca para-pul konuları, ortak kasa oluşturma vb. konularda da konuştuk biraz ama bunları Burcu'suz karara bağlamak istemediğimiz için askıya aldık, bekliyor.

(...)

Durumlar böyle işte. Seyahatlere, otostoplara son verecek deyim tabii ama artık bi' **evim** var, dolayısıyla göçebe günler de son bulmuş oluyor sanki. Bu durumda belki de –ve galiba– bu blogun son yazısı⁽¹⁾ olmuş oluyor bu. Vay bee!

Bu yolculuğumu takip eden, merak eden, ilham, destek veren herkese sonsuz teşekkür!

(1) Bu, blogun son yazısı muhtemelen ama yön değiştiren hayatımda olan biteni yazmaya devam etmek istiyorum. Hatta şu anda deneyimlediğim(iz) topluluk yaşamındaki tecrübelerimizi paylaşacağımız yeni bir blog açmayı konuşuyoruz. Yakında kokusu çıkar. ((:

İşte böyle! Yazıda da gördüğünüz üzere Burcu da kurtlandı ve temmuz'a kadar beklemeyip haziran ayı başlarında eve katıldı ve böylece dördümüz yeni yaşamımızı deneyimlemeye başladık.

***

İlk iki ay benim için büyük oranda dinlenerek ve pek bir şey yapmayarak geçti. Göçebelik ve sırtımda çanta halleri gerçekten de çok yormuş beni ve bir süre ihtiyacım olan tek şey “durmak”tı; ben de öyle yaptım, durdum. Yemek, bulaşık, temizlik gibi ev işleri; bir de Bülent'le birlikte oluşturduğumuz ve Burcu geldikten sonra birazcık büyümüş olduğumuz mini bahçeyle ilgilenmekten başka pek bir şey yapmadım. Diyorum ya, bol bol durdum. Çok okumadım, pek yazmadım da. Ancak ilerleyen günlerde, buradaki yeni hayatımı(zı) aktarmak, paylaşmak için yeni bir blog¹ açtım.

¹ <http://candircandir.blogspot.com>

Şimdiyse, araya haziran mektubunu sıkıştırmak istiyorum:

İçimden Sohbetler'den – 04.06.2014 – **Destekçilere mektup vol.9**

Dostlar selamlar,

Bu mektubu Muğla, Dalyan yakınlarından, Çandır köyünden yazıyorum. Güzel gelişmeler var hayatımda, bunları paylaşarak başlayayım. (...)

Diğer bir paylaşım başlığım, kafamda dönen, sizlerden (ve tabii yeni kişilerden) para istemeyi durdurma konusu. Şimdi geçtiğimiz ayki mektubumu da okudum, orada da bu konuya değinmişim. İçimde bunu durdurmaya yönelik bir şeyler var(dı) nereden geldiğini bilemediğim.

Yine akıyor yazı...

Demeye çalışıyorum ki bir yandan ucundan kıyısından para kazanmaya başlamış olmam, diğer yandan da nereden geldiğini bilemediğim bir hissiyat nedeniyle bu "şey"i durdurmaya çok yakın hissediyordum. Hatta dün akşam Begüm ve Bülent'le konuşurken, bu mektupta o şekilde bir duyuru yapmaya epey yakındım. Sonra gece yattığım yerde kafamdaki düşünceler ve içimdeki hissiyatlar derlendi toplandı ve buna gerek olmadığını gördüm. Henüz maddi olarak ayakta duramıyorum ve hayatımın yeni bir evresine geçiyorum, hatta geçtim; dolayısıyla dileyenlerin bunun bir parçası olmasını durdurmak için çok da geçerli bir nedenim yok aslında. Maddi olarak ayakta duramama konusu elbette ki benim tercihlerimden kaynaklanıyor bu arada fakat ben tamamen para kazanmak için çalışmama konusunda ısrarımı sürdürmek niyetindeyim.

Bunun kendiliğinden, fazladan bir çaba sarf etmeden gerçekleşmesini istiyorum ve gerçekleşmeye de başladı. Sürekliliği olduğu anda da zaten böyle bir destek isteme ihtiyacım ortadan kalkmış olacak.

Sanırım dönüp dolaşıp hâlâ bu destekleri hak ettiğim konusunda kendimi ikna etmeye ihtiyaç duyuyorum, bundan bu kararsızlıklar. (...)

Gelelim mayıs ayı bilançosuna...

Bu ay toplam destek biraz daha düştü (zaten bana bu işi bitirmeyi düşündüren bir sebep de bu galiba) fakat Mayıs ayında ikincisini gerçekleştirmiş olduğumuz *Hayatı "Kut"layalım* atölyesinden de bir şeyler kazanınca yine artıda bile kapadım ayı. ((:

Sizlerden gelen : 215 TL
 Kazandığım : 285 TL
 Toplam : **500 TL**
 Harcama toplamı: **427,30 TL**
 Kalan : **72, 70 TL**

Mayıs ayı böyle kapandı ve bu 72,70 TL şimdilik herhangi bir yere gitmedi. Önümüzdeki günlerde sahibini bulabilir. Bu arada nisan ayında epey bir fazla vermişim, bunun bir kısmını dağıtmayı başardım: Bizim atölyeye gelmek isteyen İlay'a 20 TL, perküsyon çalan Berna'nın kitle fonlama kampanyasına 30 TL gönderdim; Anadolu Jam 2014'ün kitle fonlamasına da 100 TL göndereceğim. Kalan kısım ise şimdilik bende duruyor.

Çok uzattım ama bir-iki bilgi daha paylaşım var: Ekimden bugüne toplamda 4.530 TL göndermişsiniz bana. Ekim harcamalarımı not etmemiştim ama kasımdan itibaren 3.117,52 TL harcamışım; kalan kısmı birileri ile paylaşmışım, bir kısmı da bankada hesabımda kalmış.

Bir de hep toplam miktarı paylaşıyorum ama ay-ay kaç kişiden para geldiğini de merak ettim ve sonuç şu şekilde: Ekim-25, kasım-25, aralık-28, ocak-27, şubat-14, mart-19, nisan-12, mayıs-10.

Sonuç olarak şimdilik devam... İsteyenler yaşamaya çalıştığım -ve bugünlerde şekil de değiştiren- hayatıma maddi katkı sunmaya devam edebilir. Ama tabii ki kimse kendini buna mecbur hissetmesin.

Ama iyi ki varsınız yahu...

Emre

O sıralar hemen her ay, para isteme konusunu tekrar masaya yatırıyordum. İçimde bir yanımdan istemekten ve sürekli alıyor olmaktan dolayı zorlansa da diğer yanımdan her seferinde ağır basıyordu. Beni

ikna eden nedenleri o yazıda yazmamıştım, zira yazacağım şeylerin beni çok kendini beğenmiş göstereceğinden endişelenmiştim. Çünkü içimden geçenler aşağı yukarı şu şekildeydi:

Zaten yeterince cesur bir karar alarak kendimi önce yollara atmış, sonraysa topluluğun kollarına bırakmıştım. Bütün bu süreçte hayatımdaki hemen her şeyi sorguluyor ve *içime* uymayan her şeyi değiştiriyordum. Bunla kalmayıp sürekli yazarak insanları da sorgulatmaya, kendilerine bakmaya teşvik ediyor, yaşadıklarım ve yaptıklarımınla birçoklarına ilham veriyordum. Bu süreçte topluluğa yapmış olduğum hizmetin yanında, bana destek olmak isteyenlerden ayda gelen üç yüz - beş yüz liranın lafı mı olurdu? Düşüncelerim şu anda da çok farklı yerlerde değil, doğrusunu söylemek gerekirse. Yani geçimimi bu şekilde sağlamayı hak ettiğimden yana şüphem yok. Modern dünya bakış açısından bakınca durum öyle görünmüyor olabilir ama ben kendi bakış açımına göre yaşamaya çalışıyorum ve bundan taviz vermeye niyetim yok. Kaldı ki topluma ciddi anlamda hizmet ettiğimi düşünüyorum olmam bir yana; öyle olmasa ne yazar! Hem hak etmek de ne ola? Buna kim karar vere? Böyle zorunluluklar olmasın istiyorum dünyada. Madem –henüz– devletli bir sistemde yaşıyoruz; devletlerin, vatandaşların asgari ihtiyaçlarını karşılamaları gerekiyor. Bunca vergi toplayan devlet, bütün o paraları çarçur etmekten neden vatandaşlarının asgari yaşam düzeyini garantiye almaz?

Ama bundan da iyisi ve bana göre ideal olanı, daha önce de yazdığım üzere, kendine yeten toplulukları kurmaya başlamamız. İnsana yakışan bir yaşamı, kendine yeten bir topluluk içinde yaşayabileceğimizi çok kuvvetli bir şekilde hissediyor ve hatta biliyorum. Öncelikle gıda ve su güvenliğini, sonra da ihtiyaç duyduğu diğer ürünleri kendine sağlayabilen bir topluluğun parçası olmaktan daha güzel ne olabilir ki? Bu toplulukta gıda yetiştiren de olacak, marangoz da, demir ustası da, -mümkünse gerçekten ihtiyaç duyduğumuz diğer ürünleri üreten- diğer bütün ustalar ve zanaatkarlar da... Her türlü sosyal ihtiyacımızı da karşılayacağız orada. Birbirini tanıyan ve sevgi ilişkisi ile birbirine bağlı olan bu toplulukta barış içinde yaşayıp gideceğiz işte kısacık hayatımızı. **Gerçekten de, böyle bir hayat sürmek varken ve çok ama çok mümkünken, yaşıyor oldu-**

ğumuz kâbusu devam ettirmek istiyor muyuz? Ben istemiyorum ve hayalim bu hayatı kurmak. Ama herhangi bir hırslımın ve acelemin olmamasına dikkat etmeye çalışıyorum. Her ne kadar bazen sabırsızlanıyor ve her şey hemen olsun istiyorsam da bunun uzun bir süreç olabileceğinin, ayrıca tam anlamıyla kendine yetmenin o kadar kolay olmadığını farkındayım. O yüzden küçük adımlar atıyorum/atıyoruz, doğru zamanda. Önümüze güzel fırsatlar çıktıkça ilerliyoruz ama sindire sindire, acele etmeden... Şu anda kırsalda, dört kişilik mini bir topluluğuz, bir sonraki adımımız muhtemelen büyükçe bir arazide daha fazla sayıda kişi ile bir hayat kurmaya başlamak olacak; sonrasında da edindiğimiz bilgi ve beceriler arttıkça ve topluluğa yeni insanlar eklendikçe, kendine yeterliğe her geçen gün daha da yaklaşacağız. İşte böyle, adım adım!

***

Temmuz ayı geldiğinde hayat gerçekten harika gidiyordu.

İçimden Sohbetler'den – 03.07.2014 – **Destekçilere mektup vol.10**

Malum işte, aybaşı mektubusu...

Not: Ayın yeni destekçisi Burak Dindaroğlu!

Selamlar,

(...)

Çandır'da hayat çok keyifli geçiyor, güzel de bir topluluk olduk bence. Şaka maka 40 güne yaklaştı buradaki günlerim. Ve her şey çok çok yolunda gerçekten. Çok güzel beslendiğim, Dalyan'a sadece haftada bir ya da iki kere (cumartesi günleri pazar, çarşambaları ise *çigong* için) gittiğim, onun dışında hep köyde kaldığım otuz küsur gün. Hatta haftada bir-iki gidişler bile zor geliyo, biliyo musunuz? Bana kalsa hiç çıkmıcam, kapadım kendimi buraya ((:

Peki başka başka neler yaptık/yapıyoruz? Evin arkasındaki alanda bir bahçe oluşturduk ve bir şeyler ektik mesela, bir gün yeni bir domates daha çiçek açıyor, bir gün patlıcan; kabaklar büyümeye başladı zaten çoktan. Ha bir de Haziran'da yetişmez dediler ama

bir sürü roka ektik ve bir hafta on gündür ye ye bitmiyor rokamız. Pek bereketli... (Begüm yetiş!)

(...)

Bugün Bülent, üç gün önce de Burcu İstanbul'a gittiler; Begüm zaten epeydir yok, dolayısıyla an itibariyle yalnızım evde...

Başka başka... Scrabble oynayıp duruyoruz bu arada, fena sardı; sonra Mesut'un getirdiği 6 Nimmt adlı adrenalin dolu oyunu oynadık birkaç kere, bir de bir kerecik pis yedili oynadık. İki kere Karia yolu üzerinden Ekincik'e doğru yola düştük ve iki farklı koyda denize girdik (ikinciye kaybolunca keşfettik ama nasıl güzeldi biliyor musunuz, gelenleri götürücem oraya, söz); bir kere de Mesut'un arabasıyla gittiğimiz Ekincik merkezde denize girdik. Ha bir de iki hafta önce komşunun odunlarını toparlamaya yardım ederken büyükçe bir tanesi ayağıma düştü ve epey uf oldu. Neyse ki Burcu ve teyzesinin yardım ve homeopatik ilaçlarıyla normalleşti epey durum. Birkaç güne bir şeyim kalmaz sanırım, umarım...

Bir de yazmak istediğim kitaba yoğunlaşmaya başladım tekrar. Hızlı ve güzel ilerliyor gibiyim, bakalım nereye varacak...²

(...)

Bir yeni destekçinin olduğu ve yedi kişiden (evet, destekçi sayısı epey düştü) bana destek ulaştığı Haziran ayında toplam 357,70 TL geldi; buna karşılık olarak 304,65 TL harcama yaptım. Kalan 53,05 TL'yi ise kiraya destek olmak üzere Begüm'e vereceğim.

Bu arada Mayıs ayında artan 72,70 TL'yi göndermek istediğim biri var ama iletişim bilgilerine ulaşma konusunda muvaffak olmadım henüz. Hatta mini bir kampanya bile başlatasım var Kazım Abi³ için ama kendisine ulaşamadığım için beklemede. Denemeye devam edeceğim... Bilgisi olan varsa yazabilir mi bana?

2 İkinci kitap yazma denememdi ve bir yere varmadı, üçüncü denemeye zemin oluşturdu. (:

3 Kamuoyunda *Yurttaş Kazım* olarak bilinen Kazım Delal, Rize'nin Salarha Vadisi'nde kurulmak istenen hidroelektrik santrali projelerine karşı dava açabilmek için ineğini satmıştı. 72,70 TL'yi ve gönüllü dostların desteklerini gönderebilmek için Kazım Abi'ye ulaşmayı denedim ama muvaffak olmadım.

Şimdilik bu kadar, ekte birkaç da fotoğraf paylaşıyorum bu sefer...
Çok çok sevgiler,
emre

Bu arada keyifli hayatımızı, bizi ziyarete gelen dostlarımızla da paylaşıyorduk. Ne de güzel oluyordu.

***

O kadar keyifli, o kadar huzurlu ve mutluydum ki sıkça duyduğum “çok cesursun” gibi sözlere takılmaya başlamıştım. Dünyada cenneti yaşamak mıymış cesurluk?

İçimden Sohbetler’den – 20.07.2014 – **Kim cesur, kim ekstrem**

Bana seçimlerimden ötürü çok cesursun falan diyorlar, varsın desinler de kim cesur acaba?..

(...)

Kelle sayısı hesabı yapılırsa ben ve benim gibilerin cesur, ekstrem vs. oldukları söylenebilir belki ama **gerçeklik** üzerinden bir değerlendirme yapılırsa asıl «ötekilerin» cesur, ekstrem, falan filan oldukları net bir şekilde ortaya çıkıyor, bana kalırsa.

Küçük bir karşılaştırmalı değerlendirme yapmak istiyorum, sonrasında takdir sizin, jüri sizsiniz. Bunun için ekstrem örneklerden kendimle şehirli bir orta sınıf kişisini karşılaştıracamım. Hatta çok uzağa da gitmeye gerek yok, kendi birkaç yıl önceki halimi ele alabilirim.

Emre VS. Emre’nin birkaç yıl önceki hali, yani **Emre***.

Emre’nin ortalama bir günü şu şekilde geçiyor: Sabah altıda uyanıyor (erken kalkmaya yeni yeni alıştıyorum kendimi) ve ilk iş olarak bahçeye gidiyor. Domatlar, patıcanlar ve diğerleri ne âlemdeler gözlüyor, bazen büzüşük dalları ve otları temizliyor. Sulama ihtiyacı varsa bahçeyi suluyor (bazen de akşamları yapıyor bu işi), bahçeden roka, biber vs. topluyor. Sonrasında bugünlerde ihmal etmeye baş-

ladiysa da çigong, yoga vs. ortaya karışık sabah egzersizi yapıyor. Sonrasında odun ateşini yakıyor ve çay suyunu koyuyor. Çay demlenirken zeytin, peynir, domates, tabii ki tahin pekmez (tp!) ve diğer arkadaşları çıkarıyor, yavaş yavaş, yayıla yayıla afiyetle yiyor. Akşam kadar geçen sürede kitap okuyor, biraz internete giriyor, bu aralar daha seyrek olsa da yazıp çiziyor, en az bir kez daha bahçeyi ziyaret ediyor, yemek yapıp yiyor. Öğle saatlerinde siesta yapası geldiğinde hiç itiraz etmiyor ve gözlerini kapıyor. En güzel yanı da canı hiçbir şey yapmak istemiyorsa hiçbir şey yapmıyor. Bahçeyle ilgili işler haricindeki hiçbir iş elzem değil zaten ve kaldı ki şimdi hepsini tek başına yapıyormuş gibi anlatsa da dört kişi yaşadıkları için bütün bu işler de bölünüyor aslında. Hangisini, ne zaman yapmak isterse; onu, o zaman yapıyor. Çok cesurca, çok ekstrem değil mi(?) Bunların yanı sıra film izliyor, toplulukdaşlarıyla ve gelen giden dostlarla Scrabble, iskambil ve muhtelif oyunlar oynuyor; evdeki suntaları dolaba ve kitaplığa dönüştürüyor; -hava çok sıcak olduğu için şu sıralar nadiren- ormanda yürüyüş vs. yapıyor, arada bir denize giriyor; e akşam olunca da yine yemektir, muhabbettir gidiyor işte.

Emre'nin hayatında hafta sonu - hafta içi kavramları yok. Sadece sebze meyve ihtiyacını karşılamak için cumartesileri kurulan "pazar"ı takip etmesi, çigong yapmak istiyorsa çarşamba günü günlerden çarşamba olduğunu hatırlaması yeterli. Yemek saati, mola gibi kavramlara da yer yok; dedim ya canı ne zaman isterse o zaman yiyor, ne zaman ve ne kadar isterse o kadar çalışıyor. Bu arada sürekli temiz hava soluyor, her yer ağaç burada.

Emre, temel ihtiyaçlarını karşılamanın ötesinde paraya gereksinim duymuyor. (Topluluğun küçük bir bahçesi var, tez vakitte temel ihtiyaçlarının büyük kısmını kendisi üretmek istiyor.) Yani yeme-içme masrafları haricinde pek de masrafı yok aslında. En büyük lüksü ise vazgeçemediği tahin ve bol bol yemeyi sevdiği beyaz peynir. Aylık toplam harcaması ise 300-400 TL. Bu paraya bir süredir dostları sayesinde ulaşıyor ama çeşitli yollardan para kazanmaya da başladı. Kaldı ki ayda ortalama altı-yedi kere birilerinin bahçesinde çalışsa yine kazanır o parayı. Ve ayrıca gıda üretimini öğrendikçe ve uyguladıkça bundan bile çok daha az paraya gereksinim duyacak.

Gelelim Emre*’ye. Emre*, haftanın beş gününü sabahtan akşama kadar ofiste veya ofis dışında çalışarak geçiriyor. Sabahları zar zor uyanıyor ve istemeye istemeye gidiyor işe. Cuma günlerini çok seviyor, pazar öğleden sonradan itibaren çöken iç sıkıntısından ise hiç haz etmiyor. İş yeri stresi, iktidar ve ego mücadeleleri içinde çok yorulduğu için akşamları genelde yorgun hissediyor. Aynı nedenlerden dolayı kafayı dağıtmak için haftada en az birkaç kere alkolden destek alıyor. Hafta sonlarında ise kendini “bir şeyler” yapmak zorunda hissediyor ve renkli planlar yaparak hayatına tat katmaya çalışıyor. Bu arada bir sürü ambalajlı ürün tüketmek zorunda kalıyor ve her gün bir poşet çöp atıyor. Beton binaların ve araba egzozları içinde nefes aldığını sanıyor ama aslında başka bir şey yapıyor. Hayatındaki birçok ilişki çok yüzeysel, çünkü herkes kendi derdinde. Evet, herkes dertli bu hayatta! Zorunluluklar var, yapılması gerekenler, geleceği düşünmek durumunda olmaları. En önemlisi de çokça “ama” var hayatında. Bir sürü şey yapmak istiyor aslında “ama”...

Ne kadar kazanıyorsa o kadar harcıyor. Yapılacak o kadar çok şey var ki para harcamak çok kolay. Yapılan bu “şeyler” pek de tatmin etmiyor aslında. Ama tükettikçe mutlu olduğun yanılmasına girmek çok olağan. E, herkes böyle yapıyor di mi ama...

Biliyorsunuz işte, konuşurmayın beni...

Çok basitleştirerek anlattım ama anladınız siz. Tüm bunların ışığında kim cesur, kim ekstrem acaba? Bi’ daha düşünürerin bence.

Dipnot: “Cesur”, “ekstrem”, “marjinal” gibi sıfatları gururla taşıyırım, ayır. Yani bunları kötü şeyler olarak algılıyor değilim, bilakis hoşuma da gitmiyor değil... Ve fakat burada cesur olan ben değilim, valla değilim.

Dünya bir şekilde dönüşecek, güzel bir yer hâline gelecekse, bunu biz *ekstremler* sağlayacağız gibime geliyor. Dönüşmeyebilir ve bu tepetaklak gidişatı durdurmadığımız için daha fazla acı çekebiliriz. Ama işte, bana kalırsa, ya biz gerçekleştireceğiz bu dönüşümü ya da hiç olmayacak. Ben kendi adıma elimden geleni yapıyorum, olacak her şeye de hazırım.

İçimden Sohbetler'den – 24.07.2014 – **Ekstremlerin kritik rolü**

“Bizler”i dünyamızda kritik öneme sahip bir yere koyuyorum ve bunu yaparak egomu mu beslediğimi sorguluyorum. Fakat hayır, bence gerçekten de -iftiharla- artık iyice aralarında hissettiğim bir grup “ekstrem” insanın durduğu yer, hayatlarını ne şekilde sürdürmek istedikleriyle ilgili eylemleri ve hayalleri nedeniyle, gezegensel dönüşüm ve iyileşme için çok önemli.

Şekil değiştiren, büyüyen ve gelişen (!), karmaşıklaşan dünyamızda bir çeşit geriye dönüş ve küçülme kaçınılmaz görünüyor; çünkü her şeyden önce, bu geriye dönüşün yaşamdan keyif almanın gerçek anahtarı olduğunu fark ediyoruz birer birer. Ayrıca artık çok iyi bildiğimiz üzere, dünyadaki kaynaklar da her geçen gün istek ve ihtiyaçlarımızı karşılamak için yetersiz kalıyor.

Ekolojik ve toplumsal sıkıntıların hemen hepsini bin yıllardır şekillenmekte olan medeniyete bağlıyor, dolayısıyla hayata bir bütün olarak başka bir paradigmadan bakmamız gerektiğini düşünüyorum. İşte o başka paradigmayı da “biz”lerden başkası oluşturamaz. Batının iyi yanlarını alır, bunları geleneksel bilgilerle harmanlarsak bu işi kıvırırız. Örneğin sosyal medya çok mühim. Gerek toplumsal direniş ve diğer olaylarda iletişimimizi sağlaması, gerekse kırsala dönüş yolculuğunda bilgi ve heyecanımızı paylaşmamızı, birbirimize güç ve ilham vermemizi sağlaması açılarından çok kıymetli buluyorum. Bu yazıları da sosyal medya sayesinde bu kadar insanla paylaşabiliyorum. Ne mutlu! Güneşten elektrik üretmemizi sağlayan şey de teknolojinin ta kendisi mesela; suları borulara hapsetmeden, madenlerde kimselerin ölmesine yol açmadan elektrik üretebiliyoruz bu sayede. E bütün bu yenilikleri hayata geçirecek, yeni ve yeşil teknolojiyi kullanacak, sosyal medyayı kullanarak örgütlenecek ve paslaşacak kişiler yine biz ekstremlerden başkası değil. Modern hayatın içinde bin bir zorlukla yaşayanlara örnek olacak, onlara ilham verecek (yani onları yoldan çıkaracak) olanlar da yine bizleriz.

Medeniyet bir yana, kırsala bakınca da sıkıntılar mevcut. Zaten medeniyet ve anlayışı buralara da fazlaca taşmış sağ olsun. Dalayan pazarında köylü pazarcılarla sohbet neyim ediyoruz, bazen neyi nasıl yetiştirmemiz gerektiğini falan soruyoruz da şöyle yo-

rumlarla karşılaşıyoruz bugünlerde: “Yaa işte 50 kuruş zaten, ne uğraşican maydanozla?”, “Patlıcanın kilosunu halden 25 kuruşa alırsın, sulama için harcadığın suya değmez” vs. Kendi yediğini üreten, toprakla birlikte yaşayıp giden köylüden bile bunları duymak iyi gelmiyor bana. Kendi besinini üretmenin güzelliğini ve önemini benden çok daha iyi bildiklerini sanıyorum aslında ama ne bileyim işte... Diğer yandan biliyorum ki bizim şehirli kokuşmuş hayatlarımıza, pvc pencerelerimize, çikolatalarımıza, gofretlerimize ve migroslarımıza özeniyorlar. Elbette ki fena hâlde genelliyorum şu anda, farkındayım ama birçok yerde gözlemlediğim veya duyduğum yaklaşımlar bunlar.

Aynı köylüler ciddi bir bilgi birikimine ve tecrübeye sahipler tabii ki ve bunları aktarmaktan hiç imtina etmiyorlar. Hatta bir yandan gariplerine gitse de bir yandan hoşlarına gidiyor bizim bu yönelimimiz. Kentten köye geri dönüşler arttıkça buradaki hayatın kıymetini daha fazla anlayacaklarını ve daha az göç vereceklerini görmek için de müneccim olmaya gerek yok.

Yani ne modern hayatın içinde debelenen dostlarımızla aynı yerdeyiz (ama birçoğumuz aynı yerden geliyoruz ve neler yaşadıklarını çok iyi biliyoruz) ne de köylülerin bıkkınlığını taşıyoruz. Tam anlamıyla bir köprü vazifesi görüyoruz sanki. Modern hayatın kofluğunun, içi boşluğunun da farkındayız; kırsalda kurulan hayatların da çok kolay olmadığını ve birçok fırın ekmek yemeden buradaki işleri tam anlamıyla kotarmanın mümkün olmadığını da... Ayrıca çeşitli fırınların ekmeklerini yiyoruz. Anadolu'nun kadim bilgilerinin de peşindeyiz, permakültürün bilgi ve nimetlerinden de faydalanmaya çalışıyoruz. Paylaşımdan, ilhamlaşmalardan çok besleniyoruz ve çok hızlı ilerliyoruz.

Dünyada bir dönüşüm olacaksa, bunu bu ekstremler sağlayacak.

Not: “Biz-biz” diye bahsettiğim ekstremlerin içinde epey yeni, deneyimsiz, bilgisiz bir adamım ben. Ama her geçen gün öğreniyor, hiç yapmadığım bir şeyin daha ucundan tutuyorum. Bir yıl önceki hâlimle karşılaştırdığımda geldiğim nokta beni çok heyecanlandırıyor. Bu yolu açanlara ve ilham verenlere de bu vesileyle selam olsun.

Biz ekstremlere biçtiğim *kritik rol* konusundaki düşüncelerim bugün iyice kuvvetlendi. Köyde yaşayageldiğim zaman zarfında tekrar tekrar hissediyor, gözlemliyorum yukarıda yazdıklarım benzer şeyleri. Medeniyet(!)te olan bitenin tam bir hayal kırıklığı olduğunu ise zaten yakinen biliyorum. Doğaya âşık olan veya olmaya başlayan, gerek gıdasını gerekse diğer ihtiyaçlarını elleriyle üretmenin hazzını alan ekstremlerin yaşadığı dönüşüm öylesine kuvvetli ki bu dönüşümün dünyayı etkilememesi mümkün değil.

Son yıllarda iyice ivmelenen kırsala dönüş hareketinin, bir çeşit *moda* olmanın çok ötesinde olduğunu düşünüyorum. Hayattan gerçek anlamda keyif almanın, her şeyden önce kendine ulaşabilmenin, doğadan uzakta mümkün olabileceğine de pek inanamıyorum artık. Ama biliyorum ki bunu duymak ya da okumak yeterli olmuyor. Ancak bir kere bu hayatı deneyimlemeye başlayınca, kolay kolay geri dönüş olabileceğine de inanmıyorum. Şimdiye kadar geri döneni görmedim zaten. Tek yön gidiş olan bir yol bu, galiba. Sadece bu yola çıkanların tam olarak anlayabileceği...

“KOLEKTİF YENİ” DENEYİ BİTERKEN...

Günler keyifle ve göçebe günlerin genel yorgunluğundan sıyrılarak geçerken ağustos ayının mektubu geldi çattı ki bu, son bir önceki mektup oldu. Aşağıda okuyacağınız üzere, aylardır kıyısından döndüğüm kararı alarak ağustos sonu itibariyle “deney”i bitirmeye karar verdim:

İçimden Sohbetler’den – 06.08.2014 – **Destekçilere mektup vol.11**

Selamlar efen’imler,

İki-üç gündür elimi klavyeye atıp atıp başlayamıyorum mektuba, denedim denedim olmadı. Bunun en önemli nedeni galiba yaza-

cak, paylaşacak çok şeyimin olması ve buradan neyi aktaracağımı bilememem. Bir de birkaç aydır içimde yanıp sönen "acaba bu 'deney' miadını doldurdu mu?" sorusunun hâlâ yanıp sönmemesi ama bir türlü netleşmemem.

Ben iyisi mi doğrudan hesap-kitap paylaşımına gireyim, gerisi kendiliğinden aksın. (umarım)

Temmuz ayını epey ekside kapadım dostlar. Bunun bir nedeni gelen destek miktarının, tarihin en düşük miktarı olmasıysa diğer nedeni de bir kuple olsun artan harcamalarım.

Sekiz destekçinin toplamda 258,05 TL vermiş/göndermiş olduğu bu ayda harcama toplamım 471,25 TL'yi bulunca **213,20 TL** açık vermiş oldum. Olsun varsın, sıkıntı yok.

Bununla birlikte son zamanlarda bu konuyla ilgili epey bir kişiyle konuştum, olumlu/olumsuz eleştirileri dinledim, yazıştım, tartıştım... Alma-verme dengesi, sürdürülebilirlik, bunun etik bir şey olup olmaması vs vs. Tüm bunların sonucunda yapmakta olduğum şeye inancım ve güvenim ciddi anlamda tazelendi aslında.

Fakat yine de...

Yine de bu 'iş' heyecanından bir şeyler kaybetti sanki. Son aylarda düşen destekçi sayısı ve toplam aylık miktarlar bunun önemli bir göstergesi. Ben bu "deney"i tekrar tekrar duyurmadığım, kendimi anlatmaya çalışmadığım takdirde böyle de devam edecek gibi ama iki yıldır kendimi sürekli anlatmaktan yoruldum biraz. Ve zorlanıyorum da... Çünkü günümüzün kavramlarıyla günümüze hiç uymayan birtakım değerleri, fikirleri anlatmaya çalışıyorum ve evet, azıcık yorucu...

Ve bu kendimi anlatma sürecinde ister istemez, kendimi beğen-dirme, ne kadar güzel şeyler yaptığımı anlatma gibi işlere girmek durumunda kalıyorum ve şu sıralar bunu yapmayı da istemiyorum. Gören görsün, fark eden etsin istiyorum. Ben sadece «ol»-ayım, gerisini akışa havale edeyim...

Bir de şu var, paylaşmak istediğim: Harcamalarımı paylaşıp duyuruyorum ya; paylaştıkça daha aza, daha da aza indirme yönünde kendimi zorlamaya başladığımı, bunun bir çeşit cimriliğe, para harcama korkusuna dönmeye başladığını gözlemliyorum birkaç

aydır. Sürekli olarak üç kuruşun hesabını yapar buluyorum kendimi ve bundan da hoşnut değilim. Bunu yapma nedenim parasız kalma korkusu falan da değil bu arada, egosal bir durum. "500 TL ile yaşıyorum!" , "Hayır hayır, 400 de yetiyor!" , "Vay be, 300'e düşürdüm..." vs. İşte bunlar hep ego.

Evet evet, cümleler kendiliğinden aktı ve sonuca bağlandı zaten. ([: **Ağustos ayının sonundan itibaren buna son vereyim ve belki başka bir şekle büründüreyim istiyorum.** Aklımda bir şey var ama yaptıktan sonra haber edeyim, olma mı?

Ve bu ayı da mümkünse bir miktar artıda kapatayım isterim. Blogda paylaşırken yeni kişilere de sesleneceğim galiba ama sizlere de bu son ay için çağrıda bulunmuş olayım. Deneyin son ayını ne kadar yüksek bir meblağ ile kapatırsam benim için o kadar iyi olur ve biraz elim rahatlar. **İçinde bana tekrar destek olma heyecanını taşıyanlarınızın kapısını -şimdilik- son bir kez çalmış olayım.**

Sevgiler, kucaklar...

Bu mektubun üzerine çok güzel geri dönüşler aldım ve bunlar pek güzel, çok özel hissettirdiler. Özellikle de Uygar'ın mektubundan kocaman bir alıntı yapmak istiyorum buraya. Gözlerim doldu okurken. Hâlâ da her okuyuşumda içim bi' hoş oluyor...

7 Ağustos 2014 – Uygar'dan mektup

Selam Başkan (:

Mailinin konusunu gördüğüm anı anlatayım. Gerçek olsun istemedim. :] Sondan bir önceki mektup, şaka olmalıydı, hemen okudum, hızlıca okudum, hatta o kadar merak ediyordum ki, bazı yerleri atlayarak sonlara doğru geldim ve "bitmedi aslında ben şunu şunu demek istedim" diyeceğin cümleyi aradım ama gerçekten de bitiyormuşçasına yazmışsın. :/

"Acaba bu deney miadını doldurdu mu?"

Ben, bu deneyin miadı olmadığını düşünüyorum. Sen orada, hayatına açık verme sıkıntısı olmadan devam edebildiğin sürece de-

ney zevkli bir şekilde devam ediyor. Yaptığın şeylerin muhtemelen çok küçük bir kısmını görsem de, ne kadar güzel şeyler yaptığını biliyorum, hissediyorum ve senin bu güzel şeyleri yapmaya devam etme ihtimalini, benim görme ihtimalimi, ara ara girip blog'daki yazılarını okuma ihtimalimi, köyünde seni ziyaret etme ihtimalimi seviyorum. Dolayısıyla son bir kez çalmış olma lütfen, hatta sen kapımızı çalma, biz isteyenler desteğimize devam edelim.

Sen sevdiğin konular üzerinde yazmaya devam edip, paylaşımlar yaparak, fikirlerini paylaşmaya devam ederken, ekstra başka bir işe girmeden, iş olarak tanımlanan bir konu için efor harcamadan para kazanabiliyor olursan, işte o zaman deney miadını doldurmuş olur. İşte o zaman ben ancak desteğimizi kesiyoruz ama Emrecim kaynak sıkıntısı yaşamayacak, içim rahat diyebilirim.

Deneyin son ay olduğuna hâlâ inanmıyorum ama çağrına uyup yarın sabah çok cüzi bir destek yapacağım. Ki bunu yaparken bile acaba bu ekstra desteği yapmasam, önümüzdeki aylarda deneyine devam eder mi diye düşünüyör olacağım. (: Lütfen devam etsin. Ya da başka bir şeye dönüştüreceğinden bahsetmişsin, lütfen o başka bir şey ile destekler artsın.

Egosal durumuna gelirse, senin 100 lira eksik harcama, bir ay 200 diğer ay 500 ile kapatman, destekçilerinden biri olarak beni şaşırtmıyor. "Geçen ay 500'dü, bu ay 200 oldu wuhuuu!" demiyorum asla, 200 harcama ile kapattığında da 500 harcama ile kapattığında da biliyorum ki o ay için minimum harcama ile kapattın. Ha 200 olmuş ha 500, dolayısıyla bunu bir ego savaşı hâline getirmemeni ümit ediyorum. Üç kuruşun hesabını yapmadığında da 300-500 ile kapatacaksın bence zaten, dolayısıyla yapma lütfen. (:

Gelelim bana, (...)

Bir de sevgili Murat'ın güzel cümlelerinden ufak bir alıntı:

6 Ağustos 2014 – **Murat'tan mektup**

Fotoğraflardan keyifli olduğunu, yerini bulduğunu ama akışta kalmayı başardığını görüyorum.. Flu'lar netleşmeye başlamış..

Senin, modern zamanın çarklarından çıkılabileceğini gösterdiğin deneyim; hem sana hem de seni takip eden yakın uzak dostlarına çok şeyler öğretti. Öğretmeye devam ediyor.

(...)

Tam da hayırlı güzel bir fonlamaya dâhil olduğum için sevinirken son bulacağından bahsediyorsun. En azından herhangi bir ihtiyacın olduğunda hiç tereddüt etmeden, ilkokul sıralarındayken sıra arkadaşından silgi isteme rahatlığında, yine armağan isteyebileceğini; elimden geldiğince destek olacağımı bilmeni isterim.

“Silgi isteme rahatlığı”! Benzetmenin güzelliğine bakın!

***

Deney bu şekilde son bulmaya doğru ilerlerken, temmuz sonundan itibaren hayatıma tekrar hareket ve seyahatler girdi. Önce bayramda Alanya’ya gidip geldikten sonra ağustosta Gelibolu’da gerçekleştirdiğimiz bir buluşmada yer aldım. Barış Köyü buluşmalarının bir türevi idi bu ve bu konuda yol almış/almamış olsun, kırsalda yaşamaya dair niyetleri olan kişileri bir araya getirmişti. Güzel, verimli ve eğlenceli geçen birkaç günün sonrasında köye döndüm ancak sadece birkaç gün sonra istikametim yeniden Çanakkale’ydi, hem de harika bir sebeple.

Dostlarımız Bülent ve Neslihan nihayet aradıkları yeri bulmuşlardı ve satın almış oldukları arazi üzerinde bir-iki yıl yaşayacakları geçici kulübeyi inşa etmeye başlamışlardı. Bunu duyan Burcu ve ben, hiç düşünmeden yeniden yola düştük ve on gün boyunca epey sıkı çalışarak, 24 metre karelik küçük ahşap evin büyük oranda tamamlanmasına katkıda bulduk; kalan işleri ise kısa bir zaman sonra hallettiler ve orada yaşamaya başladılar.

Oradaki işimiz sona erdikten sonra, Burcu’yla birkaç günlük küçük bir turneye çıktık: Önce Akçay’daki, sonra -hayatımda gördüğüm en güzel yer olan- Kalkım’daki dostlarımızla birer gün, sonunda da Gelibolu’da, yukarıda bahsettiğim buluşmanın ev sahipleri ile iki gün geçirdikten sonra İstanbul’a gittik.

Ve eylül ayı itibariyle *kolektif yeni deneyi* nihayete erdi.

İçimden Sohbetler'den – 10.09.2014 – **Destekçilere mektup**
vol.12 -ve son-

31 Ağustos itibariyle deney sona erdi. Geçtiğimiz günlerde destekçilere biri minik bir bilgilendirme, diğeri daha uzun bir mektup olmak üzere iki adet e-posta gönderdim. Aşağıya onları kopyalayacağım. Geçen ay "Son ay, yetişin!" deyince on iki yeni arkadaşım daha ucundan tuttu bu deneyin; ikisi isim paylaşmak istemedi, diğeri onu ise: Müge Ayma, Yeşim Şahin, Elif Böcekli, Mahinur Sarıkaya, Filiz Telek, Atakan Doğan, İdil Kışlal, Ramazan Çiftçi, Sevil Durugöl ve Sevim Ergin.

Aynı şekilde, yine son ay olduğu için daha önce destek vermiş olan bazı arkadaşlar son bir kez elimden tuttular, zaten her ay destek olmaya devam edenler ekstraya girdiler, derken aşağıda göreceğiniz -benim için- çok yüksek miktarlara ulaştık ve pek mutlu oldum.

(...)

sonumtrak mektup (;

Dostlar!

"Sonumtrak mektup" diye başladım ama galiba bunu kısa kesip asıl "son" mektubu birkaç gün içinde yazacağım. 31 Ağustos itibariyle deney bitti ya, kaç gündür durumu paylaşmak için içim titreyiyor da fırsat bulamıyorum.

Şimdilik sadece aylık sayısal bilgileri paylaşıp kaçıyorum. Sonrasında hem genel değerlendirme yaparım hem de duygu ve düşüncelerimi yazarım. Çok şey var içimde...

Ağustos ayı için yapmış olduğum son çağrı sonrası epey bir teveccüh gördüm ve pek mutlu oldum. 12 yeni kişinin ve toplamda 29 kişinin desteğiyle 1.112 TL ulaştı bana ve aylık harcamam da 343,35 TL'de kalınca 768,65 TL artıda

kapamış oldum ayı ve şahane oldu. Tam da içimden geçtiği gibi, beni bir süre rahatlatacak bir meblağa ulaştık :))

(...)

işte bu son mektup (sanırım)

Hey hey!

8 Ekim 2013'te başlayan "deney"imiz 31 Ağustos 2014 itibariyle son buldu ve şimdi kutlama zamanı ((: İçimde 1.200 ayrı ses ve hissiyat var söze gelmeyi bekleyen, nasıl bir sentez çıkacak, hiçbir fikrim yok. Ama bilmeden başlıyorum, çoğu zamanki gibi...

Ve yine çoğu zamanki gibi, sayısal verilerle başlamak yazının akışını kolaylaştırır umuduyla başlıyorum bakalım. Birkaç gün önce ağustos ayı bilgilerini vermiştim zaten, şimdi genel bilanço ile ilgili kısa bilgiler gelsin: 11 ayda bana verdiğiniz veya gönderdiğiniz para armağanlarının toplamı 6.398 TL'yi, bu ay dâhil olan 12 yeni kişiyle birlikte bu işin ucundan tutan toplam kişi sayısı ise 58'i bulmuş.

(...) gerçekten aşırı şükran doluyum, bunu belirteyim. Çalışma, üretme vb. konular öyle bir çarpılmış durumda ki adamın teki böyle bir taleple çıkınca "Ohh, biz eşekçi başı mıyız da çalışıyoruz?" düşüncesine sarılma ihtimali çok yüksek aslında. Birçokları da sarılmıştır gerçi, ona da şüphem yok ama diğer yandan bu kadar destek almak da muhteşem. Parasal desteğin çok ötesinde bir destekten bahsediyorum bu arada ama detaylara girip ne kadar ve ne şekilde desteklendiğimi anlatıp egomu şişirmeyeceğim şimdi.

(...)

Tüm hayatım; kolay tanımlanabilir olmayan, ele avuca sığmayan, formatsız bir proje gibi bir şey gerçekten de ve şekli şemali olmayan bir "şey"e böylesine destek almak harika hissettirdi hep, çok güzel bir şekilde sonlandırdığı şu günlerde hâlâ da fazlasıyla hissettiriyor!

Bu arada geçtiğimiz ay “bitiriyorum” dedim ve birkaç kişiden bayağı ciddi karşı çıkış gördüm ve yine mutluktan havalara uçup durdum. Şimdi listeden sıradan bakıyorum da otomatik ödemesini bir süre iptal etmek istemediğini söyleyen İstem; deneyi bitirmemem gerektiğini tekrar tekrar söyleyen ve bunda ısrar eden Betül; “O iş öyle olmaz, biz desteklemeye devam etmek istiyoruz.” diyen Murat, Uygur ve şu anda atladığımı sandığım birkaç kişi daha... Yine gerek destekleyenlerden gerek dışarıdan “Eee, şimdi nasıl olacak peki?” sorusunu soran, meraklanan ve benim için endişelenen dostlar... Pofff! Çok zenginim, çok! (...)

Ama Uygur’a, Murat’a ve diğerlerine söylediğimi buradan da yazmakta bir sakınca görmüyorum. Ben her zaman her türlü armağanlaşmaya açık kalmak, tüm kanalları açık tutmak istiyorum. Dolayısıyla ne bugün ne de beş yıl sonra, bana para veya başka herhangi bir armağan vermek isteyenleri reddederim. Fazla geliyorsa, ihtiyacım yoksa dolaşıma sokarım, ben de başkasına armağan ediveririm, olur biter. Yapmadığım şey de değil nihayetinde (=: Aldıkça daha çok vermeye, verdikçe daha çok almaya başladığımı görüyorum sürekli. Bunu niye durdurayım ki... Velhasıl içinizden geliyorsa durmayınız efem’im. Deneyi bitirmek demek alışverişimizi kesmek demek değil. Ama harcamalarımı takip etmek, kendimle yarışarak her ay daha az harcamaya çalışmak, “bu ay kaç kişi destekledi” sorusunun peşinde koşmak istemiyorum; hepsi bu aslında.

“Eee, şimdi nasıl olacak peki?” sorusunun cevabına gelince... Geçen gün yazdığım üzere bu ay ciddi bir fazla verdim zaten ki o fazla, yaklaşık olarak iki aylık harcamama tekabül ediyor. Bununla kalmadı, ben rakamları paylaştıktan sonra para vermeye, göndermeye devam eden dostlar oldu; bununla da kalmadı, “şimdi paraya ihtiyacın olur senin” diyen babamdan yıllar sonra ilk kez para aldım; yine bitmedi, düzeltisini yapmış olduğum kitabın aylar sonra ancak basıldığını ve parasını (çok bir şey değil gerçi ama

yine yaklaşık bir aylık harcamam) bugünlerde alacağımı, tam da deneyin bitişinden iki gün sonra öğrendim. Yani diyorum ki ben akışa ve hayata güvendiğçe ve hissettiğim doğrultuda yaşamaya devam ettikçe hayat beni ödüllendiriyor zaten. O kadar rahatım ki bu konuda, anlatamam. (:

Ayrıca zaman zaman gerçekleştireceğim(iz) atölyelerden, -mümkünse daha düzenli bir şekilde- düzelti işlerinden, belki yine mini yürüyüş rehberliği vs.den harçlığımın bir kısmını, belki de tamamını çıkarabileceğimi umuyorum. (...)

Ne kadar yazsam yetmeyecek ama çok da uzattım zaten. Tam olarak içime sinmeyen bu son mektubu göndereceğim birazdan. Gerçi konu kısmında görmüş olduğunuz "sanırım"a sığınarak sizlere tekrar yazmaya kalkarsam da şaşırmayın ve benden sıkılmayın, olur mu?

Sağlıcakla kalın, şükran da şükran...

Deneyin bitişini ilan ettiğim son mektubuma Gülelgül'ün verdiği cevabı çok seviyorum ve burada ona yer veriyor, bölümün kapanışını bu kitapta çok emeği geçen sevgili dostumla yapmak istiyorum.

8 Eylül 2014 – Gülelgül'den mektup

Seni okurken; yaşadığın heyecanla birlik, aklındaki fikir coşkusunu aynen algılayıp, hissettim. Yola çıkarken, isim bulamamıştım, o yüzden de adına "deney" demiştim söylemine güldüm. "Ben yaşamayı seçiyorum, köle düzeninin dışına çıkıyorum" diye çıkmamış mıydın yola? Neyi deneyimledin? Yaşamayı... O zaman tek kelimeyle yaptığın ve hâlen yapmakta olduğun yolculuğun adı: YAŞAMAK idi bence.

Kültürün bize yüklediği "yaşamak" kavramında, önden tanımlayıp kucağımıza haritayla bıraktığı büyük büyük "başarılar" olmalı, olmazsa ona "yaşamak" denmez. Sen bu haritayı çöpe atarlardan oldun, yaşamak aslında çok basit bir haz alma halidir ve bunun için çok az şey yeterlidir, bunu gördün ve takipçilerinizi paylaştın. Senin durumun için benim gördüğüm resim bu:))

(...)

BİTİRİRKEN...

Göçebelik bitti, deney bitti ama sorgulamalar, farklı denemeler, yeni hayaller ve büyüyen topluluk hayalleri tam gaz devam ediyor. Görmek istediğim değişimin kendisi oldukça, hayat güzel yüzünü gösteriyor. Geleceğe, bütünsel anlamda, çok büyük umutlarla bakmadığım oluyor ama her hâlükârda elimden geldiğince kendime ve dünyaya hizmet etmeye devam ediyorum. Hayatımın her anında, -aslında herkes gibi- yapabildiğim en iyisini yapıyorum ve hayatın karşım(ız)a çıkaracaklarını kabul ediyorum.

Umarım ki bu kitap, okuyanların yüreğine dokunur ve herkes ihtiyacı olanı alır; kimisi yeni bir bakış açısı, kimisi cesaret, kimisi ilham...

Bu kitaba son noktayı koyduğum günler itibariyle, Çandır'daki hayatımız devam ediyor. Burada cenneti yaşıyorum ve sürekli şü-

kür hâlindeyim. Harika bir köyde, ormanın içinde; çok sevdiğim dostlarımla ve eksik olmayan misafirlerimizle; her biri çok güzel insanlar olan komşularımızla; yabancı eşeklerle, arılarla, salyangozlarla, binbir çeşit böceklerle, akrep ve yılanlarla; bahçemizde baklalarımızla, soğanlarımızla, yetiştirmeye çalıştığımız diğer zerzevat ve biz hiçbir şey yapmadan doğanın cömertçe sunduğu ısırgan, ebeğümeci ve diğer otlar ile; **hepsinin bileşkesi olarak da kocaman bir yaşama sevinci ile geçiyor günler.**

Bugünlerde başlıca iki gündemim, elinizde tuttuğunuz bu kitap üzerinde yoğunlaşmak ve yaz için hazırlıyor olduğumuz bahçe işleriyle uğraşmaktan ibaret. Yine bugünlerde, doğayla ilk kez aşk içinde olduğumu fark ediyorum. Doğayı, yeşili her zaman severdim ama onla, böylesine bir bağlantıyı ilk defa kurabiliyorum. Önceleri *bilgi* olarak içimde yer alan doğa sevgisi, şimdi çok güçlü bir *hissiyat* ve bunu kelimelere dökmesi hiç kolay değil. Charles Eisenstein’in *Sacred Economics*¹ adlı videosundaki şu cümlesini ta içimde hissediyorum: “Dünya gezegenine aşık oluyoruz.”

Parasal durumuma gelince, yapıp ettiklerim ve hayatı sorgulama hallerim pek para etmiyor açıkçası ((: Eylül 2014’te deneyi bitirdikten sonra, armağanlaşma kapısını açık tutmak istedim ve İçimden Sohbetler’deki yazılarımın altında yer alacak, okuyanları, hissettikleri takdirde bana armağan göndermeye davet eden kısa bir paragraf yazdım. Ocak ayında ise bu metni biraz daha detaylandırdım ve bugün her yazının altında yer alan ve içime sinen bir metin oldu.

Bildiğin -ya da bilmediğin- üzere 2012 Temmuz’undan bu yana, bilerek ve isteyerek çalışmıyorum. Yani klasik anlamda “çalışmak”-tan bahsediyorum tabii. Zira aslında hiç olmadığım kadar üretim hâlindeyim, ayrıca -yeri gelmişken- son derece keyifli ve afiyetteyim. Bu üretim sürecinde ortaya çıkan şeylerin çoğu bugünün piyasasında “para eden” şeyler değil ama bu, onların kıymetini azaltmıyor, içim ferah. Kendim ve diğerleri için daha güzel bir yaşam düşü, bu konuya kafa ve kalp yorma, yazıp çizme, bi’takım uygulamalar yapma ve buna kendini adama ne zaman para etmiş ki...

¹ Lütfen izleyin: <http://sacred-economics.com/film/>

Yok yok, katiyen şikayetçi değilim bu durumdan, hatta bunun için ayrıca şükran doluyum. Cidden! Hayatımı sürdürürken az miktarda da olsa (ayda birkaç yüz tl) paraya gereksinim duyuyorum ve yaptıklarım, bu parayı çoğu zaman “doğrudan” getirmiyor. Hep bi’takim dolambaçlı yollar... Neyse ki bu yolları da seviyorum. (:

Diyeceğim o ki eğer yukarıdaki veya diğer bir yazım -veya belki de bir eylemim- bir yerlerine dokunduysa; seni mutlu ettiyse, düşündürdüyse, sana ilham verdiyse ve içinde benim için bir şeyler yapmak üzere harekete geçme isteği duymana yol açtıysa, bunun sonucunda da bana para veya başka bir armağan iletmek istersen: emreertegun@gmail.com adresinden bana ulaşır mısın?

Bugün, bu metni okuyan tanıdığım ve tanımadığım insanlar; bana, sorgulamalarıma, yaşam tarzıma ve yazmama hâlâ destek oluyorlar ve bu sayede az miktardaki harcamamı karşılamayı başarıyorum. Özellikle de tanımadığım insanlardan bir armağan geldiğindeki sevincimi tarif etmem çok güç. Çoğu zaman, bana destek olmaya itenin ne olduğunu soruyorum onlara; cevap hep aynı: Onlara umut veriyor olmam, gülümsemelerini sağlamam. Ben onlar için ne yapabileceğimi sorduğumda ise genelde yazmaya ve bu şekilde yaşamaya devam etmemi salık veriyorlar. Şimdiye kadar içime işleyen, en sevdiğim cevap ise, Türkiye dışında yaşayan bir kadının “Çocuklarıma böyle iyi örnek olmaya devam etmeni istiyorum.” demesi idi.

Kitabın sonuna geldiğiniz şu dakikalarda, başlangıçta yaptığım çağırımı hatırlatıyorum: Bir armağan olarak edindiğiniz bu kitap için, hissettiğiniz şükran duygusuna ve bütçenize göre, bana iletmek istediğiniz herhangi bir armağan varsa lütfen akışına izin verin. emreertegun@gmail.com

Huzurlu bir hayat hepimizle olsun...

Çandır, Mart 2015

EK

Kitabın bu son kısmında **armağan ekonomisi** konusunu az-çok toparlayabildiğime inandığım yazımı ayrıca paylaşmak istiyorum:

İçimden Sohbetler'den – 22.09.2014 – **Armağan Ekonomisi – 5N1K**

Uzun zamandır gerek kendi hayatımla gerekse armağan ekonomisi ve bu çerçevedeki fikir ve hislerimle ilgili gelen sorulara cevap vermekte zorlanıyorum. Eski dünyanın (çoğunluk için bugünün dünyasının) kavramlarıyla, kelimeleriyle; bambaşka fikirleri, idealleri, hayalleri anlatmak çok kolay olmuyor zira. Çok içimde hissettiğim, tüm hayatıma yaydığım şeyleri bile anlatmak çok kolay olmayabiliyor.

Armağan ekonomisinde bunu aşmanın yolu olarak, "Ben bunun 5N1K'sını yazayım bari." diye düşündüm bir süre önce ve hiç düşünmeden aklıma nasıl geliyorsa yazdım. Geçtiğimiz hafta sonu düzenlemiş olduğum "Armağan Ekonomisi 101-102" atölyesinde bu notların faydalı olduğunu da gözlemleyince biraz daha detaylandırarak bloga da yazmak istedim. Bu kavramı biraz daha ete kemiğe büründürebilmeniz için işe yarayacağını sanıyorum.

Her konuda olduğu gibi bu konuda da farklı yaklaşımlar var, örneğin paranın olduğu yerde armağandan söz edemeyeceğimizi düşünen arkadaşlarım var. Ben burada, benim armağan ekonomisine nasıl yaklaştığım ve benim bundan ne anladığımı üzerinden gideceğim. Bunların hiçbir kati bilgi değildir. Gerçi bence hiçbir konuda kati bilgiler yoktur ya...

Başlıyoruz...

NE?

Armağan Ekonomisi, önceden belirlenmiş bir karşılığa dayanmayan alışveriş ilişkisidir. Birisi size herhangi bir ürün, hizmet, arkadaşlık vs. sunduğunda, anlaşmayla bunun belli bir karşılığı önceden belirlenmez. Ürünü, hizmeti, belki ağlanacak omzu alan siz, bunun sonucunda hissettiğiniz şükran karşılığında o kişiye bir karşılık vermek isterseniz, kalbinizden gelen her ne ise onu iletirsiniz.

İdealde kendine yeten bir topluluk ekonomisidir. Ekonomi deyince sadece mal ve hizmeti değil, ihtiyaç duyduğumuz maddi-manevi her şeyi karşıladığımız bir sistemi kast ediyorum. Bu toplulukta herkes kendi armağanlarını özgürce paylaşır ve ihtiyaçlarının karşılanacağına da güvenir. İlişki ve hikâye ağlarıyla örülmüş, sürekli alış-veriş halinde olan toplulukta bunun gerçekleşmesi hiç de hayal değildir. Yeterince büyük (mesela 300 kişi) ve yeterince çeşitlilik arz eden kişilerden oluşan toplulukta paranın varlığına ihtiyaç yoktur. Kimisinin yiyecek yetiştirdiği, kimisinin eğitim verdiği, kimisinin çocuk bakımıyla ilgilendiği, kimisinin ise tamirat yaptığı ... Toplulukta, birbirinin ihtiyacını karşılayan kişiler minnet ve sevgi duygularıyla bağlanır, birbirine -olumlu anlamda söylüyorum- borçlu kalırlar ve bu kaçınılmaz olarak sürekli ilişki hâlinde olmayı getirir.

Bu ideale giden yolda, yani günümüzde, paranın varlığı yadsınası bir şey değildir. Hatta alışveriş hâlini ve ileti(ş)i mi kolaylaştıran, pratikleştiren bir araç olarak çok da faydalıdır. Paraya bir çeşit enerji olarak bakabiliriz. Üstüne yüklemiş olduğumuz kötü anlamları temizlemek tamamen bizlerin elinde. Önemli olan paranın bana nereden geldiği ve benden nereye doğru aktığıdır. Bunun dışındaki kısım zaten sorumluluk ve etki alanımın dışındadır. Sevdiğim ve "bütün"ün yararına olan iş ve uğraşlardan kazandığım parayı; beslenme, ulaşım gibi ihtiyaçlarımı gidermek için ve varsa fazla olanı, hayata bu şekilde yaklaşan, bu şekilde yaşayan insanlara aktararak kullanırsam, para çok da güzel bir şeydir.

Bunların ışığında, paranın içinde yer aldığı armağan ekonomisi ne şekilde işler?

Ürün veya hizmet aktarımı yapıldığında, ödemenin şeklini ve miktarını alıcının belirlediği bir değiş-yokuş yöntemidir. Alıcı bunu belirlerken kalbinden geçene ve cüzdanının neye elverdiğine bakar, dengede hissedeceği bir miktara karar verir. Bu öyle bir denge olmalıdır ki alışveriş sonrasında ne kendisini eksilmiş hissetmelidir ne de «az verdim, daha fazlasını hak ediyordu aslında» duygusunu... Ve dengeyi sağlamak, armağan ekonomisinin en önemli armağanıdır.

- Bundan sonraki kısımlarda, ideal olarak tanımladığım armağan ekonomisi dünyası üstünden değil; hemen bugün, paranın da içinde olduğu alışveriş ilişkilerimize bunu nasıl ve ne şekilde yansıtabileceğimiz üstünden devam edeceğim. Bunun bir başlangıç olduğunu ve bizi her geçen gün ideal olarak tanımladığım topluluk olma hâline götüreceğini düşünüyorum.

Bununla birlikte yine para kullanmayı onun yerine alınan mal ve hizmete karşılık gönülden kopan başka şeylerin armağan olarak verilmesi de söz konusudur elbette. Aşağıda para üzerinden yazmış ve tanımlamış olduğum ödeme şekillerini farklı şekillere büründürmek de mümkündür ve çok da güzel olur/oluyor.

NASIL?

Armağan ekonomisiyle ödeme çok çeşitli yöntemlerle olabilir, bunlardan hiçbirini bir diğerinden daha iyi veya daha doğru değil-

dir. Uygulayanların kendilerine uygun olan yöntemi kullanmaları esastır. Sınırsız şekilde yapılabilecek olmakla birlikte belli başlı birkaç yöntem şunlar olabilir:

- Alıcı ne ödeyeceğine tamamen kendisi karar verir.
- Minimum fiyat belirtilir, bunun üstüne çıkıp çıkmamaya alıcı karar verir. (Özellikle sabit masrafı olan işler için uygun bir yöntemdir. Örneğin tesisatçı evinize gelip yeni bir musluk taktığında sizden yol parası ve musluğun maliyeti olan X lirayı isteyip üstüne, emeği ve bilgisi için ne kadar para vereceğiniz kararını size bırakabilir.)
- Önerilen bir miktar olabilir; alıcı bunun altına inebileceği gibi üstüne de çıkabilir. (Tanımlanması ve fiyat biçilmesi kolay olmayan etkinlikler için uygun bir yöntem olabilir. Son zamanlarda atölyelerimizi bu yöntemi kullanarak düzenliyoruz.)
- Benzer şekilde, önerilen bir fiyat aralığı olabilir.
- vs vs.

NEREDE?

Armağan ekonomisi hemen her türlü alışverişte, yani her yerde kullanılabilir. Bununla birlikte bire bir ilişki gerektiren ve bunu geliştiren bir uygulama olduğu için alıcı ve satıcının yüz yüze gelebildiği, birbirine dokunabildiği durumlarda daha iyi çalışır; çünkü bu durumda bağ kurmak daha kolay olur.

NE ZAMAN?

Kişiler, firmalar; istedikleri ve hazır hissettikleri an armağan ekonomisine geçebilirler. Geçiş, ani ve topyekün olmak zorunda değildir. Yapılan işin bir bölümünde (belirli ürünlerde veya belirli gün-saatlerde mesela) denemeler yapılabilir. Aynı şekilde "nasıl?" kısmında anlatılan farklı uygulamaların hangisinin daha uygun olduğuna, çalıştığına bakılabilir.

NEDEN?

- Paranın ve "tek fiyat"ın kişiliksizleştirdiği alış-veriş olgusuna "ilişki" boyutunu ve hissiyatı katmak için,

- Mal ve hizmetlere mümkün olan en çok sayıda kişinin ulaşmasını sağlamak için,
- Mal veya hizmeti alan kişi ödemeyi kalbinden koparak yapacağı için iyi duyguların oluşacağı, "eyvah, benden eksildi" hissiyatının oluşmayacağı, dengede kalmayı sağlayacağı için,
- Bizleri kendine yeterlilik illüzyonundan birbirine ihtiyaç duyan, dayanışan topluluklar oluşturmaya götürdüğü için

KİM?

İsteyen her kişi, firma, armağan ekonomisiyle ilişkilenebilir ve bunu uygulayabilir. Büyük firmalar için bunu uygulamanın daha zor ve kullanışsız olabileceği varsayılabilir, zira her müşteriyle «ilişki» kurmak o kadar kolay olmayacaktır. Ancak yine de müşteriye samimiyetini aktardığı, onunla bire bir ilişki kurmayı başardığı takdirde, onlar için bile mümkün olabilir.

Ancak bireyler arasında ve küçük firmalarla olan alışverişlerde bunun uygulanması şüphesiz ki daha kolay ve olasıdır.

"Kolektif Yeni" Deneyi Tablosu

İsim	Eki.	Kas.	Ara.	Oca.	Şub.
Mehmet Gürmen	50 TL		100 TL	10 TL	10 TL
Ebru Bingöl	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL	
Aysu Erdoğan	10 TL	10 TL	10 TL	50 TL	
	50 TL	50 TL	50 TL	5 TL	5 TL
Bahar Ege	5 TL	5 TL	5 TL	10 TL	10 TL
İstem D. Akalp	10 TL	10 TL	10 TL	5 TL	
Argın Kubin	5 TL	5 TL	5 TL	15 TL	15 TL
Betül Çetin	20 TL	17 TL	20 TL	20 TL	20 TL
Balaban Cerit	20 TL	20 TL	20 TL	10 TL	10 TL
Asil Dugan	10 TL	10 TL	10 TL		
Adnan Gençay	50 TL	10 TL	10 TL	11 TL	11 TL
Özlem Şirin	10 TL	10 TL	10 TL		
Yaprak	10 TL				
EAW	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL	
Ceren Can	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL
Zeko	50 TL	50 TL	50 TL		
mahirsu	10 TL	10 TL	10 TL	8 TL	
Beste Bal	50 TL	50 TL	50 TL	50 TL	
Begüm Erenler	20 TL	20 TL	20 TL	20 TL	30 TL
Ayşe Gökçe Bor	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL	
Aylin Doğan	50 TL	50 TL	50 TL	50 TL	50 TL
	300 TL		40 TL	20 TL	

Mar.	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.
					30 TL
					50 TL
					100 TL
5 TL					
30 TL	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL
6 TL					
15 TL	20 TL	30 TL			30 TL
20 TL	20 TL	20 TL	20 TL	20 TL	20 TL
					20 TL
11 TL	11 TL	20 TL		10 TL	12 TL
10 TL	10 TL	10 TL	10 TL		
					60 TL
30 TL	30 TL	30 TL	30 TL	23.05 TL	30 TL

İsim	Eki.	Kas.	Ara.	Oca.	Şub.
Esra Debreli Deniz	20 TL				
	50 TL				
Güलगül Anıl		10 TL	10 TL	10 TL	10 TL
Gökçe Okullu	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL	10 TL
Seda Ergazi		20 TL	20 TL		
Ömer Murat Ünsal		50 TL	50 TL	50 TL	50 TL
Levent Yıldırım		50 TL	40 TL	40 TL	
Gül Büyükbay					
Melis - Emre Rona					
Kenan Dursun				40 TL	40 TL
Burcu Ertunç			35 TL	30 TL	
Hesna Özdeniz			50 TL	10 TL	60 TL
Mehmet Köşk				20 TL	
Emir H. Kemiksiz				50 TL	
Mustafa Deniz					
Bürge Abiral					
Sinan Fındık					
Hande Arcan					
Uygar Şirin					
Murat Çelik					
Eralp Güner					
Burak Dindaroğlu					

Mar.	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.
30 TL	30 TL	30 TL	30 TL		30 TL
50 TL	50 TL				
40 TL	40 TL	40 TL			40 TL
50 TL					
40 TL	40 TL				
160 TL	60 TL			100 TL	
30 TL	30 TL	30 TL		30 TL	30 TL
60 TL					
200 TL			72.70 TL		
20 TL					20 TL
100 TL					
15 TL	15 TL	15 TL	15 TL	15 TL	45 TL
			50 TL	30 TL	
		10 TL		10 TL	
			150 TL		

İsim	Eki.	Kas.	Ara.	Oca.	Şub.

Filiz Öztürk

Müge Ayma

Yeşim Seçer

Elif Böcekli

Mahinur Sarıkaya

Filiz Telek

Atakan Doğan

İdil Kışlal

Ramazan Çiftçi

Sevil Durugöl

Sevim Ergin

Kazandıgım				50 TL	

Toplam Gelen	850 TL	607 TL	725 TL	634 TL	341 TL

Aylık Harcama		517.65 TL	524.20 TL	485 TL	403.35 TL

Fark		89.35 TL	200.80 TL	148.50 TL	-62.35 TL

Kaç Kişiden	25	25	28	27	15

Toplam Gelen:	7,061 TL

Boyalı alanlar; destekçilerin, paylaşmayı tercih etmedikleri bilgileri kapamak için kullanılmıştır.

Mar.	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.
				10 TL	10 TL
					30 TL
					75 TL
					50 TL
					50 TL
					100 TL
					20 TL
					100 TL
					30 TL
					40 TL
					20 TL
					25 TL
					25 TL
	328 TL	285 TL			
922 TL	694 TL	530 TL	387.70 TL	258.05 TL	1,112 TL
500.15 TL	259.37 TL	427.30 TL	357.70 TL	471.25 TL	343.35 TL
421.85 TL	434.63 TL	102.70 TL	30 TL	-213.20 TL	768.65 TL
20	13	11	9	10	29

